

การนำเสนอรูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา
เพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย

นางสาวอัจฉราวรรณ จันทร์เพ็ญศรี

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาอุดมศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2558

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A PROPOSED COLLABORATIVE MODEL BETWEEN ACADEMIC AFFAIRS
AND STUDENT AFFAIRS FOR STUDENT DEVELOPMENT
IN THAI HIGHER EDUCATION INSTITUTION

Miss Atcharawan Chanpensri

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy Program in Higher Education
Department of Educational Policy Management and Leadership
Faculty of Education
Chulalongkorn University
Academic Year 2015
Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การนำเสนอรูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย
โดย	นางสาวอัจฉราวรรณ จันทร์เพ็ญศรี
สาขาวิชา	อุดมศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	อาจารย์ ดร.อัจฉรา ไชยูปถัมภ์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม	อาจารย์ ดร.ศรเนตร อารีโสภณพิเชษฐ

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาคุษฎีบัณฑิต

.....คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.บัญชา ชลาภิรมย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.เนาวนิตย์ สงคราม)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(อาจารย์ ดร.อัจฉรา ไชยูปถัมภ์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม
(อาจารย์ ดร.ศรเนตร อารีโสภณพิเชษฐ)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พันธ์ศักดิ์ พลสารรัมย์)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรุณี หงษ์ศิริวัฒน์)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ กิตติคุณ ดร.วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา)

อัจฉราวรรณ จันทร์เพ็ญศรี : การนำเสนอรูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย (A PROPOSED COLLABORATIVE MODEL BETWEEN ACADEMIC AFFAIRS AND STUDENT AFFAIRS FOR STUDENT DEVELOPMENT IN THAI HIGHER EDUCATION INSTITUTION) อ.ที่ปริกษาวิทยานิพนธ์หลัก: อ. ดร. อัจฉรา ไชยบุณย์, อ.ที่ปริกษาวิทยานิพนธ์ร่วม: อ. ดร.ศรเนตร อารีโสภณพิเชษฐ, 233 หน้า.

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตนักศึกษา ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา บทบาทความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย นำเสนอรูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา และจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายในการนำรูปแบบไปประยุกต์ใช้สำหรับสถาบันอุดมศึกษาไทย วิจัยดำเนินการวิจัย เก็บข้อมูลสัมภาษณ์จากผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนานิสิตนักศึกษา จำนวน 9 คน ผู้บริหารงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา จำนวน 13 คน เก็บข้อมูลแบบสำรวจโครงการ/กิจกรรมความร่วมมือฯ จากผู้บริหารงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาจำนวน 135 ชุด รวบรวมข้อมูลได้จำนวน 93 ชุด คิดเป็นร้อยละ 68.69 และตรวจสอบรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านการอุดมศึกษา จำนวน 18 คน เครื่องมือที่ใช้ ประกอบด้วย แบบวิเคราะห์เนื้อหา แบบสัมภาษณ์ และแบบสำรวจโครงการ/กิจกรรมความร่วมมือฯ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา และสถิติที่ใช้คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความถี่

ผลการวิจัย สรุปได้ดังนี้

1. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตนักศึกษา พบว่า มี 4 รายการ ประกอบด้วย 1) ความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก 2) มีทักษะอาชีพ ความเป็นผู้นำ และทักษะชีวิต 3) มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม 4) มีศักยภาพในการเรียนรู้และความคิด

2. สภาพปัจจุบัน ปัญหา รูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย พบว่า มี 3 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นด้านนโยบาย ประเด็นด้านการบริหารจัดการความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา และประเด็นด้านงานหลักสูตร การเรียนการสอนและกิจกรรมนิสิต

3. รูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย หรือ ACSA Model ประกอบด้วย

3.1 คุณลักษณะที่เหมาะสมของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา 4 คุณลักษณะ หรือ GOAL ประกอบด้วย 1) ความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก (Global and Thai citizenships) 2) มีทักษะอาชีพ ความเป็นผู้นำ และทักษะชีวิต (Occupational, life, and leadership skills) 3) มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม (Awareness of self, and social responsibility) และ 4) มีศักยภาพในการเรียนรู้และความคิด (Learning and thinking skills)

3.2 กลไกความร่วมมือ 4 ด้าน คือ 1) การเตรียมการ 2) การวางแผนอย่างมีโครงสร้าง 3) การนำไปปฏิบัติเชิงกลยุทธ์ 4) การประเมินผล

3.3 แนวทางการพัฒนานิสิตนักศึกษา 3 ลักษณะ คือ 1) พัฒนาผ่านรายวิชา 2) พัฒนาผ่านการพัฒนาดตนเอง 3) พัฒนาผ่านการเรียนรู้เชิงบริการ

4. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ประกอบด้วย 1) นโยบาย 2) มอบหมายผู้รับผิดชอบ 3) สิ่งสนับสนุน

ภาควิชา	นโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา	ลายมือชื่อนิสิต .....
สาขาวิชา	อุดมศึกษา	ลายมือชื่อ อ.ที่ปริกษาหลัก .....
ปีการศึกษา	2558	ลายมือชื่อ อ.ที่ปริกษารวม .....

5284498327 : MAJOR HIGHER EDUCATION

KEYWORDS: STUDENT DEVELOPMENT / COLLABORATIVE MODEL / ACADEMIC AND STUDENT AFFAIRS

ATCHARAWAN CHANPENSRI: A PROPOSED COLLABORATIVE MODEL BETWEEN ACADEMIC AFFAIRS AND STUDENT AFFAIRS FOR STUDENT DEVELOPMENT IN THAI HIGHER EDUCATION INSTITUTION. ADVISOR: ATCHARA CHAIYOOPATHAM, Ph.D., CO-ADVISOR: SORNDATE AREESOPHONPICHET, Ph.D., 233 pp.

This study was conducted with the objective of analyzing the desirable characteristics of students at university level in order to examine the current situations, problems of collaboration between the academic and student affairs for student development of Thai higher education institutions. In order to propose a collaborative model between the academic and student affairs for student development in Thai higher education institutions, and proposed the policy recommendations for implication. Research Methodology, the data was collected from the interviewing of 9 experts in student development, and 13 executives of the academic and student affairs. Collected data of the program/activity that collaborated between academic and student affairs of 93 from 135 executives in academic and student affairs of Thai higher education institutions under the Office of the Higher Education Commission (68.69 percent), and connoisseurship by 18 experts in higher education. The instrumentation were a content analysis form, an interviewing form and a collaborative program/activity survey. The data was analyzed by content analysis and the statistics used were mean, standard deviation and frequency.

The research findings can be summarized as follows:

1. The four desired characteristics of students were the GOAL: Global and Thai citizenships, Occupational, life, and leadership skills; Awareness of self, and social responsibility; and Learning and thinking capacities.

2. The current situations, problems of collaboration between the academic and student affairs for student development of Thai higher education institutions are the collaborative issues on policy, management, and curriculum and instruction including activities.

3. The collaborative model between academic and student affairs for student development in Thai institutes at higher education or The ACSA Model is composed of:

3.1 The four desired characteristics of students or the GOAL are as follows: Global and Thai citizenships, Occupational, life, and leadership skills; Awareness of self, and social responsibility; and Learning and thinking capacities.

3.2 The collaborative mechanism is composed of the following four dimensions as follows: 1) Arrangement, 2) Constructional Planning, 3) Strategic Implement, and 4) Assessment and Evaluation.

3.3 The three student development guidelines are 1) development by subject, 2) development by self-development and 3) development by service learning.

4. Policy recommendations are as follows: 1) set policy; 2) assign persons to take responsibility and 3) provide support.

Department: Educational Policy Management and
Leadership

Field of Study: Higher Education

Academic Year: 2015

Student's Signature .....

Advisor's Signature .....

Co-Advisor's Signature .....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ หากก่อให้เกิดประโยชน์แม้เพียงส่วนใดส่วนหนึ่งต่อการพัฒนานิสิตนักศึกษาหรือต่อวงการศึกษามหาวิทยาลัย ขอบกราบถวายเป็นสักการบูชาแด่องค์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว องค์พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว และองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช เพื่อเทิดทูนพระเกียรติคุณของทั้งสามพระองค์ที่มีพระเมตตาต่อพสกนิกรของพระองค์ให้มีความเจริญด้วยการศึกษา

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความรู้จากบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำนวนมาก ซึ่งผู้วิจัยขอขอบคุณให้เป็นที่น่าปรากฏดังนี้

กราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.อัครา ไชยปัญญ์ และอาจารย์ ดร.ศรเนตร อารีโสภณพิเชฐ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้มีส่วนสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จในทุกขั้นตอนของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ด้วยการให้เวลาในการให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องในงานวิจัย ติดตามให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจตลอดช่วงของการทำวิทยานิพนธ์นับตั้งแต่เสนอหัวข้อวิจัย จัดทำโครงร่างวิจัย จนกระทั่งจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสิ้นสมบูรณ์

กราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.เนาวนิตย์ สงคราม ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พันธ์ศักดิ์ พลสารมัย และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรุณี หงษ์ศิริวัฒน์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำด้วยความเมตตา และให้ข้อคิดในหลากหลายมุมมองซึ่งเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย

ผู้วิจัยระลึกถึงพระคุณของคณาจารย์ที่ได้อบรมสั่งสอน ให้ความรู้ทั้งวิชาการและวิชาชีพ ตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงระดับปริญญาบัณฑิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งคณาจารย์สาขาอุดมศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่านที่กรุณาถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ของท่านแก่ผู้วิจัย ทำให้ผู้วิจัยได้มีความรู้ทางการอุดมศึกษาที่กว้างขวางยิ่งขึ้น รวมถึงการให้ข้อคิดและคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานวิจัย

กราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ และผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาทุกท่านที่กรุณาใช้เวลาให้สัมภาษณ์ ตรวจสอบข้อมูลประชุมสนทนากลุ่ม โดยให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งนอกจากจะเป็นประโยชน์ต่องานวิจัยนี้ ยังส่งผลต่อการพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทยให้เป็นทั้งคนดี คนเก่ง และเป็นคนที่มีความสุข อันจะส่งผลให้เป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติและสังคมโลกต่อไป

ขอขอบคุณเพื่อนนิสิตร่วมสาขาอุดมศึกษาทุกคนที่เป็นกำลังใจมิตร ทำให้ผู้วิจัยมีความสุข ร่วมคิดร่วมแก้ปัญหา และให้กำลังใจกันตลอดมา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ดร.สมิตรา วิริยะ ดร.รุ่งลาวัลย์ สกฤมาลัยทอง และอาจารย์วรชัย วิภูอุปโคตร ที่ช่วยเหลืออำนวยความสะดวกในการจัดเก็บข้อมูลและจัดเตรียมการประชุมสัมมนาผู้ทรงคุณวุฒิ ขอขอบคุณ ดร.ลักขมณ สมานสินธุ์ เพื่อนร่วมรุ่นที่ช่วยเหลือกันระหว่างเรียนและให้กำลังใจซึ่งกันและกันมาตลอด

ขอขอบคุณคุณวลัยพร เขียวโพธิ์ ที่ช่วยเหลือในช่วงการเก็บข้อมูล ช่วยจัดพิมพ์ และเป็นผู้ให้กำลังใจที่สำคัญ

ที่สุดนี้ ผู้วิจัยอาจไม่สามารถเป็นคนที่ดีและประสบความสำเร็จใดๆในชีวิตได้ หากไม่มีบุคคลคนนี้ อาจารย์เบญจวรรณ จันทร์เพ็ญศรี มารดาผู้เป็นตัวอย่างที่ดีให้ลูกๆ และเป็นแรงสนับสนุนให้ผู้วิจัยได้ศึกษาเล่าเรียน ด้วยความรักความเอื้ออาทรแรงผลักดัน ประคับประคอง และเป็นกำลังใจให้เสมอมา ความสำเร็จในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอกราบบูชาแทนคำขอบพระคุณ

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	7
ขอบเขตของการวิจัย.....	7
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	9
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	16
ผลลัพธ์ที่คาดหวัง.....	34
ประโยชน์ที่ได้รับ.....	34
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	35
ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของนิสิตนักศึกษาที่พึงประสงค์.....	35
ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนานิสิตนักศึกษา.....	42
ตอนที่ 3 แนวคิดเกี่ยวกับขอบข่ายงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา.....	49
ตอนที่ 4 แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบและความร่วมมือ.....	58
ตอนที่ 5 แนวคิดและรูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา.....	64
ตอนที่ 6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	70
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	79

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	79
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	82
การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ	84
การรวบรวมข้อมูล	85
การวิเคราะห์ข้อมูล	87
ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	88
สรุปขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	91
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	93
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย ..	93
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา รูปแบบ บทบาทความร่วมมืองานวิชาการและ งานกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา	125
ตอนที่ 3 รูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อพัฒนา นิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย.....	141
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	162
สรุปผลการวิจัย.....	164
อภิปรายผลการวิจัย.....	179
ข้อเสนอแนะ	181
รายการอ้างอิง	183
ภาคผนวก.....	192
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ	193
ภาคผนวก ข (ร่าง) รูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อ พัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย.....	201
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	219
ภาคผนวก ง รายชื่อสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง.....	230

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์ 233

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 2.1 องค์ประกอบกระบวนการผลิตบัณฑิตให้มีคุณลักษณะตามกรอบคุณลักษณะที่กำหนดไว้ในกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย.....	43
ตารางที่ 2.2 เป้าหมายในการพัฒนานิสิตนักศึกษาโดยความสัมพันธ์ระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา.....	54
ตารางที่ 2.3 กิจกรรมความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตศึกษากับเป้าหมายในการพัฒนานิสิตนักศึกษา.....	66
ตารางที่ 4.1 สังเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตนักศึกษาจากเอกสาร บทความ และงานวิจัย	94
ตารางที่ 4.2 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่พัฒนาขึ้น โดยความร่วมมือของงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา.....	108
ตารางที่ 4.3 สังเคราะห์งานความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา	113
ตารางที่ 4.4 วิเคราะห์งานความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตศึกษากับองค์ประกอบกระบวนการผลิตบัณฑิต.....	115
ตารางที่ 4.5 วิเคราะห์งานความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตศึกษาในส่วนงานพัฒนาการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษาที่ทำให้เกิดคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ	117
ตารางที่ 4.6 แสดงคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา.....	122
ตารางที่ 4.7 ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา.....	126
ตารางที่ 4.8 ข้อมูลส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสำรวจ	130
ตารางที่ 4.9 สภาพปัจจุบันของความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตศึกษา.....	133

ตารางที่ 4.10 สภาพปัจจุบันของความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา: การสอนและกิจกรรมนอกห้องเรียนในวิชาตามหลักสูตร	134
ตารางที่ 4.11 สภาพปัจจุบันของความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา: งานสนับสนุนการเรียนรู้เชิงวิชาการและการปรับตัวของนิสิตนักศึกษา	137
ตารางที่ 4.12 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการสร้างความร่วมมือในการพัฒนานิสิตใน มหาวิทยาลัย : ด้านโครงสร้างการบริหารงานระดับมหาวิทยาลัย	138
ตารางที่ 4.13 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการสร้างความร่วมมือในการพัฒนานิสิตใน มหาวิทยาลัย : ด้านกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจ	139
ตารางที่ 4.14 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการสร้างความร่วมมือในการพัฒนานิสิตใน มหาวิทยาลัย : ด้านบุคลากร	140
ตารางที่ 4.15 การสร้างรูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา เพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย	142
ตารางที่ 4.16 วิเคราะห์รูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา (ACSA Model)	149
ตารางที่ 4.17 ข้อเสนอแนะผู้ทรงคุณวุฒิต่อ (ร่าง) รูปแบบความร่วมมือฯ	150
ตารางที่ 5.1 สรุปสภาพปัจจุบัน ปัญหา และรูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงาน กิจการนิสิตนักศึกษา	169

สารบัญแผนภาพ

หน้า

แผนภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	15
แผนภาพที่ 2.1 กรอบการพัฒนานิสิตนักศึกษา	55
แผนภาพที่ 2.2 แผนพัฒนานิสิตนักศึกษาแบบบูรณาการ	57
แผนภาพที่ 2.3 รูปแบบการยึดมั่นผูกพันของนิสิตนักศึกษาผ่านความร่วมมือระหว่างอาจารย์และ นักศึกษา:กรณีการศึกษาในต่างประเทศ.....	69
แผนภาพที่ 4.1 คุณลักษณะของนิสิตนักศึกษาที่พึงประสงค์	105
แผนภาพที่ 4. 2 คุณลักษณะของนิสิตนักศึกษาที่พึงประสงค์ที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างงาน วิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา	124
แผนภาพที่ 4.3 รูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อพัฒนา นิสิตนักศึกษา (ACSA Model).....	155
แผนภาพที่ 4. 4 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตนักศึกษาที่พัฒนาโดยความร่วมมือระหว่างงาน วิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา	155
แผนภาพที่ 4.5 งานพัฒนานิสิตนักศึกษาจากงานความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงาน กิจการนิสิตนักศึกษา.....	156
แผนภาพที่ 4.6 กลไกความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา	157
แผนภาพที่ 4.7 รูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อพัฒนา นิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา.....	161
แผนภาพที่ 5.1 รูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อพัฒนา นิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย (ACSA Model)	173
แผนภาพที่ 5.2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตนักศึกษาที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างงาน วิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา	174
แผนภาพที่ 5.3 แนวทางการพัฒนานิสิตนักศึกษา	175
แผนภาพที่ 5.4 แสดงกลไกความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา	176

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นับตั้งแต่กลางศตวรรษที่ 20 เป็นต้นมา วิทยาการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของสังคมยุคเทคโนโลยี (Toffler, Alvin. 1980 อ้างถึงใน เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2550) มีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว เสมือนโลกไร้พรมแดน กระแสโลกาภิวัตน์ดังกล่าว ส่งผลให้เห็นถึงการเจริญเติบโตของความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ การเมือง เทคโนโลยี และวัฒนธรรมที่เชื่อมโยงระหว่างปัจเจกบุคคล ชุมชน หน่วยธุรกิจ และรัฐบาลทั่วทั้งโลก เทคโนโลยีเครื่องจักรกลสมัยใหม่เริ่มเข้ามามีบทบาททำงานแทนมนุษย์หรือทำงานร่วมกับมนุษย์ได้อย่างหลากหลาย เทคโนโลยีการสื่อสารสมัยใหม่ อย่างเช่น โทรศัพท์มือถือ คอมพิวเตอร์ และอินเทอร์เน็ต ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการเก็บรวบรวมความรู้ การสืบค้นความรู้ กระบวนการแลกเปลี่ยนถ่ายโอนความรู้ระหว่างกัน และการไหลเวียนของข้อมูลข่าวสารเป็นไปอย่างรวดเร็วไร้ขีดจำกัด จนถึงปัจจุบัน โลกก้าวเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 เป็นยุคสังคมความรู้ เรียกว่า สังคมฐานความรู้ (Knowledge-Based Society) ต่อยอดจากยุคสังคมเทคโนโลยี (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2550) เป็นสถานะที่สังคมและเศรษฐกิจใช้ความรู้หรือเทคโนโลยีระดับสูงเพื่อเป็นฐานในการแข่งขัน ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ที่มีอยู่มากมายในโลกออนไลน์กลายเป็นเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) ซึ่งผู้คนในยุคปัจจุบันสามารถศึกษาค้นคว้าทุกที่ทุกเวลา (anytime anywhere) โดยใช้เครื่องมืออุปกรณ์ที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงและปัจจุบันมีราคาถูกลง เช่น สมาร์ทโฟน แท็บเล็ต เนตบุ๊ก โนตบุ๊ก เครื่องคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล เป็นต้น ดังนั้นหน่วยงานที่รับผิดชอบต่อการจัดการศึกษาจึงจำเป็นต้องปฏิรูปและปรับเปลี่ยนระบบการจัดการศึกษาเพื่อให้เหมาะสมกับบริบทการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วดังกล่าว ซึ่งการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืนต้องใช้ในการศึกษาเป็นเครื่องมือ

ภาวะวิกฤตนิสิตนักศึกษาไทยในปัจจุบันซึ่งเป็นผลมาจากกระแสโลกาภิวัตน์จะเป็นไปในด้านพฤติกรรมการเรียนรู้และด้านพฤติกรรมการใช้ชีวิต ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ค่านิยมที่ไม่พึงประสงค์ เช่น รักอิสระ รักความสบาย ส่วนค่านิยมไทยในอดีตเริ่มมีคุณค่าลดลง เช่น ความเกรงใจ ความกตัญญูทวดเทวี เป็นต้น นอกจากนี้ อิทธิพลจากสื่อ ก่อให้เกิดการซึมซับค่านิยมและวัฒนธรรมที่ไม่พึงประสงค์ทำให้ไปปลี่ยนค่านิยมในอดีตเดิม สภาพปัญหาดังกล่าว อาจสรุปได้ว่าประกอบด้วย 1) แนวโน้มการเบี่ยงเบนทางเพศ 2) การไม่เห็นคุณค่าของเวลา 3) เพศสัมพันธ์แบบอิสระอาจส่งผลให้เกิดภาวะตั้งครรภในวัยเรียน และเกิดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ 4) การแต่งกายที่ไม่เสริมบุคลิกภาพและไม่ถูกกาลเทศะ 5) การเล่นเกมการพนัน 6) ซึมซับค่านิยมที่ไม่เอื้อต่อการอยู่

ร่วมกันที่ดี (จิรวัดน์ วีรังกร, 2553) ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2556) จากแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาฉบับที่ 11 พ.ศ.2555-2559 โดย ในประเด็นภาพอนาคตที่จะมีผลกระทบต่ออุดมศึกษาไทย หัวข้อเกี่ยวกับเยาวชน นักศึกษาและบัณฑิตในอนาคต นำเสนอว่า ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี อิทธิพลของสื่อสารมวลชน ระบบการศึกษาและอุตสาหกรรมใหม่ รวมทั้งความเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างของสังคม วัฒนธรรม และความคิดทำให้เด็ก เยาวชน และนักศึกษาในวันนี้มีความเปลี่ยนแปลงทั้งในมิติการใช้ชีวิต การเรียนรู้ครอบครัว ตลอดจนภาวะเสี่ยงต่างๆ ซึ่งสะท้อนถึงแนวโน้มของสังคมภายหลังยุคอุตสาหกรรมและความทันสมัยทั้งปวง (Post-industrial / Post-modern) ในขณะเดียวกัน เริ่มมีสัญญาณที่ชี้ไปในทางเปลี่ยนแปลงของชีวิตการทำงานของบัณฑิตในอนาคต ที่แตกต่างไปจากลักษณะงานปัจจุบัน เช่น การทำงานโดยมีหลายอาชีพทั้งตลอดช่วงอายุการทำงานหรือในขณะใดขณะหนึ่ง การทำงานไร้สังกัด (Freelance) ความเสี่ยงต่อความไม่แน่นอนของรายได้ การจับคู่และเปลี่ยนคู่ผู้ร่วมงาน เป็นต้น ซึ่งจะเป็นเหตุให้เกิดความไม่สอดคล้องกัน (Mismatch) ระหว่างการศึกษา และทักษะอาชีพที่พึงประสงค์ในอนาคต นอกจากนี้ ความเชี่ยวชาญเฉพาะศาสตร์แล้ว ความสามารถที่สำคัญไม่ยิ่งหย่อนจะเกี่ยวกับทักษะการสื่อสาร การทำงานเป็นหมู่คณะ การแก้ปัญหา การรับความเสี่ยงการออกแบบและสร้างสรรค์ ความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและต่อผู้อื่น การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การบริหารจัดการตนเอง รวมไปถึงจริยธรรม ค่านิยมการศึกษาในศาสตร์เฉพาะหรือสาขาเฉพาะจึงไม่เพียงพออีกต่อไป แต่ต้องเสริมฐานความรู้และสมรรถนะที่จะช่วยให้บัณฑิตสามารถอยู่ในตลาดแรงงานได้และได้เป็นอย่างดี ทั้งด้านการอยู่ร่วมในสังคม การสร้างสรรค์ ความรู้เชิงปฏิบัติและความรู้พื้นฐานทั้งทางโลก ปรัชญา และสังคม

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 (สรุปได้ดังนี้ 1) เนื้อวิชา (Subject Matter) การศึกษาอาจมีการเปลี่ยนรูปโฉมไปมากมายจากในอดีต หากสิ่งที่ไม่เคยเปลี่ยนเลยก็คือ ความเข้มข้นของเนื้อหา เพราะถ้านักเรียนมีพื้นฐานความรู้ที่ดี จะไปศึกษาต่อในเรื่องใดก็ย่อมทำได้ง่าย แต่หากความรู้ไม่ดีแล้ว ถึงแม้จะมีเครื่องมือช่วยสอนที่ทันสมัยเพียงใด นักเรียนก็จะเต็มไปด้วยความเบื่อหน่ายท้อแท้ ไม่อาจซึมซับความรู้ได้อย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย วิธีการสอนเนื้อหาจะต้องมีความแตกต่างจากในอดีต ซึ่งเน้นให้ครูเป็นผู้สอนเท่านั้น หากทว่าในศตวรรษที่ 21 จะต้องเน้นไปที่ผู้เรียน โดยเฉพาะการให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ยิ่งถ้าเป็นผลงานที่ใช้ได้จริง ก็ยิ่งเป็นประโยชน์ต่อสังคมอีกด้วย 2) ทักษะชีวิต (Life and Professional Skill) ในศตวรรษที่ 20 โลกได้เดินทางเข้าสู่ยุคโรงงานอุตสาหกรรม ดังนั้น ทักษะความเป็นผู้เชี่ยวชาญจึงสำคัญมากกว่าทักษะชีวิต (Life Skill) หากทว่า ในศตวรรษที่ 21 โลกได้เดินทางเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ที่เน้นการสร้างมูลค่าเพิ่มและความแปลกใหม่ให้กับผลิตภัณฑ์ ดังนั้น การพัฒนาทักษะชีวิตเพื่อให้อาจทำงานร่วมกับผู้อื่น (Collaboration Skill) จึงเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อการผสมผสานอัตลักษณ์และสร้างสรรค์ของเรา

และผู้อื่นเข้าด้วยกัน ไม่ใช่การร่วมมือแบบสายพานการผลิตที่ไร้รสชาติอีกต่อไป 3) ทักษะและความรักในการเรียนรู้ การศึกษาในอดีต เน้นที่การท่องจำเป็นหลัก ซึ่งก็ไม่ใช่ความผิด เพราะในสมัยก่อนเครื่องมือบันทึกยังไม่ดีเหมือนในปัจจุบัน ยังไม่นับว่าเศรษฐกิจในยุคอุตสาหกรรมต้องการเพียงทำตามคำสั่งเท่านั้น จึงไม่จำเป็นต้องเน้นไปที่การแสวงหาความรู้ซึ่งนอกเหนือไปจากที่บอกไว้ ในศตวรรษที่ 21 การผลิตผลงานทั้งในแวดวงธุรกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม ล้วนแต่ต้องการความคิดริเริ่ม (Initiatives) ดังนั้น การท่องจำและทำตามกันไปจึงไม่สอดคล้องอีกต่อไป ความรักที่จะเรียนรู้และพัฒนาทักษะที่จะหาความรู้ไม่ว่าจะเป็นการสอบถามผู้รู้ การค้นหาจากกูเกิ้ล หรือการระดมสมองจากกลุ่มคนที่หลากหลาย จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อจะได้เชื่อมโยงและต่อยอดความรู้ที่มาจากหลายหลายสาขาให้กลายเป็นผลงานใหม่ที่มีคุณค่าสูงยิ่งเป็นที่ต้องการของทุกคน 4) ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT Skill) โลกนี้กำลังเข้าสู่ยุคสมัยของเทคโนโลยีสารสนเทศ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยเฉพาะแต่ กูเกิล (Google) หากยังมี เฟสบุ๊ค (Facebook) และทวิตเตอร์ (Twitter) ที่ได้สร้างความเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิตของผู้คน ไปจนกระทั่งถึงการเมืองการปกครอง โดยมีตัวอย่างที่ชัดเจนคือเหตุการณ์ในโลกตะวันออกกลางที่เกิดการพลิกฟ้าคว่ำแผ่นดินในรอบหลายปีที่ผ่านมา เด็กรุ่นใหม่ล้วนแต่มีทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศติดตัวกันมาทุกคน หากทว่าการนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการศึกษาหาความรู้กลับเป็นอีกเรื่องหนึ่ง ยังต้องมีการฝึกฝนพัฒนาอีกมากทีเดียว เพราะเครื่องมือนี้อันสมัยมีประสิทธิภาพหากไม่รู้จักใช้อย่างถูกวิธีก็ย่อมเป็นอันตรายได้มหาศาลไม่สิ้นสุด (วิจารณ์พานิช, 2555ข)

การปฏิรูปการศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีความมุ่งหมายที่จะจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เป็นคนที่มีความสามารถและอยู่ร่วมกับสังคมอย่างมีความสุข นอกจากนั้นในหมวดที่ 4 มาตรา 28 ระบุว่า “สาระของหลักสูตร ทั้งที่เป็นวิชาการและวิชาชีพ ต้องมุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุล ทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม” คณะกรรมการการอุดมศึกษาจึงได้กำหนดแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาได้กำหนดนโยบายในการการพัฒนานิสิตนักศึกษาแบบบูรณาการ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2554b) และในการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561) ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาการศึกษาไทย โดยจะมุ่งเน้นให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ และมีเป้าหมายหลัก 3 ประการ คือ 1) พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเรียนรู้ของคนไทย 2) เพิ่มโอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ 3) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคมในการบริหารและจัดการศึกษา สำหรับคุณภาพการศึกษาได้กำหนดนโยบายพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ คุณภาพครูยุคใหม่ คุณภาพแหล่งเรียนรู้/สถานศึกษายุคใหม่ คุณภาพการบริหารจัดการใหม่ สำหรับการพัฒนาคนไทยยุคใหม่ได้นำเสนอเป้าหมายในการพัฒนา คือ 1) คนไทยและการศึกษาไทยมี

คุณภาพและได้มาตรฐานระดับสากล 2) คนไทยใฝ่รู้: สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง รักการอ่านและแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง 3) คนไทยใฝ่ดี: มีคุณธรรมพื้นฐาน มีจิตสำนึกและค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนร่วม มีจิตสาธารณะ มีวัฒนธรรมประชาธิปไตย 4) คนไทยคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้: มีทักษะในการคิดและปฏิบัติ มีความสามารถในการแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความสามารถในการแข่งขัน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2554) ได้กำหนดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 พ.ศ.2555-2559 เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพคนไทยให้มีคุณธรรม เรียนรู้ตลอดชีวิต มีทักษะและการดำรงชีวิตอย่างเหมาะสมในแต่ละช่วงวัย ซึ่งผลการวิจัยเรื่องภาพอนาคตและคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ของ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2546) ได้นำเสนอคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนไทยใน 5 มิติ ได้แก่ 1) มิติด้านร่างกาย คือ การที่คนไทยจะต้องมีสุขภาพร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง มีการพัฒนาด้านร่างกายและสติปัญญาอย่างสมบูรณ์ตามเกณฑ์ในแต่ละช่วงวัย 2) มิติทางด้านจิตใจ คือ เป็นผู้รู้และเข้าใจตนเอง เข้าใจความ รู้สึกของผู้อื่น เข้าใจสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงและสภาพแวดล้อมต่างๆ รอบตัวได้อย่างดี 3) มิติด้านความรู้คือเป็นผู้ที่สามารถรู้สึกในแก่นสาระของวิชา สามารถรู้รอบตัวในเชิงสหวิทยาการ และเป็นผู้ที่สามารถรู้ได้ไกลโดยสามารถคาดการณ์เกี่ยวกับอนาคตที่จะมาถึงได้ 4) มิติด้านทักษะความสามารถคือ ผู้ที่มีทักษะด้านการคิด ทักษะการสื่อสาร ทักษะภาษาต่างประเทศ ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะทางสังคม ทักษะการอาชีพ ทักษะทางสุนทรียะ และทักษะการจัดการที่ดี และ 5) มิติด้านลักษณะชีวิต คือ เป็นผู้ที่มีลักษณะชีวิตแห่ง ความขยันอดทน ทุ่มเท ทำงานหนัก มีระเบียบวินัย มีความซื่อสัตย์ มีวิสัยทัศน์ทำทุกอย่างอย่างดีที่สุด มีจิตสำนึกประชาธิปไตย เห็นคุณค่าในเอกลักษณ์ความเป็นไทย มีจิตสำนึกต่อผู้อื่นและส่วนรวม รวมทั้งมีลักษณะชีวิตแห่งความประหยัดอดออม

แนวทางการพัฒนาเยาวชน นิสิตนักศึกษาและบัณฑิตในอนาคต ได้ระบุไว้กรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551 - 2565) ข้อ 72 ระบุว่าอุดมศึกษาควรส่งเสริมกิจกรรมนอกหลักสูตรเพื่อเพิ่มพื้นที่การเรียนรู้ของเยาวชนและนักศึกษาในรูปแบบของทักษะชีวิต ทักษะสังคม (Socialization) สมรรถนะพื้นฐานทางวิชาการ (Base line competencies) การสะสมความรู้ความสามารถเชิงบูรณาการที่ฝังตัว (Tacit knowledge and ability) ที่หาไม่ได้จากการเรียนการสอนในห้องที่ขาดปฏิสัมพันธ์ โดยปรับรูปแบบและเนื้อหาให้เหมาะสมกับสภาพสังคม การบูรณาการกิจกรรมนอกหลักสูตรและชีวิตจริงเข้ากับหลักสูตรเป็นอีกแนวทางหนึ่ง เพื่อให้นักศึกษาได้ฝึก มีความท้าทายต่อนักศึกษาและต่ออาจารย์ มากกว่าการสอนจากรายอย่างเดียว (ข้อ 75) นอกเหนือจากวิชาการแล้ว อุดมศึกษาควรจัดให้มีการเรียนการสอนและกิจกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งพัฒนาการทางด้านการสื่อสาร การตัดสินใจ การพัฒนาความเป็นผู้นำ การแก้ปัญหา การทำงานเป็นทีม ความอดทน คุณธรรม เป็นต้น (ข้อ 76) หน่วยงานที่รับผิดชอบและมหาวิทยาลัยมีการให้บริการ

ทางการแนะแนวอาชีพและแนวทางทางการอาชีพและการมีงานทำ (Career counseling) แก่นักศึกษาและบัณฑิตเพื่อเป็นการให้ข้อมูล ทั้งในรูปของศูนย์ข้อมูลอาชีพ การให้คำปรึกษา การจัดนิทรรศการและโอกาสที่ผู้ประกอบการจะมาให้ข้อมูลและแนะนำตัวระหว่างกัน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2551)

ไพฑูริย์ สีนลารัตน์ (2546) นำเสนอว่าสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งล้วนมีเป้าหมายที่จะพัฒนานิสิตนักศึกษาของตนให้เป็นผู้ที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์สมบูรณ์พร้อมทั้งทางด้านสติปัญญา สังคม อารมณ์ ร่างกาย จิตใจ ตลอดจนความสามารถในวิชาชีพที่เรียน การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาซึ่งหมายถึง ระบบการจัดการศึกษาหลังมัธยมศึกษา (Postsecondary education) เป็นการศึกษาสำหรับคนที่กำลังเป็นผู้ใหญ่ ช่วงอายุระหว่าง 18-24 ปี และวัยผู้ใหญ่

แนวคิดในการพัฒนานิสิตนักศึกษาในด้านต่างๆ ตามทฤษฎีการพัฒนานิสิตนักศึกษาของซิคเกอร์ริง และ ไรเซอร์ (Chickering and Raiser, 1993) กล่าวถึงการพัฒนา 7 ด้าน (Seven Vectors of Student Development) คือ การพัฒนาความสามารถ การควบคุมอารมณ์ การพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง การสร้างเอกลักษณ์เฉพาะตน การสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น การพัฒนาเป้าหมายในชีวิต และการพัฒนาบุคลิกภาพ จากแนวคิดดังกล่าวจะเห็นได้ว่า การพัฒนานิสิตนักศึกษามีได้เป็นเพียงพัฒนาด้านใดด้านหนึ่ง แต่เป็นการพัฒนาความเป็นคนที่สมบูรณ์ทั้งด้านสติปัญญา ร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม และทฤษฎีของแอสติน (Astin, 1991) นำเสนอว่าการมีส่วนร่วมของนิสิตนักศึกษากับกลุ่มบุคคลและกิจกรรมต่างๆ ในสถาบันอุดมศึกษาเป็นปัจจัยที่จะส่งเสริมการพัฒนาของนิสิตนักศึกษาในด้านต่างๆ

ศูนย์กลางของกิจการนิสิตนักศึกษาในสหรัฐอเมริกาและนานาชาติ ได้กล่าวไว้ว่า ภารกิจหลักที่สำคัญข้อแรกของสถาบันอุดมศึกษา คือ ด้านการศึกษาและพัฒนานักศึกษา (American College Personnel Association [ACPA] 2010: อ้างถึงใน Kezar, 2003a) งานด้านวิชาการดำเนินการในส่วนของการพัฒนาหลักสูตร การเรียนการสอน การวิจัยงานพัฒนาและกำกับคุณภาพหลักสูตร งานพัฒนาผู้เรียน งานพัฒนาคณาจารย์ งานพัฒนาสื่อและอุปกรณ์สนับสนุนการเรียนการสอน และงานบริการชุมชน ส่วนการพัฒนาและสนับสนุนผู้เรียนในด้านร่างกาย อารมณ์ และสังคมเป็นบทบาทหน้าที่ของงานกิจการนิสิตนักศึกษา (ไพฑูริย์ สีนลารัตน์, 2546; วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2543)

สมาคมบุคลากรนิสิตศึกษามหาวิทยาลัยในอเมริกา (ACPA) ได้พัฒนารูปแบบจำลองการจัดการจัดองค์กรเพื่อการพัฒนาของนิสิตนักศึกษา ซึ่งครอบคลุมพัฒนาการด้านต่างๆที่สำคัญ 4 ด้านคือ การพัฒนาวิชาการ ด้านการพัฒนาอาชีพ ด้านการพัฒนาาร่างกาย และด้านการพัฒนาอารมณ์และสังคม โดยแต่ละด้านนั้นมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์ซึ่งกันและกันภายใต้การประสานสัมพันธ์ของฝ่ายต่างๆ ที่รับผิดชอบ (Miller and Prince, 1976 อ้างถึงใน สุพิตรรา เศลวัตนะกุล, 2550)

ในระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถาบันอุดมศึกษา ได้กำหนดตัวบ่งชี้ในการพัฒนานิสิตนักศึกษา กำหนดตัวบ่งชี้ด้านการพัฒนานิสิตนักศึกษาไว้ใน องค์ประกอบที่ 3 กิจกรรมการพัฒนา นักศึกษาระบุว่า การดำเนินงานด้านกิจการนิสิตนักศึกษาเป็นกิจกรรมที่สถาบันอุดมศึกษาสนับสนุน ส่งเสริม เพื่อให้ นิสิตนักศึกษาเป็นบัณฑิตที่มีคุณสมบัติพร้อม นอกเหนือจากการจัดการเรียนการสอนที่ จัดขึ้นตามหลักสูตร กิจกรรมการพัฒนา นิสิตนักศึกษาแบ่งออกได้เป็นสองส่วนคือ (1) การจัดบริการ แก่นักศึกษาและศิษย์เก่าซึ่งสถาบันจัดขึ้นให้สอดคล้องกับความต้องการ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อ นักศึกษาและศิษย์เก่า และ (2) การจัดกิจกรรมนิสิตนักศึกษาที่ดำเนินการโดยองค์กรนักศึกษาซึ่งได้รับ การสนับสนุนส่งเสริมจากสถาบัน ทั้งนี้เพื่อให้ นิสิตนักศึกษาได้พัฒนาร่างกาย อารมณ์สังคม สติปัญญา ตลอดจนคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ ได้แก่คุณธรรม จริยธรรม ความรู้ ทักษะทางปัญญา ทักษะ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ รวมทั้งทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2558)

ถึงแม้ว่าแนวทางการพัฒนานิสิตนักศึกษาที่จะต้องอาศัยการทำงานร่วมกันภายใน สถาบันอุดมศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งฝ่ายวิชาการและฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา แต่ในปัจจุบันการบูรณาการการปฏิบัติงานร่วมกันในฝ่ายวิชาการและฝ่ายกิจการนิสิต ยังไม่พบการเชื่อมโยงหรือการ กำหนดแนวทางการร่วมมือที่ชัดเจน (Bourassa and Kruger, 2001; Kezar, 2003a และ Frost et al., 2010) ในประเทศไทยเมื่อพิจารณาจากโครงสร้างการบริหารงานฝ่ายวิชาการและฝ่ายกิจการ นิสิตของสถาบันอุดมศึกษายังคงเป็น 2 หน่วยงาน เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตามระเบียบจุฬาลงกรณ์ วิทยาลัยว่าด้วยการแบ่งส่วนงาน มีสำนักบริหารงานวิชาการ มีภารกิจเกี่ยวกับงานด้านพัฒนาและควบคุม มาตรฐานหลักสูตร ด้านพัฒนาอาจารย์ ด้านสนับสนุนทุนวิจัย และมีสำนักบริหารกิจการนิสิต มี ภารกิจเกี่ยวกับงานด้านจัดบริการและสวัสดิการนิสิต งานด้านทุนการศึกษา งานด้านการพัฒนานิสิต งานด้านการดูแลสุขภาพทางจิตของนิสิต งานด้านหอพักนิสิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ แบ่ง หน่วยงานรับผิดชอบด้านวิชาการคือ กองบริการการศึกษา ส่วนงานด้านกิจการนิสิต มีกองกิจการ นิสิต เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีกองพัฒนานักศึกษารับผิดชอบงานด้าน บริการแนะแนว ให้คำปรึกษา ส่งเสริมกิจกรรมนักศึกษาและจัดอบรมพัฒนานักศึกษาให้มีคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ ส่วนงานด้านวิชาการจะจัดอยู่ในคณะ/สถาบันต่างๆ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มีกอง บริการการศึกษาดำเนินงานด้านวิชาการ ส่วนงานด้านพัฒนาและจัดบริการสวัสดิการต่างๆให้แก่ นักศึกษา มีกองกิจการนักศึกษารับผิดชอบ เป็นต้น

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการเตรียมความพร้อมโดยการพัฒนานิสิตนักศึกษาให้มีความรู้ มีทักษะ มี สมรรถนะ และมีจิตสำนึก โดยความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีความสำคัญและมีความจำเป็น แต่ แนวคิดดังกล่าวยังไม่มีการดำเนินงานในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทยผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะ ศึกษา รูปแบบและนำเสนอยุทธศาสตร์ความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา

ในสถาบันอุดมศึกษาไทย เพื่อการพัฒนานิสิตนักศึกษาให้เป็นผู้ที่ถึงพร้อมด้วยคุณลักษณะที่พึงประสงค์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) วิเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย
- 2) ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา บทบาทความร่วมมือของงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา
- 3) พัฒนารูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษา
- 4) จัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายในการนำรูปแบบไปประยุกต์ใช้สำหรับสถาบันอุดมศึกษาไทย

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้กำหนดขอบเขตของการศึกษาความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษา ดังนี้

- 1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาให้มีคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์
- 2) ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตในสถาบันอุดมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาไม่รวมวิทยาลัยชุมชน โดยวิเคราะห์สาระจากเอกสาร บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากสื่อ สิ่งพิมพ์ เว็บไซต์ต่างๆ ที่เกี่ยวกับแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ได้แก่ ลักษณะผู้เรียนที่พึงประสงค์ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ประกาศ คณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่อง แนวทางการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2552 รายงานวิจัยได้แก่ กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย: จากการวิจัยสู่การปฏิบัติ ของไพฑูริย์ สีนลารัตน์และคณะ (2552) รายงานการวิจัย โครงการวิธีการเรียนรู้ของคนไทย เรื่องภาพอนาคตและคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ ของ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2546) มาตรฐานผลการเรียนรู้รายวิชาศึกษาทั่วไป ของเครือข่ายการศึกษาทั่วไปแห่งประเทศไทย (2558)
- 3) ศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยและต่างประเทศ ได้แก่ แนวคิดของ วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2543) ซึ่งได้วิเคราะห์และเสนอรูปแบบของการพัฒนานิสิตนักศึกษาตามทฤษฎีการพัฒนานิสิตนักศึกษาของซิกเกอร์ริง (Chickering and Reisser, 1993) สมาคมบุคลากรในวิทยาลัยแห่งอเมริกา

(The American College Personnel Association) สมาคมผู้บริหารบุคลากรนักศึกษาแห่งชาติ (The National Association of Student Personnel Administrators (NASPA) และสมาคมอุดมศึกษาแห่งอเมริกา The American Association for Higher Education (AAHE) (อ้างถึงใน Kezar, 2003) รูปแบบการการยึดมั่นผูกพันของนิสิตนักศึกษาผ่านการมีส่วนร่วม (Model of Student Engagement Through Collaboration) Marmolejo Davis,A.J.& Imbra C.M. 2011 cited in Imbra, 2012) และวิเคราะห์รูปแบบและลักษณะการดำเนินงานเกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิต

4) กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ได้แก่ มหาวิทยาลัยของรัฐ มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ มหาวิทยาลัยเอกชน มหาวิทยาลัยราชภัฏ และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ไม่รวมวิทยาลัยชุมชน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) ตามเกณฑ์ดังนี้

(1) เป็นสถาบันอุดมศึกษา กลุ่ม ข. สถาบันที่เน้นระดับปริญญาตรี

(2) มีผู้บริหารระดับสูงในตำแหน่งที่รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการและฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษาหรือเรียกชื่อเป็นอย่างอื่น

(3) มีคณะ/สำนักวิชาหรือหลักสูตร ครบทั้ง 3 กลุ่มวิชา ได้แก่:-

(3.1) กลุ่มวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้แก่ คณะวิทยาศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ คณะเกษตรศาสตร์ คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะวนศาสตร์ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม คณะอุตสาหกรรมเกษตร หลักสูตรการจัดการทางการเกษตร เป็นต้น

(3.2) กลุ่มวิทยาศาสตร์สุขภาพ ได้แก่ คณะแพทยศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ คณะสาธารณสุขศาสตร์ คณะสัตวแพทยศาสตร์ คณะทันตแพทยศาสตร์ คณะสหเวชศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา คณะเภสัชศาสตร์ เป็นต้น

(3.3) กลุ่มมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ ได้แก่ คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ คณะนิเทศศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี คณะเศรษฐศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์

(4) มีรูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาตามขอบข่ายความร่วมมือที่กำหนดไว้ ซึ่งข้อมูลดังกล่าวจะได้จากผลการสำรวจโครงการ/กิจกรรมที่มีความร่วมมือ เพื่อศึกษารูปแบบและแนวทางในการดำเนินงานความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษา

(5) เปิดสอนรายวิชาศึกษาทั่วไปตามเกณฑ์ที่ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนด

(6) เป็นสถาบันอุดมศึกษาในระบบปิด

5) กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูล 3 กลุ่ม จำแนกตามวิธีการเก็บข้อมูล ดังนี้

(1) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ได้แก่ บุคคลที่มีบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการศึกษา มีผลงานวิจัยเป็นที่ยอมรับในระดับชาติหรือนานาชาติ หรือมีบทบาทหน้าที่ในการบริหารงานที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการหรืองานกิจการนิสิตนักศึกษาไม่น้อยกว่า 5 ปี หรือมีบทบาทหน้าที่ในการกำหนดกรอบคุณวุฒิอุดมศึกษาแห่งประเทศไทยเพื่อสัมภาษณ์เกี่ยวกับคุณลักษณะนิสิตนักศึกษาไทยที่พึงประสงค์ จำนวน 9 คน

(2) กลุ่มผู้บริหารตำแหน่งรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการและรองอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จำนวน 7 แห่ง ได้แก่ ประเภทมหาวิทยาลัยของรัฐ 1 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ 2 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอกชน 1 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ มหาวิทยาลัยราชภัฏ 1 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล 2 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ รวมจำนวน 13 คน เพื่อสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา รูปแบบ บทบาทความร่วมมืองานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อการพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา

(3) กลุ่มผู้บริหารระดับผู้อำนวยการหรือหัวหน้าหน่วยงานด้านวิชาการ ด้านกิจการนิสิตนักศึกษาและด้านการจัดการศึกษาทั่วไป จำนวน 135 คนเพื่อตอบแบบสำรวจโครงการ/กิจกรรมความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา

(4) กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงานด้านวิชาการ ด้านกิจการนิสิตนักศึกษาและด้านการจัดการศึกษาทั่วไปจำนวน 18 คน เพื่อประชุมสัมมนาผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบร่างรูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

คุณลักษณะของนิสิตนักศึกษาที่พึงประสงค์ หมายถึง การแสดงพฤติกรรมของนิสิตนักศึกษาที่เกิดจากกระบวนการพัฒนานิสิตนักศึกษาที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาประกอบด้วยคุณลักษณะ 4 ด้าน ดังนี้

1) **มีความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก (Global and Thai Citizenship: G)** หมายถึง ความตระหนักในคุณค่าของเอกลักษณ์ความเป็นไทย มีเห็นคุณค่าในเอกลักษณ์ความเป็น

ไทย มีจิตสำนึกประชาธิปไตย มีทักษะทางสังคมข้ามวัฒนธรรม สามารถเรียนรู้และอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม เป็นพลเมืองที่มีคุณค่าต่อสังคมไทยและสังคมโลก

2) **มีทักษะอาชีพ ความเป็นผู้นำ และทักษะชีวิต**(Occupational, Life and Leadership Skills: O) มีทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีความเป็นผู้นำ มีเป้าหมายในชีวิตและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีความเป็นตัวของตัวเอง มีทักษะในการให้ความร่วมมือ มีความสามารถในการปรับตัว มีทักษะในการบริหารจัดการและการเป็นผู้ประกอบการ มีทักษะการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ

3) **มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม** (Awareness of Self and Social Responsibility: A) หมายถึง มีจิตอาสาและสำนึกสาธารณะ มีวินัยในตนเอง มีความซื่อสัตย์ น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวัน

4) **มีศักยภาพในการเรียนรู้และความคิด** (Learning and Thinking Capacity: L) หมายถึง มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีทักษะในการคิดแก้ปัญหา มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะและความสามารถด้านนวัตกรรม มีทักษะการคิดแบบองค์รวม มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เชิงตัวเลข มีทักษะการสื่อสารมีทักษะในการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ และสื่อต่างๆ

งานวิชาการ หมายถึง งานที่ดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาและควบคุมคุณภาพหลักสูตรตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ การเรียนการสอน การวิจัย การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน การพัฒนาอาจารย์ การพัฒนาสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน และการบริการวิชาการ

งานกิจการนิสิตนักศึกษา หมายถึง งานหรือกิจกรรมทั้งหมดที่กระทำอย่างเป็นระบบ เพื่อกระตุ้นให้นิสิตนักศึกษาได้พัฒนาตนเอง ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและบุคลิกภาพให้เต็มตามศักยภาพ ประกอบด้วย งานกิจกรรมนิสิตนักศึกษา งานด้านทุนการศึกษา งานวินัยนิสิตนักศึกษา งานแนะแนวการศึกษาและอาชีพ งานหอพักนิสิตนักศึกษา และงานพัฒนาสุขภาวะนิสิตนักศึกษา

ขอบข่ายความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา หมายถึง งานที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ประกอบด้วยงานหลัก 2 งาน งานย่อยภายใต้งานหลัก 5 งาน มีดังนี้

งานพัฒนาการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษา หมายถึง ขอบข่ายงานที่เกิดจากการบูรณาการระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการผลิตบัณฑิต ประกอบด้วย

(1) **งานพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมนิสิตนักศึกษา** หมายถึง งานเกี่ยวกับการพัฒนา ควบคุมคุณภาพของหลักสูตรและออกแบบกระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมนิสิตนักศึกษาทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ให้สอดคล้องกับคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่สถาบันกำหนดโดยบูรณาการการเรียนการสอนระหว่างอาจารย์ผู้สอนในรายวิชาผ่านรายวิชาตามหลักสูตรและวิชาศึกษา

ทั่วไปกับอาจารย์ที่ปรึกษาฝ่ายกิจกรรมนิสิตนักศึกษาที่รับผิดชอบดูแลกิจกรรมนิสิตนักศึกษาในฝ่ายกิจการนิสิตและองค์กรนิสิตนักศึกษาได้แก่ สโมสรนิสิตนักศึกษา สภานิสิตนักศึกษา และชมรมต่างๆ ตลอดจนสนับสนุนสื่อ เครื่องมือและสิ่งที่เกี่ยวข้องต่อการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษา

(2) งานพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ ทักษะชีวิตและอาชีพของนิสิตนักศึกษา หมายถึงงานเกี่ยวกับการสนับสนุน ส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษาได้พัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ ทักษะชีวิตและอาชีพผ่านการพัฒนาตนเองของนิสิตนักศึกษา และการเตรียมความพร้อมด้านสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องต่อการเรียนรู้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนให้แก่ นิสิตนักศึกษา

(3) งานพัฒนาทักษะวิชาชีพผ่านการเรียนรู้เชิงบริการ เป็นงานจัดการบริการวิชาการโดยกิจกรรมนิสิตร่วมกับชุมชนเป้าหมายเพื่อฝึกทักษะด้านการสื่อสาร ทักษะการทำงานเป็นทีม งานจัดการเรียนรู้ผ่านการบริการสังคม มีภารกิจในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงบริการสังคม เพื่อส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษาได้เรียนรู้ภูมิสังคม พัฒนาจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคม โดยความร่วมมือกันระหว่างอาจารย์ในหลักสูตรและอาจารย์ที่ปรึกษาฝ่ายกิจกรรมนิสิต

งานสนับสนุนการเรียนรู้เชิงวิชาการและการปรับตัว หมายถึง งานที่เกี่ยวข้องระบบการพัฒนาอาจารย์ให้มีความพร้อมในด้านการดูแลและให้คำปรึกษาแก่นิสิตนักศึกษา และงานพัฒนาระบบสารสนเทศของนิสิต ดังนี้

(1) งานพัฒนาทักษะการให้คำปรึกษาและดูแลแก่คณาจารย์ หมายถึง งานอบรมพัฒนาคณาจารย์ให้มีทักษะการให้คำปรึกษาและการดูแลนิสิตด้านวิชาการและการปรับตัว ตลอดจนแนวทางการพัฒนาตนเอง

(2) งานพัฒนาระบบสารสนเทศของนิสิต หมายถึง งานเกี่ยวกับการพัฒนาและควบคุมดูแลระบบสารสนเทศของนิสิตเพื่อเอื้อให้อาจารย์ที่ปรึกษานิสิตนักศึกษา ใช้เป็นข้อมูลในการประเมินผลการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษา สารสนเทศประกอบด้วย ข้อมูลพื้นฐานทางด้านครอบครัว ด้านผลการศึกษา ด้านผลการเรียนรู้ทั้งด้านวิชาการและการพัฒนาตนเอง และด้านการพัฒนาคุณลักษณะนิสิตนักศึกษาที่พึงประสงค์ตามที่สถาบันและหลักสูตรกำหนด

งานความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา หมายถึง งานที่ดำเนินการแบบร่วมคิดร่วมทำระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในสถาบันอุดมศึกษาไทย

รูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา หมายถึง แบบแสดงรายละเอียดการดำเนินการความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย ซึ่งประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ กลไกความร่วมมือ การพัฒนานิสิตนักศึกษา และผลลัพธ์ที่คาดหวังจากการนำรูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตนักศึกษา

กลไกความร่วมมือ หมายถึง การดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาโดยกำหนดพันธกิจให้หน่วยงานภายในสถาบันฯ ฝ่ายวิชาการและฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษาดำเนินงานร่วมกันโดยกำหนดได้แก่ 1) การเตรียมการ 2) การวางแผนอย่างมีโครงสร้าง 3) การนำไปปฏิบัติเชิงกลยุทธ์ และ 4) การประเมินผล มีรายละเอียดดังนี้

1) การเตรียมการ (Arrangement; A) หมายถึง สถาบันอุดมศึกษาจะต้องดำเนินการต่างๆ เพื่อให้การพัฒนานิสิตนักศึกษาของสถาบันฯ ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ผ่านความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิต โดยดำเนินการดังนี้

(1) สถาบันอุดมศึกษาโดยสภามหาวิทยาลัยจะต้องแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาคุณลักษณะนิสิตนักศึกษา ประกอบด้วย ผู้แทนสภามหาวิทยาลัย เป็นประธาน กรรมการประกอบด้วยอธิการบดี รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้แทนนิสิตนักศึกษาปัจจุบัน กรรมการสภามหาวิทยาลัย และผู้อำนวยการหน่วยงานฝ่ายวิชาการและฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา เป็นกรรมการและเลขานุการ โดยมีอำนาจหน้าที่ 1) เสนอนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนานิสิตนักศึกษาต่อสภามหาวิทยาลัย 2) พิจารณาและให้ความเห็นชอบหลักการของแผนงาน/โครงการต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานิสิตนักศึกษา 3) กำกับติดตามและประเมินผลการดำเนินงานด้านการพัฒนานิสิตนักศึกษา 4) รายงานผลการดำเนินงานพัฒนานิสิตนักศึกษาต่อสภามหาวิทยาลัย และ 4) งานอื่นๆ ที่สภามหาวิทยาลัยมอบหมายให้ดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานิสิตนักศึกษา

(2) สถาบันอุดมศึกษาจะต้องกำหนดนโยบายและกำกับการดำเนินงานเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษา กำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจในการพัฒนานิสิตนักศึกษาแบบร่วมคิดร่วมทำ กำหนดค่านิยมหลัก (Core Value) และความตระหนักในการพัฒนานิสิตศึกษาร่วมกันระหว่างอาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา กำหนดเป้าหมายในการพัฒนานิสิตนักศึกษาให้สอดคล้องกับคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของแต่ละสถาบัน จัดทำแผนงานบูรณาการรายวิชาและกิจกรรมนิสิตนักศึกษา

(3) สถาบันอุดมศึกษาจะต้องกำหนดผู้รับผิดชอบการปฏิบัติงานในขอบข่ายความร่วมมือกันฯ โดยกำหนดค่านิยมหลักและความตระหนักในการพัฒนานิสิตศึกษาร่วมกัน กำหนดแนวทางปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างอาจารย์ฝ่ายวิชาการและอาจารย์ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษาในงานด้านพัฒนานิสิตนักศึกษา และกำหนดภารกิจในสถาบันอุดมศึกษาในการพัฒนานิสิตนักศึกษาโดยปฏิบัติงานหรือดำเนินงานร่วมกันระหว่างฝ่ายวิชาการและฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษาในขอบข่ายความร่วมมือฯ

2) การวางแผนอย่างมีโครงสร้าง (Construct Planning) หมายถึง การวางแผนการดำเนินการพัฒนานิสิตศึกษาร่วมกันในด้านการพัฒนานิสิตนักศึกษาผ่านรายวิชา โดยกำหนด

ลักษณะรายวิชาและออกแบบการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะทางปัญญา ทักษะความสามารถให้แก่ นิสิต นักศึกษาในหลักสูตรและรายวิชาศึกษาทั่วไปให้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง โดยมีการแต่งตั้ง คณะอนุกรรมการเพื่อกำหนดเนื้อหาทางการเรียนการสอนและกิจกรรมที่มีอาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ ฝายกิจการนิสิตนักศึกษาเป็นกรรมการ การวางแผนการดำเนินการพัฒนานิสิตนักศึกษาร่วมกันด้าน การพัฒนานิสิตนักศึกษาผ่านการพัฒนาตนเองของนิสิตนักศึกษาโดยจัดสภาพแวดล้อมเชิงวิชาการ และการให้เสรีภาพในการเลือกเข้าร่วมและจัดกิจกรรมต่างๆ ตามความสนใจของนิสิตนักศึกษา และมีการส่งเสริมและกระตุ้นให้นิสิตนักศึกษาเรียนรู้การใช้ชีวิตนิสิตนักศึกษาจากการรับบริการและการมีส่วนร่วม กับกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆของสถาบัน และการวางแผนการดำเนินการพัฒนานิสิตนักศึกษา ร่วมกันด้านพัฒนานิสิตนักศึกษาผ่านการเรียนรู้เชิงบริการ โดยกำหนดพื้นที่ เป้าหมาย และรูปแบบ ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงบริการ เพื่อให้นิสิตนักศึกษาร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงบริการ และมีส่วนร่วมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงบริการของอาจารย์ผู้สอน คณะ และมหาวิทยาลัย

3) การนำไปปฏิบัติเชิงกลยุทธ์ (Strategic Implement) หมายถึง การดำเนินการ ตามแผนงานที่วางไว้ โดยจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้แนวคิดรูปแบบ การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน (Activity Based Learning) การเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน (Community Based Learning) การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning) จัดการเรียนการสอนและกิจกรรมเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาร่วมกันระหว่างงานวิชาการโดยอาจารย์ ผู้สอนและอาจารย์ บุคลากรฝายกิจการนิสิตนักศึกษา แล้วนำผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับนิสิตนักศึกษา เทียบโอนกับรายวิชาที่มีเนื้อหาที่สอดคล้องกันโดยไม่ต้องเข้าเรียนซ้ำในรายวิชาเพื่อจูงใจให้นิสิต นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อการพัฒนาตนเอง จัดอบรมหรือพัฒนาอาจารย์ผู้สอนฝายวิชาการและ อาจารย์ฝายกิจการนิสิตนักศึกษา ให้มีทักษะการดูแลนิสิตนักศึกษา ทักษะการให้การปรึกษา ปรับ ทัศนคติในการทำงานร่วมกันระหว่างอาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ฝายกิจการนิสิตนักศึกษาโดยจัด สัมมนาและกำหนดเป็นภาระงานอาจารย์ด้านการพัฒนานิสิตนักศึกษาให้เป็นภารกิจหลัก

4) การประเมินผล

สถาบันอุดมศึกษา จะต้องดำเนินการประเมินผลการดำเนินงาน ดังนี้

- (1) ประเมินผลการดำเนินงานความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงาน กิจการนิสิตนักศึกษา
- (2) ประเมินผลการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษา ก่อนและหลังการเข้าเรียน หรือการเข้าร่วมกิจกรรมโดยใช้แบบทดสอบ Pretest และ Posttest
- (3) ประเมินผลการเรียนรู้จากการบันทึกข้อมูลการเข้าร่วมกิจกรรม (Activity Transcripts)

(4) ประเมินจากโครงการ/กิจกรรมบูรณาการในชั้นเรียนตามเกณฑ์ที่ อาจารย์ผู้สอนและอาจารย์กิจการนิสิตนักศึกษากำหนดตามมาตรฐานผลการเรียนรู้

(5) ประเมินแบบ 360 องศา จากอาจารย์ผู้สอน อาจารย์ฝ่ายกิจการนิสิต นักศึกษา และจากเพื่อนร่วมชั้นหรือเพื่อนร่วมจัดกิจกรรม

การพัฒนานิสิตนักศึกษา หมายถึง การส่งเสริมให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์จากการ ดำเนินงานร่วมกันระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาใน 3 แนวทาง ดังนี้

(1) การพัฒนานิสิตนักศึกษาผ่านรายวิชา หมายถึง จัดการเรียนการสอนร่วมกัน ระหว่างอาจารย์ผู้สอนในรายวิชาและอาจารย์ฝ่ายกิจการนิสิตซึ่งมีเนื้อหาสาระความรู้ และผลการ เรียนรู้ที่สอดคล้องกับคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ต่างๆ ได้แก่ แบบ Active-Learning, Problem Based Learning, Project Based Learning หรือ Activity Based Learning มี 2 ลักษณะย่อยได้แก่ 1) จัดการเรียนการสอนในรายวิชาตามหลักสูตร 2) จัดการเรียน การสอนในรายวิชาศึกษาทั่วไป

(2) การพัฒนานิสิตนักศึกษาผ่านการพัฒนาตนเองของนิสิตนักศึกษา หมายถึง จัด กิจกรรมและให้บริการนิสิตนักศึกษาเพื่อพัฒนาความสามารถและทักษะต่างๆของตนเองด้านวิชาการ ด้านอาชีพและด้านชีวิตโดยอาจารย์และบุคลากรหน่วยให้คำปรึกษา หน่วยแนะแนวการศึกษาและ อาชีพ หน่วยวินัยนิสิตนักศึกษา หน่วยส่งเสริมสุขภาวะนิสิตนักศึกษา หน่วยหอพักนิสิตนักศึกษา ฝ่าย กิจการนิสิตนักศึกษาร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษาของนิสิตนักศึกษา

(3) การพัฒนานิสิตนักศึกษาผ่านการเรียนรู้เชิงบริการ หมายถึง จัดกิจกรรมบริการ สังคมโดยอาศัยความรู้ ทักษะวิชาชีพแต่ละวิชาชีพโดยหลักสูตรแต่ละหลักสูตรร่วมกับฝ่ายกิจการนิสิต นักศึกษาผ่านองค์การ มูลนิธิหน่วยงานของรัฐและเอกชน

สถาบันอุดมศึกษาไทย หมายถึง สถาบันอุดมศึกษาไทยในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการ อุดมศึกษา ครอบคลุมมหาวิทยาลัยของรัฐ มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล มหาวิทยาลัยและวิทยาลัยเอกชน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ เป็นการนำเสนอรูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย ตามบริบทของการเปลี่ยนแปลงในสังคมฐานความรู้ (Knowledge-Based Society) กระบวนการในการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษามีรูปแบบที่เป็นไปตามกระแสการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ดังนั้นในการพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาจึงต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบ วิธีการ หรือวิถีคิดในการผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพในองค์รวม ในการพัฒนานิสิตนักศึกษาดังกล่าวมีแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของนิสิตนักศึกษาที่พึงประสงค์

1.1 ลักษณะผู้เรียนที่พึงประสงค์ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

คนดี คือ คนที่ดำเนินชีวิตอย่างมี คุณภาพ มีจิตใจที่ดีงาม มีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งด้านจิตใจและพฤติกรรมที่แสดงออก เช่น มีวินัย มีความเอื้อเฟื้อเกื้อกูล มีเหตุผล รู้หน้าที่ ซื่อสัตย์ ขยัน มีความเสียสละ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติสุข

คนเก่ง คือ คนที่มีสมรรถภาพสูง ในการดำเนินชีวิต โดยมีความสามารถในด้านใดด้านหนึ่งหรือรอบด้าน หรือมีความสามารถพิเศษเฉพาะทาง เช่น ทักษะและกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ความสามารถทางด้านคณิตศาสตร์ มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถด้านภาษา ศิลปะ ดนตรี กีฬา มีภาวะผู้นำ รู้จักตนเอง ควบคุมตนเองได้ เป็นต้น

คนมีความสุข คือ คนที่มีสุขภาพดีทั้งกายและจิต เป็นคนร่าเริง แจ่มใส ร่างกายแข็งแรง จิตใจเข้มแข็ง มีมนุษยสัมพันธ์ มีความรักต่อทุกสรรพสิ่ง มีอิสรภาพปลอดพ้นจากการตกเป็นทาสของอบายมุข และสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างพอเพียงแก่อัตภาพ

1.2 กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พศ. 2552

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาออกได้ประกาศกำหนดกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา เพื่อเป็นกรอบมาตรฐานให้สถาบันอุดมศึกษาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหรือปรับปรุงหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน และพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ให้สามารถผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพและเพื่อประโยชน์ ต่อการรับรองมาตรฐานคุณวุฒิในระดับอุดมศึกษาซึ่งผลลัพธ์ในการเรียนรู้ทุกระดับจะต้องมีอย่างน้อย 5 ด้าน ได้แก่

1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม หมายถึง การพัฒนานิสัยในการประพฤติอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม และด้วยความรับผิดชอบทั้งในส่วนตนและส่วนรวม ความสามารถในการปรับวิถีชีวิตในความขัดแย้งทางค่านิยม การพัฒนานิสัยและการปฏิบัติตนตามศีลธรรม ทั้งในเรื่องส่วนตัวและสังคม

2) ด้านความรู้ หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจ การนึกคิด และการนำเสนอ ข้อมูล การวิเคราะห์ และจำแนกข้อเท็จจริงในหลักการ ทฤษฎี ตลอดจนกระบวนการต่างๆ และสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้

3) ด้านทักษะทางปัญญา หมายถึง ความสามารถในการวิเคราะห์สถานการณ์และใช้ ความรู้ความเข้าใจในแนวคิด หลักการ ทฤษฎีและกระบวนการต่างๆ ในการคิดวิเคราะห์และ แก้ปัญหาเมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ใหม่ๆ ที่ไม่ได้คาดคิดมาก่อน

4) มีทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ หมายถึง ความสามารถ ในการทำงานเป็นกลุ่ม การแสดงถึงภาวะผู้นำ ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ความสามารถในการวางแผนและรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง

5) มีทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง ความสามารถในการวิเคราะห์เชิงตัวเลข ความสามารถในการใช้เทคนิคทางคณิตศาสตร์ และ สถิติ ความสามารถในการสื่อสารทั้งการพูด การเขียน และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

1.3 มาตรฐานผลการเรียนรู้รายวิชาศึกษาทั่วไป

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาศึกษาทั่วไปแห่งประเทศไทย (2558) ได้ กำหนดมาตรฐานผลการเรียนรู้ของผู้เรียนในรายวิชาศึกษาทั่วไป

- 1) มีความรอบรู้อย่างกว้างขวาง มีโลกทัศน์กว้างไกล
- 2) มีทักษะการคิดแบบองค์รวม
- 3) มีจิตอาสาและสำนึกสาธารณะ
- 4) มีคุณธรรมจริยธรรมในการดำเนินชีวิตบนพื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- 5) เป็นพลเมืองที่มีคุณค่าของสังคมไทยและสังคมโลก
- 6) ตระหนักและสำนึกในความเป็นไทย
- 7) เห็นคุณค่าในตนเอง ผู้อื่น

1.4 ภาพอนาคตและคุณลักษณะคนไทยที่พึงประสงค์

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2546) นำเสนองานวิจัยต่อสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาแห่งชาติ ในโครงการวิถีการเรียนรู้ของคนไทย เรื่องภาพอนาคตและคุณลักษณะของคนไทย ที่พึงประสงค์ ซึ่งผลการวิจัยคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนไทยและคุณลักษณะของคนในศตวรรษที่ 21 สรุปได้ดังนี้

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนไทย มี 5 มิติ ได้แก่

1) มิติด้านร่างกาย คือ การที่คนไทยจะต้องมีสุขภาพร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง มีการ พัฒนาด้านร่างกายและสติปัญญาอย่างสมบูรณ์ตามเกณฑ์ในแต่ละช่วงวัย

2) มิติทางด้านจิตใจ คือ เป็นผู้รู้และเข้าใจตนเอง เข้าใจความ รู้สึกของผู้อื่น เข้าใจสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงและสภาพแวดล้อมต่างๆ รอบตัวได้อย่างดี

3) มิติด้านความรู้คือ เป็นผู้ที่สามารถรู้สึกในแก่นสาระของวิชา สามารถรู้รอบตัวในเชิงสหวิทยาการ และเป็นผู้ที่สามารถรู้ได้ไกลโดยสามารถคาดการณ์เกี่ยวกับอนาคตที่จะมาถึงได้

4) มิติด้านทักษะความสามารถคือ ผู้ที่มีทักษะด้านการคิด ทักษะการสื่อสาร ทักษะภาษาต่างประเทศ ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะทางสังคม ทักษะการอาชีพ ทักษะทางสุนทรียะ และทักษะการจัดการที่ดี

5) มิติด้านลักษณะชีวิต คือ เป็นผู้ที่มีลักษณะชีวิตแห่ง ความขยันอดทน ทุ่มเททำงานหนัก มีระเบียบวินัย มีความซื่อสัตย์ มีวิสัยทัศน์ทำทุกอย่างอย่างดีที่สุด มีจิตสำนึกประชาธิปไตย เห็นคุณค่าในเอกลักษณ์ความเป็นไทย มีจิตสำนึกต่อผู้อื่นและ ส่วนรวม รวมทั้งมีลักษณะชีวิตแห่งความประหยัคอดออม

คุณลักษณะของคนในศตวรรษที่ 21 ยุคสังคมเทคโนโลยีซึ่งต่อจากยุคเศรษฐกิจฐานความรู้ว่าคนในศตวรรษที่ 21 มีคุณลักษณะดังนี้

- 1) รักในการแสวงหาปัญญา
- 2) มีความสามารถในการคิด วิเคราะห์
- 3) มีความสามารถในการใช้เหตุผลและใช้ชีวิต
- 4) มีความสามารถในการควบคุมอารมณ์และพฤติกรรม

1.5 คุณลักษณะของผู้เรียนที่พึงประสงค์

ไพฑูรย์ สีนลรัตน์ และคณะ (2550) ได้นำเสนอคุณลักษณะของผู้เรียนสำหรับสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ ซึ่งนับเป็นศิลาหลักที่ 1 ของหลักสี่ตติลาสำหรับการเปลี่ยนผ่านการจัดการศึกษาว่า เด็กและเยาวชนจะต้องมีลักษณะคือ แสวงหาความรู้ได้ตลอดเวลา มีความคิดค้นวิจัย สร้างความรู้ใหม่ได้เอง มีความคิดริเริ่มนำความรู้ไปใช้ในการผลิตนวัตกรรมต่างๆ สิ่งที่เกิดคิดค้นขึ้นมาจะต้องมีคุณภาพ มีความสามารถในการจัดการและดำเนินการ ในขณะเดียวกันการก้าวเข้าสู่ยุคแห่งการแข่งขันควรคำนึงถึงการรักษาความเป็นไทยด้วย โดยเรียกคุณลักษณะดังกล่าวว่า 4 ร. ดังนี้

- 1) รู้ทัน รู้นำโลก (Smart Consumer) ประกอบด้วยทักษะในการแสวงหา คัดสรร และสร้างความรู้ ทักษะการใช้และจัดการความรู้ ทักษะทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทักษะในการวิเคราะห์และแก้ปัญหา และทักษะทางภาษาและการสื่อสาร
- 2) เรียนรู้ชำนาญ เชี่ยวชาญปฏิบัติ (Breakthrough Thinker) ประกอบด้วย การคิดใหม่ การคิดสร้างสรรค์ และจิตมุ่งคุณภาพ มาตรฐาน และความเป็นเลิศ
- 3) รวมพลังสร้างสรรค์สังคม (Social Concern) ประกอบด้วย การทำงานแบบร่วมมือเป็นทีม และสร้างเครือข่าย ความสามารถในการบริหารจัดการ การแข่งขัน อดทน สู้สิ่งยาก และการเห็นแก่

ส่วนรวม เป็นธรรม และยั่งยืน 4) รักษ์วัฒนธรรมไทย ไฝ่สันติ (Thai Pride) ประกอบด้วย รักษ์ความเป็นไทย ยึดมั่นในสันติธรรม

2 แนวคิดทฤษฎีการพัฒนานิสิตนักศึกษา

2.1 ทฤษฎีของซิคเกอร์ริงและไรเซอร์ (Chickering and Reisser)

ซิคเกอร์ริงและไรเซอร์ (Chickering and Reisser, 1993) ได้ศึกษาการพัฒนาด้านจิตสังคมและพบว่าในช่วงที่ศึกษาในสถาบันอุดมศึกษานั้น นิสิตนักศึกษามีการเปลี่ยนแปลง และควรได้รับการพัฒนาในด้านต่างๆ 7 ด้าน คือ

1. การพัฒนาความสามารถ (Developing Competence) ในระหว่างที่ศึกษาในมหาวิทยาลัย นิสิตนักศึกษาจะพัฒนาความสามารถ 3 ด้าน คือ ความสามารถด้านสติปัญญา ความสามารถทางร่างกาย และความสามารถในด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่น หรือด้านสังคม นิสิตนักศึกษาจะมีความรู้สึกว่าคุณมีความสามารถมากขึ้น เพื่อพวกเขาได้เรียนรู้ที่จะไว้วางใจในความสามารถของตน ยอมรับคำวิจารณ์จากผู้อื่น และบูรณาการทักษะต่างๆ ของเขาให้กลายเป็นความมั่นใจในตนเอง

2. การจัดการด้านอารมณ์ (Managing Emotions) นิสิตนักศึกษาหลายคนต้องประสบกับอารมณ์ในด้านไม่ดีต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นความโกรธ ความกลัว ความเจ็บปวด ความคิดถึง ความเบื่อหน่าย หรือความเครียด ผลจากการศึกษาพบว่า ความวิตกกังวล ความโกรธ ความรู้สึกหุดหู่ ความต้องการ ความรู้สึกผิด และความอายนั้น เมื่อมีมากเกินไป จะมีอิทธิพลต่อกระบวนการการศึกษา ดังนั้น จึงต้องมีการจัดการด้านอารมณ์ที่ดี งานสำคัญในการพัฒนานิสิตนักศึกษาด้านนี้ไม่ได้เป็นการกำจัดอารมณ์ต่างๆ เหล่านี้ แต่จะต้องตระหนักและรับรู้ถึงอารมณ์เหล่านี้ว่าเป็นสัญญาณบอกสิ่งต่างๆ

3. การพัฒนาจากความเป็นตัวของตัวเองไปสู่การพึ่งพาอาศัยกัน (Moving through Autonomy toward Interdependence) สิ่งสำคัญที่นิสิตนักศึกษาจะต้องพัฒนาในที่นี้ก็คือ การเรียนรู้ที่จะพอใจในตนเอง มีความรับผิดชอบในการบรรลุเป้าหมายที่ตนได้เลือกไว้ ไม่ถูกชักนำโดยความคิดเห็นของคนอื่น การพัฒนาในด้านนี้จะต้องนำไปสู่ความเป็นอิสระทั้งทางอารมณ์ และในด้านความต้องการความช่วยเหลือจากภายนอก และนำไปสู่การยอมรับการพึ่งพาอาศัยกันในขั้นต่อมา

4. การพัฒนาสัมพันธภาพกับผู้อื่นอย่างมีวุฒิภาวะ (Developing Mature Interpersonal Relationships) รวมถึง การยอมรับและชื่นชมความแตกต่างระหว่างบุคคล และความสามารถในการไกล่เกลี่ยผูกพันกับผู้อื่น การยอมรับความแตกต่าง นอกจากจะหมายถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลแล้ว ยังหมายถึงความรวมถึงในบริบทที่มีความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมด้วยการตระหนักถึงความแตกต่าง การมีประสบการณ์ที่กว้างขวาง ความเปิดเผย ความอยากรู้อยากเห็น และการเป็น ปรวิสัย (objective) ไม่ยึดติดกับความเห็นของตน

5. การสร้างเอกลักษณ์เฉพาะตน (Establishing Identity) การสร้างเอกลักษณ์นั้นขึ้นอยู่กับการพัฒนาในด้านอื่นๆ ที่กล่าวมาแล้ว คือ ความสามารถ การจัดการกับอารมณ์ การเป็นตัวของตัวเอง และการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดี การพัฒนาเอกลักษณ์นั้นเป็นกระบวนการค้นหาว่าประสบการณ์ชนิดใด ระดับใด และการทำประการณ์นั้นๆ บ่อยเท่าไร ที่จะทำให้เราพึงพอใจ รู้สึกปลอดภัย และมั่นใจในตนเอง

6. การพัฒนาเป้าหมาย (Developing Purpose) เป็นการเพิ่มความสามารถในการเป็นคนที่มีความตั้งใจแน่วแน่ ความสามารถในการประเมินความสนใจและทางเลือกต่างๆ โดยจะต้องมีการวางแผนสำหรับภาระกระทำ และมีการกำหนดสิ่งที่จะทำก่อนใน 3 ด้าน คือ แผนและแรงบันดาลใจเกี่ยวกับอาชีพ ความสนใจส่วนตัว และความผูกพันกับบุคคลอื่นและครอบครัว นอกจากนี้ยังรวมไปถึงการมีความสามารถที่จะเชื่อมโยงเป้าหมายที่แตกต่างกันของตนให้อยู่ภายใต้เป้าหมายหลักที่ใหญ่กว่าและมีความหมายมากกว่า และการมีความตั้งใจในการทำสิ่งต่างๆ ในชีวิตประจำวัน

7. การพัฒนาความมีคุณธรรม (Developing Integrity) การพัฒนาความมีคุณธรรมนั้นใกล้เคียงกับการสร้างเอกลักษณ์เฉพาะตน และการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน การพัฒนาความมีคุณธรรมประกอบด้วย 3 ขั้นตอนที่มีลำดับซ้อนกันอยู่ คือ

7.1 ค่านิยมในด้านเกี่ยวกับมนุษย์จะเปลี่ยนจากการทำตามความเชื่อต่างๆ โดยอัตโนมัติไปสู่การรักษาความสมดุลระหว่างความสนใจของตนเองกับความสนใจของเพื่อนมนุษย์คนอื่น ๆ

7.2 ค่านิยมเกี่ยวกับบุคคล เป็นการยอมรับค่านิยมและความเชื่อต่างๆ อย่างมีสติ ในขณะที่เดียวกันก็เคารพความคิดเห็นของผู้อื่น

7.3 การพัฒนาความเหมาะสม หมายถึง การประสานระหว่างค่านิยมส่วนตัวกับพฤติกรรมที่ต้องรับผิดชอบต่อสังคม

2.2 ทฤษฎีการมีส่วนร่วมของนิสิตนักศึกษา (The Theory of Student Involvement) ของแอสติน Astin (1993) นำเสนอว่า การมีส่วนร่วมของนิสิตนักศึกษากับกลุ่มบุคคลและกิจกรรมต่างๆ ในสถาบันอุดมศึกษาเป็นปัจจัยที่จะส่งเสริมการพัฒนาของนิสิตนักศึกษาในด้านต่างๆ สามารถอธิบายให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนิสิตนักศึกษากับการพัฒนาของตัวนิสิตนักศึกษาได้ ซึ่งแอสติน ได้อาศัยผลจากการศึกษาเกี่ยวกับนิสิตนักศึกษามาเป็นเวลานาน สรุปออกมาเป็นทฤษฎีที่อธิบายถึงปัจจัยสำคัญที่จะทำให้นิสิตนักศึกษาคงอยู่ และมีการพัฒนาในด้านต่างๆ สูง แอสตินเรียกทฤษฎีดังกล่าวว่า ทฤษฎีการมีส่วนร่วมของนิสิตนักศึกษา (The Theory of Student Involvement) และเผยแพร่แนวคิดดังกล่าวอย่างกว้างขวางในวงการอุดมศึกษา การมีส่วนร่วมของนิสิตนักศึกษา หมายถึง ปริมาณของร่างกายและแรงใจที่นิสิตนักศึกษาอุทิศให้แก่การหาประสบการณ์ทางวิชาการ นิสิตนักศึกษาที่มีส่วนร่วมมาก ได้แก่ นิสิตนักศึกษาที่อุทิศพลังงาน

มากในการเรียน ใช้เวลาในสถานศึกษามากเข้าร่วมองค์กรนิสิตนักศึกษาต่างๆ อย่างจริงจัง และมีปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์และนิสิตนักศึกษาอื่นๆ มากในทางกลับกัน นิสิตนักศึกษาที่ไม่มีส่วนร่วมอาจไม่สนใจการเรียน ใช้เวลาอยู่ในมหาวิทยาลัยน้อยไม่ทำกิจกรรมนอกหลักสูตรต่างๆ และมีการติดต่อกับอาจารย์และนิสิตนักศึกษาอื่นๆ น้อย

3 ขอบข่ายงานวิชาการ

งานด้านวิชาการดำเนินการในส่วนของการพัฒนาหลักสูตร การเรียนการสอน การวิจัยงานพัฒนาและกำกับคุณภาพหลักสูตร งานพัฒนาผู้เรียน งานพัฒนาคณาจารย์ งานพัฒนาสื่อและอุปกรณ์ สนับสนุนการเรียนการสอน และงานบริการชุมชน (ไพฑูริย์ สีนลรัตน์, 2546; วัลลภา เทพหัสติน ญ อยุธยา, 2544)

4 ขอบข่ายงานกิจการนิสิตนักศึกษา

กิจการนักศึกษา (Student Affairs) ในความหมายเดิมใช้คำว่า “งานบุคลากรนิสิตนักศึกษา” (Student Personnel Work) หรืองาน “บริการนิสิตนักศึกษา” (Student Personnel Services) ซึ่งมีความหมายอย่างเดียวกัน คือ งานหรือกิจกรรมทั้งหมดที่กระทำอย่างเป็นระบบ เพื่อกระตุ้นให้นักศึกษาได้พัฒนาตนเอง ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและบุคลิกภาพให้เต็มตามศักยภาพ

สำเนา ขจรศิลป์ (2538) ให้นิยามของขอบข่ายงานกิจการนักศึกษาว่า คือ

1. การสรรหา การคัดเลือกและการรับสมัครนักศึกษา (Admissions) โดยเฉพาะโครงการพิเศษบางโครงการ
2. การจัดปฐมนิเทศให้นักศึกษาใหม่
3. ระเบียบนักศึกษา
4. บริการหอพักและอาหาร
5. บริการอนามัย
6. กิจกรรมนักศึกษา
7. บริการสอนซ่อมเสริม
8. ทุนการศึกษา
9. บริการแนะแนว
10. บริการจัดหางาน
11. วินัยนักศึกษา
12. โปรแกรมเพื่อช่วยพัฒนานักศึกษา
13. การวิจัย และการประเมินกิจการนักศึกษา
14. ศิษย์เก่าสัมพันธ์
15. บริการนักศึกษาต่างชาติ

16. การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่นักศึกษาในด้านอื่นๆ

17. การจัดกิจกรรมหรือการดำเนินการด้านอื่นๆ

5 แนวคิดและรูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการ และงานกิจการนิสิตนักศึกษา

5.1 รูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา (Middlesex Community College, 2009)

จากการศึกษารายงานประจำปีของ Middlesex Community College (2009) นำเสนอโปรแกรมที่ดำเนินการเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาในวิทยาลัย พบว่า มีการดำเนินการโปรแกรมต่างๆ ดังนี้

1) ให้ความรู้และแนวคิดทางการศึกษา (Education) จัดโปรแกรมเสริมสร้างประสบการณ์นักศึกษาชั้นปีที่ 1

2) ให้การสนับสนุนและสร้างสุขภาวะ (Support and Wellness) จัดโปรแกรมในการพัฒนาร่างกาย และสุขภาวะทางด้านจิตใจ

3) พัฒนาความเป็นผู้นำ ความเป็นพลเมือง และพันธภาระทางการศึกษา (Leadership, Citizenship and Engagement) จัดโปรแกรม/กิจกรรมในการพัฒนาภาวะผู้นำ ความเป็นพลเมือง การเรียนรู้ในการบริการ

4) สร้างความรู้ความเข้าใจมาตรฐานชุมชน (Community Standards) กิจกรรมการเรียนรู้ชุมชน

5.2 รูปแบบความร่วมมือ Kuh's Model (1996 อ้างถึงใน Kezar, 2003)

แนวคิดของ Kuh นำเสนอแนวทางให้มหาวิทยาลัยบูรณาการความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา มีดังนี้

1) มอบหมายผู้แทนที่เป็นที่ยอมรับ เป็นการแต่งตั้งผู้ที่จะเป็นผู้ริเริ่มจัดกิจกรรมและโครงการต่างๆ ที่จะร่วมกันดำเนินงานจากทั้งฝ่ายวิชาการและฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา บุคคลที่จะแต่งตั้งเป็นตัวแทน จะต้องสามารถที่ทำให้คนอื่นๆ คล้อยตาม และปฏิบัติงานร่วมกันได้

2) สร้างวิสัยทัศน์ จะต้องสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน เพื่อให้มองเห็นเป้าหมายของการปฏิบัติงานในการพัฒนานิสิตนักศึกษา

3) กำหนดบทบาทหน้าที่และงานข้ามสายงาน โดยมอบหมายผู้แทนที่เป็นที่ยอมรับ ซึ่งเป็นการแต่งตั้งผู้ที่จะเป็นผู้ริเริ่มจัดกิจกรรมและโครงการต่างๆ ที่จะร่วมกันดำเนินงานจากทั้งฝ่ายวิชาการและฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา บุคคลที่จะแต่งตั้งเป็นตัวแทน จะต้องสามารถที่ทำให้คนอื่นๆ คล้อยตาม และปฏิบัติงานร่วมกันได้และกำหนดให้มีการทำงานข้ามสายงาน โดยที่จะต้องมีการกำหนดลักษณะงาน และมอบหมายผู้รับผิดชอบในการทำงานแต่ละส่วนในกิจกรรม/โครงการที่กำลังปฏิบัติ

5.3 องค์ประกอบสำคัญในการสร้างความร่วมมือ Planned Change Model (Brill, & Worth, 1977; Carnell, 1995; Carr, 1996; Kezar, 2001 อ้างถึงใน Kezar, 2003)

1) ภาวะผู้นำ ผู้บริหารมีความสำคัญมากที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมองค์การ ซึ่งกระบวนการในการสร้างความร่วมมือระหว่างองค์การ เป็นการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมในการทำงาน จึงมีความจำเป็นที่จะต้องอาศัยผู้นำประเภทที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง และสามารถที่จะเป็นผู้นำให้ผู้ปฏิบัติตามคล้อยตามและยินยอมในการที่จะปฏิบัติงาน และส่วนที่สำคัญคือภาวะผู้นำจะต้องสร้างวิสัยทัศน์ ที่จะเป็กรอบ เป้าหมายในการดำเนินงาน

2) มอบหมายผู้รับผิดชอบ ในการสร้างความร่วมมือในการทำงานร่วมกัน จะต้องมีการมอบหมายงานให้แก่ผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน เพื่อลดความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นการความคลาดเคลื่อนในขอบเขตการทำงาน

3) พัฒนาบุคลากร จะต้องมีการจัดอบรม และฝึกให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานที่ จะต้องใช้ทักษะ และความรู้ความเข้าใจก่อนที่จะดำเนินการพัฒนาหรือจัดกิจกรรมเพื่อการพัฒนา นิสิต นักศึกษา

5.4 รูปแบบการยึดมั่นผูกพันของนิสิตนักศึกษาผ่านความร่วมมือ (Model of Student Engagement Through Collaboration)

คริสทีน เอ็ม อิมบรา (2012) นำเสนอรูปแบบการยึดมั่นผูกพันของนิสิตนักศึกษาผ่านความร่วมมือระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยดำเนินการเป็น 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 กำหนดกิจกรรมที่จะดำเนินงานร่วมกัน

ระยะที่ 2 วางแผนและกำหนดแนวทางการพัฒนา

ระยะที่ 3 ปฏิบัติตามแผน

ระยะที่ 4 วัดผลและประเมินผล

5.5 กิจกรรมความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตในมหาวิทยาลัยต่างประเทศ (Schroeder, 1998 อ้างถึงใน Dale & Drake, 2005; Robert, et al., 2010)

1) โปรแกรมเสริมสร้างประสบการณ์นักศึกษาชั้นปีที่หนึ่ง (First-Year Experience Programs)

2) เรียนรู้ชุมชน (Learning Communities)

3) เรียนรู้เชิงบริการ (Service Learning)

4) เรียนรู้การใช้ชีวิต (Student Life)

6 หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบความร่วมมือ

6.1 แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างรูปแบบ (Keeves, 1988; Meason, A. และ Khedoum, 1985 อ้างถึงใน ศรเนตร อารีโสภณพิเชฐ, 2550)

1. ขั้นรวบรวมปัญหา (Problem Formulation) เพื่อให้รู้ว่าอะไรคือปัญหาที่แท้จริง
2. ขั้นพัฒนารูปแบบ (Model Construction) ดำเนินการภายหลังที่ได้รวบรวมปัญหาต่างๆ แล้ว ในการสร้างรูปแบบต้องพิจารณาวัตถุประสงค์เบื้องต้นของการสร้างและต้องรู้ถึงลักษณะเฉพาะที่ต้องการผลผลิต ต้องรู้ข้อมูลสารสนเทศที่จำเป็น และควรคำนึงถึงค่าใช้จ่ายในการสร้างและความสนใจของผู้ใช้ด้วย เพราะถ้ารูปแบบมีค่าใช้จ่ายสูงและไม่เป็นที่ยอมรับของผู้ใช้ ข้อมูลที่รวบรวมมาอาจมีโอกาสบกพร่องได้ ในระหว่างการดำเนินงานขั้นต่างๆ จึงควรมีการประเมินค่าความแปรปรวน และควรพิจารณาอย่างระมัดระวังว่าสมควรนำตัวแปรใดบ้างมาไว้ในรูปแบบที่สร้าง เมื่อสร้างเสร็จแล้วก็ต้องพิจารณาว่า ครอบคลุมตัวแปรหรือไม่ มีความบกพร่องในตัวแปรใดบ้าง

3. การทดสอบรูปแบบ (Testing the Model) เมื่อสร้างรูปแบบเสร็จแล้วควรทดสอบโดยพิจารณาถึงสิ่งต่างๆ ต่อไปนี้

- 3.1 มีความตรงสถานการณ์จริง (Valid) รูปแบบที่สร้าง หากมีความใกล้เคียงกับความจริงจะดีมาก เพราะจะช่วยให้การตัดสินใจดีขึ้น ไม่ยุ่งยากต่อการนำไปใช้ และควรพิจารณาถึงระดับของความสำเร็จจากการแก้ปัญหา

- 3.2 มีการนำไปทดลองใช้เพื่อเปรียบเทียบว่าผลการนำไปใช้ทำให้มีการปรับปรุงคุณภาพในการปฏิบัติงานอย่างไร การทดลองให้มี 2 ลักษณะ คือ ทดลองย้อนหลัง (Retrospective Evaluation) โดยใช้กับข้อมูลในอดีต และการทดลองใช้ปฏิบัติในปัจจุบัน (Pretest)

4. การทำให้สำเร็จ (Implementation) เมื่อผ่านการทดสอบแล้วก็ควรสามารถที่จะนำไปใช้ให้เกิดความสำเร็จ เพราะไม่มีรูปแบบใดที่จะเรียกว่า สำเร็จอย่างสมบูรณ์จนกว่าจะได้รับการยอมรับ ได้รับความสนใจและมีการนำไปใช้

5. การพัฒนาปรับปรุงรูปแบบให้ทันสมัย (Model Updating) แม้จะมีการนำรูปแบบไปใช้อย่างประสบความสำเร็จ แต่ก็ควรมีการพัฒนาปรับปรุง ประยุกต์ให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ขององค์การ และสถานการณ์ที่มากกระทบจากภายนอก และภายในองค์การด้วย

6.2 แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบความร่วมมือ (Sounder, 1993 อ้างถึงใน ศรเนตร อารีโสภณ พิเชฐ, 2550)

1. ประเภทความร่วมมือแบบไม่เป็นทางการ (Informal Type) เป็นความร่วมมือที่เกิดขึ้นภายในกลุ่มเล็กที่ไม่ต้องมีพันธะสัญญา เป็นการรวมตัวกันเพื่อการประชุมเสวนาในกลุ่มที่มีความสนใจเดียวกัน เช่น โครงการของนักศึกษา คณะกรรมการนักศึกษา การประชุมเสวนาเฉพาะกิจในบางเวลา หรือการจัดกลุ่มเสวนาเพื่อหาข้อตกลง การให้ความร่วมมือในการให้คำปรึกษาระหว่างกลุ่ม หรือการแบ่งปันข้อมูลข่าวสาร ในเครือข่ายที่มีความสนใจร่วมกัน

2. ประเภทความร่วมมือกึ่งทางการ (Semi Formal Type) เป็นความร่วมมือที่มีการแบ่งปันทรัพยากรต่างๆ ระหว่างกลุ่ม ค่อนข้างมีแบบแผน เช่น การขอความร่วมมือในการติดตาม

ข้อมูลของบัณฑิตหลังจากจบการศึกษาจากผู้ประกอบการต่างๆ หรือการกำหนดข้อตกลงใดๆ ร่วมกัน ความร่วมมือในกลุ่มคณะกรรมการองค์กรทางอุตสาหกรรม และความร่วมมือที่เกิดจากคณะกรรมการ ด้านมาตรฐานขององค์กร เป็นต้น

3. ประเภทความร่วมมือแบบเป็นทางการ (Formal Type) เป็นความร่วมมือที่เกิดขึ้นเฉพาะกลุ่มบุคคลหนึ่งๆ ที่มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานร่วมกันอย่างมีแบบโดยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง มีการดำเนินกิจกรรมความร่วมมือทางการศึกษา หรือ ความร่วมมือด้านการวิจัยร่วมกัน มีการจัดตั้งองค์กร/หน่วยงานเพื่อดูแลด้านการดำเนินงาน เช่น การทำสัญญาข้อตกลงเพื่อความเข้าใจ อันติระหว่างองค์กร (MOU)

7 ขอบข่ายความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา

ขอบข่ายความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาเป็นการวิเคราะห์ ลักษณะงานที่มีความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและพัฒนานิสิตนักศึกษาให้มีคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์

1. งานพัฒนาการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษา ประกอบด้วย

(1) งานพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมนิสิตนักศึกษา เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา ควบคุมคุณภาพของหลักสูตรและออกแบบกระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมนิสิตนักศึกษาทั้งใน ห้องเรียนและนอกห้องเรียน ให้สอดคล้องกับคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่สถาบันกำหนดโดย บูรณาการการเรียนการสอนระหว่างอาจารย์ผู้สอนในรายวิชาผ่านรายวิชาตามหลักสูตรและวิชาศึกษา ทั่วไปกับอาจารย์ที่ปรึกษาฝ่ายกิจกรรมนิสิตนักศึกษาที่รับผิดชอบดูแลกิจกรรมนิสิตนักศึกษาในฝ่าย กิจการนิสิตและองค์กรนิสิตนักศึกษาได้แก่ สโมสรนิสิตนักศึกษา สถานิสิตนักศึกษา และชมรมต่างๆ ตลอดจนสนับสนุนสื่อ เครื่องมือและสิ่งอำนวยความสะดวกการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษา

(2) งานพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ ทักษะชีวิตและอาชีพของนิสิตนักศึกษา เป็นงานที่ เกี่ยวข้องกับการสนับสนุน ส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษาได้พัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ผ่านการเรียน การสอนร่วมกับ ทักษะชีวิตและพัฒนาตนเอง โดยจัดสภาพแวดล้อมได้แก่ ศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง สื่อ เครื่องมือ สารสนเทศ สิ่งอำนวยความสะดวก สถานที่สำหรับกิจกรรมและการเรียนรู้ทั้งภายในและ ภายนอกสถาบัน ให้เหมาะสม และเพียงพอต่อจำนวนนิสิตนักศึกษาในสถาบัน

(3) งานพัฒนาทักษะวิชาชีพผ่านการเรียนรู้เชิงบริการ เป็นงานจัดการบริการวิชาการ โดยกิจกรรมนิสิตร่วมกับชุมชนเป้าหมายเพื่อฝึกทักษะด้านการสื่อสาร ทักษะการทำงานเป็นทีม งาน จัดการเรียนรู้ผ่านการบริการสังคม มีภารกิจในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงบริการสังคมเพื่อ ส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษาได้เรียนรู้ภูมิสังคม พัฒนาจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคม โดยความร่วมมือ กันระหว่างอาจารย์ในหลักสูตรและอาจารย์ที่ปรึกษาฝ่ายกิจกรรมนิสิต

2. งานสนับสนุนการเรียนรู้เชิงวิชาการและการปรับตัว ประกอบด้วย

(1) งานพัฒนาทักษะการให้คำปรึกษาและดูแลแก่คณาจารย์ เป็นงานอบรมพัฒนา คณาจารย์ให้มีทักษะการให้คำปรึกษาและการดูแลนิสิตด้านวิชาการและการปรับตัว ตลอดจน แนวทางการพัฒนาตนเอง

(2) งานพัฒนาระบบสารสนเทศของนิสิต เป็นงานเกี่ยวกับการพัฒนาและ ควบคุมดูแลระบบสารสนเทศของนิสิตเพื่อเอื้อให้อาจารย์ที่ปรึกษานิสิตนักศึกษา ใช้เป็นข้อมูลในการ ประเมินผลการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษา สารสนเทศประกอบด้วย ข้อมูลพื้นฐานทางด้านครอบครัว ด้านผลการศึกษา ด้านผลการเรียนรู้ทั้งด้านวิชาการและการพัฒนาตนเอง และด้านการพัฒนา คุณลักษณะนิสิตนักศึกษาที่พึงประสงค์ตามที่สถาบันและหลักสูตรกำหนด

8. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตนักศึกษา จากการศึกษาวิเคราะห์คุณลักษณะที่พึง ประสงค์ของนิสิตนักศึกษาจากเอกสาร บทความ งานวิจัย จากสื่อ สิ่งพิมพ์ และอินเทอร์เน็ต

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตนักศึกษาประกอบด้วยคุณลักษณะ 8 ด้าน ดังนี้

1. ด้านความรู้ ประกอบด้วยคุณลักษณะย่อยดังต่อไปนี้

1.1 มีความรู้เฉพาะทาง หมายถึง เป็นผู้รู้ลึกในแก่นของสาระวิชา มีความรู้และทักษะ พื้นฐานในการประกอบอาชีพ มีหลักคิดทางวิชาการในศาสตร์ที่ตนศึกษา มีความรู้ในกลุ่มวิชาหลัก (core subjects)

1.2 มีความรู้สหวิทยาการ หมายถึง เป็นผู้ที่สามารถรู้รอบตัวในเชิงสหวิทยาการ สามารถ เชื่อมโยงกับศาสตร์อื่นที่เกี่ยวข้อง มีความรู้ในลักษณะสหวิทยาการ (interdisciplinary)

1.3 มีความรู้กว้าง หมายถึง เป็นผู้ที่สามารถรู้ได้ไกลโดยสามารถคาดการณ์เกี่ยวกับอนาคตที่ จะมาถึงได้ มีความสามารถในการประยุกต์ความรู้ให้เหมาะสมกับบริบททางสังคม มีความรอบรู้อย่าง กว้างขวาง มีโลกทัศน์กว้างไกล

1.4 มีความรู้รอบและทันสมัย หมายถึง เป็นผู้มีความรู้ทันสมัย และพัฒนาความรู้ได้ มีความ เท่าทันกับความเคลื่อนไหวและความก้าวหน้าในศาสตร์ที่ศึกษา มีความรู้รอบตัวด้านเศรษฐกิจ การประกอบธุรกิจ หน้าที่พลเมือง สุขภาพ และสิ่งแวดล้อม

1.5 มีความรู้ด้านสารสนเทศ หมายถึง ความรู้สารสนเทศ

1.6 มีความรู้เกี่ยวกับสื่อ หมายถึง มีความรู้เกี่ยวกับการใช้สื่อต่างๆ อย่างเหมาะสม

1.7 มีความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง มีความรู้เกี่ยวกับ เทคโนโลยี สารสนเทศ

1.8 มีความใฝ่รู้ หมายถึง มีความสามารถในการหาความรู้เพิ่มเติม มีนิสัยใฝ่รู้

2. ด้านทักษะทางปัญญา ประกอบด้วยคุณลักษณะย่อยดังต่อไปนี้

2.1 มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ หมายถึง เป็นผู้ที่มีความสามารถ ด้านสติปัญญาได้ มีพัฒนาการด้านสติปัญญาอย่างสมบูรณ์ตามเกณฑ์ในแต่ละช่วงวัย มีความสามารถ

ในการจัดระบบความคิด คติวิเคราะห์ คติสังเคราะห์ เป็นนักคิด มีกระบวนการคิด มีวิจารณ์ญาณ สามารถคิดเชิงวิพากษ์ได้

2.2 มีความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง เป็นผู้ที่สามารถคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ได้ มีมุมมองเชิงบวก และเชิงสร้างสรรค์ มีความคิดริเริ่มและการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

2.3 มีทักษะในการคิดแก้ปัญหา หมายถึง มีการคิดแก้ปัญหาได้ สามารถคิดแก้ปัญหา คิดการแก้ปัญหา

2.4 มีทักษะและความสามารถด้านนวัตกรรม หมายถึง มีทักษะการเรียนรู้นวัตกรรมใหม่ มีความสามารถด้านนวัตกรรมและการสร้างสรรค์ ทักษะการเรียนรู้และสร้างนวัตกรรมใหม่

2.5 มีทักษะการคิดแบบองค์รวม หมายถึง มีทักษะการคิดแบบองค์รวม

3. ด้านสุขภาพ

3.1 มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง หมายถึง มีพัฒนาด้านร่างกาย และมีสุขภาพร่างกายแข็งแรง

4. มีคุณธรรมจริยธรรม หมายถึง มีการพัฒนาความมีคุณธรรม มีคุณธรรมจริยธรรมในการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ เป็นผู้ที่มีจริยธรรมและค่านิยมที่ดีงามในพื้นฐานของจิตใจ

4.1 มีจิตอาสาและสำนึกสาธารณะ หมายถึง เป็นผู้ที่มีจิตสำนึกต่อผู้อื่นและส่วนรวม

4.2 มีวินัยในตนเอง

4.3 มีจิตสำนึก รับผิดชอบต่อตนเองและสังคม หมายถึง เป็นผู้มีความสามารถในการพัฒนาตนเอง พัฒนางาน และพัฒนาสังคม มีความรับผิดชอบต่อสังคม และทำประโยชน์เพื่อผู้อื่น

4.4 น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต หมายถึง คุณธรรมจริยธรรมในการดำเนินชีวิตบนพื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

4.5 มีความซื่อสัตย์

4.6 เป็นพลเมืองที่มีคุณค่าของสังคมไทยและสังคมโลก หมายถึง มีความเป็นพลเมืองที่มี

คุณค่าของสังคมไทยและสังคมโลก

5. ด้านการจัดการอารมณ์

5.1 ตระหนักและรับรู้ในอารมณ์ของตนเอง หมายถึง มีความตระหนักและรับรู้ในอารมณ์ทั้งดีและไม่ดีของตนเอง มีความสามารถในการควบคุมอารมณ์

6. ด้านทักษะความสามารถ

6.1 มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เชิงตัวเลข หมายถึง เป็นผู้ความสามารถคิดวิเคราะห์เชิงตัวเลขได้ดี

6.2 มีทักษะการสื่อสาร หมายถึง มีความสามารถในการสื่อสาร มีทักษะในการสื่อสาร และสามารถใช้ภาษาในการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ

6.3 มีทักษะในการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ และสื่อต่างๆ

7. ด้านทักษะชีวิตและอาชีพ

7.1 มีทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล หมายถึง มีการพัฒนาสัมพันธภาพกับผู้อื่นอย่างมีวุฒิภาวะ มีทักษะทางสังคม มีความสามารถในการบริหารจัดการและทำงานเป็นทีมได้ มีทักษะในการทำงานเป็นทีม สร้างความร่วมมือระหว่างการทำงานได้ ทักษะการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และการทำงานเป็นทีม

7.2 มีความเป็นผู้นำ หมายถึง มีภาวะผู้นำและทักษะการเป็นผู้นำ

7.3 มีเป้าหมายในชีวิตและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง หมายถึง มีการพัฒนาเป้าหมาย มีความสามารถในการกำหนดเป้าหมายของตนเอง มีทักษะการแสวงหาความรู้ต่อชีวิตเพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

7.4 ความเป็นตัวของตัวเอง หมายถึง ความเป็นตัวของตัวเอง

7.5 มีทักษะในการให้ความร่วมมือ หมายถึง มีความสามารถยอมรับอาศัยพึ่งพิงซึ่งกันและกัน มีทักษะแห่งความร่วมมือ

7.6 มีความสามารถในการปรับตัว หมายถึง มีความสามารถในการปรับตัวได้ดีในสภาวะการเปลี่ยนแปลง มีความสามารถในการปรับตัวและยืดหยุ่น

7.7 มีทักษะในการบริหารจัดการและการเป็นผู้ประกอบการ หมายถึง มีทักษะการบริหารจัดการและการเป็นผู้ประกอบการ

7.8 มีทักษะการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ หมายถึง มีทักษะการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพ มีทักษะอาชีพ

7.9 มีความตระหนักในคุณค่าของเอกลักษณ์ความเป็นไทย หมายถึง เห็นคุณค่าในเอกลักษณ์ความเป็นไทย ตระหนักและสำนึกในความเป็นไทย

7.10 มีเห็นคุณค่าในเอกลักษณ์ความเป็นไทย หมายถึง เห็นคุณค่าในเอกลักษณ์ความเป็นไทย

7.11 มีจิตสำนึกประชาธิปไตย หมายถึง มีจิตสำนึกประชาธิปไตย

7.12 มีทักษะทางสังคมข้ามวัฒนธรรม หมายถึง สามารถทำงานร่วมกับคนอื่นและคนที่ต่างความคิดหรือต่างวัฒนธรรมได้ มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและข้ามวัฒนธรรม มีความเข้าใจในวัฒนธรรมที่แตกต่าง

8. ด้านอัตลักษณ์

8.1 มีการสร้างอัตลักษณ์เฉพาะตน หมายถึง มีการสร้างอัตลักษณ์แห่งตน

9. รูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา

รายละเอียดของรูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา
สรุปได้เป็น ตอน ดังนี้

9.1 หลักการ

รูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อพัฒนา นิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย ถูกพัฒนาขึ้นเพื่อเป็นกรอบการดำเนินงานของ สถาบันอุดมศึกษาในด้านการพัฒนานิสิตนักศึกษาให้มีคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของแต่ละ สถาบัน รูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาเป็นผลจากการวิจัยที่ เกิดจากการค้นคว้าและทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ สังเคราะห์คุณลักษณะบัณฑิตที่พึง ประสงค์ และแนวทางดำเนินการเพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิต นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา เพื่อระบุเป็นองค์ประกอบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงาน กิจการนิสิตนักศึกษา ได้แก่ กลไกความร่วมมือ และการพัฒนานิสิตนักศึกษา

รายละเอียดของรูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิต นักศึกษาเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทยประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ กลไก ความร่วมมือ ประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่ 1) การเตรียมการ 2) การวางแผนอย่างมีโครงสร้าง 3) การ นำไปปฏิบัติเชิงกลยุทธ์ และ 4) การประเมินผล การพัฒนานิสิตนักศึกษา ประกอบด้วย 3 แนวทาง ได้แก่ 1) พัฒนาผ่านรายวิชา 2) พัฒนาดตนเอง และ 3) พัฒนาผ่านการเรียนรู้เชิงบริการ 1) และ ผลลัพธ์ที่คาดหวังซึ่งสถาบันอุดมศึกษาสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนานิสิตนักศึกษาให้ มีคุณลักษณะ 4 ด้าน ได้แก่ 1) ความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก (Global and Thai Citizenship: G) 2) มีทักษะอาชีพ ความเป็นผู้นำ และทักษะชีวิต (Occupational, Life Leadership Skill: O) 3) มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม (Awareness of Self and Social Responsibility: A) และ 4) มีศักยภาพในการเรียนรู้และการคิด (Learning and Thinking Capability: L)

การพัฒนารูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา ประกอบด้วย 1) การเตรียมการ 2) การวางแผนอย่างมีโครงสร้าง 3) การนำไปปฏิบัติเชิงกลยุทธ์ และ 4) การประเมินผล เพื่อให้นิสิตนักศึกษาได้รับการพัฒนาให้เป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์จากความร่วมมือ ระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตใน 3 แนวทาง ดังนี้

1) การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการร่วมกันในรายวิชาทั้งรายวิชาศึกษา ทัวไปและรายวิชาบังคับในหลักสูตรตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรเพื่อพัฒนาให้นิสิตนักศึกษาได้มี ความรู้เชิงลึกและกว้าง นอกจากนั้นยังได้ความรู้ที่หลากหลายสาขาวิชา

2) การส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษาพัฒนาดตนเองเพื่อพัฒนาศักยภาพในการเรียนรู้ ทักษะชีวิตและสังคม และพัฒนาทักษะทางวิชาชีพภายใต้การดูแลร่วมกันระหว่างอาจารย์ผู้สอน อาจารย์ที่ปรึกษา บุคลากรฝ่ายแนะแนวการศึกษาและอาชีพ บุคลากรฝ่ายวินยนิสิตนักศึกษา

อาจารย์ฝ่ายหอพักนิสิตนักศึกษา อาจารย์ฝ่ายกิจกรรมนิสิต ซึ่งจะสร้างให้นิสิตเป็นผู้มีความใฝ่รู้ มีทักษะการจัดการตนเอง มีทักษะชีวิตและสังคม

3) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงบริการสังคมเพื่อส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษาได้เรียนรู้ ภูมิสังคม พัฒนาจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคม โดยความร่วมมือกันระหว่างอาจารย์ในหลักสูตร และอาจารย์ที่ปรึกษาฝ่ายกิจกรรมนิสิต

9.2 วัตถุประสงค์

การนำเสนอรูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา เพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย มีวัตถุประสงค์ดังนี้

(1) เพื่อแสดงองค์ประกอบของรูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงาน กิจการนิสิตนักศึกษา

(2) เพื่อนำเสนอกลไกในการสร้างความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการ นิสิตนักศึกษา ในการพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย

(3) เพื่อนำเสนอแนวทางในการประเมินผลคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิต นักศึกษาที่สถาบันกำหนด

9.3 รูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา

รูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา ประกอบด้วย (1) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตนักศึกษา (2) การพัฒนานิสิตนักศึกษา ได้แก่ การ พัฒนาผ่านรายวิชา การพัฒนาผ่านการพัฒนาตนเอง และการพัฒนาผ่านการเรียนรู้เชิงบริการ (3) กลไกความร่วมมือ ประกอบด้วย การเตรียมการ การวางแผนอย่างมีโครงสร้าง การนำไปปฏิบัติ เชิงกลยุทธ์ และ การประเมินผล (4) ผลลัพธ์ที่คาดหวัง

รูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตศึกษานำเสนอ องค์ประกอบของรูปแบบความร่วมมือ มีดังนี้

1. คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์

จากการสังเคราะห์เอกสาร บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ พบว่าการพัฒนานิสิตนักศึกษาให้มีคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นจากความร่วมมือระหว่าง งานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาประกอบด้วย 4 คุณลักษณะ ดังนี้

(1) **มีความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก (Global and Thai Citizenship: G)** หมายถึง ความตระหนักในคุณค่าของเอกลักษณ์ความเป็นไทย มีเห็นคุณค่าใน เอกลักษณ์ความเป็นไทย มีจิตสำนึกประชาธิปไตย มีทักษะทางสังคมข้ามวัฒนธรรม สามารถเรียนรู้ และอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม เป็นพลเมืองที่มีคุณค่าต่อสังคมไทยและสังคมโลก

(2) **มีทักษะอาชีพ ความเป็นผู้นำ และทักษะชีวิต**(Occupational, Life and Leadership Skills: O) มีทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีความเป็นผู้นำ มีเป้าหมายในชีวิตและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีความเป็นตัวของตัวเอง มีทักษะในการให้ความร่วมมือ มีความสามารถในการปรับตัว มีทักษะในการบริหารจัดการและการเป็นผู้ประกอบการ มีทักษะการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ

(3) **มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม** (Awareness of Self and Social Responsibility: A) หมายถึง มีจิตอาสาและสำนึกสาธารณะ มีวินัยในตนเอง มีความซื่อสัตย์ น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวัน

(4) **มีศักยภาพในการเรียนรู้และความคิด** (Learning and Thinking Capacity: L) หมายถึง มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีทักษะในการคิดแก้ปัญหา มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะและความสามารถด้านนวัตกรรม มีทักษะการคิดแบบองค์รวม มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เชิงตัวเลข มีทักษะการสื่อสารมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และสื่อต่างๆ

2. งานพัฒนานิสิตนักศึกษา

เป็นการดำเนินการกิจกรรมความร่วมมือของงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา ภายใต้ขอบข่ายความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา มี 3 ลักษณะ ดังนี้

(1) **พัฒนานิสิตนักศึกษาผ่านรายวิชา** (development by subject) หมายถึง จัดการเรียนการสอนร่วมกันระหว่างอาจารย์ผู้สอนในรายวิชาและอาจารย์ฝ่ายกิจการนิสิตซึ่งมีเนื้อหาสาระความรู้ และผลการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ แบบ Active-Learning, Problem Based Learning, Project Based Learning หรือ Activity Based Learning มี 2 ลักษณะย่อยคือ 1) จัดการเรียนการสอนในรายวิชาตามหลักสูตร 2) จัดการเรียนการสอนในรายวิชาศึกษาทั่วไป

(2) **พัฒนาผ่านการพัฒนาตนเองของนิสิตนักศึกษา** (development by self-development) หมายถึง จัดกิจกรรมและให้บริการนิสิตนักศึกษาเพื่อพัฒนาความสามารถและทักษะต่างๆของตนเองด้านวิชาการ ด้านอาชีพและด้านชีวิตโดยอาจารย์และบุคลากรหน่วยให้คำปรึกษา หน่วยแนะแนวการศึกษาและอาชีพ หน่วยวินัยนิสิตนักศึกษา หน่วยส่งเสริมสุขภาวะนิสิตนักศึกษา หน่วยหอพักนิสิตนักศึกษา ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษาร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษาของนิสิตนักศึกษา

(3) **พัฒนาผ่านการเรียนรู้เชิงบริการ** (development by service learning) หมายถึง จัดให้นิสิตนักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมบริการวิชาการและจัดกิจกรรมให้นิสิต

นักศึกษาดำเนินการบริการวิชาการร่วมกับอาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา โดยอาศัยความรู้ ทักษะวิชาชีพแต่ละวิชาชีพโดยหลักสูตรแต่ละหลักสูตรร่วมกับฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา ผ่านองค์การ มูลนิธิหน่วยงานของรัฐและเอกชน

3. กลไกความร่วมมือ

ในการดำเนินการงานความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิต นักศึกษานั้นองค์ประกอบที่สำคัญมี 4 ส่วน มีรายละเอียดดังนี้

1) การเตรียมการ (Arrangement; A) หมายถึง สถาบันอุดมศึกษาจะต้องดำเนินการต่างๆ เพื่อให้การพัฒนานิสิตนักศึกษาของสถาบันฯ ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ผ่านความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิต โดยดำเนินการดังนี้

(1) สถาบันอุดมศึกษาโดยสภามหาวิทยาลัยจะต้องแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาคุณลักษณะนิสิตนักศึกษา ประกอบด้วย ผู้แทนสภามหาวิทยาลัย เป็นประธาน กรรมการประกอบด้วยอธิการบดี รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้แทนนิสิตนักศึกษาปัจจุบัน กรรมการสภามหาวิทยาลัย และผู้อำนวยการหน่วยงานฝ่ายวิชาการและฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา เป็นกรรมการและเลขานุการ โดยมีอำนาจหน้าที่ 1) เสนอ นโยบายและแผนยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนานิสิตนักศึกษาต่อสภามหาวิทยาลัย 2) พิจารณาและให้ความเห็นชอบหลักการของแผนงาน/โครงการต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานิสิตนักศึกษา 3) กำกับ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานด้านการพัฒนานิสิตนักศึกษา 4) รายงานผลการดำเนินงานพัฒนานิสิตนักศึกษาต่อสภามหาวิทยาลัย และ 4) งานอื่นๆ ที่สภามหาวิทยาลัยมอบหมายให้ดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานิสิตนักศึกษา

(2) สถาบันอุดมศึกษาจะต้องกำหนดนโยบายและกำกับกับการดำเนินงานเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษา กำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจในการพัฒนานิสิตนักศึกษาแบบร่วมคิดร่วมทำ กำหนดค่านิยมหลัก (Core Value) และความตระหนักในการพัฒนานิสิตศึกษาร่วมกันระหว่างอาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา กำหนดเป้าหมายในการพัฒนานิสิตนักศึกษาให้สอดคล้องกับคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของแต่ละสถาบัน จัดทำแผนงานบูรณาการรายวิชาและกิจกรรมนิสิตนักศึกษา

(3) สถาบันอุดมศึกษาจะต้องกำหนดผู้รับผิดชอบการปฏิบัติงานในขอบข่ายความร่วมมือกันฯ โดยกำหนดค่านิยมหลักและความตระหนักในการพัฒนานิสิตศึกษาร่วมกัน กำหนดแนวทางปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างอาจารย์ฝ่ายวิชาการและอาจารย์ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษาในงานด้านพัฒนานิสิตนักศึกษา และกำหนดภารกิจในสถาบันอุดมศึกษาในการพัฒนานิสิตนักศึกษาโดยปฏิบัติงานหรือดำเนินงานร่วมกันระหว่างฝ่ายวิชาการและฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษาในขอบข่ายความร่วมมือฯ

2) การวางแผนอย่างมีโครงสร้าง (Construct Planning) หมายถึง การวางแผนการดำเนินการพัฒนานิสิตนักศึกษาส่วนกันในด้านการพัฒนา นิสิตนักศึกษาผ่านรายวิชา โดยกำหนดลักษณะรายวิชาและออกแบบการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะทางปัญญา ทักษะความสามารถให้แก่ นิสิตนักศึกษาในหลักสูตรและรายวิชาศึกษาทั่วไปให้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง โดยมีการ แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อกำหนดเนื้อหาการเรียนการสอนและกิจกรรมที่มีอาจารย์ผู้สอนและ อาจารย์ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษาเป็นกรรมการ การวางแผนการดำเนินการพัฒนานิสิตนักศึกษา ส่วนกันด้านการพัฒนานิสิตนักศึกษาผ่านการพัฒนาตนเองของนิสิตนักศึกษาโดยจัดสภาพแวดล้อมเชิง วิชาการและการให้เสรีภาพในการเลือกเข้าร่วมและจัดกิจกรรมต่างๆ ตามความสนใจของนิสิต นักศึกษา และมีการส่งเสริมและกระตุ้นให้นิสิตนักศึกษาเรียนรู้การใช้ชีวิตนิสิตนักศึกษาจากการรับ บริการและการมีส่วนร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆของสถาบัน และการวางแผนการดำเนินการ พัฒนานิสิตนักศึกษาส่วนกันด้านพัฒนานิสิตนักศึกษาผ่านการเรียนรู้เชิงบริการ โดยกำหนดพื้นที่ เป้าหมาย และรูปแบบของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงบริการ เพื่อให้ นิสิตนักศึกษาส่วนกันจัดกิจกรรม การเรียนรู้เชิงบริการและมีส่วนร่วมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงบริการของอาจารย์ผู้สอน คณะ และมหาวิทยาลัย

3) การนำไปปฏิบัติเชิงกลยุทธ์ (Strategic Implement) หมายถึง การ ดำเนินการตามแผนงานที่วางไว้ โดยจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้ แนวคิดรูปแบบการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน (Activity Based Learning) การเรียนรู้โดยใช้ ชุมชนเป็นฐาน (Community Based Learning) การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning) จัดการเรียนการสอนและกิจกรรมเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาส่วนกันระหว่างงานวิชาการโดย อาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ บุคลากรฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา แล้วนำผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับนิสิต นักศึกษาเทียบโอนกับรายวิชาที่มีเนื้อหาที่สอดคล้องกันโดยไม่ต้องเข้าเรียนซ้ำในรายวิชาเพื่อจูงใจให้ นิสิตนักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อการพัฒนาตนเอง จัดอบรมหรือพัฒนาอาจารย์ผู้สอนฝ่ายวิชาการ และอาจารย์ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา ให้มีทักษะการดูแลนิสิตนักศึกษา ทักษะการให้การปรึกษา ปรับทัศนคติในการทำงานร่วมกันระหว่างอาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษาโดยจัด สัมมนาและกำหนดเป็นภาระงานอาจารย์ด้านการพัฒนานิสิตนักศึกษาให้เป็นภารกิจหลัก

4) การประเมินผล (Assessment and Evaluation)

สถาบันอุดมศึกษา จะต้องดำเนินการประเมินผลการดำเนินงาน ดังนี้

(1) ประเมินผลการดำเนินงานความร่วมมือระหว่างงานวิชาการ และงานกิจการนิสิตนักศึกษา

(2) ประเมินผลการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษา ก่อนและหลังการ เข้าเรียน หรือการเข้าร่วมกิจกรรมโดยใช้แบบทดสอบ Pretest และ Posttest

(3) ประเมินผลการเรียนรู้จากการบันทึกข้อมูลการเข้าร่วมกิจกรรม (Activity Transcripts)

(4) ประเมินจากโครงการ/กิจกรรมบูรณาการในชั้นเรียนตามเกณฑ์ที่อาจารย์ผู้สอนและอาจารย์กิจการนิสิตนักศึกษากำหนดตามมาตรฐานผลการเรียนรู้

(5) ประเมินแบบ 360 องศา จากอาจารย์ผู้สอน อาจารย์ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา และจากเพื่อนร่วมชั้นหรือเพื่อนร่วมจัดกิจกรรม

ผลลัพธ์ที่คาดหวัง

การศึกษาเรื่อง การนำเสนอรูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา มีเป้าประสงค์หลักนำเสนอความร่วมมือในการพัฒนานิสิตนักศึกษาร่วมกันของงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาซึ่งภารกิจสำคัญของทั้งสองงานในสถาบันอุดมศึกษาคือ การผลิตบัณฑิตให้มีคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามพันธกิจ เอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของแต่ละสถาบัน ดังนั้นผลลัพธ์ที่คาดหวังจากงานวิจัยนี้ คือ สถาบันอุดมศึกษานำรูปแบบความร่วมมือไปประยุกต์ใช้ในแต่ละสถาบันตามบริบทของแต่ละสถาบันเพื่อพัฒนาคุณลักษณะ 4 ด้าน ได้แก่ 1) ความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก (Global and Thai Citizenship: G) 2) มีทักษะอาชีพ ความเป็นผู้นำ และทักษะชีวิต (Occupational, Life Leadership Skill: O) 3) มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม (Awareness of Self and Social Responsibility: A) 4) มีศักยภาพในการเรียนรู้และการคิด (Learning and Thinking Capability: L)

ประโยชน์ที่ได้รับ

ผลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ จะทำให้ได้รูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาซึ่งสถาบันอุดมศึกษาสามารถนำรูปแบบความร่วมมือฯ ไปประยุกต์ใช้ในสถาบันฯ เพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันฯ ให้มีคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์และมีความพร้อมต่อการเข้าสู่โลกอนาคตในศตวรรษที่ 21

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การนำเสนอรูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิต นักศึกษาเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 6 ส่วน ดังนี้

ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของนิสิตนักศึกษาที่พึงประสงค์

ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีพัฒนานิสิตนักศึกษา

ตอนที่ 3 แนวคิดเกี่ยวกับขอบข่ายงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา

ตอนที่ 4 แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบและความร่วมมือ

ตอนที่ 5 แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิต นักศึกษา

ตอนที่ 6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของนิสิตนักศึกษาที่พึงประสงค์

1.1 ลักษณะผู้เรียนที่พึงประสงค์ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ.2545 สรุปได้ดังนี้

รูปลักษณะของคนไทยยุคใหม่ ต้องเป็นคนที่มีความสมดุลพอดี ระหว่างการเป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข โดยมีค่านิยมดังนี้

คนดี หมายถึง คนที่มีความรับผิดชอบ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของแต่ละศาสนา และรู้จักประมาณตน เป็นคนที่ดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ มีจิตใจที่ดีงาม มีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งด้านจิตใจและพฤติกรรมที่แสดงออก เช่น มีวินัย มีความเอื้อเฟื้อเกื้อกูล มีเหตุผล รู้หน้าที่ ซื่อสัตย์ ขยัน มีความเสียสละ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติสุข

คนเก่ง หมายถึง เป็นผู้ที่มีสติปัญญา มีจินตนาการ สามารถคิดริเริ่ม คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหา เป็นผู้ที่สามารถพึ่งตนเองได้ มีความสามารถในการประกอบอาชีพมีความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรค ประสบความสำเร็จได้ด้วยตนเอง เป็นบุคลากรที่มีความสามารถในการแข่งขันในสังคมโลกและที่สำคัญ คือ เป็นผู้ใฝ่รู้และสามารถแสวงหาความรู้ เพื่อการเรียนรู้ ตลอดชีวิต และคุณสมบัติของสมรรถนะสากล (global literacy) คือ มีความรู้เรื่องของเทคโนโลยีสารสนเทศ (information technology) ภาษา และวัฒนธรรมนานาชาติ คนที่มีสมรรถภาพสูง ในการดำเนินชีวิต โดยมี

ความสามารถในด้านใดด้านหนึ่งหรือรอบด้าน หรือมีความสามารถพิเศษเฉพาะทาง เช่น ทักษะและกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ความสามารถทางด้านคณิตศาสตร์ มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถด้านภาษา ศิลปะ ดนตรี กีฬา มีภาวะผู้นำ รู้จักตนเอง ควบคุมตนเองได้ เป็นต้น

คนมีความสุข คือ ผู้ที่มีสุขภาพกายดี สุขภาพจิตดี รู้จักและรักชุมชน มีความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข และสามารถปล่อยวาง ไม่ยึดมั่นถือมั่น เป็นคนที่มีสุขภาพดีทั้งกายและจิต เป็นคนร่าเริง แจ่มใส ร่างกายแข็งแรง จิตใจเข้มแข็ง มีมนุษยสัมพันธ์ มีความรักต่อทุกสรรพสิ่ง มีอิสรภาพปลอดพ้นจากการตกเป็นทาสของอบายมุข และสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างพอเพียงแก่อัตภาพ

การเตรียมบัณฑิตให้เป็นคนดี คนเก่งและอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ตามที่กำหนดไว้ในนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ จะต้องร่วมกันทุกฝ่ายทั้งตัวนิสิตนักศึกษาเองในฐานะที่เป็นชนชั้นนำเป็นมันสมองของประเทศ สถาบันการศึกษาในฐานะผู้หล่อหลอมให้โอกาส และประสบการณ์ต่างๆ รวมถึงสถาบันทางสังคมทั้งพ่อแม่ ผู้ปกครอง และองค์กรทางสังคมอื่นๆ จะต้องร่วมกันหล่อหลอมสร้างสรรค์สิ่งดีงามและโอกาสให้กับเยาวชนของชาติ ซึ่งแต่ละฝ่ายจะมีหน้าที่ดังนี้

1. นิสิตนักศึกษา

นิสิตนักศึกษาจะต้องรู้หน้าที่ มีความรับผิดชอบ มีค่านิยมที่เหมาะสมเข้าใจและภาคภูมิใจกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ติดอยู่กับสังคมและชุมชน รู้จักปรับตัว วางตัวเหมาะสม ต้องไม่เป็นปัญหาหรือเป็นผู้ก่อปัญหา ต้องให้ความสนใจกับปัญหาของสังคม และร่วมรับผิดชอบ สามารถมองเห็นปัญหาในลักษณะภาพรวมของประเทศ และร่วมกันคิดร่วมกันแก้ไขอย่างเต็มความสามารถ ต้องสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมที่เสริมสร้างประสบการณ์จริง ทั้งประสบการณ์ชีวิตและทักษะในการประกอบอาชีพในลักษณะเรียนรู้จากการกระทำ (learning by doing) ในทุกครั้งที่มีโอกาส สามารถบูรณาการความรู้จากหลากหลายสาขาในลักษณะสหวิทยาการ ครอบคลุมความลุ่มลึกของวิชาที่สนใจ และเกี่ยวข้อง ต้องเรียนรู้อย่างจริงจัง เตรียมตัวประกอบอาชีพอิสระที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนด้วยการพัฒนาองค์ความรู้ ต้องรู้จักที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเอง ด้วยการอ่าน ฟัง สืบค้นตนเอง และพัฒนารากฐานที่มั่นคง ควรมีความรู้ที่จะเป็นผู้ประกอบการซึ่งผู้ประกอบการยุคใหม่ต้องอาศัยความรู้และเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาขีดความสามารถและการแข่งขันกับนานาชาติประเทศ ควรมีการรวมกลุ่มกันเพื่อเป็นพลังของแผ่นดิน มีความรู้หลากหลายเพื่อสร้างอาชีพและสร้างชาติร่วมกัน

2. สถาบันการศึกษา

ในส่วนของสถาบันอุดมศึกษาต้องพัฒนาให้สถาบันเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ มีการปรับกระบวนการเรียนการสอน ที่เน้นการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ปรับหลักสูตรให้มีความยืดหยุ่นตามความต้องการของชุมชนท้องถิ่นอย่างแท้จริง ปรับปรุงประสิทธิภาพอุดมศึกษา และสร้างความตระหนักในเรื่องการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ การใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์

สูงสุด ใช้ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการที่ดี (good governance) ควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยที่เชื่อมโยงกับท้องถิ่นเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อชุมชน มีการใช้ทรัพยากรร่วมกัน และช่วยเหลือเกื้อกูลกันระหว่างสถาบัน มีระบบพัฒนาคณาจารย์ บุคลากรให้มีคุณภาพ พัฒนาสถาบันอุดมศึกษาให้เป็นศูนย์การศึกษานานาชาติ เพื่อเสริมสร้างการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ เป็นกลไกในการเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันกับนานาชาติ พัฒนาบทบาทของอุดมศึกษาให้มีความสมดุลทั้งการสร้างคนและองค์ความรู้

3. สถาบันทางสังคม

นิสิตนักศึกษา พ่อแม่ผู้ปกครอง สถานศึกษาและสถาบันทางสังคมจะต้องร่วมกันรับผิดชอบหล่อหลอมและสร้างสิ่งดีงามให้กับสังคม ไม่ปล่อยให้เป็นที่ของสถาบันใดสถาบันหนึ่งเป็นการเฉพาะ สถานประกอบการ องค์กรชุมชน ต้องให้โอกาสนิสิตนักศึกษาได้เรียนรู้เสริมสร้างประสบการณ์จริง สังคมจะต้องยกย่องเชิดชูคนดี สร้างค่านิยมให้กับเยาวชน โดยคำนึงถึง “ศักดิ์ศรีและคุณค่า” ของตนเอง รู้จักการตัดสินใจที่ถูกต้องเชิงเหตุผล ถ้าทุกฝ่ายในสังคมได้ร่วมกัน ช่วยกันพัฒนานิสิตนักศึกษาซึ่งเป็นเยาวชนของชาติ เป็นกำลังเป็นมันสมองของประเทศแล้ว ความเจริญก้าวหน้า ความมั่นคงของชาติบ้านเมือง ก็จะปรากฏ “คนดี สังคมดี เศรษฐกิจดี นำไปสู่ความมั่นคง สมบูรณ์พูนสุขของชนในชาติ”

1.2 กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2552

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2552) ได้ออกประกาศกำหนดกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา เพื่อเป็นกรอบมาตรฐานให้สถาบันอุดมศึกษาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหรือปรับปรุงหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน และพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ให้สามารถผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพและเพื่อประโยชน์ต่อการรับรองมาตรฐานคุณวุฒิในระดับอุดมศึกษา ซึ่งผลลัพธ์ในการเรียนรู้ทุกระดับจะต้องมีอย่างน้อย 5 ด้าน ได้แก่

1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม หมายถึง การพัฒนานิสัยในการประพฤติอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม และด้วยความรับผิดชอบทั้งในส่วนตนและส่วนรวม ความสามารถในการปรับวิถีชีวิตในความขัดแย้งทางค่านิยม การพัฒนานิสัยและการปฏิบัติตามศีลธรรม ทั้งในเรื่องส่วนตัวและสังคม

2) ด้านความรู้ หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจ การนึกคิด และการนำเสนอข้อมูล การวิเคราะห์ และจำแนกข้อเท็จจริงในหลักการ ทฤษฎีตลอดจนกระบวนการต่างๆ และสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้

3) ด้านทักษะทางปัญญา หมายถึง ความสามารถในการวิเคราะห์สถานการณ์และใช้ความรู้ความเข้าใจในแนวคิด หลักการ ทฤษฎีและกระบวนการต่างๆ ในการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาเมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ใหม่ๆ ที่ไม่ได้คาดคิดมาก่อน

4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ หมายถึง ความสามารถในการทำงานเป็นกลุ่ม การแสดงถึงภาวะผู้นำ ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ความสามารถในการวางแผนและรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง

5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง ความสามารถในการวิเคราะห์เชิงตัวเลข ความสามารถในการใช้เทคนิคทางคณิตศาสตร์ และสถิติ ความสามารถในการสื่อสารทั้งการพูด การเขียน และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

1.3 มาตรฐานผลการเรียนรู้รายวิชาศึกษาทั่วไป

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2558) ได้ กำหนดมาตรฐานผลการเรียนรู้ของผู้เรียนในรายวิชาศึกษาทั่วไป

- 1) มีความรอบรู้อย่างกว้างขวาง มีโลกทัศน์กว้างไกล
- 2) มีทักษะการคิดแบบองค์รวม
- 3) มีจิตอาสาและสำนึกสาธารณะ
- 4) มีคุณธรรมจริยธรรมในการดำเนินชีวิตบนพื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- 5) เป็นพลเมืองที่มีคุณค่าของสังคมไทยและสังคมโลก
- 6) ตระหนักและสำนึกในความเป็นไทย
- 7) เห็นคุณค่าในตนเอง ผู้อื่น

1.4 ภาพอนาคตและคุณลักษณะคนไทยที่พึงประสงค์

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2546) นำเสนองานวิจัยต่อสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ในโครงการวิธีการเรียนรู้ของคนไทย เรื่องภาพอนาคตและคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ ซึ่งผลการวิจัยคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนไทยมี 5 มิติ สรุปได้ดังนี้

- 1) มิติด้านร่างกาย คือ การที่คนไทยจะต้องมีสุขภาพร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง มีการพัฒนาด้านร่างกายและสติปัญญาอย่างสมบูรณ์ตามเกณฑ์ในแต่ละช่วงวัย
- 2) มิติทางด้านจิตใจ คือ เป็นผู้รู้และเข้าใจตนเอง เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น เข้าใจสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงและสภาพแวดล้อมต่างๆ รอบตัวได้อย่างดี
- 3) มิติด้านความรู้คือ เป็นผู้ที่สามารถรู้สึกในแก่นสาระของวิชา สามารถรู้รอบตัวในเชิงสหวิทยาการ และเป็นผู้ที่สามารถรู้ได้ไกลโดยสามารถคาดการณ์เกี่ยวกับอนาคตที่จะมาถึงได้
- 4) มิติด้านทักษะความสามารถคือ ผู้ที่มีทักษะด้านการคิด ทักษะการสื่อสาร ทักษะภาษาต่างประเทศ ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะทางสังคม ทักษะการอาชีพ ทักษะทางสุนทรียะ และทักษะการจัดการที่ดี
- 5) มิติด้านลักษณะชีวิต คือ เป็นผู้ที่มีลักษณะชีวิตแห่ง ความขยันอดทน ทุ่มเททำงานหนัก มีระเบียบวินัย มีความซื่อสัตย์ มีวิสัยทัศน์ทำทุกอย่างอย่างดีที่สุด มีจิตสำนึกประชาธิปไตย

เห็นคุณค่าในเอกลักษณ์ความเป็นไทย มีจิตสำนึกต่อผู้อื่นและส่วนรวม รวมทั้งมีลักษณะชีวิตแห่งความ
ประหยัดอดออม

นอกจากนั้น เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2550) ยังได้นำเสนอบริบทของการ
เปลี่ยนแปลงทางสังคมในศตวรรษที่ 21 โดยแบ่งยุคของสังคม ออกเป็น 5 ช่วง โดยใช้คำว่า คลื่น ซึ่ง
ปัจจุบันสังคมกำลังอยู่ในคลื่นลูกที่ 4 และกำลังจะก้าวเข้าสู่ยุคที่ 5 หรือคลื่นลูกที่ 5 คลื่นแต่ละลูกมี
รายละเอียดที่สำคัญดังนี้

คลื่นลูกที่ 1 หมายถึง ยุคสังคมเกษตรกรรม เริ่มต้น ตั้งแต่ 8,000 ปี ก่อนคริสตกาล
เป็นยุคของวิวัฒนาการความก้าวหน้าของเกษตรกรรม ซึ่งเป็นผลมาจากการปฏิวัติเกษตรกรรม
เครื่องชี้วัดความเจริญก้าวหน้าของสังคม คือ การมีอาณาเขตใหญ่โตกว้างขวาง มีพื้นที่สำหรับ
เพาะปลูก เลี้ยงสัตว์ และทำการเกษตรจำนวนมาก

คลื่นลูกที่ 2 หมายถึง ยุคสังคมอุตสาหกรรม เริ่มเมื่อประมาณ ค.ศ. 1650-1750
เป็นผลมาจากการปฏิวัติอุตสาหกรรม มีการใช้เครื่องจักรกล มีโรงงานขนาดใหญ่ผลิตสินค้าจำนวน
มากเพื่อมวลชน ใช้เวลาประมาณ 300 ปีในการก่อตัว เครื่องชี้วัดความยิ่งใหญ่และมั่งคั่งของประเทศ
คือ ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ จำนวนแหล่งแร่ธาตุวัตถุดิบที่มีอยู่ และในสมัยต่อมา
เครื่องชี้วัดคือ “ทุน” จำนวนมาก

คลื่นลูกที่ 3 หมายถึง ยุคสังคมแห่งเทคโนโลยี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เทคโนโลยีการ
สื่อสารซึ่งเริ่มต้นราว ค.ศ.1955 จนถึงปัจจุบัน การเคลื่อนตัวของคลื่นลูกนี้เป็นไปอย่างรวดเร็วสู่สังคม
ต่างๆ ทั่วโลก ยุคนี้เป็นยุคที่ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้รับการต่อยอดทางความรู้
อย่างสูง มีการพัฒนาด้านคอมพิวเตอร์ ด้านเครือข่ายการสื่อสารและการคมนาคม ทำให้ข้อมูล
ข่าวสารแพร่กระจายได้อย่างรวดเร็ว รวมทั้ง ผู้คน สินค้า บริการ เงินตรา สามารถถ่ายทอดกันได้ใ
ระยะเวลาสั้น ระบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง สิ่งแวดล้อม ฯลฯ มีการ
เชื่อมโยงกันเป็นเครือข่าย และส่งอิทธิพลต่อกันและกันแทบทั้งสิ้น เครื่องชี้วัดความยิ่งใหญ่และมั่งคั่ง
ของประเทศคือ ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีของประเทศ และอำนาจในการเข้าถึง และการใช้
ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสาร

คลื่นลูกที่ 4 ยุคสังคมความรู้ เป็นผลมาจากคลื่นลูกที่ 3 ความเจริญก้าวหน้าอย่าง
รวดเร็วของเทคโนโลยีการสื่อสาร (Information Community Technology) ทำให้ข้อมูลข่าวสาร
ต่างๆ มีอยู่มากมายในรูปแบบของดิจิทัล ผู้คนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารต่างๆ เหล่านั้นได้อย่าง
รวดเร็ว ข้อมูลข่าวสารต่างๆ เหล่านั้นยังไม่ถือว่าเป็นความรู้ จนกว่าจะมีการแปลความหมาย
(interpretation) และแยกแยะจำแนกข้อมูล (classification) เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ได้จริง ความรู้
เป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้สามารถอยู่ในภาวะได้เปรียบในสังคม สังคมใดที่ครอบครองความรู้หรือข้อมูล
ข่าวสารที่ครบถ้วนสมบูรณ์ที่สุดก็คือ ผู้ที่มีอำนาจในการต่อรองและเป็นผู้ครอบครองโอกาสแห่ง

ความสำเร็จไว้ในมือ ดังนั้นยุคนี้เครื่องชี้วัดความเจริญก้าวหน้าของประเทศหรือสังคมคือ ความสมบูรณ์ของความรู้ และความสามารถในการนำความรู้ไปใช้ได้อย่างเหมาะสมของผู้คนในสังคม

คลื่นลูกที่ 5 ยุคปราชญ์สังคม คือ สังคมที่ใช้ “ปัญญาวิถี” เป็นเครื่องชี้วัดความเจริญรุ่งเรืองระยะยาวของสังคม หมายถึงการนำพาสังคมไปอีกก้าวหนึ่งมากกว่า “สังคมแห่งความรู้” ผู้ที่จะมีชัยชนะและประสบความสำเร็จยั่งยืนอย่างแท้จริง และมีคุณค่า จำเป็นต้องเป็นผู้ที่มี “ปัญญา” ในศตวรรษที่ 21 เป็นสังคมที่ใช้ปัญญา สังคมนั้นจะไปสู่ความสำเร็จในทุกรูปแบบทั้งในระดับปัจเจก และในระดับภาพรวมได้นั้น ไม่จำเป็นที่ประเทศนั้นต้องมีวัดดูดิบหรือทรัพยากรธรรมชาติจำนวนมาก หากแต่ขอให้ประชาชนทั่วไปและผู้นำประเทศที่มี “ปัญญา” ก็สามารถนำทิศทางบ้านเมืองสู่ความเจริญรุ่งเรืองได้อย่างยั่งยืนได้

คุณลักษณะของคนในศตวรรษที่ 21 ต้องมีลักษณะดังนี้ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2550)

1) มีความสามารถในการเป็นผู้มีปัญญาและรักในการแสวงหาปัญญาจากการศึกษาและการเรียนรู้ และจากประสบการณ์

2) มีความสามารถในการคิดได้แก่

- ก. คิดเชิงวิพากษ์ (Critical Thinking)
- ข. คิดเชิงวิเคราะห์ (Analytical Thinking)
- ค. คิดเชิงสังเคราะห์ (Synthesis-Type Thinking)
- ง. คิดเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Thinking)
- จ. คิดเชิงมโนทัศน์ (Conceptual Thinking)
- ฉ. คิดเชิงสร้างสรรค์ (Creative Thinking)
- ช. คิดเชิงประยุกต์ (Applicative Thinking)
- ซ. คิดเชิงองค์รวม (Holistic Thinking)
- ฌ. คิดเชิงบูรณาการ (Integrative Thinking)
- ญ. คิดเชิงอนาคต (Futuristic Thinking)

3) มีความสามารถในการใช้เหตุผล ใช้ชีวิตอย่างมีเป้าหมาย และใช้ชีวิตสอดคล้องกับความจริง

4) มีความสามารถในการควบคุมอารมณ์อย่างมั่นคง และสามารถควบคุมพฤติกรรม

นอกจากนั้น เบลันดา, เจมส์; และ แบรนต์, รอน. (2554). ได้นำเสนอต่อภาคีเพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (Partnership 21st Century Skills) โดยเสนอหลักการและปัจจัยสำคัญด้านการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ไว้ 5 ประการคือ

- 1) การเรียนรู้ที่แท้จริงอยู่ในโลกจริงหรือชีวิตจริง (Authentic learning) นำเสนอว่าการเรียนวิชาในห้องเรียนยังไม่ใช่การเรียนรู้ที่แท้จริง การเรียนรู้ขึ้นอยู่กับบริบทหรือสภาพแวดล้อม ในขณะที่เรียนรู้ซึ่งจะได้การเรียนรู้ในมิติที่ลึกและกว้างขวางกว่าสภาพสมมติในห้องเรียน
- 2) การเรียนรู้ในระดับการสร้างกระบวนทัศน์ (Mental Model Building) ต้องมีความสามารถในการรับรู้ข้อมูลหลักฐานใหม่ๆ และนำความรู้มาสังเคราะห์เป็นความรู้เชิงกระบวนทัศน์ใหม่ได้
- 3) การเกิดแรงจูงใจภายใน (Internal motivation)
- 4) พหุปัญญา (Multiple Intelligence) ความแตกต่างระหว่างบุคคลทั้งความถนัดและปัญญา จึงต้องออกแบบการเรียนรู้ให้มีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับผู้เรียนที่มีความแตกต่างกัน และจัดให้การเรียนรู้ส่วนหนึ่งเป็นการเรียนรู้เฉพาะตัว (personalized learning)
- 5) การเรียนรู้เป็นกิจกรรมทางสังคม (Social Learning) ซึ่งจะเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีความสุข สนุกกับการเรียนรู้

1.5 คุณลักษณะของผู้เรียนที่พึงประสงค์

ไพฑูรย์ สีนลรัตน์ และคณะ (2550) ได้นำเสนอคุณลักษณะของผู้เรียนสำหรับสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ ซึ่งนับเป็นศิลาหลักที่ 1 ของหลักสี่ตติยาสำหรับการเปลี่ยนผ่านการจัดการศึกษาว่า เด็กและเยาวชนจะต้องมีลักษณะคือ แสวงหาความรู้ได้ตลอดเวลา มีความคิดค้นวิจัย สร้างความรู้ใหม่ได้เอง มีความคิดริเริ่มนำความรู้ไปใช้ในการผลิตนวัตกรรมต่างๆ สิ่งที่เกิดคิดค้นขึ้นมาจะต้องมีคุณภาพ มีความสามารถในการจัดการและดำเนินการ ในขณะเดียวกันการก้าวเข้าสู่ยุคแห่งการแข่งขันควรคำนึงถึงการรักษาความเป็นไทยด้วย โดยเรียกคุณลักษณะดังกล่าวว่า 4 ร. ดังนี้

- 1) รู้ทัน รู้ทั่วโลก (Smart Consumer) ประกอบด้วย ทักษะในการแสวงหา คัดสรร และสร้างความรู้ ทักษะการใช้และจัดการความรู้ ทักษะทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทักษะในการวิเคราะห์และแก้ปัญหา และทักษะทางภาษาและการสื่อสาร
- 2) เรียนรู้ชำนาญ เชี่ยวชาญปฏิบัติ (Breakthrough Thinker) ประกอบด้วย การคิดใหม่ การคิดสร้างสรรค์ และจิตมุ่งคุณภาพ มาตรฐาน และความเป็นเลิศ
- 3) รวมพลังสร้างสรรค์สังคม (Social Concern) ประกอบด้วย การทำงานแบบร่วมมือเป็นทีม และสร้างเครือข่าย ความสามารถในการบริหารจัดการ การแข่งขัน อดทน สู้สิ่งยาก และการเห็นแก่ส่วนรวม เป็นธรรม และยั่งยืน
- 4) รักษ์วัฒนธรรมไทย ใฝ่สันติ (Thai Pride) ประกอบด้วย รักษ์ความเป็นไทย ยึดมั่นในสันติธรรม

ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนานิสิตนักศึกษา

ไพฑูรย์ สีนลารัตน์, ศรเนตร อารีโสภณพิเชฐ และสิริพัทธ์ ศิริโท. (2555). เสนอกระบวนการผลิตบัณฑิตให้มีคุณลักษณะตามกรอบคุณลักษณะที่กำหนดไว้ในกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย ใช้อ่งค์ประกอบ 4 ด้านได้แก่ อ่งค์ประกอบด้านหลักสูตร อ่งค์ประกอบด้านการเรียนการสอน อ่งค์ประกอบด้านกิจกรรมนิสิตนักศึกษา และอ่งค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อม ที่เป็นอ่งค์ประกอบในการพัฒนาผู้เรียนระดับชั้นพื้นฐาน ในด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ และคุณธรรมจริยธรรม สรุปได้ดังนี้

1) อ่งค์ประกอบด้านหลักสูตร สถาบันอุดมศึกษาต้องสร้างหลักสูตรที่มีสาระเป็นวิชาการและวิชาชีพที่มีการกำหนดโครงสร้าง กำหนดมาตรฐานหลักสูตรที่ได้รับการรับรองเป็นมาตรฐานเดียวกัน ต้องสอดคล้องกับปรัชญาของสถาบันอุดมศึกษาและสอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา รวมทั้งมาตรฐานทางวิชาการและวิชาชีพนั้นๆ ส่วนสาระของหลักสูตรต้องมุ่งพัฒนาบัณฑิตอย่างสมดุลทั้งความรู้ ความสามารถ และความดีงาม นอกจากนี้หลักสูตรต้องมีลักษณะที่หลากหลายสามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้กว้างขวางขึ้นตามเจตนารมณ์ในการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542

2) อ่งค์ประกอบด้านการเรียนการสอน สถาบันอุดมศึกษาต้องจัดการเรียนการสอนที่มีวิธีการสอนที่หลากหลายเหมาะสมกับธรรมชาติ เนื้อหาวิชา และระดับของผู้เรียนลดการบรรยาย เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนตามหลักการเรียนรู้แบบผู้เรียนเป็นสำคัญให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองต่อไปโดยผู้สอนต้องคำนึงถึงคุณค่าที่ผู้เรียนจะได้รับเป็นหลักและเอื้อต่อผู้เรียนให้มากที่สุด ตลอดจนส่งเสริมให้ใช้สื่อประกอบกิจกรรมของผู้เรียนมากขึ้น

3) อ่งค์ประกอบด้านกิจกรรมนิสิตนักศึกษา สถาบันอุดมศึกษาต้องจัดกิจกรรมนักศึกษาที่ส่งเสริมให้มีการบูรณาการกิจกรรมนิสิตนักศึกษากับการเรียนการสอน บุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการพัฒนานิสิตนักศึกษาให้มีคุณภาพ และมีความรู้คู่คุณธรรม โดยไม่แยกฝ่ายวิชาการและฝ่ายกิจกรรมนิสิตนักศึกษา พัฒนาหลักสูตรให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมนิสิตนักศึกษา โดยวางแผนและกำหนดเวลาล่วงหน้าในแต่ละปีการศึกษา ตลอดจนกระจายโอกาสให้นิสิตนักศึกษาได้เข้าร่วมกิจกรรมอย่างทั่วถึง และมหาวิทยาลัยควรออกหนังสือรับรองผลการร่วมกิจกรรมต่างๆ ของนิสิตนักศึกษาควบคู่กับเอกสารแสดงผลการศึกษา เพื่อให้นักศึกษาเห็นคุณค่าของกิจกรรม

4) อ่งค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อม สถาบันอุดมศึกษาต้องจัดอาคารสถานที่ที่แสดงถึง “ความขลัง” และเกียรติภูมิ ของมหาวิทยาลัยและสถาบันอุดมศึกษา มีวัสดุอุปกรณ์ที่มีความทันสมัยและเพียงพอเป็นที่ “ประทับใจ” และมีบรรยากาศที่ส่งเสริมและเอื้ออำนวยในด้านต่างๆ ทั้ง

ด้านวิชาการ ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา เนื่องจากสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยและสถาบันอุดมศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะส่งเสริมและเอื้ออำนวยในการแสวงหาความรู้และเจตคติที่ดีรวมทั้งเป็นการหล่อหลอมให้นิสิตนักศึกษาเป็นผู้มีวัฒนธรรมและอารยธรรมที่ดีเมื่อสำเร็จการศึกษาจากสถาบัน

องค์ประกอบกระบวนการผลิตบัณฑิตให้มีคุณลักษณะตามกรอบคุณลักษณะที่กำหนดไว้ในกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาในประเทศไทยดังกล่าวสามารถสรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2.1 องค์ประกอบกระบวนการผลิตบัณฑิตให้มีคุณลักษณะตามกรอบคุณลักษณะที่กำหนดไว้ในกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย

องค์ประกอบ/ คุณลักษณะ	ความรู้	ความคิด	ความสามารถ	คุณธรรม จริยธรรม
หลักสูตร	เพื่อให้บัณฑิตมีความรู้ทั่วไปและความรู้ตามวิชาชีพของตนเอง หลักสูตรต้องมุ่งพัฒนาบัณฑิตอย่างสมดุลทั้งความรู้ความสามารถและความดีงาม	เพื่อให้บัณฑิตสามารถคิดวิเคราะห์สังเคราะห์และประเมินผลได้ หลักสูตรประกอบด้วยมวลประสบการณ์ที่ผู้เรียนต้องเรียนรู้เพื่อนำไปประกอบอาชีพชั้นสูงและวิเคราะห์วิจารณ์ได้	มุ่งพัฒนาบัณฑิตอย่างสมดุลทั้งความรู้ความสามารถและความดีงาม โดยมีความรอบรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ อย่างเหมาะสม	ทุกมวล ประสบการณ์ ควรสอดแทรกการสร้างและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ความสนใจ ใฝ่รู้ ทักษะชีวิตและสังคม เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาบุคลิกลักษณะของตนเอง

ตารางที่ 2.1 องค์ประกอบกระบวนการผลิตบัณฑิตให้มีคุณลักษณะตามกรอบคุณลักษณะที่กำหนดไว้ในกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย (ต่อ)

องค์ประกอบ/ คุณลักษณะ	ความรู้	ความคิด	ความสามารถ	คุณธรรม จริยธรรม
การจัดการ เรียนการสอน	เพื่อสร้างความรู้ พื้นฐานให้แก่ บัณฑิต เพื่อให้ บัณฑิตมีความรู้ ทั่วไปและความรู้ ตามวิชาชีพของ ตนเอง มีวิธีสอนที่ หลากหลาย เหมาะสมกับ ธรรมชาติ เนื้อหาวิชา และ ระดับของผู้เรียน ลดการบรรยาย	จัดการเรียนการ สอนที่หลากหลาย เหมาะสมกับ ธรรมชาติ เนื้อหาวิชา และ ระดับของผู้เรียน ในการกระตุ้นให้ ผู้เรียนรู้จักคิด วิเคราะห์	ดำเนินการสอนให้มี รูปแบบการเรียนรู้ที่ หลากหลายตาม ความสนใจและ ความถนัดของ ผู้เรียน การสอนต้องมี วัตถุประสงค์เพื่อ พัฒนาจิตสำนึกและ ภูมิธรรมในฐานะ มนุษย์และพลเมือง ของสังคมไทย	บูรณาการ คุณธรรม จริยธรรมกับการ เรียนการสอน วิชาการ
กิจกรรม นักศึกษา	ส่งเสริมให้มีการบูร ณาการกิจกรรม นักศึกษากับการ เรียนการสอน บุคลากรใน สถาบันอุดมศึกษา ต้องมีส่วน รับผิดชอบในการ พัฒนานิสิต นักศึกษาให้มี คุณภาพและมี ความรู้คู่คุณธรรม	จัดกิจกรรมให้ นิสิตนักศึกษา อาจารย์ได้ ตระหนัก เข้าใจ รับรู้ และร่วมกัน วิพากษ์วิจารณ์ ปัญหา และเห็น ความจำเป็นที่ จะต้องปรับปรุง แก้ไขปัญหา	ควรบูรณาการ กิจกรรมและกิจการ นักศึกษากับการ เรียนการสอนเข้า ด้วยกัน เช่น ชมรม หรือกิจกรรมที่คณะ หรือสาขาวิชาเป็นผู้ จัด การฝึกงานที่อยู่ นอกเหนือจาก หลักสูตร	มีการจัด โครงการหรือ งานด้าน คุณธรรม จริยธรรม นักศึกษาอย่าง ต่อเนื่อง

ตารางที่ 2.1 องค์ประกอบกระบวนการผลิตบัณฑิตให้มีคุณลักษณะตามกรอบคุณลักษณะที่กำหนดไว้ในกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย (ต่อ)

องค์ประกอบ/ คุณลักษณะ	ความรู้	ความคิด	ความสามารถ	คุณธรรม จริยธรรม
สิ่งแวดล้อม	จัดอาคารสถานที่ที่ แสดงความขลัง และเกียรติคุณ มี บรรยากาศที่ ส่งเสริมและ เอื้ออำนวยในด้าน วิชาการ ศิลปวัฒนธรรม กีฬา	ให้ความสำคัญกับ นักศึกษา ระดับพื้นฐานให้ มากขึ้น และ เสริมสร้าง บรรยากาศใน สถาบันให้เอื้อต่อ การพัฒนาบัณฑิต ในอุดมคติ รวมทั้ง การส่งเสริมให้ นิสิตนักศึกษาคิด วิเคราะห์ปัญหา ในสถาบันและ สังคม	จัดสิ่งแวดล้อมให้มี บรรยากาศในการ ปลูกฝังค่านิยมที่ พึงประสงค์ รวมทั้งจัดวัสดุ อุปกรณ์ที่มีความ ทันสมัย จัด บรรยากาศและ กิจกรรมต่างๆ ทั้ง ด้านวิชาการ ศิลปวัฒนธรรม และกีฬา	จัดสิ่งแวดล้อมที่ เอื้อต่อ การให้ บุคลากรใน สถาบันมีส่วนร่วม รับผิดชอบในการ พัฒนานิสิต นักศึกษาให้มี คุณภาพและมี ความรู้คู่คุณธรรม โดยไม่แยกฝ่าย วิชาการและฝ่าย กิจกรรมนักศึกษา

ที่มา: ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ และคณะ, 2552

2.1 ทฤษฎีของซิคเกอร์ริงและไรเซอร์ (Chickering and Reisser)

ซิคเกอร์ริงและไรเซอร์ (Chickering and Reisser, 1993) ได้ศึกษาการพัฒนาด้านจิตสังคมและพบว่าในช่วงที่ศึกษาในสถาบันอุดมศึกษานั้น นิสิตนักศึกษาจะมีการเปลี่ยนแปลง และควรได้รับการพัฒนาในด้านต่างๆ 7 ด้าน คือ

1. การพัฒนาความสามารถ (developing competence) ในระหว่างที่ศึกษาในมหาวิทยาลัย นิสิตนักศึกษาจะพัฒนาความสามารถ 3 ด้าน คือ ความสามารถด้านสติปัญญา ความสามารถทางร่างกาย และความสามารถในด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่น หรือด้านสังคม นิสิตนักศึกษาจะมีความรู้สึกว่าคุณมีความสามารถมากขึ้น เพื่อพวกเขาได้เรียนรู้ที่จะไว้วางใจในความสามารถของตน ยอมรับคำวิจารณ์จากผู้อื่น และบูรณาการทักษะต่างๆ ของเขาให้กลายเป็นความมั่นใจในตนเอง

2. การจัดการด้านอารมณ์ (managing emotions) นิสิตนักศึกษาหลายคนต้องประสบกับอารมณ์ในด้านไม่ดีต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นความโกรธ ความกลัว ความเจ็บปวด ความคิดถึง ความเบื่อหน่าย หรือความเครียด ผลจากการศึกษาพบว่า ความวิตกกังวล ความโกรธ ความรู้สึกหดหู่ ความต้องการ ความรู้สึกผิด และความอายนั้น เมื่อมีมากเกินไป จะมีอิทธิพลต่อกระบวนการ การศึกษา ดังนั้น จึงต้องมีการจัดการด้านอารมณ์ที่ดี งานสำคัญในการพัฒนานิสิตนักศึกษาในด้านนี้ ไม่ได้เป็นการกำจัดอารมณ์ต่างๆ เหล่านี้ แต่จะต้องตระหนักและรับรู้ถึงอารมณ์เหล่านี้ว่าเป็น สัญญาณบอกสิ่งต่างๆ

3. การพัฒนาจากความเป็นตัวของตัวเองไปสู่การพึ่งพาอาศัยกัน (moving through autonomy toward interdependence) สิ่งสำคัญที่นิสิตนักศึกษาจะต้องพัฒนาในที่นี้ก็คือ การเรียนรู้ที่จะพอใจในตนเอง มีความรับผิดชอบในการบรรลุเป้าหมายที่ตนได้เลือกไว้ ไม่ถูกชักนำโดยความคิดเห็นของคนอื่น การพัฒนาในด้านนี้จะต้องนำไปสู่ความเป็นอิสระทั้งทางอารมณ์ และในด้าน ความต้องการความช่วยเหลือจากภายนอก และนำไปสู่การยอมรับการพึ่งพาอาศัยกันในขั้นต่อมา

4. การพัฒนาสัมพันธภาพกับผู้อื่นอย่างมีวุฒิภาวะ (developing mature interpersonal relationships) รวมถึง การยอมรับและชื่นชมความแตกต่างระหว่างบุคคล และ ความสามารถในการใกล้ชิดผูกพันกับผู้อื่น การยอมรับความแตกต่าง นอกจากจะหมายถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลแล้ว ยังหมายความรวมถึงในบริบทที่มีความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมด้วย การตระหนักถึงความแตกต่าง การมีประสบการณ์ที่กว้างขวาง ความเปิดเผย ความอยากรู้อยากเห็น และการเป็น ปรวิสัย (objective) ไม่ยึดติดกับความเห็นของตน

5. การสร้างเอกลักษณ์เฉพาะตน (establishing identity) การสร้างเอกลักษณ์นั้น ขึ้นอยู่กับการพัฒนาด้านอื่นๆ ที่กล่าวมาก่อนแล้ว คือ ความสามารถ การจัดการกับอารมณ์ การเป็น ตัวของตัวเอง และการสร้างสัมพันธภาพที่ดี การพัฒนาเอกลักษณ์นั้นเป็นกระบวนการค้นหาว่า ประสบการณ์ชนิดใด ระดับใด และการทำประการณ์นั้นๆ บ่อยเท่าไร ที่จะทำให้เราพึงพอใจ รู้สึก ปลอดภัย และมั่นใจในตนเอง

6. การพัฒนาเป้าหมาย (developing purpose) เป็นการเพิ่มความสามารถในการ เป็นคนที่มีความตั้งใจแน่วแน่ ความสามารถในการประเมินความสนใจและทางเลือกต่างๆ โดยจะต้อง มีการวางแผนสำหรับภาระกระทำ และมีการกำหนดสิ่งที่จะทำก่อนใน 3 ด้าน คือ แผนและแรงบันดาลใจเกี่ยวกับอาชีพ ความสนใจส่วนตัว และความผูกพันกับบุคคลอื่นและครอบครัว นอกจากนี้ ยังรวมไปถึงการมีความสามารถที่จะเชื่อมโยงเป้าหมายที่แตกต่างกันของตนให้อยู่ภายใต้เป้าหมาย หลักที่ใหญ่กว่าและมีความหมายมากกว่า และการมีความตั้งใจในการทำสิ่งต่างๆ ในชีวิตประจำวัน

7. การพัฒนาความมีคุณธรรม (developing integrity) การพัฒนาความมีคุณธรรมนั้นใกล้เคียงกับการสร้างเอกลักษณ์เฉพาะตน และการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน การพัฒนาความมีคุณธรรมประกอบด้วย 3 ขั้นตอนที่มีลำดับซ้อนกันอยู่ คือ

7.1 ค่านิยมในด้านเกี่ยวกับมนุษย์จะเปลี่ยนจากการทำตามความเชื่อต่างๆ โดยอัตโนมัติไปสู่การรักษาความสมดุลระหว่างความสนใจของตนเองกับความสนใจของเพื่อนมนุษย์คนอื่นๆ

7.2 ค่านิยมเกี่ยวกับบุคคล เป็นการยอมรับค่านิยมและความเชื่อต่างๆ อย่างมีสติ ในขณะที่เดียวกันก็เคารพความคิดเห็นของผู้อื่น

7.3 การพัฒนาความเหมาะสม หมายถึง การประสานระหว่างค่านิยมส่วนตัวกับพฤติกรรมที่ต้องรับผิดชอบต่อสังคม

2.2 ทฤษฎีการมีส่วนร่วมของนิสิตนักศึกษา (The Theory of Student Involvement)

แอสติน (Astin, 1993) ศาสตราจารย์ทางด้านการศึกษาแห่งมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย ลอสแอนเจลิส (University of California, Los Angeles) นำเสนอว่า การมีส่วนร่วมของนิสิตศึกษากับกลุ่มบุคคลและกิจกรรมต่างๆ ในสถาบันอุดมศึกษาเป็นปัจจัยที่จะส่งเสริมการพัฒนาของนิสิตนักศึกษาในด้านต่างๆ สามารถอธิบายให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนิสิตนักศึกษากับการพัฒนาของตัวนิสิตนักศึกษาได้ ซึ่งแอสติน ได้อาศัยผลจากการศึกษาเกี่ยวกับนิสิตศึกษามาเป็นเวลานาน สรุปรวมออกมาเป็นทฤษฎีที่อธิบายถึงปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ นิสิตนักศึกษาคงอยู่ และมีการพัฒนาในด้านต่างๆ สูง แอสตินเรียกทฤษฎีดังกล่าวว่า ทฤษฎีการมีส่วนร่วมของนิสิตนักศึกษา (The Theory of Student Involvement) และเผยแพร่แนวคิดดังกล่าวอย่างกว้างขวางในวงการอุดมศึกษา การมีส่วนร่วมของนิสิตนักศึกษา หมายถึง ปริมาณของร่างกายและแรงใจที่นิสิตนักศึกษาอุทิศให้แก่การหาประสบการณ์ทางวิชาการ นิสิตนักศึกษาที่มีส่วนร่วมมาก ได้แก่ นิสิตนักศึกษาที่อุทิศพลังงานมากในการเรียน ใช้เวลาในสถานศึกษามากเข้าร่วมองค์กรนิสิตนักศึกษาต่างๆ อย่างจริงจัง และมีปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์และนิสิตนักศึกษาอื่นๆ มาก ในทางกลับกัน นิสิตนักศึกษาที่ไม่มีส่วนร่วมอาจไม่สนใจการเรียน ใช้เวลาอยู่ในมหาวิทยาลัยน้อยไม่ทำกิจกรรมนอกหลักสูตรต่างๆ และมีการติดต่อกับอาจารย์และนิสิตนักศึกษาอื่นๆ น้อย

แอสติน นำเสนอองค์ประกอบพื้นฐานของทฤษฎีการมีส่วนร่วมของนิสิตนักศึกษาไว้ 5 ประการ คือ

1) การมีส่วนร่วม หมายถึง การใช้ร่างกายและแรงใจเข้าไปสัมพันธ์กับสิ่งต่างๆ ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้ อาจเป็นสิ่งทั่วไป เช่น ประสบการณ์ในการเป็นนิสิตนักศึกษา หรือสิ่งที่เฉพาะเจาะจง เช่น การเตรียมตัวสอบวิชาใดวิชาหนึ่งก็ได้

2) สิ่งต่างๆที่เข้าไปมีส่วนร่วม นั้น จะเป็นสิ่งทั่วไป หรือสิ่งที่เฉพาะเจาะจงก็ตาม การมีส่วนร่วมจะเกิดขึ้นในลักษณะที่แตกต่างกัน นิสิตนักศึกษาแต่ละคนมีส่วนร่วมในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ในปริมาณที่แตกต่างกัน และนิสิตนักศึกษาคนหนึ่งคนเดียวก็มีส่วนร่วมกับสิ่งต่างๆ กัน ในเวลาที่แตกต่างกัน

3) การมีส่วนร่วม นั้น มีทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ การมีส่วนร่วมในเชิงปริมาณของนิสิตนักศึกษาอาจวัดได้ว่า นิสิตนักศึกษาใช้เวลากี่ชั่วโมงในการเรียน เป็นต้น ส่วนในเชิงคุณภาพอาจวัดในแง่ที่ว่านิสิตนักศึกษาทบทวนและเข้าใจงานที่ได้รับมอบหมายให้อ่านหรือไม่ หรือเพียงแต่จ้องที่หนังสือแต่ผ่านไปวันกลางวัน เป็นต้น

4) การพัฒนาด้านการเรียนรู้ และบุคลิกภาพของนิสิตนักศึกษา ที่เกิดจากโปรแกรมการศึกษานั้น เป็นสัดส่วนโดยตรงกับปริมาณและคุณภาพของการมีส่วนร่วมของนิสิตนักศึกษาในโปรแกรมการศึกษานั้น

5) ประสิทธิภาพของนโยบายหรือการปฏิบัติใดๆ ทางการศึกษา นั้น เกี่ยวข้องโดยตรงกับความสามารถของนโยบายและการปฏิบัตินั้นๆ ในการที่จะเพิ่มการมีส่วนร่วมของนิสิตนักศึกษา

แอสติน (1993) กล่าวไว้ว่า นโยบายการปฏิบัติการของสถาบันต่างๆ อย่าง เช่น ตารางชั้นเรียน กฎเกณฑ์เกี่ยวกับการเข้าชั้นเรียน การปฐมนิเทศและการแนะนำนิสิตนักศึกษา ตลอดจนถึงนโยบายในด้านที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการ เช่น การจัดหาอาคารสถานที่ จำนวนและประเภทของกิจกรรมนอกหลักสูตรต่างๆ รวมทั้งกฎเกณฑ์ในการเข้าร่วม ค่าใช้จ่ายสำหรับกิจกรรมทางวัฒนธรรม สิ่งอำนวยความสะดวกทางนันทนาการ เป็นต้น สามารถมีผลกระทบต่อการใช้เวลาและพลังงานของนิสิตนักศึกษาได้

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2543) กล่าวถึงการพัฒนาของนิสิตนักศึกษาว่า ควรพัฒนาในด้านต่างๆ 9 ด้านคือ

1) Academic Performance การพัฒนาให้นิสิตนักศึกษามีความสามารถในเชิงวิชาการ สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง

2) Ability พัฒนาให้มีความสามารถทั้งทางด้านการสื่อสาร ความสามารถในการคิดและความสามารถในการจัดการ เช่น การจัดการเวลา การจัดการความเครียด

3) Attitude พัฒนาให้นิสิตนักศึกษามีทัศนคติที่ดีทั้งต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และสิ่งแวดล้อมอื่น

4) Appearance พัฒนาให้นิสิตนักศึกษามีลักษณะท่าทาง บุคลิกภาพที่ดี เหมาะสม

5) Aim High การพัฒนาให้นิสิตนักศึกษามีการตั้งเป้าหมายที่ชัดเจนและตั้งเป้าหมายที่สูงมากพอที่จะทำให้เกิดความกระตือรือร้นในความพยายามที่จะทำให้ประสบผลสำเร็จ

6) Accountability การพัฒนาให้นิสิตนักศึกษามีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายงานที่ต้องกระทำในหน้าที่

7) Analytical การพัฒนาให้นิสิตนักศึกษามีทักษะในการคิดวิเคราะห์

- 8) Active พัฒนาให้นิสิตนักศึกษา มีความกระตือรือร้นในการใฝ่หาความรู้ มีความกระตือรือร้นในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ทั้งกิจกรรมนิสิตนักศึกษาและกิจกรรมในชุมชน
- 9) Appreciation ส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษา มีความรัก ความชื่นชมในความงามของศิลปะ และธรรมชาติ

ตอนที่ 3 แนวคิดเกี่ยวกับขอบข่ายงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา

3.1 ขอบข่ายงานวิชาการ

พรชูลี อาชวอำรุง (2546 อ้างถึงใน อัมเรศ เนตาสีทธิ์, 2553) กล่าวถึงขอบเขตของงานวิชาการหมายถึง การบริหารกิจกรรมด้านวิชาการทุกอย่างภายในสถาบันที่เกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร การเรียนการสอน การวิจัย และการบริการวิชาการ ตลอดจนควบคุมคุณภาพด้านวิชาการ และการเทียบโอนผลการเรียนระหว่างระหว่างรูปแบบการศึกษาเดียวกันหรือต่างรูปแบบ รวมทั้งการบริหารกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพของงานวิชาการสูงสุด

ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2539 อ้างถึงใน อัมเรศ เนตาสีทธิ์, 2553) กล่าวว่า งานด้านวิชาการเป็นการดำเนินการในส่วนของการพัฒนาหลักสูตร การเรียนการสอน การวิจัยงานพัฒนาและกำกับคุณภาพหลักสูตร งานพัฒนาผู้เรียน งานพัฒนาคณาจารย์ งานพัฒนาสื่อและอุปกรณ์สนับสนุนการเรียนการสอน และงานบริการชุมชน

สุธีระ ทานตวนิช (2534 อ้างถึงใน อัมเรศ เนตาสีทธิ์, 2553) ได้กำหนดขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารไว้ว่า งานวิชาการควรมีขอบข่ายดังนี้

1. งานด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้
2. งานการเรียนการสอน
3. งานวัสดุประกอบหลักสูตรเพื่อสื่อการเรียนการสอน
4. งานวัดผลและการประเมินผล
5. งานห้องสมุด
6. งานนิเทศการศึกษา
7. งานด้านการวางแผนและการกำหนดวิธีดำเนินงาน
8. งานส่งเสริมการสอน
9. งานประชุมและการอบรมทางวิชาการ

อุทัย บุญประเสริฐ (2540 อ้างถึงใน อัมเรศ เนตาสีทธิ์, 2553) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการเป็นงานหลักของสถานศึกษา มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ มาตรฐานคุณภาพศึกษา จะปรากฏเด่นชัดเมื่อการบริหารงานวิชาการประสบความสำเร็จ

อัมเรศ เนตาสัทธี (2553) ได้สรุปขอบข่ายงานวิชาการว่า เป็นการบริหารกิจกรรมด้านวิชาการทุกอย่างในสถาบันที่เกี่ยวกับการปรับปรุง พัฒนาหลักสูตร การเรียนการสอน การวิจัย และการบริการวิชาการ เพื่อให้เกิดประโยชน์ของงานวิชาการสูงสุด

สรุปว่า ขอบข่ายงานวิชาการ เป็นการจัดดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร การเรียนการสอน การวิจัย การพัฒนาอาจารย์ และการบริการวิชาการ ตลอดจนควบคุมคุณภาพด้านวิชาการ ภารกิจของงานวิชาการเป็นภารกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษาที่ครอบคลุมทั้งการผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการวิชาการ

สำหรับแนวทางการดำเนินการเพื่อพัฒนาบัณฑิตให้มีคุณลักษณะตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2552 สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ได้ออกประกาศ เรื่อง แนวทางการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2552 ข้อ 6 กำหนดว่า ให้สถาบันอุดมศึกษาบริหารจัดการหลักสูตรเพื่อให้บัณฑิตมีคุณลักษณะตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่กำหนดในมาตรฐานคุณวุฒิสาขา/สาขาวิชานั้นๆ หรือกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ กรณีที่กระทรวงศึกษาธิการยังมิได้ประกาศมาตรฐานคุณวุฒิสาขา/สาขาวิชาของระดับคุณวุฒินั้นๆ และอ้างไว้ซึ่งคุณภาพมาตรฐานดังกล่าว โดยดำเนินการดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2558)

- 1) พัฒนาอาจารย์ทั้งด้านวิชาการ วิธีการสอนและวิธีการวัดผลอย่างต่อเนื่อง
- 2) จัดสรรทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอนและการวิจัยให้เพียงพออย่างมีคุณภาพ รวมทั้งอาจประสานกับสถาบันอุดมศึกษาและ/หรือหน่วยงานอื่นเพื่อใช้ทรัพยากรร่วมกันในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ
- 3) จัดให้มีการประเมินผลการเรียนรู้ของนักศึกษาที่ครอบคลุมมาตรฐานผลการเรียนรู้ในทุกๆ ด้าน ตามที่กำหนดไว้ในรายละเอียดของหลักสูตรนั้นๆ
- 4) จัดให้มีการรายงานผลการจัดการศึกษาเป็นรายวิชา ประสพการณ์ภาคสนาม (ถ้ามี) ทุกภาคการศึกษา และเป็นรายหลักสูตรทุกปีการศึกษา โดยมีหัวข้อตามแบบ มคอ.5 มคอ.6 และ มคอ.7 ตามลำดับที่แนบท้ายประกาศนี้
- 5) ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และรายงานผลการจัดการศึกษาต่อสภาสถาบันอุดมศึกษาทุกปีการศึกษา
- 6) ประเมินหลักสูตรเพื่อพัฒนาอย่างต่อเนื่องอย่างน้อยทุกๆ 5 ปี

3.2 ขอบข่ายงานกิจการนิสิตนักศึกษา

กิจการนักศึกษา (Student Affairs) ในความหมายเดิมใช้คำว่า “งานบุคลากรนิสิตนักศึกษา” (Student Personnel Work) หรืองาน “บริการนิสิตนักศึกษา” (Student Personnel Services) ซึ่งมีความหมายอย่างเดียวกัน คือ งานหรือกิจกรรมทั้งหมดที่กระทำอย่างเป็นระบบ เพื่อกระตุ้นให้นักศึกษาได้พัฒนาตนเอง ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและบุคลิกภาพให้เต็มตามศักยภาพ

สมาคมบุคลากรนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยในอเมริกา (ACPA, 1994 อ้างถึงใน สุพิตรรา เศล วัตนะกุล, 2550) ได้พัฒนารูปแบบจำลองจัดองค์กรเพื่อการพัฒนาิิตนักศึกษา ซึ่งครอบคลุมพัฒนาการด้านต่างๆ ที่สำคัญ 4 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาวิชาการ ด้านการพัฒนาอาชีพ ด้านการพัฒนาร่างกาย และด้านการพัฒนาอารมณ์และสังคม โดยแต่ละด้านนั้นมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ภายใต้การประสานสัมพันธ์ของฝ่ายต่างๆ ที่รับผิดชอบ และได้เสนอหลักการบริหารงานกิจการนิสิตนักศึกษาที่ดี 7 ประการคือ

1. ทำให้นิสิตนักศึกษาเรียนเชิงรุก
2. ช่วยให้นิสิตนักศึกษาสร้างค่านิยมที่แกร่งและมีมาตรฐานจริยธรรม
3. สื่อสารทำให้ทราบว่าบุคลากรนิสิตนักศึกษามีความคาดหวังสูง
4. วิจัยเป็นระบบเพื่อปรับปรุงผลงานของนิสิตนักศึกษาและสถาบัน
5. ใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้บรรลุเป้าหมายและพันธกิจของสถาบัน
6. สร้างพันธมิตรเพื่อช่วยทำให้การเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษาก้าวหน้า
7. สร้างชุมชนที่รวมทุกฝ่ายและสนับสนุนชุมชน

สำเนา ขจรศิลป์ (2538) ให้นิยามของขอบข่ายงานกิจการนักศึกษาว่า คือ

1. การสรรหา การคัดเลือกและการรับสมัครนักศึกษา (Admissions) โดยเฉพาะโครงการพิเศษบางโครงการ

2. การจัดปฐมนิเทศให้นักศึกษาใหม่
3. ระเบียบนักศึกษา
4. บริการหอพักและอาหาร
5. บริการอนามัย
6. กิจกรรมนักศึกษา
7. บริการสอนซ่อมเสริม
8. ทุนการศึกษา
9. บริการแนะแนว
10. บริการจัดหางาน
11. วินัยนักศึกษา

12. โปรแกรมเพื่อช่วยพัฒนานักศึกษา
13. การวิจัย และการประเมินกิจการนักศึกษา
14. ศิษย์เก่าสัมพันธ์
15. บริการนักศึกษาต่างชาติ
16. การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้นักศึกษาในด้านอื่นๆ
17. การจัดกิจกรรมหรือการดำเนินการด้านอื่นๆ

กิจกรรมนิสิตนักศึกษา

กิจกรรมนิสิตนักศึกษา เป็นส่วนหนึ่งของงานกิจการนักศึกษา หมายถึง กิจกรรมนอกหลักสูตรที่นักศึกษาจัดขึ้นเองด้วยความสมัครใจ ซึ่งไม่ได้ระบุไว้ในหลักสูตร หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า "กิจกรรมนอกหลักสูตร"

วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมนิสิตนักศึกษา

1. เพื่อเสริมสร้างทักษะ ความรู้และประสบการณ์ทางด้านวิชาการให้นักศึกษา
2. เพื่อพัฒนา ร่างกาย จิตใจ อารมณ์ ในการที่จะอยู่ในสังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างมีความสุข
3. เพื่อให้ให้นักศึกษาใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และเพิ่มพูนความสนใจในการทำกิจกรรม
4. เพื่อพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาด้วยกันในการทำงานร่วมกันและร่วมกับผู้อื่น
5. เพื่อพัฒนาความสามารถของนักศึกษาที่ได้นำความรู้และประสบการณ์ไปประยุกต์ใช้ใน งานกิจการศึกษาก่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคม
6. เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาได้เห็นคุณค่ารู้จักการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมไทย
7. เพื่อเสริมสร้างความสามัคคีในหมู่นักศึกษา
8. เพื่อเตรียมนักศึกษาให้พร้อมที่จะไปประกอบวิชาชีพและดำเนินชีวิตในสังคม ประชาธิปไตย

ประเภทของกิจกรรม

1. กิจกรรมส่วนกลาง เช่น องค์การนักศึกษา สโมสรนักศึกษา สภานักศึกษา และชมรมต่างๆ
2. กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ เช่น ค่ายอาสาพัฒนา
3. กิจกรรมกีฬา
4. กิจกรรมนันทนาการ
5. กิจกรรมศิลปะและวัฒนธรรม
6. กิจกรรมวิชาการ

ในการศึกษาด้านการพัฒนาบัณฑิตศึกษาให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ จะพบว่ากิจกรรมนิสิตนักศึกษาในด้านต่างๆ จะมีส่วนในการพัฒนาบัณฑิตศึกษาด้วยเช่นกัน กิจกรรมนิสิตนักศึกษาเป็นกิจกรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนในชั้นเรียนโดยตรง เป็นกิจกรรมที่นิสิตนักศึกษาทำกันเอง เพื่อตอบสนองความต้องการของนิสิตนักศึกษา โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาและสถาบันคอยให้คำแนะนำ ทั้งนี้เพื่อให้นิสิตนักศึกษาได้มีโอกาสทำงานร่วมกันตามความถนัดและความสนใจ อันจะทำให้นิสิตนักศึกษาเกิดการพัฒนาด้านต่างๆ ดังที่สำเนา ขจรศิลป์ (2538) ได้กล่าวไว้ว่า การทำกิจกรรมจะทำให้นิสิตนักศึกษาเกิดทั้งการเรียนรู้ ทักษะ และประสบการณ์อย่างมากมาย ซึ่งทักษะและประสบการณ์หลายอย่างไม่สามารถเรียนในชั้นเรียน กิจกรรมนิสิตนักศึกษาจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการส่งเสริมการพัฒนาการของนิสิตนักศึกษา ทั้งทางด้านสติปัญญา อารมณ์ สังคม และจิตใจ

ความสัมพันธ์ระหว่างงานวิชาการและงานกิจกรรมนิสิตศึกษากับเป้าหมายในการพัฒนาบัณฑิตศึกษา

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2543) วิเคราะห์และเสนอรูปแบบของการพัฒนานิสิตนักศึกษาตามทฤษฎีการพัฒนานิสิตนักศึกษาของจิกเกอร์ริง (Chickering, 1993) ไว้ว่า ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษาจะเป็นผู้ทำงานกับฝ่ายวิชาการ โดยจัดกิจกรรมกับหลักสูตรและรับทฤษฎีการพัฒนานิสิตนักศึกษาไปด้วย ประเด็นการพัฒนานิสิตนักศึกษา เริ่มจากให้ผู้บริหาร อาจารย์ และนิสิตนักศึกษาเกิดความตระหนักในความสำคัญของการสร้างบัณฑิตที่สมบูรณ์ทั้งทางการ จิต อารมณ์ ค่านิยม คุณธรรมจริยธรรม ความรู้ความสามารถ การคิดที่รอบคอบ และตัดสินใจที่มีเหตุผล และการทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม เมื่อทุกฝ่ายตระหนักในความสำคัญของการพัฒนานิสิตนักศึกษาแล้ว ก็ควรจะต้องพัฒนารูปแบบของความร่วมมือในหน่วยงานต่างๆ ว่าจะมีวิธีการที่จะวางเป้าหมายร่วมกันให้สามารถแก้ไขข้อบกพร่องของนิสิตนักศึกษาในด้านต่างๆ ให้ได้

ส่วนของนิสิตนักศึกษาที่จะต้องพัฒนาในปัจจุบันท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงนี้ ก็คือ การพัฒนานิสิตนักศึกษามีความใฝ่รู้หมั่นศึกษามากขึ้น อาจารย์ต้องเสียสละการทำงานใกล้ชิดกับนักศึกษา กระตุ้นให้นักศึกษาเรียนรู้สิ่งที่อยู่รอบด้านมากกว่านี้ ฝ่ายวิชาการควรพัฒนาหลักสูตรให้เน้นเรื่องประสบการณ์ และการฝึกงานให้มากขึ้น การเรียนควรเสริมความเป็นผู้นำแก่นักศึกษาโดยการแทรกคำบรรยายในชั้นเรียน ในขณะเดียวกันฝ่ายกิจการนิสิตศึกษาก็เน้นการจัดโครงการพัฒนาความเป็นผู้นำ เสริมการพัฒนาบุคลิกภาพดังกล่าว นอกจากนี้ก็ยังคงฝึกนักศึกษาโดยให้เข้าค่ายพัฒนาจิตที่ควรจัดเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรในฝ่ายวิชาการ ซึ่งจะทำงานร่วมกับฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษาไปพร้อมๆกัน การทำงานร่วมกันเช่นนี้ย่อมทำให้การพัฒนานิสิตนักศึกษาเป็นไปในแนวทางเดียวกัน และตรงตามลักษณะที่สถาบันปรารถนา ซึ่งนำเสนอรายละเอียดดังตารางที่ 2.2

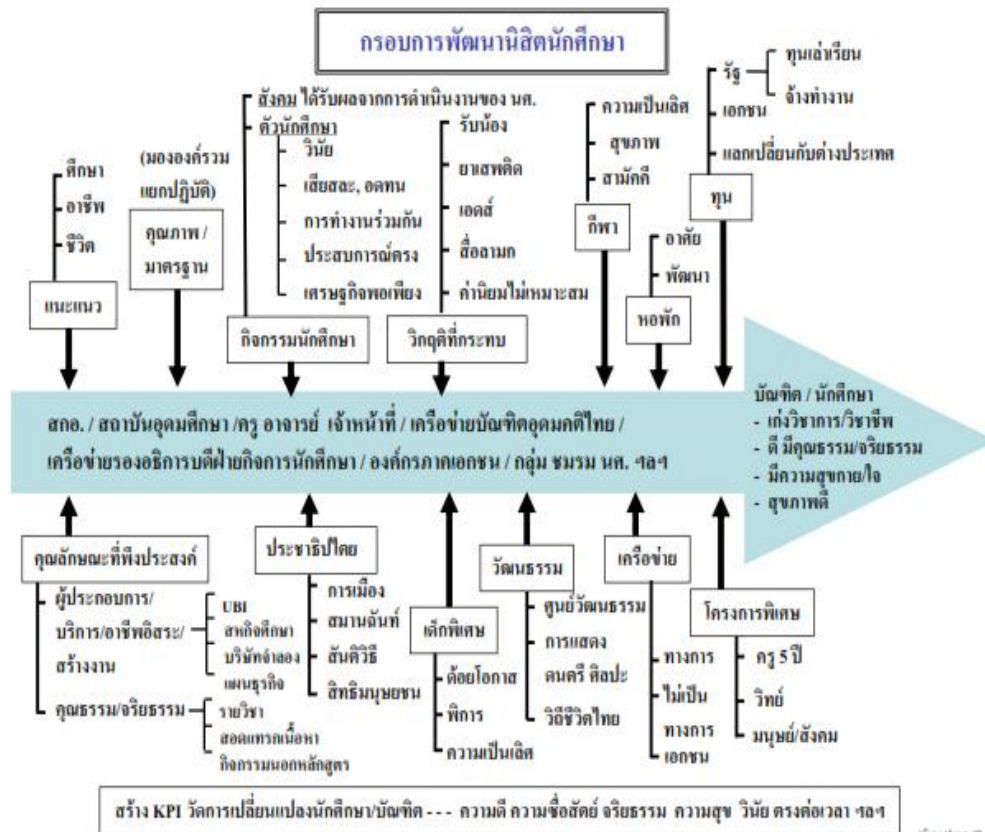
ตารางที่ 2.2 เป้าหมายในการพัฒนานิสิตนักศึกษาโดยความสัมพันธ์ระหว่างงานวิชาการและงานกิจกรรมนิสิตนักศึกษา

เป้าหมายของการพัฒนา	งานวิชาการ	งานกิจกรรมนิสิตนักศึกษา
1. สติปัญญา เหตุผล การตัดสินใจ ความใฝ่รู้	2.1 ด้านศาสตร์ จัดวิชาตามสาขาต่างๆ 2.2 การจัดการสอน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการตัดสินใจใช้เหตุผล ใฝ่รู้ด้วยตนเอง	3.1 อบรมความรู้ต่างๆ เช่น คอมพิวเตอร์ หรือ 3.2 จัดประกวดแข่งขัน เช่น งานประดิษฐ์ งานทดลอง ฯลฯ
2. บุคลิกภาพ อารมณ์ ความรับผิดชอบ	2.3 การทำงานกลุ่มย่อยกับอาจารย์ 2.4 การสอนเป็นรายบุคคล	3.3 การทำงานร่วมกัน 3.4 การแข่งขันกีฬา 3.5 การจัดโครงการพัฒนา กีฬา
3. ความคล่องตัว	2.5 การมอบรายงานเดี่ยวหรือการให้ทำโครงงาน 2.6 ให้รายงานเดี่ยว	3.6 การมอบให้จัดกิจกรรมตามโอกาส โดยผลัดกันเป็นผู้นำกิจกรรม
4. เอกลักษณ์เฉพาะตน	2.7 สอนแทรกในวิชาที่เกี่ยวข้อง	3.7 เชิญวิทยากรมาบรรยายพิเศษ 3.8 จัดสัมมนาพัฒนาบุคลิกภาพ 3.9 จัดกิจกรรมกีฬา
5. การคบคน	2.8 ให้ทำงานเป็นกลุ่ม	3.10 จัดงานสังคม
6. เป้าหมายชีวิต	2.9 แนะนำแนวทางอย่างถูกต้อง 2.10 พาไปศึกษานอกสถานที่เพื่อได้ประสบการณ์จริง	3.11 สัมมนาร่วมกันในเรื่องเป้าหมายชีวิต 3.12 จัดแนะนำอาชีพ
7. คุณค่า คุณธรรมของตนเอง	2.11 หลักสูตรที่บังคับเกี่ยวกับคุณธรรม 2.12 สอนสอดแทรก 2.13 ทำตนเป็นตัวอย่าง	3.13 เข้าค่ายอบรมคุณธรรม 3.14 จัดค่ายบำเพ็ญประโยชน์

ที่มา: วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2543)

กรอบการพัฒนาบัณฑิตนักศึกษา

สำนักส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2551) ได้นำเสนอกรอบในการพัฒนาบัณฑิตนักศึกษาซึ่งสามารถแสดงให้เห็นความเชื่อมโยงกับผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการพัฒนาบัณฑิตนักศึกษา ดังแผนภาพที่ 2.1

แผนภาพที่ 2.1 กรอบการพัฒนาบัณฑิตนักศึกษา

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. สำนักส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักศึกษา, 2551

แนวทางการจัดกิจกรรมของนักศึกษาเพื่อนำไปสู่การพัฒนาให้เป็นบัณฑิตที่มีคุณค่า

สำนักส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2551) ได้นำเสนอแนวทางส่งเสริมการจัดกิจกรรมของนักศึกษาไว้ดังนี้

1. รูปแบบวิธีการดำเนินกิจกรรมจะต้องปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และความต้องการของสังคมในปัจจุบัน
2. ให้นักศึกษามีโอกาสฝึกฝน มีประสบการณ์ตรงในสถานประกอบการโดยความร่วมมือของภาคเอกชน และอุตสาหกรรมอย่างใกล้ชิด

3. มุ่งเน้นการพัฒนาให้นักศึกษาให้ รู้จักการประกอบอาชีพอิสระ สร้างรายได้ สร้างวิถียุทธศาสตร์
แก่ “สร้างคน สร้างงาน สร้างรายได้ สร้างชาติ”

4. มุ่งเน้นกิจกรรมที่ ก่อให้เกิดศีลธรรม จริยธรรม จิตสำนึกที่เสียสละต่อส่วนรวม รวมถึงการ
ประหยัด อดออม และนิยมไทย

5. วัฒนธรรมอันดีงามของชาติ ภูมิปัญญาท้องถิ่นจะต้องได้ รับการเอาใจใส่และร่วมกันทำนุ
บำรุงรักษาไว้คู่ชาติตลอดไป

6. สนับสนุนกิจกรรมนักศึกษาที่นำไปสู่ การก้าววิกฤติของชาติ ทั้งวิกฤติทางสังคม (วิกฤติทาง
ศีลธรรม) วิกฤติเศรษฐกิจ และวิกฤติทางการเมือง

นอกจากแนวทางการจัดกิจกรรมที่ได้กำหนดแนวทางข้างต้นแล้ว กิจกรรมที่นิสิตนักศึกษาจัด
จะต้องคำนึงในเรื่องต่อไปนี้

1. เป็นกิจกรรมที่ผู้พบเห็นแล้วเกิดศรัทธาอยากเข้าร่วม
2. เป็นกิจกรรมที่เป็นแบบอย่างของการประหยัด ผู้นำกิจกรรมจะต้องเป็นตัวอย่าง เป็น
แบบอย่างทั้งการแต่งตัว ความประพฤติ การใช้จ่ายในการจัดกิจกรรม
3. เป็นกิจกรรมที่รักษาวัฒนธรรมอันดี งามของไทย มีรูปแบบการดำเนินงานตามแบบฉบับ
ของกลุ่ม/องค์กร ตามเอกลักษณ์ ของท้องถิ่นแต่ละแห่ง
4. เป็นกิจกรรมที่ผู้เข้าร่วมแล้วรู้สึกอบอุ่นมั่นใจ เคารพในสิทธิเสรีภาพของสมาชิกแต่ละคน
  - 4.1 ระเบียบ กฎเกณฑ์ ในการร่วมกิจกรรม ให้ผู้เข้าร่วมมี ความรู้สึกว่าเป็นสิ่งที่ควร
จะต้องปฏิบัติ ไม่ใช่การบังคับ
  - 4.2 เมื่อมีการกระทำผิดกฎเกณฑ์ ระเบียบจะได้รับการตักเตือน ชี้แนะอย่างละมุน
ละม่อม เป็นการ “ชนะใจด้วยน้ำใจ”
5. กิจกรรมจะต้องไม่ไปรบกวนเวลาเรียนมากเกินไป
6. กิจกรรมที่มีการเตรียมการมีการกำหนดรูปแบบจุดประสงค์ชัดเจน
7. กิจกรรมจะต้องไม่ลามก อนาจาร ไม่มีการเสพยาของมึนเมา
8. กิจกรรมที่ก่อให้เกิดประสบการณ์ เข้าใจปัญหาสังคม มีความรู้ รอบตัว และเกิดประโยชน์
ต่อสังคมโดยรวม

สำหรับแนวทางในการบูรณาการแผนพัฒนานิสิตนักศึกษาของหน่วยงานภายในสถาบันและผู้
มีส่วนเกี่ยวข้อง สามารถนำเสนอได้ดังแผนภาพที่ 2.2

ตอนที่ 4 แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบและความร่วมมือ

4.1 แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ

คำว่า รูปแบบ (Model) เป็นคำที่ใช้เพื่อสื่อความหมายหลายอย่าง ซึ่งโดยทั่วไปแล้ว รูปแบบ จะหมายถึงสิ่งหรือวิธีการดำเนินงานที่เป็นต้นแบบอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น แบบจำลอง สิ่งก่อสร้างรูปแบบในการพัฒนาชนบท เป็นต้น

แคปแลน (Kaplan, 1994 อ้างถึงใน อัจฉรา ไชยูปถัมภ์, 2550) ได้ให้นิยามของ รูปแบบว่า เป็นระบบสัญลักษณ์ที่อ้างถึงความมีนัยสำคัญของโครงสร้างหนึ่งหรือระบบ ซึ่งก่อให้เกิด การหาความเห็นพ้องต้องกันที่ชัดเจน จากการพิจารณาจากจุดใหญ่ไปสู่จุดย่อย คุณค่าของรูปแบบอยู่ในความเป็นนามธรรม ซึ่งสามารถจะตีความได้หลายอย่าง และบ่งชี้ให้เห็นความคล้ายคลึงที่มีได้ คาดหมายมาก่อน คุณค่านี้ปรากฏในสารบบความสามารถ ซึ่งจะสรุปจากจุดใหญ่ไปสู่จุดย่อยของรูปแบบ เพื่อให้ผลที่มีได้คาดหวังไว้ล่วงหน้าอาจทำนายและทดสอบได้โดยการสังเกตผลของการทดลอง

พจนานุกรม Contemporary English ของ Longman (1981) ให้ความหมายไว้ 5 ความหมาย แต่โดยสรุปแล้วจะมี 3 ลักษณะ คือ 1. รูปแบบ (Model) หมายถึง สิ่งซึ่งเป็นแบบย่อส่วนของของจริง ซึ่งเท่ากับ แบบจำลอง 2. รูปแบบ (Model) ที่หมายถึง สิ่งของหรือคนที่น่ามาใช้เป็นแบบอย่างในการดำเนินการบางอย่าง เช่น ครูต้นแบบ 3. รูปแบบ (Model) หมายถึง รุ่นของผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ

พจนานุกรมการศึกษา กู๊ด (Good, 1973) ได้ให้ความหมายรูปแบบ ดังนี้ รูปแบบ หมายถึง แบบอย่างของสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างหรือทำซ้ำ เป็นตัวอย่างเพื่อการเลียนแบบ เป็นแผนภูมิหรือรูปสามมิติซึ่งเป็นตัวแทนของสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหลักการหรือแนวคิด เป็นชุดของปัจจัย หรือตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ซึ่งรวมกันเป็นตัวประกอบและเป็นสัญลักษณ์ทางระบบสังคม ตามความหมายดังกล่าว อาจกล่าวได้ว่า รูปแบบ คือ แบบจำลองของสิ่งที่เป็น

เยาวดี วิบูลย์ศรี (2536) รูปแบบ คือ วิธีที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งได้ถ่ายทอดความคิด ความเข้าใจ ตลอดจนจินตนาการของคนที่มาต่อปรากฏการณ์ หรือ เรื่องราวใด ๆ ให้ปรากฏในลักษณะของการสื่อสารในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง รูปแบบจึงเป็นแบบจำลองในลักษณะเลียนแบบ หรือเป็นตัวแบบที่ใช้เป็นแบบอย่าง เป็นแผนผังหรือแบบแผนของการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งต่อเนื่องด้วยความสัมพันธ์เชิงระบบ

ทิศนา แคมมณี (2551) ให้ความหมายรูปแบบหมายถึง ตัวแทนที่สร้างขึ้นเพื่ออธิบายพฤติกรรมของลักษณะบางประการของสิ่งที่เป็นจริงอย่างหนึ่ง หรือ เป็นเครื่องมือทางความคิดที่บุคคลใช้ในการหาความรู้ ความเข้าใจปรากฏการณ์ เช่นเดียวกับ สุบรรณ พันธุ์วิภาส และชัยวัฒน์ ปัญญาพงษ์ (2522) ใช้คำว่า แบบจำลอง (Model) เท่ากับการย่อหรือเลียนแบบความสัมพันธ์ที่ปรากฏ

อยู่ในโลกแห่งความเป็นจริงของปรากฏการณ์ใดปรากฏการณ์หนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยในการจัดระบบความคิดในเรื่องนั้นให้เข้าใจได้ง่ายขึ้นและเป็นระเบียบ ส่วน บุญชม ศรีสะอาด (2533) ให้ความหมาย รูปแบบว่า เป็นโครงสร้างที่แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบที่มีในปรากฏการณ์ธรรมชาติหรือในระบบต่าง ๆ

อาจกล่าวได้ว่า รูปแบบหมายถึงแบบจำลองอย่างง่ายหรือย่อส่วนของปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่ผู้เสนอรูปแบบดังกล่าวได้ศึกษาและพัฒนาขึ้นมา เพื่อแสดงหรืออธิบายปรากฏการณ์ให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น หรือในบางกรณีอาจจะใช้ประโยชน์ในการทำนายปรากฏการณ์ที่จะเกิดขึ้น ตลอดจนอาจใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไป

โดยสรุป รูปแบบ หมายถึง สิ่งที่เป็นตัวแทนของโครงสร้างทางความคิด หรือองค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ ที่สำคัญของเรื่องที่ศึกษา

วิลเลอร์ (Willer, 1967) กล่าวว่า รูปแบบ เป็นการสร้างมโนทัศน์เกี่ยวกับชุดของปรากฏการณ์ โดยอาศัยหลักการของระบบรูปนัย ทั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อทำให้เกิดความกระจ่างชัดของนิยามความสัมพันธ์และประพจน์ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งรูปแบบที่มีความเที่ยงตรง จะพัฒนาเป็นทฤษฎีต่อไป

สโตนเนอร์ และ แวนเคิล (Stoner and Wankle, 1986) แนดเลอร์ (Nadler, 1980) เมสคอน และ คีด้วรี (Mescon and Khedouri, 1985) ให้คำนิยาม รูปแบบ ว่าเป็นการจำลองความจริงของปรากฏการณ์ เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ที่มีความสัมพันธ์องค์ประกอบ ที่เป็นกระบวนการของปรากฏการณ์นั้น ๆ ให้ง่ายขึ้น

สำหรับ ฮอเซอร์ (Hausser, 1980) ได้ให้ความหมายที่แตกต่างออกไป โดยที่รูปแบบเป็นสิ่งที่ออกแบบมาเพื่อแสดงถึงองค์ประกอบและกระบวนการตรวจสอบความแตกต่างระหว่างความสัมพันธ์ในเชิงทฤษฎีกับปรากฏการณ์จริง

จากความหมายทั้งหมดสามารถสรุปได้ว่า รูปแบบ หมายถึง สิ่งที่สร้างหรือพัฒนาขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎีที่ได้ศึกษามาของผู้สร้างเอง เพื่อถ่ายทอดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ โดยใช้สื่อที่ทำให้เข้าใจได้ง่ายและกระชับถูกต้อง และสามารถตรวจสอบเปรียบเทียบกับปรากฏการณ์จริงได้ เพื่อช่วยให้ตนเองและคนอื่นสามารถเข้าใจได้ชัดเจนขึ้น

ประเภทของรูปแบบ

ประเภทของรูปแบบอาจจะมี รูปแบบอย่างง่าย ๆ ไปจนถึงรูปแบบที่มีความสลับซับซ้อนมาก ๆ และมีทั้งรูปแบบเชิงกายภาพ (Physical Model) ที่เป็นแบบจำลองของวัตถุ และรูปแบบเชิงคุณลักษณะ (Qualitative Model) ที่ใช้อธิบายปรากฏการณ์ด้วยภาษาหรือสัญลักษณ์ รูปแบบในทางสังคมศาสตร์มักหมายถึง ชุดของข้อความเชิงนามธรรมเกี่ยวกับปรากฏการณ์ที่เราสนใจ เพื่อใช้เป็นการนิยามคุณลักษณะหรือบรรยายคุณสมบัติอื่น ๆ ให้เกิดความเข้าใจได้ง่าย ดังนั้นรูปแบบ

จึงไม่ได้บรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์อย่างละเอียดทุกแง่ ทุกมุม เพราะทำให้ได้โมเดลมีความซับซ้อนและยุ่งยากเกินไปในการที่จะทำความเข้าใจ (Tosi & Carroll, 1982)

Keeves (1988) ได้จำแนกรูปแบบทางการศึกษาและสังคมศาสตร์ ออกเป็น 4 ประเภทดังนี้ 1) รูปแบบเชิงเทียบเคียง (Analogue Model) เป็นรูปแบบที่ใช้การอุปมาอุปมัยเทียบเคียงในการอธิบายปรากฏการณ์ที่เป็นนามธรรม เพื่อสร้างความเข้าใจเชิงนามธรรม สร้างขึ้นโดยใช้หลักการเทียบเคียงโครงสร้างของรูปแบบให้สอดคล้องกับลักษณะที่คล้ายคลึงกัน และสอดคล้องกับลักษณะข้อมูลหรือความรู้ที่มีอยู่โดยต้องมียุทธศาสตร์ประกอบของรูปแบบชัดเจน สามารถนำไปทดสอบข้อมูลเชิงประจักษ์ได้ และสามารถนำไปใช้ในการหาข้อสรุปของปรากฏการณ์ได้อย่างกว้างขวาง 2) รูปแบบเชิงข้อความ (Semantic Model) เป็นรูปแบบที่ใช้ภาษาเป็นสื่อในการบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาด้วยภาษา แผนภูมิ หรือรูปภาพ เพื่อให้เห็นโครงสร้างทางความคิด กระบวนการองค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของปรากฏการณ์นั้น ๆ 3) รูปแบบเชิงคณิตศาสตร์ (Mathematical Model) ซึ่งใช้สมการทางคณิตศาสตร์ แสดงความสัมพันธ์ ขององค์ประกอบหรือตัวแปร มักนิยมใช้ในการศึกษาสาขาจิตวิทยา โดยเฉพาะด้านพฤติกรรมศาสตร์ ตลอดจนสาขาศึกษาศาสตร์ และบริหารการศึกษา 4) รูปแบบเชิงสาเหตุ (Causal Model) เป็นรูปแบบที่พัฒนามาจากเทคนิคการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) ร่วมกับหลักการสร้างรูปแบบเชิงข้อความ ที่มีตัวแปรซับซ้อนได้โดยต้องอาศัยทฤษฎีหรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมาแสดงความสัมพันธ์ เชิงสาเหตุและผลระหว่างตัวแปร เพื่อให้ได้รูปแบบในลักษณะสมการเส้นตรงที่สามารถทดสอบได้

ลักษณะของรูปแบบจะมีคุณประโยชน์ต้องเป็นไปตามเงื่อนไข ดังต่อไปนี้

1. รูปแบบนำไปสู่การทำนายผลที่สามารถจะพิสูจน์ได้โดยการสังเกต
2. โครงสร้างของรูปแบบควรจะต้องแสดงถึงขอบเขตที่ให้เห็นเหตุผลอันสัมพันธ์กับเรื่องที่กำลังวิจัยอยู่
3. รูปแบบที่ดำเนินการอธิบายและก่อให้เกิดจินตนาการในการสร้างโมทัศน์หรือความสัมพันธ์ใหม่ๆ อันเป็นผลมาจากการวิจัย
4. รูปแบบควรมีความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างมากกว่าจะมีความสัมพันธ์เชิงความสัมพันธ์

ลักษณะของรูปแบบ

การที่จะรูปแบบจะสามารถนำไปใช้ได้อย่างเกิดประโยชน์ ควรมีลักษณะดังต่อไปนี้ (Keeves, 1988 อ้างถึงใน อัจฉรา ไชยูปถัมภ์, 2550:68)

1. รูปแบบควรประกอบด้วย ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างมากกว่าความสัมพันธ์เชิงสัมพันธ์แบบธรรมดาของตัวแปร แต่อย่างไรก็ตามความสัมพันธ์เชิงสหสัมพันธ์ (Correlation) และเชิง

ถดถอย (Regression) นี้มีความจำเป็นในการทดสอบในระยะต้น จนกว่าตัวแปรที่จะต้องการค้นหาสามารถชี้ให้เห็นได้อย่างชัดเจน

2. รูปแบบควรจะนำไปสู่การทำนายผลที่จะได้ ซึ่งสามารถทดสอบด้วยการสังเกต ดังนั้น รูปแบบที่ดีจึงควรมีการออกแบบการทดสอบรูปแบบที่มีพื้นฐานจากข้อมูลเชิงประจักษ์ และถ้าการทดสอบไม่ได้ผลคงที่ รูปแบบนั้นก็จะถูกปฏิเสธ

3. โครงสร้างของรูปแบบจะต้องเกี่ยวข้องกับบางสิ่งที่เป็นกลไกเชิงเหตุผลที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ต้องการทดสอบ รูปแบบที่ดีจึงไม่ควรนำไปสู่การทำนายเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่จะต้องสามารถอธิบายปรากฏการณ์ต่างๆ ได้ด้วย

การสร้างรูปแบบ

เมสัน อัลเบิร์ต และคีด้วรี (Meason, Albert and Khedourri, 1985 อ้างถึงใน สมิตดา สว่างทุกข์, 2553) ได้เสนอขั้นตอนในการสร้างรูปแบบไว้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นรวบรวมปัญหา (Problem Formulation) เพื่อให้รู้ว่าอะไรคือปัญหาที่แท้จริง

2. ขั้นพัฒนารูปแบบ (Model Construction) ดำเนินการภายหลังที่ได้รวบรวมปัญหาต่างๆ แล้ว ในการสร้างรูปแบบต้องพิจารณาวัตถุประสงค์เบื้องต้นของการสร้างและต้องรู้ถึงลักษณะเฉพาะที่ต้องการผลผลิต ต้องรู้ข้อมูลสารสนเทศที่จำเป็น และควรคำนึงถึงค่าใช้จ่ายในการสร้างและความสนใจของผู้ใช้ด้วย เพราะถ้ารูปแบบมีค่าใช้จ่ายสูงและไม่เป็นที่ยอมรับของผู้ใช้ ข้อมูลที่รวบรวมมาอาจมีโอกาสนอกพ่วงได้ ในระหว่างการทำเนิงานขั้นต่างๆ จึงควรมีการประเมินค่าความแปรปรวน และควรพิจารณาอย่างระมัดระวังว่าสมควรนำตัวแปรใดบ้างมาไว้ในรูปแบบที่สร้าง เมื่อสร้างเสร็จแล้วจะต้องพิจารณาว่า ครอบคลุมตัวแปรหรือไม่ มีความบกพร่องในตัวแปรใดบ้าง

3. การทดสอบรูปแบบ (Testing the Model) เมื่อสร้างรูปแบบเสร็จแล้วควรทดสอบโดยพิจารณาถึงสิ่งต่างๆ ต่อไปนี้

3.1 มีความตรงสถานการณ์จริง (Valid) รูปแบบที่สร้าง หากมีความใกล้เคียงกับความจริงจะดีมาก เพราะจะช่วยให้การตัดสินใจดีขึ้น ไม่ยุ่งยากต่อการนำไปใช้ และควรพิจารณาถึงระดับของความสำเร็จจากการแก้ปัญหา

3.2 มีการนำไปทดลองใช้เพื่อเปรียบเทียบว่าผลการนำไปใช้ทำให้มีการปรับปรุงคุณภาพในการปฏิบัติงานอย่างไร การทดลองให้มี 2 ลักษณะ คือ ทดลองย้อนหลัง (Retrospective Evaluation) โดยใช้กับข้อมูลในอดีต และการทดลองใช้ปฏิบัติในปัจจุบัน (Pretest)

4. การทำให้สำเร็จ (Implementation) เมื่อผ่านการทดสอบแล้วก็ควรสามารถที่จะนำไปใช้ให้เกิดความสำเร็จ เพราะไม่มีรูปแบบใดที่จะเรียกว่า สำเร็จอย่างสมบูรณ์จนกว่าจะได้รับการยอมรับ ได้รับความสนใจและมีการนำไปใช้

5. การพัฒนาปรับปรุงรูปแบบให้ทันสมัย (Model Updating) แม้จะมีการนำรูปแบบไปใช้ได้อย่างประสบความสำเร็จ แต่ก็ควรมีการพัฒนาปรับปรุง ประยุกต์ให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ขององค์กร และสถานการณ์ที่มักกระทบจากภายนอก และภายในองค์กรด้วย

4.2 แนวคิดเกี่ยวกับความร่วมมือ

แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบและระดับความร่วมมือมีหลายรูปแบบและหลายระดับ ขึ้นกับวัตถุประสงค์ และลักษณะของการจำแนกประเภทความร่วมมือและการนำไปใช้ประโยชน์ของแต่ละองค์กร (ศรเนตร อารีโสภณพิเชษฐ, 2550)

ความหมายของความร่วมมือ (Collaboration)

ความร่วมมือ (Collaboration) เป็นกระบวนการในการมีส่วนร่วมของประชาชนกลุ่ม และองค์กรในการทำงานร่วมกัน เพื่อให้เกิดความสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ร่วมกัน การเริ่มต้นในการสร้างความร่วมมือขึ้น เกิดจากปัจจัยหลายประการ เช่น การเผชิญปัญหาาร่วมกัน การแบ่งปันวิสัยทัศน์ร่วมกัน การมุ่งหวังในผลผลิตร่วมกัน เป็นต้น ปัจจัยต่างๆ เหล่านี้จะเป็นตัวกำหนดวิสัยทัศน์ และผลลัพธ์ในการสร้างความร่วมมือขององค์กรในด้านต่างๆ เช่น การกำหนดเป้าหมาย การบริหารจัดการ บุคลากร การจัดสรรทรัพยากร เป็นต้น

ประเภทของความร่วมมือ

ซาวเดอร์ (Sounder, 1993 อ้างถึงใน ศรเนตร อารีโสภณพิเชษฐ, 2550) ได้ศึกษาประเภทของความร่วมมือ (Types of Collaborations) ซึ่งสามารถจำแนกออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. ประเภทความร่วมมือแบบไม่เป็นทางการ (Informal Type) เป็นความร่วมมือที่เกิดขึ้นภายในกลุ่มเล็กที่ไม่ต้องมีพันธะสัญญา เป็นการรวมตัวกันเพื่อการประชุมเสวนาในกลุ่มที่มีความสนใจเดียวกัน เช่น โครงการของนักศึกษา คณะกรรมการนักศึกษา การประชุมเสวนาเฉพาะกิจในบางเวลา หรือการจัดกลุ่มเสวนาเพื่อหาข้อตกลง การให้ความร่วมมือในการให้คำปรึกษาระหว่างกลุ่ม หรือการแบ่งปันข้อมูลข่าวสาร ในเครือข่ายที่มีความสนใจร่วมกัน

2. ประเภทความร่วมมือกึ่งทางการ (Semi Formal Type) เป็นความร่วมมือที่มีการแบ่งปันทรัพยากรต่างๆ ระหว่างกลุ่ม ค่อนข้างมีแบบแผน เช่น การขอความร่วมมือในการติดตามข้อมูลของบัณฑิตหลังจากจบการศึกษาจากผู้ประกอบการต่างๆ หรือการกำหนดข้อตกลงใดๆ ร่วมกัน ความร่วมมือในกลุ่มคณะกรรมการองค์กรทางอุตสาหกรรม และความร่วมมือที่เกิดจากคณะกรรมการด้านมาตรฐานขององค์กร เป็นต้น

3. ประเภทความร่วมมือแบบเป็นทางการ (Formal Type) เป็นความร่วมมือที่เกิดขึ้นเฉพาะกลุ่มบุคคลหนึ่งๆ ที่มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานร่วมกันอย่างมีแบบแผนโดยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง มีการดำเนินกิจกรรมความร่วมมือทางการศึกษา หรือ ความร่วมมือด้านการ

วิจัยร่วมกัน มีการจัดตั้งองค์กร/หน่วยงานเพื่อดูแลด้านการดำเนินงาน เช่น การทำสัญญาข้อตกลงเพื่อความเข้าใจอันดีระหว่างองค์กร (MOU)

เครือข่ายความร่วมมือแห่งชาติ (National Network for Collaboration: NNCO, 2005 อ้างถึงใน ศรเนตร อารีโสภณพิเชษฐ, 2550) ได้กำหนดขอบเขตของรูปแบบความร่วมมือระดับองค์กร จำแนกตามโครงสร้างพื้นฐานได้ 5 ประเภท ได้แก่ เครือข่าย (Networking) พันธมิตร (Cooperation or Alliance) หุ่นส่วน (Coordination or Partnership) กลุ่มผนึกกำลัง (Coalition) และกลุ่มรวมพลัง (Collabaration) โดยความร่วมมือแต่ละประเภทมีรายละเอียดดังนี้

1. เครือข่าย (Networking) มีวัตถุประสงค์เพื่อเปิดโอกาสในการพบปะสนทนา ระหว่างองค์กร สร้างความเข้าใจร่วมกัน เป็นแหล่งเก็บรวบรวมข้อมูล และให้การสนับสนุนพื้นฐานระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม ไม่มีลำดับชั้นการบริหาร ลักษณะการเชื่อมโยงองค์กรเป็นแบบยืดหยุ่น กำหนดบทบาทความรับผิดชอบแบบหลวมๆ การเชื่อมโยงกันในกลุ่มสมาชิกเป็นแบบขั้นต้น หรือระยะพื้นฐาน ไม่มีความซับซ้อน ภาวะผู้นำภายในเครือข่ายอยู่ในระดับต่ำ ระดับการตัดสินใจเกิดขึ้นน้อย ความขัดแย้งพบได้น้อย มีลักษณะการสื่อสารแบบไม่เป็นทางการ

2. พันธมิตร (Cooperation or Alliance) มีวัตถุประสงค์เฉพาะในการรวมกลุ่มเพื่อสร้างความร่วมมือที่เหมาะสมตามความจำเป็น มุ่งเน้นความสำเร็จของงาน ลดความซ้ำซ้อนในงาน หรือการบริการของสมาชิกกลุ่ม เน้นการเป็นศูนย์กลางการติดต่อสื่อสาร ลักษณะการเชื่อมโยงองค์กรเป็นแบบกึ่งทางการ มีการกำหนดบทบาทชัดเจน การเชื่อมโยงเป็นลักษณะของการแนะนำเน้นการเพิ่มผลผลิตทางการเงิน ภาวะผู้นำของความสัมพันธ์นี้ ผู้นำจะเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือ ระดับการตัดสินใจค่อนข้างซับซ้อนและพบว่ามี ความขัดแย้งกันบ้างเล็กน้อย มีลักษณะการสื่อสารแบบเป็นทางการ

3. หุ่นส่วน (Coordination or Partnership) มีวัตถุประสงค์เพื่อแบ่งปันทรัพยากรในกลุ่มสมาชิกที่มีเป้าหมายเดียวกัน เน้นการรวมทรัพยากรเพื่อการสร้างผลผลิตใหม่ (Productivity) เป็นศูนย์กลางการติดต่อสื่อสารของกลุ่มผู้บริหาร ลักษณะการเชื่อมโยงองค์กรแบบเป็นทางการ มีการกำหนดบทบาทชัดเจน และมีการร่วมพัฒนาทรัพยากร และร่วมลงทุนด้านการเงิน ภาวะผู้นำมีอำนาจอิสระและจำกัดตามขอบเขตความร่วมมือที่กำหนดไว้ ระดับการตัดสินใจมีทั้งตัดสินใจร่วมกัน และแยกกลุ่มในการตัดสินใจ การสื่อสารสม่ำเสมอและชัดเจน

4. กลุ่มผนึกกำลัง (Coalition) มีวัตถุประสงค์เพื่อแบ่งปันความคิด และใช้ทรัพยากรร่วมกัน เพื่อสร้างพันธะสัญญาในการพัฒนาร่วมกัน โดยมีระยะเวลาอย่างน้อย 3 ปี และสมาชิกทั้งหมดร่วมตัดสินใจ มีการกำหนดบทบาทและระยะเวลาชัดเจน ลักษณะการเชื่อมโยง แบบเป็นทางการ ภายใต้ข้อตกลงร่วมกัน ลักษณะภาวะผู้นำ มีการแบ่งปัน ระดับการตัดสินใจ แบบเป็นทางการ เป็นไปตามลำดับความสำคัญ

5. กลุ่มรวมพลัง (Collabaration) มีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งเน้นความสำเร็จ จากการกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมกัน และมีการเทียบเคียงผลกระทบที่เกิดขึ้น สร้างระบบที่ต้องพึ่งพาอาศัยกัน ระหว่างสมาชิกในกลุ่มเพื่อกำหนดประเด็นและโอกาสร่วมกัน สมาชิกทั้งหมดมีการตัดสินใจร่วมกัน อย่างเป็นเอกฉันท์ (Consensus) มีการกำหนดบทบาท หน้าที่ความรับผิดชอบของสมาชิกในกลุ่ม กำหนดระยะเวลาและการประเมินผลชัดเจน ลักษณะการเชื่อมโยงองค์กรแบบเป็นทางการ ภาวะความเป็นผู้นำอยู่ในระดับสูง มีความไว้วางใจสูง และสามารถสร้างผลิตภาพสูง (Productivity) มีการแบ่งปันความคิดและการตัดสินใจระดับเท่ากัน การสื่อสารแบบเป็นทางการ มีการพัฒนาอยู่ในระดับสูง

ตอนที่ 5 แนวคิดและรูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา

5.1 รูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา

จากการศึกษาวรรณกรรมของนักวิชาการทั้งภายในประเทศและต่างประเทศพบว่าการสร้างการเรียนรู้ของนักศึกษาให้ประสบความสำเร็จนั้นต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา เอกสารที่เผยแพร่เกี่ยวกับความเห็นของบุคลากรนักศึกษา ตั้งแต่ ปี 1937 (สภาการศึกษาของอเมริกา, 1983 อ้างถึงใน Dale and Drake, 2005) เอกสารเหล่านั้นนำเสนอให้เห็นนัยสำคัญของคู่ความร่วมมือระหว่างนักศึกษาและเพื่อนร่วมงานวิชาการ ซึ่งเป็นส่วนเสริมที่จำเป็นในการสร้างสัมฤทธิ์ผลในการเรียนรู้และประสบความสำเร็จของนักศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของสมาคมบุคลากรในวิทยาลัยแห่งอเมริกา (The American College Personnel Association) สมาคมผู้บริหารบุคลากรนักศึกษาแห่งชาติ (The National Association of Student Personnel Administrators [NASPA] และสมาคมอุดมศึกษาแห่งอเมริกา The American Association for Higher Education [AAHE] (Kezar, 2003)

ถึงแม้ว่าความร่วมมือกันระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาจะมีความสำคัญต่อความสำเร็จในการเรียนรู้และประสบผลสำเร็จในการพัฒนานิสิตนักศึกษา แต่ช่องว่างและอุปสรรคในการสร้างร่วมมือ เกิดจากการรับรู้ของผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงาน และนิสิตนักศึกษาเกี่ยวกับบุคคลและองค์กรที่จะสามารถช่วยสร้างความสำเร็จในการเรียนรู้นิสิตนักศึกษาเกี่ยวข้องกับงานวิชาการ ส่วนงานกิจการนิสิตนักศึกษาเปรียบเสมือนชนชั้นสองหรือความสำคัญจะเป็นรองทั้งๆ ที่เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานิสิตนักศึกษาให้สมบูรณ์ ซึ่งหากศึกษาความเป็นมาของงานด้านวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาในอดีตจะพบว่า มีการแบ่งแยกงานให้มีความรับผิดชอบต่างกัน ซึ่งที่ผ่านมาทำให้การบริหารงาน รูปแบบและกระบวนการทำงาน ตลอดจนการมอบหมายงานของทั้งสองงานมีความแตกต่างกันทั้งๆ ที่มีเป้าหมายเดียวกันคือ การพัฒนานิสิตนักศึกษาให้เรียนรู้ทั้งทางด้านวิชาการ

วิชาชีพ มีการพัฒนาทักษะต่างๆ ตลอดจนพัฒนาจิตใจ อารมณ์ และสังคมอย่างสมบูรณ์ในช่วงเวลาที่ศึกษาเล่าเรียนในมหาวิทยาลัย (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2528; สำเนาวิ ขจรศิลป์, 2538; Frost et al., 2010).

จากการศึกษางานวิจัยและรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถาบันอุดมศึกษาในต่างประเทศพบว่า กิจกรรมที่ดำเนินการที่อาศัยความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา มีดังต่อไปนี้ (Middlesex Community College, 2009; Kezar, 2003; Hunter and Murray, 2007; Dale and Drake. 2005; Frost et al., 2010)

1) การให้ความรู้และเสริมสร้างประสบการณ์ เพื่อเตรียมความพร้อมในการศึกษาเล่าเรียน มีการวางแผนการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย มีแนวทางและวิธีการเรียนรู้ และมีการรับรู้ความคาดหวังของผู้มีส่วนได้เสียทั้งภายใน ภายนอกสถาบัน เช่น ครอบครัวของนิสิตนักศึกษา สถาบันชุมชนและสังคมตลอดจนผู้ประกอบการในวิชาชีพเมื่อนิสิตนักศึกษาจบการศึกษา โดยจัดโปรแกรมเสริมสร้างประสบการณ์ให้แก่ นิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ได้แก่ ก) กิจกรรมปฐมนิเทศเพื่อนำเสนอแนวทางการใช้ชีวิต การปรับตัว แนวทางศึกษาและการเรียนรู้จากประสบการณ์ในการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย ข) กิจกรรมเสวนาระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการ ผู้แทนนิสิตนักศึกษารุ่นพี่ บุคลากร กิจการนิสิตนักศึกษา และนิสิตนักศึกษาใหม่ ในหัวข้อ การวางแผนการลงทะเบียนเรียนในหลักสูตร การใช้เครื่องมือ สื่อ และอุปกรณ์สำหรับการศึกษา การเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตร และกิจกรรมนอกหลักสูตร การแก้ปัญหาส่วนตัวทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ การศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะสำหรับวิชาชีพ ค) กิจกรรมเสริมการเรียนรู้ภาษาสากล และการใช้สื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ

2) การสนับสนุนและสร้างสุขภาวะ โดยจัดโปรแกรมและบริการเฝ้าระวังสุขภาพกายและสุขภาพจิต ได้แก่ การสำรวจภาวะความเสี่ยงต่อโรคต่างๆ การตรวจสุขภาพและการฉีดวัคซีนป้องกันโรคที่จำเป็นเช่น วัคซีนไข้วัดใหญ่ การสำรวจโดยใช้แบบทดสอบภาวะความเครียดแบบสำรวจความเสี่ยงทางด้านสุขภาพจิต

3) การเสริมสร้างความยึดมั่นผูกพันทางการศึกษาให้นิสิตนักศึกษา เพื่อสร้างความตระหนักพันธภาระทางการศึกษาของนิสิตนักศึกษาเช่น ใช้เวลาในการศึกษาเล่าเรียนอย่างเหมาะสม ใช้จ่ายเกี่ยวกับสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาตามความจำเป็นและ และพัฒนาทักษะและสมรรถนะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 โดยจัดโปรแกรมการพัฒนาภาวะผู้นำ การพัฒนาความเป็นพลเมือง ได้แก่ กิจกรรมการเรียนรู้เชิงบริการ กิจกรรมการเรียนรู้ความเป็นพลเมืองที่ดี กิจกรรมเรียนรู้การใช้ชีวิต

4) การสร้างความรู้ความเข้าใจชุมชนและสังคม เพื่อให้ นิสิตนักศึกษามีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับชุมชนและสังคมอย่างแท้จริง เป็นการสร้างกระบวนทัศน์ในการเรียนรู้ของนิสิต

นักศึกษาจากการปฏิบัติและลงมือทำจริงโดยใช้ความรู้จากห้องเรียนและในมหาวิทยาลัยมาประยุกต์ใช้และปรับให้สอดคล้องกับชุมชนและสังคม โดยจัดกิจกรรมเรียนรู้ชุมชน

การดำเนินการดังกล่าวสามารถสรุปเป็น กิจกรรมความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อการพัฒนา นิสิตนักศึกษา ที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบในการผลิตบัณฑิตได้ดังตารางที่ 2.4

ตารางที่ 2 3 กิจกรรมความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตศึกษากับเป้าหมายในการพัฒนา นิสิตนักศึกษา

กระบวนการ/กิจกรรม	เป้าหมายในการพัฒนา นิสิตนักศึกษา
- โปรแกรมสร้างเสริมประสบการณ์สำหรับ นิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 1	ให้นิสิตนักศึกษาได้รับข้อมูล เกี่ยวกับโครงสร้างหลักสูตร แนวทางการเรียนรู้ แนวทางการแก้ปัญหาทั้งด้านวิชาการและการปรับตัว แนวทางการพัฒนาตนเอง
- โปรแกรมการเรียนรู้เชิงบริการ	จัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนเป้าหมายเพื่อฝึกทักษะด้านการสื่อสาร ทักษะการทำงานเป็นทีม
- โปรแกรมชุมชนแห่งการเรียนรู้	สร้างบรรยากาศและจัดสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ได้แก่ สถานที่ สื่อ เครื่องมือสื่อสาร อุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศ สัญญาณอินเทอร์เน็ต ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาสื่อต่างๆ
- โปรแกรมพัฒนาการเรียนรู้จากการใช้ชีวิตนักศึกษา	จัดกิจกรรมที่หอพักนิสิตนักศึกษา กิจกรรมเรียนรู้ต่างวัฒนธรรม กิจกรรมเรียนรู้ประชาธิปไตยผ่านกิจกรรมองค์กรนิสิตนักศึกษา โปรแกรมอาจารย์พี่เลี้ยง กิจกรรมประเพณีและวัฒนธรรมต่างๆ
- จัดทีมวางแผนงานวิชาการ-กิจการนิสิตนักศึกษา	ใช้หลักการ Campus-based collaboration จัดทีมวางแผนงานพัฒนา นิสิตศึกษาร่วมระหว่างวิชาการและกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ทั้งมหาวิทยาลัย

5.2 รูปแบบความร่วมมือ Kuh's Model (1996 อ้างถึงใน Kezar, 2003)

แนวคิดของ Kuh นำเสนอเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในการทำงานที่กลมกลืนกันภายในสถาบันการศึกษา โดยพัฒนาหลักการ 6 ข้อซึ่งเป็นแนวทางให้สถาบันบูรณาการหลักสูตรและกิจกรรมนอกหลักสูตร มีดังนี้

- 1) สร้างความตระหนักในการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการทำงานให้แก่บุคลากรภายในสถาบัน
- 2) สร้างวิสัยทัศน์ในการทำงานร่วมกัน เพื่อให้มองเห็นเป้าหมายของการปฏิบัติงานในการพัฒนานิสิตนักศึกษา
- 3) พัฒนาภาษากลางที่ใช้สื่อสารร่วมกันเป็นสิ่งสำคัญเพราะมันต้องมีคนที่ตรวจสอบรุ่นจิตของพวกเขาที่รูปร่างการปฏิบัติ โดยการตรวจสอบภาษาและค่านิยมที่ฝังตัวของเราเรายังมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลง
- 4) กำหนดบทบาทหน้าที่และงานข้ามสายงาน โดยมอบหมายผู้แทนที่เป็นที่ยอมรับ ซึ่งเป็นการแต่งตั้งผู้ที่จะเป็นผู้ริเริ่มจัดกิจกรรมและโครงการต่างๆ ที่จะร่วมกันดำเนินงานจากทั้งฝ่ายวิชาการและฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา บุคคลที่จะแต่งตั้งเป็นตัวแทน จะต้องสามารถที่ทำให้คนอื่นๆ คล้อยตาม และปฏิบัติงานร่วมกันได้และกำหนดให้มีการทำงานข้ามสายงาน โดยที่จะต้องมีการกำหนดลักษณะงาน และมอบหมายผู้รับผิดชอบในการทำงานแต่ละส่วนในกิจกรรม/โครงการที่กำลังปฏิบัติ
- 5) ตรวจสอบอิทธิพลของวัฒนธรรมในการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษา เพื่อกำหนดวิธีการพัฒนาการเรียนรู้ให้แก่นิสิตนักศึกษา
- 6) มุ่งเน้นไปที่การพัฒนาระบบการทำงานซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการบริหารงาน

ในที่นี้ผู้วิจัยเลือกศึกษาประเด็นที่เกี่ยวข้องกับหลักการสร้างความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา สรุปรูปแบบความร่วมมือ Kuh Model ได้ดังนี้

- 1) มอบหมายผู้แทนที่เป็นที่ยอมรับ เป็นการแต่งตั้งผู้ที่จะเป็นผู้ริเริ่มจัดกิจกรรมและโครงการต่างๆ ที่จะร่วมกันดำเนินงานจากทั้งฝ่ายวิชาการและฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา บุคคลที่จะแต่งตั้งเป็นตัวแทน จะต้องสามารถที่ทำให้คนอื่นๆ คล้อยตาม และปฏิบัติงานร่วมกันได้
- 2) สร้างวิสัยทัศน์ จะต้องสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน เพื่อให้มองเห็นเป้าหมายของการปฏิบัติงานในการพัฒนานิสิตนักศึกษา
- 3) กำหนดบทบาทหน้าที่และงานข้ามสายงาน โดยมอบหมายผู้แทนที่เป็นที่ยอมรับ ซึ่งเป็นการแต่งตั้งผู้ที่จะเป็นผู้ริเริ่มจัดกิจกรรมและโครงการต่างๆ ที่จะร่วมกันดำเนินงานจากทั้งฝ่ายวิชาการและฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา บุคคลที่จะแต่งตั้งเป็นตัวแทน จะต้องสามารถที่ทำให้คนอื่นๆ

คล้อยตาม และปฏิบัติงานร่วมกันได้และกำหนดให้มีการทำงานข้ามสายงาน โดยที่จะต้องมีการกำหนดลักษณะงาน และมอบหมายผู้รับผิดชอบในการทำงานแต่ละส่วนในกิจกรรมโครงการที่กำลังปฏิบัติ

5.3 องค์ประกอบสำคัญในการสร้างความร่วมมือ (Planned Change) (Kezar, 2003)

1) ภาวะผู้นำ ผู้บริหารมีความสำคัญมากที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมองค์การ ซึ่งกระบวนการในการสร้างความร่วมมือระหว่างองค์การ เป็นการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมในการทำงาน จึงมีความจำเป็นที่จะต้องอาศัยผู้นำประเภทที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง และสามารถที่จะเป็นผู้นำให้ผู้ปฏิบัติตามคล้อยตามและยินยอมในการที่จะปฏิบัติงาน และส่วนที่สำคัญคือภาวะผู้นำจะต้องสร้างวิสัยทัศน์ ที่จะเป็กรอบ เป้าหมายในการดำเนินงาน

2) มอบหมายผู้รับผิดชอบ ในการสร้างความร่วมมือในการทำงานร่วมกัน จะต้องมีการมอบหมายงานให้แก่ผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน เพื่อลดความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นการความคลาดเคลื่อนในขอบเขตการทำงาน

3) พัฒนาศักยภาพ จะต้องมีการจัดอบรม และฝึกให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานที่ จะต้องใช้ทักษะ และความรู้ความเข้าใจก่อนที่จะดำเนินการพัฒนาหรือจัดกิจกรรมเพื่อการพัฒนา นิสิต นักศึกษา

5.4 รูปแบบการยึดมั่นผูกพันของนิสิตนักศึกษาผ่านความร่วมมือ (Model of Student Engagement through Collaboration)

อิมบรา (Imbra, 2012) นำเสนอรูปแบบการยึดมั่นผูกพันของนิสิตนักศึกษาผ่านความร่วมมือระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยดำเนินการเป็น 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 กำหนดกิจกรรมที่จะดำเนินงานร่วมกัน

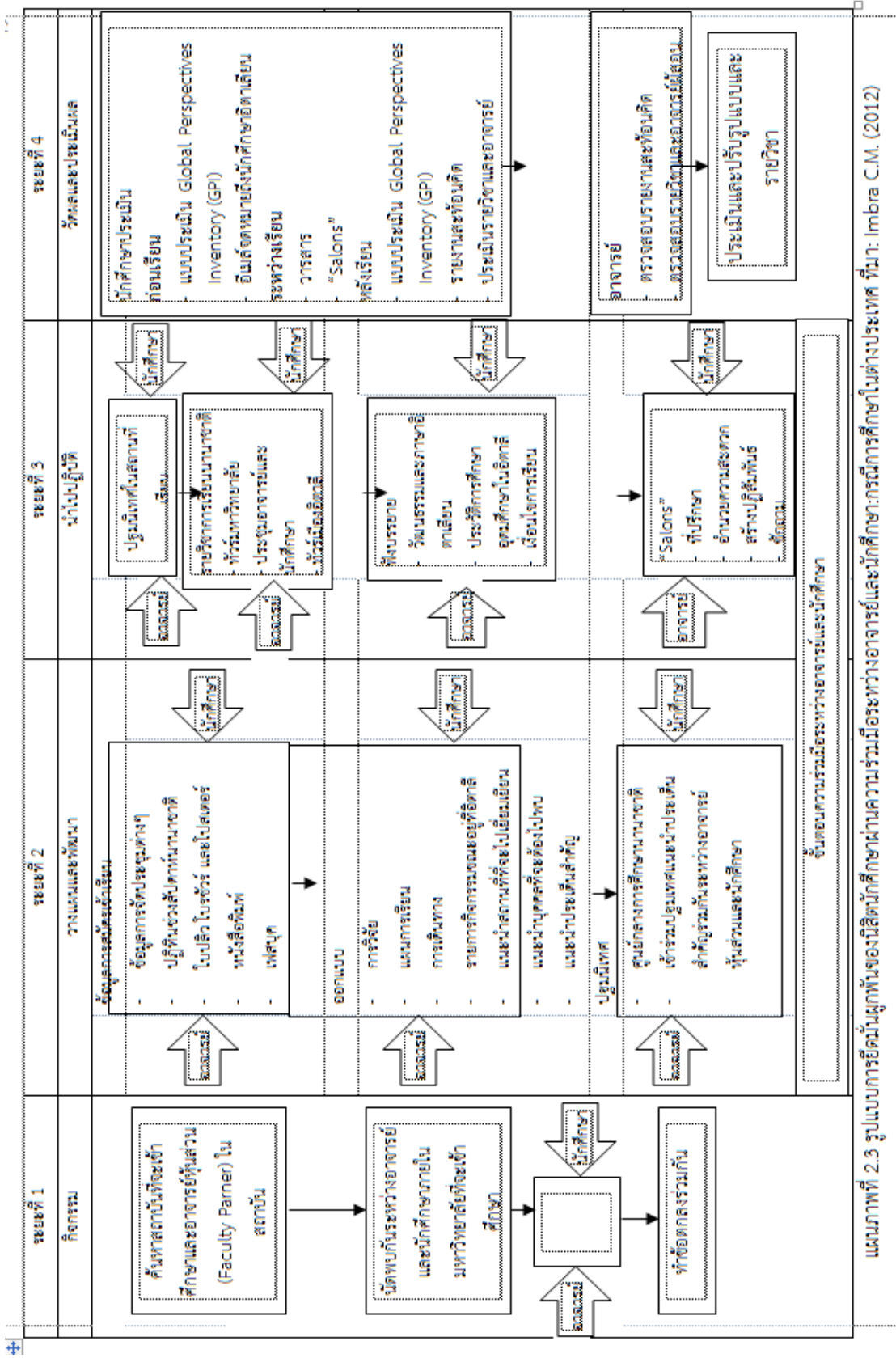
ระยะที่ 2 วางแผนและกำหนดแนวทางการพัฒนา

ระยะที่ 3 ปฏิบัติตามแผน

ระยะที่ 4 วัดผลและประเมินผล

อิมบรา นำเสนอกรณีศึกษารูปแบบการยึดมั่นผูกพันของนิสิตนักศึกษาผ่านความร่วมมือระหว่างอาจารย์และนักศึกษา กรณีการศึกษาในต่างประเทศ

แผนภาพที่ 2.3 รูปแบบการดำเนินงานของนิสิตนักศึกษาผ่านความร่วมมือนีระหว่างอาจารย์และนักศึกษาในการศึกษาในต่างประเทศ ที่มา: Imbra C.M. (2012)

5.5 กิจกรรมความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตในมหาวิทยาลัย

ต่างประเทศ (Schroeder, 1998 อ้างถึงใน Dale and Drake, 2005; Frost, Strom, Downey, Schultz, and Holland, 2010)

1) โปรแกรมเสริมสร้างประสบการณ์นักศึกษาชั้นปีหนึ่ง (First-Year Experience Programs) ได้แก่ ก) กิจกรรมปฐมนิเทศเพื่อนำเสนอแนวทางการใช้ชีวิต การปรับตัว แนวทางศึกษา และการเรียนรู้จากประสบการณ์ในการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย ข) กิจกรรมเสวนาระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการ ผู้แทนนิสิตนักศึกษารุ่นพี่ บุคลากรกิจการนิสิตนักศึกษา และนิสิตนักศึกษาใหม่ ในหัวข้อ การวางแผนการลงทะเบียนเรียนในหลักสูตร การใช้เครื่องมือ สื่อ และอุปกรณ์สำหรับการศึกษา การเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตร และกิจกรรมนอกหลักสูตร การแก้ปัญหาส่วนตัวทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ การศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะสำหรับวิชาชีพ ค) กิจกรรมเสริมการเรียนรู้ภาษาสากล และการใช้สื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ

2) เรียนรู้ชุมชน (Learning Communities) เป็นการดำเนินการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้โดยสร้างบรรยากาศและจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ สถานที่ พื้นที่ สื่อโสตทัศนูปกรณ์ เนื้อหาความรู้ต่างๆ ในศาสตร์ทุกแขนง ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนกันระหว่างนิสิตนักศึกษาและอาจารย์ผู้สอน

3) เรียนรู้เชิงบริการ (Service Learning) เป็นการดำเนินการร่วมกันระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจชุมชน สร้างกระบวนการทัศนในการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติทำจริงโดยใช้ความรู้จากห้องเรียนและในมหาวิทยาลัยมาประยุกต์ใช้และปรับให้สอดคล้องกับชุมชนและสังคม โดยจัดกิจกรรมเรียนรู้เชิงบริการ

4) เรียนรู้การใช้ชีวิต (Student Life) เป็นการเรียนรู้จากการใช้ชีวิตนิสิตนักศึกษาในและนอกสถานที่ ทั้งจากการเรียนการสอน สัมพันธภาพระหว่างอาจารย์และนิสิตนักศึกษา การเข้าร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัย การปรับตัวกับบุคคลอื่นตลอดจนสถานการณ์ต่างๆ ในมหาวิทยาลัย

ตอนที่ 6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

อัจฉรา โฉมแฉล้ม (2544) ศึกษาจิตสำนึกของนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ต่อการรวมกลุ่มกิจกรรมเพื่อสังคม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะกิจกรรมที่ทำเพื่อสังคมซึ่งนักศึกษานิเทศศาสตร์ในปัจจุบัน เหตุผลที่นักศึกษารวมกลุ่มกิจกรรมเพื่อสังคม หน้าที่ที่ปฏิบัติในกลุ่มกิจกรรมเพื่อสังคม ปัจจัยผลักดันให้เกิดจิตสำนึก และปัญหาอุปสรรคและความต้องการแรงเสริมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคม กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่เข้า

รวมกลุ่มกิจกรรมเพื่อสังคมของมหาวิทยาลัยและได้รับการแต่งตั้งให้ทำหน้าที่ใดหน้าที่หนึ่งในคณะกรรมการบริหารกิจกรรมนักศึกษาของมหาวิทยาลัยและของคณะต่างๆ จำนวน 344 คน ใช้แบบวัดเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล พบว่า ปัจจัยด้านความรักที่มีต่อผู้อื่น กลุ่มเพื่อน และสภาพแวดล้อมเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดจิตสำนึกของนักศึกษาไม่แตกต่างกัน เพศและคะแนนเฉลี่ยสะสมมีความสัมพันธ์กับความต้องการแรงเสริมในการทำกิจกรรมเพื่อสังคม คณะมีความสัมพันธ์กับลักษณะกิจกรรมเพื่อสังคม

สุภัทรา ภูษิตร์ตนาวาลี (2547) ศึกษาปัจจัยและกระบวนการที่เอื้อต่อการพัฒนาจิตสำนึกต่อสังคมของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับจิตสำนึกต่อสังคมของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และวิเคราะห์ปัจจัยและกระบวนการที่เอื้อต่อการพัฒนาจิตสำนึกต่อสังคมของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วิธีดำเนินการวิจัยประกอบด้วย การวิจัยเชิงสำรวจและการศึกษาเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างในการสำรวจคือ นิสิตระดับปริญญาตรีของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รุ่นปีการศึกษา 2547 จำนวน 342 คน โดยใช้ แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติบรรยาย และสถิติอนุมาน โดยใช้การวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ส่วนการศึกษาเชิงคุณภาพศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 8 คน จำแนกเป็นผู้มีคะแนนจิตสำนึกต่อสังคมระดับสูง 4 คน และระดับปานกลาง 4 คน ผลการวิจัยพบว่า โดยเฉลี่ยแล้วนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีจิตสำนึกต่อสังคมในระดับสูง ปัจจัยและกระบวนการที่เอื้อต่อการพัฒนาจิตสำนึกต่อสังคมของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่สำคัญมี 9 คน เรียงตามลำดับคือ กระบวนการพัฒนาจิตสำนึกต่อสังคมจากเพื่อน ความสม่ำเสมอในการทำกิจกรรม กระบวนการพัฒนาจิตสำนึกต่อสังคมจากครอบครัว กระบวนการพัฒนาจิตสำนึกต่อสังคมจากสื่อมวลชน ความสนใจในการทำกิจกรรม แบบอย่างจากบุคคลสำคัญ แบบอย่างจากบิดา สถานภาพของครอบครัวที่พ่อแม่อยู่ด้วยกัน และภูมิลำเนา ตัวแปรทั้ง 9 ตัวร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของจิตสำนึกต่อสังคมของนิสิตได้ ร้อยละ 51.5

นิพนธ์า เอี่ยมใบพฤษ (2549) ศึกษาการพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของการเข้าร่วมกิจกรรมนอกหลักสูตรของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตในมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร การวิเคราะห์กลุ่มพหุ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนอกหลักสูตรของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตในมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร เพื่อพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของการเข้าร่วมกิจกรรมนอกหลักสูตรของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตในมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และเพื่อทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลเชิงสาเหตุของการเข้าร่วมกิจกรรมนอกหลักสูตรของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตในมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร ระหว่างกลุ่มสาขาวิชาที่แตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาบัณฑิตใน

มหาวิทยาลัย ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 800 คน ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ตัวแปรภายในแฝง 2 ตัว คือ เจตนาต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนอกหลักสูตรของนิสิตนักศึกษาและการเข้าร่วมกิจกรรมนอกหลักสูตรของนิสิตนักศึกษา ตัวแปรภายนอกแฝง 3 ตัว คือ เจตคติต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนอกหลักสูตรของนิสิตนักศึกษา การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง และการรับรู้การควบคุมการเข้าร่วมกิจกรรมนอกหลักสูตรของนิสิตนักศึกษา วัดจากตัวแปรสังเกตได้รวมทั้งหมด 11 ตัวแปร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามซึ่งมีความเที่ยงในการวัดตัวแปรตั้งแต่ .6784 - .9412 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติบรรยาย การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างเชิงเส้น และการวิเคราะห์กลุ่มพหุ ผลการวิจัยพบว่า การเข้าร่วมกิจกรรมนอกหลักสูตรของนิสิตนักศึกษาได้รับอิทธิพลทางตรงจากเจตนาต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนอกหลักสูตรของนิสิตนักศึกษา สูงสุด รองลงมาคือ การรับรู้การควบคุมการเข้าร่วมกิจกรรมนอกหลักสูตรของนิสิตนักศึกษา และได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงมากที่สุด รองลงมาคือ การรับรู้การควบคุมการเข้าร่วมกิจกรรมนอกหลักสูตรของนิสิตนักศึกษา และเจตคติต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนอกหลักสูตรของนิสิตนักศึกษา โดยส่งผ่านเจตนาต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนอกหลักสูตรของนิสิตนักศึกษา

เวสาลี ชาติสุทธิพันธุ์ (2550) ได้ศึกษาการพัฒนากระบวนการเรียนรู้เชิงบริการเพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบสาธารณะของนักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจระดับปริญญาบัณฑิต โดยสำรวจและสัมภาษณ์ ผู้ดำเนินการทางธุรกิจของบริษัทที่มีผลการประเมินการกำกับดูแลกิจการดี 100 บริษัทแรกตามโครงการ Corporate Government Report of Thai Listed Companies จำนวน 100 คน และอาจารย์ หลักสูตร บริหารธุรกิจบัณฑิต (บร.บ) จากสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 54 คน และข้อมูลจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการเรียนรู้เชิงบริการเพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบสาธารณะจากอาจารย์ที่ปรึกษาของสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นสมาชิกของ SIFE Thailand (Students in Free Enterprise) จำนวน 6 คน และอาจารย์ผู้สอน จำนวน 1 คน เพื่อนำมาพัฒนากระบวนการเรียนรู้เชิงบริการเพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบสาธารณะ ประกอบด้วย (1) ปัจจัยนำเข้า ได้แก่ หลักการ แนวคิดทฤษฎี วัตถุประสงค์ ผู้สอน ผู้เรียน สถาบัน และชุมชน (2) กระบวนการเรียนการสอน ได้แก่ การเตรียมการ การดำเนินการ การไตร่ตรอง การประเมินผล และการเผยแพร่ผลงาน และ (3) ผลลัพธ์ ได้แก่ ผลที่ได้รับจากการใช้ระบบการเรียนการสอน ซึ่งนำระบบมาทดลองโดยใช้แบบแผนการวิจัยแบบหนึ่งกลุ่ม-สอบก่อน-สอบหลัง (One Group Pre-Post test Design) กับนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ระดับปริญญาบัณฑิต สาขาการประกันชีวิตและการประกันวินาศภัย คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ จำนวน 20 คน โดยมีระยะเวลาการทดลอง 15 ครั้ง ครั้งละ 3 ชั่วโมง รวมเป็น 45 ชั่วโมง ผลการทดลองพบว่า ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงโดยทำกิจกรรมบริการที่ตรงต่อความต้องการและปัญหาของชุมชนผ่านการให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงและการประกันภัยแก่ชุมชนที่เข้าร่วมโครงการ ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ด้านความรับผิดชอบต่อ

สาธารณะ ทักษะทางวิชาการ ทักษะทางวิชาชีพ และทักษะในการดำรงชีวิต อีกทั้งผู้สอนได้แนวทางของการพัฒนาวิธีการสอนที่บูรณาการหลักสูตรเข้ากับชุมชน สถาบันการศึกษาได้เพิ่มความรับผิดชอบในการช่วยเหลือสังคมซึ่งก่อให้เกิดภาพพจน์ที่ดี และชุมชนได้สร้างความสัมพันธ์อันดีและมีส่วนร่วมสนับสนุนการจัดการศึกษา

เกียรติศักดิ์ แสงอรุณ (2551) ศึกษาแนวทางการพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะสำหรับเยาวชนไทย : กรณีศึกษากลุ่มและเครือข่ายเยาวชนที่ทำงานด้านจิตสำนึกสาธารณะ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

- 1) วิเคราะห์กระบวนการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะสำหรับเยาวชนของกลุ่มและเครือข่ายเยาวชน
- 2) ศึกษาจิตสำนึกสาธารณะของเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มและเครือข่ายเยาวชน และ
- 3) เพื่อนำเสนอแนวทางในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะสำหรับเยาวชนไทย โดยมีกลุ่มนวัตกรรมเยาวชนเพื่อสังคม กลุ่มเยาวชนแบล็กบ็อกซ์ (Black Box) และเครือข่ายเยาวชน 14 กลุ่มที่ดำเนินโครงการเยาวชนไทยไม่ทอดทิ้งสังคม เป็นกรณีศึกษา ผลการศึกษาพบว่ากรณีศึกษามีกระบวนการจัดกิจกรรมที่เป็นไปในแนวทางเดียวกันคือ เป็นกิจกรรมเพื่อสังคม การอาสา การช่วยเหลือด้านการเงินเพื่อดำเนินงาน การให้คำปรึกษา และการจัดการเรียนรู้ ซึ่งในระบบกระบวนการในการจัดกิจกรรมต่างๆ เหล่านี้ต่างเป็นส่วนหนึ่งที่สอดคล้องและเป็นไปตามกระบวนการบริหารคุณภาพวงจรเดมิ่ง ซึ่งจะเป็นส่วนสำคัญในการทำให้เกิดผลตอบแทนที่มีคุณค่าอันนั้นคือ การทำให้เยาวชนเกิดการพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะอย่างยั่งยืน เยาวชนกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมกิจกรรมของกรณีศึกษา ทุกคนมีคุณลักษณะของการเห็นประโยชน์ส่วนรวมอันเนื่องมาจากการไม่เห็นแก่ตัว และการเสียสละเพื่อสังคม อันเป็นองค์ประกอบของการมีจิตสำนึกสาธารณะซึ่งมีอยู่ในตัวของทุกคน แต่อาจจะต้องหาโอกาสที่จะมีการแสดงออกมา และได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ ได้แก่ ครอบครัว ครู อาจารย์ เพื่อน สื่อสารมวลชน สภาพแวดล้อมที่อยู่รอบตัว สภาพปัญหา ภาวะวิกฤติ และตนเอง ขณะที่บทบาทของสถาบันต่างๆ ทางสังคมก็สามารถทำให้เกิดการพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะได้ นอกจากนั้นยังสามารถพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะได้ด้วยแนวทางดังนี้ ปฏิรูประบบการศึกษา พัฒนาคุณภาพสื่อ ร่วมมือกันทำงาน และดำเนินการอย่างต่อเนื่อง แนวทางในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะสามารถทำได้ทั้งการจัดกิจกรรมที่เยาวชนเป็นผู้นำกิจกรรม ได้แก่ การรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมเพื่อสังคม กิจกรรมที่เยาวชนเป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้แก่ กิจกรรมอาสาสมัครต่างๆ และกิจกรรมที่สามารถทำได้ในชีวิตประจำวัน เช่น การดูหนัง การเก็บขยะในที่สาธารณะ การหยุดรถให้คนข้ามถนนตรงทางม้าลาย เป็นต้น

สุดาพรรณ บินนอก (2551) ศึกษาโมเดลเชิงสาเหตุของจิตอาสาของนิสิตระดับปริญญาบัณฑิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบระดับของจิตอาสาของนิสิตระดับปริญญาบัณฑิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจำแนกตามสาขาที่เรียน เพื่อพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของจิตอาสาของนิสิตระดับปริญญาบัณฑิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และเพื่อ

ตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลเชิงสาเหตุของจิตอาสาของนิสิตระดับปริญญาบัณฑิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยคือ นิสิตระดับปริญญาบัณฑิตในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจำนวน 720 คน เครื่องมือในการวิจัยคือ แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตอาสาและแบบวัดจิตอาสาของนิสิต การวิเคราะห์ข้อมูลใช้หลักการวิเคราะห์โมเดลลิสเรล ผลการวิจัยสรุปได้ว่า นิสิตระดับปริญญาบัณฑิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีค่าเฉลี่ยของคะแนนจิตอาสาอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง ปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตอาสาของนิสิตมี 3 ด้าน คือ ปัจจัยจิตลักษณะ ปัจจัยด้านสังคม และปัจจัยสื่อมวลชน โมเดลเชิงสาเหตุของจิตอาสาของนิสิตระดับปริญญาบัณฑิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่พัฒนาขึ้นมีตัวแปรแฝง 5 ตัว และตัวแปรสังเกตได้ 13 ตัว โมเดลที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($X^2 = 31.821$, $p=0.282$, $df = 28$, $GFI=0.993$, $AGFI=0.978$, $RMR=0.010$) ทั้งนี้ตัวแปรในโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของระดับจิตอาสาได้ร้อยละ 72.10

นพลักษณ์ หนักแน่น (2555) ศึกษาเรื่องการพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำของนิสิตนักศึกษาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ระดับปริญญาบัณฑิต ระหว่าง พ.ศ.2555-2564 ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงอนาคต มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำของนิสิตนักศึกษาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ระดับปริญญาบัณฑิต 2) วิเคราะห์ภาวะผู้นำของนิสิตนักศึกษาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ระดับปริญญาบัณฑิต ระหว่าง พ.ศ. 2555 – 2564 และ 3) จัดทำกลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำของนิสิตนักศึกษาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ระดับปริญญาบัณฑิต ระหว่าง พ.ศ. 2555 - 2564 วิธีดำเนินการวิจัย 1) ศึกษาภาวะผู้นำของนิสิตนักศึกษาที่สังกัดคณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ 14 แห่ง จากคณาจารย์ 251 คน บุคลากร 236 คน และนิสิตนักศึกษา 377 คน 2) วิเคราะห์ภาวะผู้นำของนิสิตนักศึกษาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ระดับปริญญาบัณฑิต ระหว่าง พ.ศ. 2555 - 2564 ด้วยเทคนิควิจัยแบบ Delphi โดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านการพัฒนานิสิตนักศึกษาและการพัฒนาผู้นำ 18 คน 3) วิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT) 4) จัดทำกลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตระหว่าง พ.ศ. 2555 – 2564 ด้วยเทคนิคการสร้างภาพอนาคต (Scenario Planning) โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการองค์กรและการจัดการกลยุทธ์ 17 คน 5) ตรวจสอบกลยุทธ์โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำของนิสิตนักศึกษาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ระดับปริญญาบัณฑิตในปัจจุบัน ด้านบุคลิกภาพ ด้านมนุษยสัมพันธ์และการเข้าสังคม ด้านการนำและการจัดการด้านปฏิภาณไหวพริบ ด้านทักษะในการทำงาน ด้านการสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านสติปัญญา และด้านคุณธรรมจริยธรรมทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยมีภาวะผู้นำด้านมนุษยสัมพันธ์และการเข้าสังคมมากที่สุดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.08$, $\bar{X}=4.01$, $\bar{X}=4.05$) และด้านสติปัญญาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.79$, $\bar{X}=3.91$, $\bar{X}=3.82$) แต่ต่ำสุดเมื่อเทียบกับด้านอื่นๆ ลักษณะภาวะผู้นำของนิสิต

นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ศึกษาศาสตร์ระดับปริญญาบัณฑิต ระหว่าง พ.ศ. 2555 – 2564 พบว่าด้านบุคลิกภาพ คือ 1) มีความพากเพียร อุตสาหะ 2) มีน้ำใจโอบอ้อมอารี 3) เป็นคนเปิดเผย และ 4) ยิ้มแย้มแจ่มใสและร่าเริงอยู่เสมอ ด้านมนุษยสัมพันธ์และการเข้าสังคม คือ 1) สามารถสนทนากับคนรอบข้างได้อย่างกลมกลืน ด้านการนำและการจัดการ คือ 1) นำทักษะและเทคโนโลยีใหม่ๆ มาประยุกต์ใช้ในการจัดการได้ ด้านปฏิภาณไหวพริบ คือ 1) มีปฏิภาณไหวพริบรู้เท่าทันบุคคล ชุมชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ด้านทักษะในการทำงาน คือ 1) มีความสามารถในการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ เข้าใจระบบและกระบวนการทำงาน การวางแผน การประเมินผลการปรับปรุงแก้ไขและทักษะต่างๆ ที่จำเป็นในการทำงาน 2) มีทักษะและความเชี่ยวชาญงานในสาขาวิชาชีพ มุ่งเรียนรู้อย่างลึกซึ้ง จริงจัง เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างแท้จริงและมีทักษะที่เกี่ยวข้องกับการทำงานที่หลากหลาย 3) ทำงานอย่างจริงจังโดยมุ่งผลสัมฤทธิ์และคุณภาพของงานให้เป็นที่ยอมรับในทุกระดับขององค์กร 4) เป็นผู้ที่เรียนรู้ปฏิบัติและศึกษาเกี่ยวกับงานที่ได้รับผิดชอบอย่างเป็นระบบ 5) สามารถบริหารเวลาทั้งในการทำงานและในเรื่องส่วนตัว ด้านการสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ คือ 1) สามารถใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตเพื่อสื่อสารและแสวงหาความรู้ได้อย่างคล่องแคล่วเหมาะสมกับวิชาชีพ 2) เป็นผู้รู้เท่าทันเทคโนโลยีโดยสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพและเหมาะสม 3) สามารถใช้ภาษาไทยและคำราชาศัพท์ที่ถูกต้องได้เป็นอย่างดีเพื่อเป็นแบบอย่างในการพูดและการเขียน และ 4) ใช้ภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศอื่นๆ ในการสื่อสารและค้นหาความรู้ให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้และการดำเนินชีวิตได้ ด้านสติปัญญา คือ 1) พร้อมที่จะรับและถ่ายทอดองค์ความรู้สู่สังคม ศิษย์และเพื่อนร่วมงาน และด้านคุณธรรม จริยธรรม คือ 1) มีความซื่อสัตย์สุจริต การพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำของนิสิตนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ศึกษาศาสตร์ระดับปริญญาบัณฑิต ระหว่าง พ.ศ. 2555 – 2564 ประกอบด้วย 3 ประเด็นยุทธศาสตร์ 16 กลยุทธ์ คือ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 นิสิตนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ศึกษาศาสตร์เป็นผู้มีความรู้ความสามารถทางวิชาการ มีภาวะผู้นำและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง ได้แก่ 1) บูรณาการวิชาการกับกิจกรรมนิสิตนักศึกษา การบริการวิชาการ และงานวิจัยในรายวิชา 2) พัฒนาระบบการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญและทักษะการปฏิบัติงาน 3) การพัฒนาครูต้นแบบ 4) ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรตามมาตรฐาน TQF ให้ตรงกับความต้องการของผู้เรียนและสังคม 5) พัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปที่เน้นการสร้างคุณธรรมและความรู้เท่าทันการสร้างกระบวนการคิด และการสร้างเป้าหมายชีวิต 6) ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT) และการติดต่อสื่อสาร ที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการทำกิจกรรมของนิสิตนักศึกษา 7) ปรับปรุงสิ่งแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ 8) พัฒนาลักษณะภาวะผู้นำนิสิตนักศึกษาคณะที่พึงประสงค์ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 นิสิตนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ ศึกษาศาสตร์เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณทางวิชาชีพ 9) เสริมสร้างเจตคติและความภาคภูมิใจในวิชาชีพครูเพื่อให้นิสิตนักศึกษาเห็นความสำคัญและคุณค่าใน

วิชาชีพครู 10) เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมทางวิชาชีพเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ และความเมตตากรุณา 11) สนับสนุนการสร้างค่านิยมร่วมในการเป็นบัณฑิตครูผู้นำที่ดี มีความพากเพียร และจิตสำนึกสาธารณะ 12) สนับสนุนการสร้างจิตสำนึกและความภาคภูมิใจในความเป็นไทย ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 นิสิตนักศึกษาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์เป็นที่ยอมรับของประเทศและภูมิภาคอาเซียน 13) ส่งเสริม สนับสนุนการจัดกิจกรรมวิชาการครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ เพื่อเป็นเวทีให้นิสิตนักศึกษาได้แสดงออกทางวิชาการก่อนสำเร็จการศึกษา 14) พัฒนาความร่วมมือทางวิชาการครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ระหว่างหน่วยงานภาครัฐ เอกชน ศิษย์เก่าและผู้ทรงคุณวุฒิ 15) การพัฒนาสมรรถนะด้านภาษาเพื่อการสื่อสารและการสืบค้นสารสนเทศ และ 16) ส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมของประเทศในภูมิภาคอาเซียน

สุธิดา พลขำนิ (2555) ศึกษาเรื่อง การสร้างเสริมความสามารถในการเผชิญอุปสรรคของนิสิตนักศึกษาไทย วัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาด้านความสามารถในการเผชิญอุปสรรคของนิสิตนักศึกษาไทย วิเคราะห์หลักการ แนวคิด และวิธีการสร้างเสริมความสามารถในการเผชิญอุปสรรคของนิสิตนักศึกษาไทย สร้างและทดลองโปรแกรมการสร้างเสริมความสามารถในการเผชิญอุปสรรคของนิสิตนักศึกษาไทย ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ นิสิตนักศึกษาไทยและผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญ โดยกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย 1) นิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน จำนวน 1,439 คน 2) นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ชั้นปีที่ 1 ที่สมัครใจเข้าร่วมโปรแกรม จำนวน 30 คน 3) ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 8 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) เครื่องมือหลักที่ใช้ในการศึกษาตามรายวัตถุประสงค์การวิจัย 2) เครื่องมือที่ใช้ทดลองภายในโปรแกรม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา สถิติเชิงบรรยายได้แก่ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่าที่ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1. การศึกษาสภาพและปัญหาด้านความสามารถในการเผชิญอุปสรรคของนิสิตนักศึกษาไทย ร้อยละ 86.56 (1,439 คน) พบว่า นิสิตนักศึกษาไทยมีค่าเฉลี่ยของคะแนนปัญหาด้านความสามารถในการเผชิญอุปสรรคมากที่สุด คือ ด้านความอดทน ($\bar{X}$ = 2.32, SD = 0.691) รองลงมา คือ ด้านความสามารถแก้ไขปัญหา ($\bar{X}$ = 2.29, SD = 0.702) และ ด้านความรับผิดชอบ ($\bar{X}$ = 2.23, SD = 0.819) ตามลำดับ แม้ว่าโดยภาพรวมค่าเฉลี่ยของคะแนนปัญหาจะอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}$ = 2.25, SD = 0.590) 2. การวิเคราะห์เนื้อหาร่วมเกี่ยวกับการสร้างเสริมความสามารถในการเผชิญอุปสรรคจาก การศึกษา ตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากแนวคิดหลัก คือ แนวคิดทฤษฎีความสามารถในการเผชิญอุปสรรค (Adversity Quotient) โดยสตอลทซ์ (Stoltz) ร่วมกับแนวคิดตะวันตกและแนวคิดตะวันออก ได้แก่ แนวคิดจิตวิทยา แนวคิดศาสนาคริสต์ ศาสนาพุทธ ศาสนาอิสลามและการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย หลักการ แนวคิดและวิธีการสร้างเสริม

ความสามารถในการเผชิญอุปสรรคของนิสิตนักศึกษาไทย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการรับรู้ในตนเอง 2) ด้านความอดทน 3) ด้านความพวกเพียร 4) ด้านความสามารถแก้ไขปัญหา และ 5) ด้านความรับผิดชอบ 3. โปรแกรมการสร้างเสริมความสามารถในการเผชิญอุปสรรคของนิสิตนักศึกษาไทยสร้างขึ้นจากการศึกษาสภาพและปัญหาด้านความสามารถในการเผชิญอุปสรรคของนิสิตนักศึกษาไทยและการวิเคราะห์หลักการ แนวคิดและวิธีการสร้างเสริมความสามารถในการเผชิญอุปสรรคของนิสิตนักศึกษาไทย โดยวิเคราะห์สาระร่วมกับผลลัพธ์ที่เสนอจากผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการ ได้แก่ 3.1) การจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง 3.2) การเตรียมความพร้อม 3.3) การกำหนดคุณสมบัติของวิทยากรและทีมงาน 3.4) การดำเนินกิจกรรมโปรแกรม ประกอบด้วย ปฐมนิเทศ 1 ครั้ง การฝึกอบรม รวม 17 ครั้ง (ครั้งละ 1 ชั่วโมง 30 นาที) ปัจฉิมนิเทศ 1 ครั้ง และการสนับสนุนหลังการฝึก รวม 8 ครั้ง (ครั้งละ 1 ชั่วโมง 30 นาที) 3.5) ผลที่ได้รับจากการสร้างเสริมความสามารถในการเผชิญอุปสรรคตามโปรแกรมโดยใช้แบบวัดความสามารถในการเผชิญอุปสรรคร่วมกับแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรม 4) ผลการทดลองใช้โปรแกรมเมื่อนำไปใช้กับนิสิตนักศึกษา ภายหลังจากทดลองพบว่า นิสิตนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมโปรแกรมมีการพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคขึ้นและมีความสามารถในการเผชิญอุปสรรคสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากผลการวิจัยแสดงว่าโปรแกรมการสร้างเสริมความสามารถในการเผชิญอุปสรรคของนิสิตนักศึกษาไทยสามารถพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคของนิสิตนักศึกษาไทยได้บรรลุตามเป้าหมาย

งานวิจัยต่างประเทศ

Kezar (2003) ศึกษา รูปแบบและวิธีการการสร้างร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา โดยการสำรวจความเป็นไปได้ของรูปแบบในการสร้างความร่วมมือ โดยแนวคิด Kuh's Model, Planned Model และ Restructure หรือ Reengineering Model จากสถาบันอุดมศึกษาในสหรัฐอเมริกา พบว่า แนวคิดที่มีความเป็นไปได้ในการสร้างความร่วมมือเพื่อการพัฒนา นิสิตนักศึกษาให้ประสบความสำเร็จในด้านการเรียนรู้จาก 2 แนวคิด ได้แก่ Kuh's Model ในส่วนของ (1) มอบหมายผู้แทนที่เป็นที่ยอมรับ (2) สร้างวิสัยทัศน์ (3) กำหนดบทบาทหน้าที่และงานข้ามสายงาน และแนวคิด Planned Model ในส่วนของ (1) ภาวะผู้นำ (2) มอบหมายผู้รับผิดชอบ (3) พัฒนาบุคลากร ส่วนแนวคิด Restructure หรือ Reengineering Model มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

Cooper (2002 อ้างถึงในเวสาลี, 2550) ศึกษาความรับผิดชอบต่อทางสังคมและรูปแบบต่างๆ ของการเรียนรู้เชิงบริการ โดยเปรียบเทียบหลักสูตรการเรียนรู้เชิงบริการ หลักสูตรร่วมของการเรียนรู้เชิงบริการ และการบริการชุมชนแบบดั้งเดิม การศึกษานี้เป็นการสำรวจความรับผิดชอบต่อทางสังคมระหว่างนักเรียนวิทยาลัยในรูปแบบการเรียนรู้เชิงบริการทั้ง 3 รูปแบบดังกล่าว โดยเลือกสุ่มตัวอย่าง

นักศึกษาจาก 3 สถาบัน รวม 198 คน ผลการวิจัยพบว่า การบริการชุมชนแบบดั้งเดิมและหลักสูตรร่วมของการเรียนรู้เชิงบริการ ทำให้นักศึกษามีความรับผิดชอบทางสังคมสูงกว่าหลักสูตรที่ใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงบริการอย่างเดียว

Bourassa and Kruger (2001) นำเสนอรายงานการวิจัยระดับชาติ ในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งดำเนินการโดย ERIC Clearinghouse on Higher Education, The National Association of Student Personnel Administrators; NASPA, และ The American College Personnel Association; ACPA เพื่อศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาที่เหมาะสมที่สามารถนำมาสร้างความร่วมมือได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยทฤษฎีความสัมพันธ์ของวัฒนธรรมองค์กรและโครงสร้าง ในการสร้างความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา ระเบียบวิธีการวิจัย ใช้วิธีการสำรวจจากกลุ่มประชากรคือเจ้าหน้าที่กิจการนิสิตนักศึกษาจำนวน 3,500 ราย สุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 260 ราย มีผู้ตอบจำนวน 128 ราย คิดเป็นร้อยละ 49 ของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งในจำนวนนี้เป็นกลุ่มตัวอย่างจากวิทยาลัยชุมชนและวิทยาเทคนิคหรืออาชีวศึกษาจำนวน 32 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 25 เป็นวิทยาลัยเอกชนประเภท 4 ปี จำนวน 38 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 30 และเป็นวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัยสมบูรณ์แบบจำนวน 58 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 45 ผู้วิจัยได้นำเสนอผลศึกษาในสามประเด็นได้แก่ ประเด็นแรก การรับรู้เหตุผลสำหรับความสำเร็จในความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา ประเด็นที่สอง กลยุทธ์ที่ใช้สำหรับการเปลี่ยนแปลงและการรับรู้ของความสำเร็จระหว่างกลยุทธ์ และประเด็นที่สาม กลยุทธ์ที่เกี่ยวข้องกับจำนวนที่ประสบความสำเร็จของความร่วมมือ ผลการศึกษาพบว่า ทั้งกลยุทธ์ด้านโครงสร้างองค์กรและวัฒนธรรมองค์กรมีความสำคัญต่อการสร้างการเปลี่ยนแปลงอันจะนำมาซึ่งการสร้างความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา แต่กลยุทธ์ด้านวัฒนธรรมองค์กรถูกนำมาใช้ได้ผลที่สุด

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การนำเสนอรูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิต นักศึกษาเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

- 1) วิเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย
- 2) ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา บทบาทความร่วมมือองานวิชาการและงานกิจการนิสิต นักศึกษาเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา
- 3) พัฒนารูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษา
- 4) จัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายในการนำรูปแบบไปประยุกต์ใช้สำหรับสถาบันอุดมศึกษาไทย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้ แบ่งเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. ประเภทข้อมูลเอกสาร

ประเภทข้อมูลเอกสาร ในการวิจัยนี้ ได้แก่ เอกสาร บทความ งานวิจัย จากสื่อ สิ่งพิมพ์ เว็บไซต์ต่างๆ ที่เกี่ยวกับ แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ได้แก่ ลักษณะผู้เรียนที่พึงประสงค์ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ประกาศ คณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่อง แนวทางการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2552 รายงานวิจัยได้แก่ กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย: จากการศึกษาสู่การปฏิบัติ ของไพฑูริย์ สินลารัตน์ และคณะ (2552) รายงานการวิจัย โครงการวิธีการเรียนรู้ของคนไทย เรื่องภาพอนาคตและคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ ของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2546) มาตรฐานผลการเรียนรู้รายวิชาศึกษาทั่วไป ของ เครือข่ายการศึกษาทั่วไปแห่งประเทศไทย (2558) ส่วนแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยและต่างประเทศ ได้แก่ แนวคิดของ วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2543) ซึ่งได้วิเคราะห์และเสนอรูปแบบของการพัฒนานิสิตนักศึกษาตามทฤษฎีการพัฒนานิสิต นักศึกษาของชิกเกอร์ริง (Chickering, 1993) สมาคมบุคลากรในวิทยาลัยแห่งอเมริกา (The American College Personnel Association) สมาคมผู้บริหารบุคลากรนักศึกษาแห่งชาติ (The National Association of Student Personnel Administrators (NASPA, 1997) และสมาคม

อุดมศึกษาแห่งอเมริกา The American Association for Higher Education (AAHE) (อ้างถึงใน Kezar, 2005) รูปแบบการการยึดมั่นผูกพันของนิสิตนักศึกษาผ่านการมีส่วนร่วม (Model of Student Engagement Through Collaboration) (Marmolejo Davis, and Imbra, 2011) และวิเคราะห์รูปแบบและลักษณะการดำเนินงานเกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างงานกิจการนิสิต

2. ประเภทข้อมูลจากบุคคล

ประเภทข้อมูลจากบุคคล ในการวิจัยนี้ ได้แก่

2.1 ผู้บริหารระดับสูงในฝ่ายวิชาการและฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา จากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

2.2 ผู้บริหารฝ่ายสนับสนุน ได้แก่ ผู้อำนวยการ/หัวหน้างานที่รับผิดชอบงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา งานจัดการศึกษาทั่วไปจากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ และเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

2.3 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ได้แก่ บุคคลที่มีบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการศึกษา มีผลงานวิจัยเป็นที่ยอมรับในระดับชาติหรือนานาชาติ หรือมีบทบาทหน้าที่ในการบริหารงานที่เกี่ยวข้องอาเซียน หรือมีบทบาทเกี่ยวกับงานวิชาการหรืองานกิจการนิสิตนักศึกษาไม่น้อยกว่า 5 ปี หรือมีบทบาทหน้าที่ในการกำหนดกรอบคุณวุฒิอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย เพื่อสัมภาษณ์เกี่ยวกับคุณลักษณะนิสิตนักศึกษาไทยที่พึงประสงค์ จำนวน 9 คน

2.4 ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานิสิตนักศึกษา ได้แก่ บุคคลที่บริหารงานด้านวิชาการ ผู้บริหารงานด้านกิจการนิสิตนักศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการศึกษาทั่วไป อาจารย์ผู้สอนรายวิชาศึกษาทั่วไปไม่น้อยกว่า 10 ปี อาจารย์ที่ปรึกษากิจการนิสิตนักศึกษาที่ควบคุมดูแลองค์กรกิจกรรมนิสิตนักศึกษาไม่น้อยกว่า 10 ปี ผู้ทรงคุณวุฒิที่บริหารงานหอพักนิสิตนักศึกษา และผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนารูปแบบ ได้แก่ผู้ที่มีผลงานวิจัยการพัฒนารูปแบบ เพื่อร่วมประชุมสัมมนาตรวจสอบรูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตศึกษารวมจำนวน 18 คน

3. ประเภทสถาบันอุดมศึกษา

ประเภทสถาบันอุดมศึกษาในงานวิจัยนี้ หมายถึง มหาวิทยาลัยของรัฐ มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ มหาวิทยาลัยเอกชน มหาวิทยาลัยราชภัฏ และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ไม่รวมวิทยาลัยชุมชน ที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้ มีขั้นตอนการคัดเลือกดังนี้

1. ประเภทสถาบันอุดมศึกษา

กลุ่มตัวอย่างสถาบันอุดมศึกษา ที่ต้องการศึกษาความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ มหาวิทยาลัยของรัฐ มหาวิทยาลัยใน

กำกับของรัฐ มหาวิทยาลัยเอกชน มหาวิทยาลัยราชภัฏ และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ไม่รวมวิทยาลัยชุมชน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) ตามเกณฑ์ดังนี้

- (1) เป็นสถาบันอุดมศึกษา กลุ่ม ข. สถาบันที่เน้นระดับปริญญาตรี
- (2) มีผู้บริหารระดับสูงในตำแหน่งที่รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการและฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษาหรือเรียกชื่อเป็นอย่างอื่น

(3) มีคณะ/สำนักวิชาหรือหลักสูตร ครบทั้ง 3 กลุ่มวิชา ได้แก่:-

3.1 กลุ่มวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้แก่ คณะวิทยาศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ คณะเกษตรศาสตร์ คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะวนศาสตร์ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม คณะอุตสาหกรรมเกษตร หลักสูตรการจัดการทางการเกษตร เป็นต้น

3.2 กลุ่มวิทยาศาสตร์สุขภาพ ได้แก่ คณะแพทยศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ คณะสาธารณสุขศาสตร์ คณะสัตวแพทยศาสตร์ คณะทันตแพทยศาสตร์ คณะสหเวชศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา คณะเภสัชศาสตร์ เป็นต้น

3.3 กลุ่มมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ ได้แก่ คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ คณะนิเทศศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี คณะเศรษฐศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์

- (4) มีรูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาตามขอบข่ายความร่วมมือที่กำหนดไว้ ซึ่งข้อมูลดังกล่าวจะได้จากผลการสำรวจโครงการ/กิจกรรมที่มีความร่วมมือ เพื่อศึกษารูปแบบและแนวทางในการดำเนินงานความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษา

(5) เปิดสอนรายวิชาศึกษาทั่วไปตามเกณฑ์ที่ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนด

(6) เป็นสถาบันอุดมศึกษาในระบบปิด

จากการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงดังกล่าว ได้สถาบันอุดมศึกษาตามเกณฑ์ทั้งสิ้น 45 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ จำนวน 15 แห่ง มหาวิทยาลัยของรัฐ จำนวน 7 แห่ง มหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 11 แห่ง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล จำนวน 2 แห่งและมหาวิทยาลัยเอกชน จำนวน 10 แห่ง (รายละเอียดในภาคผนวก ง)

2. ประเภทบุคคล

กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูล 3 กลุ่ม จำแนกตามวิธีการเก็บข้อมูล ดังนี้

(1) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนานิสิตนักศึกษาเพื่อสัมภาษณ์เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตนักศึกษาไทย ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Propulsive Sampling) จากบุคคลที่มีบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการศึกษาในระดับอุดมศึกษา มีผลงานวิจัยเป็นที่ยอมรับในระดับชาติหรือนานาชาติ หรือมีบทบาทหน้าที่ในการบริหารงานที่เกี่ยวข้องอาเซียน หรือมีบทบาทเกี่ยวกับกับงานวิชาการหรืองานกิจการนิสิตนักศึกษาไม่น้อยกว่า 5 ปี หรือมีบทบาทหน้าที่ในการกำหนดกรอบคุณวุฒิอุดมศึกษาแห่งประเทศไทยเพื่อสัมภาษณ์เกี่ยวกับคุณลักษณะนิสิตนักศึกษาไทยที่พึงประสงค์ จำนวน 9 คน

(2) กลุ่มผู้บริหารระดับสูงฝ่ายวิชาการและฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา รูปแบบ บทบาทความร่วมมืองานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อการพัฒนา นิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย ให้มีตัวแทนกลุ่มสถาบันที่เป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ มหาวิทยาลัยของรัฐ มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล และมหาวิทยาลัยเอกชน จำนวน 7 แห่ง รวม 13 คน

(3) กลุ่มผู้บริหารระดับกลางหรือผู้ปฏิบัติงานด้านวิชาการรวมถึงด้านการจัดการศึกษาทั่วไปและด้านกิจการนิสิตนักศึกษา เพื่อแจกแบบสำรวจโครงการความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา รวมจำนวน 135 คน

(4) กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิด้านการพัฒนานิสิตนักศึกษา และด้านการพัฒนารูปแบบ ใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจาก ผู้ที่มีประสบการณ์ในการบริหารและดำเนินการโครงการ/กิจกรรม หรือเคยมีผลงานวิจัยด้านวิชาการ ด้านกิจการนิสิตนักศึกษา และการพัฒนารูปแบบ เพื่อร่วมประชุมสัมมนาผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบร่างรูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย จำนวน 18 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบวิเคราะห์เนื้อหา และแบบสำรวจโครงการ/กิจกรรมความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์

1.1 แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการพัฒนานิสิตนักศึกษาเพื่อกำหนดคุณลักษณะของนิสิตนักศึกษาที่พึงประสงค์

1.2 แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารระดับสูง ได้แก่ รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการและฝ่ายกิจการนิสิต โดยสัมภาษณ์เกี่ยวกับ องค์ประกอบสู่ความสำเร็จของความร่วมมือด้านการพัฒนานิสิตนักศึกษา ปัญหา/อุปสรรค แนวทางการแก้ปัญหา จุดแข็ง จุดอ่อน ของสถาบันอุดมศึกษา แนวทางความร่วมมือด้านการพัฒนานิสิตนักศึกษาในอนาคต และรูปแบบการพัฒนาความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษา

2. แบบวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อวิเคราะห์คุณลักษณะนิสิตนักศึกษาที่พึงประสงค์ และแนวคิดและแนวทางการสร้างความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา จากเอกสาร ตำรา บทความ งานวิจัย และการสืบค้นจากอินเทอร์เน็ต

3. แบบสำรวจโครงการ/กิจกรรมความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา ประกอบด้วยข้อมูล 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลผู้ตอบแบบสำรวจ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันในการดำเนินงานความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย เพื่อศึกษาและวิเคราะห์โครงการ/กิจกรรมที่เป็นความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาที่มีการจัดในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ และเอกชน และข้อมูลรายวิชาศึกษาทั่วไปที่จัดการเรียนการสอนโดยบูรณาการระหว่างอาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา ข้อคำถามเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ

ส่วนที่ 3 ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยความสำเร็จในการสร้างความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาในการพัฒนานิสิตในสถาบันอุดมศึกษาไทย ข้อคำถามเป็นประเด็นเกี่ยวกับปัจจัยความสำเร็จในการสร้างความร่วมมือซึ่งผู้วิจัยวิเคราะห์จากเอกสาร บทความ งานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการสร้างความร่วมมือของงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนานิสิตนักศึกษา เป็นคำถามแบบมาตราส่วน 5 ระดับ จำนวน 3 ข้อใหญ่ 15 ข้อย่อย ผู้ตอบเลือกคำตอบตามระดับความคิดเห็น โดยมีเกณฑ์การเลือกคำตอบดังนี้

5 หมายถึง ท่านเห็นด้วยอย่างยิ่ง

4 หมายถึง ท่านเห็นด้วยมาก

3 หมายถึง ท่านเห็นด้วยปานกลาง

2 หมายถึง ท่านไม่ค่อยเห็นด้วย

1 หมายถึง ท่านไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย

4.21-5.00 หมายถึง เห็นด้วยกับประเด็นนั้นในระดับ **มากที่สุด**

3.41-4.20 หมายถึง เห็นด้วยกับประเด็นนั้นในระดับ **มาก**

2.61-3.40 หมายถึง เห็นด้วยกับประเด็นนั้นในระดับ **ปานกลาง**

1.81-2.60 หมายถึง เห็นด้วยกับประเด็นนั้นในระดับ **น้อย**

1.00-1.80 หมายถึง เห็นด้วยกับประเด็นนั้นในระดับ **น้อยที่สุด**

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะต่อสถาบันอุดมศึกษาในการดำเนินงานเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษา เป็นคำถามปลายเปิดให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะอย่างอิสระ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1) แบบวิเคราะห์เนื้อหา ผู้วิจัยสร้างขึ้น ผ่านการตรวจสอบคุณภาพโดยอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

2) แบบสัมภาษณ์ นำแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยผ่านความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนานิสิตนักศึกษาเพื่อตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) เพื่อให้เครื่องมือวิจัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความครอบคลุมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

3) แบบสำรวจโครงการ/กิจกรรมความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา โดยผ่านความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนานิสิตนักศึกษาจำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) เพื่อให้เครื่องมือวิจัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความครอบคลุมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย วิเคราะห์ค่าความเที่ยงตรงโดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of ItemObjective Congruence : IOC) มีเกณฑ์ในการพิจารณาให้คะแนน ดังนี้

ให้ 1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์

0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์หรือไม่

-1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์

หลังจากนั้นนำคะแนนของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องๆ โดยใช้สูตรของ โรวินELLI และแฮมเบิลตัน มีสูตรการคำนวณ (Rovinelli and Hambleton, 1976)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

โดยที่ IOC เป็นค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ $\sum R$ เป็นผลรวมของคะแนนจากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ N เป็นจำนวนผู้เชี่ยวชาญ โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาระดับค่าดัชนีความสอดคล้อง^๓ ของข้อคำถามที่ได้จาก การคำนวณจากสูตรที่จะมีค่าอยู่ระหว่าง 0.00 ถึง 1.00 มีรายละเอียดของเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้ มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป คัดเลือกข้อคำถามข้อนั้นไว้ใช้ได้ แต่ถ้าได้ค่า IOC ต่ำกว่า 0.5 ควรพิจารณาแก้ไขปรับปรุง หรือตัดทิ้ง

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแบบสำรวจที่สร้างขึ้นมาและปรับปรุงแก้ไข และนำไปทำการทดสอบ (Try out) จำนวน 30 ชุด กับผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานด้านวิชาการ ด้านกิจการนิสิตนักศึกษา และด้านการศึกษาทั่วไปที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างแต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อตรวจสอบว่าข้อคำถามสามารถสื่อความหมายตรงตามความต้องการ มีความยากง่าย และมีความเหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างหรือไม่ และนำมาทดสอบความเชื่อมั่นโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ในการหาความเชื่อมั่นด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's Alpha) โดยใช้เกณฑ์สัมประสิทธิ์แอลฟา ระดับความเชื่อมั่นของแบบสำรวจมากกว่า 0.7 ซึ่งผลการทดสอบครั้งนี้มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.778

การรวบรวมข้อมูล

การดำเนินงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยวางแผนการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการดำเนินการ ดังนี้

1. ข้อมูลจากเอกสาร

1.1 ผู้วิจัยศึกษา และเก็บรวบรวมข้อมูล เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตนักศึกษาจากเอกสาร บทความ งานวิจัย จากสื่อ สิ่งพิมพ์ และเว็บไซต์ต่างๆ ทั้งไทยและต่างประเทศ โดยใช้แบบวิเคราะห์เนื้อหา

1.2 ผู้วิจัยศึกษา และเก็บรวบรวมข้อมูล เกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา บทบาทความร่วมมืองานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาจากบทความ งานวิจัย จากสื่อ สิ่งพิมพ์ และเว็บไซต์ต่างๆ ทั้งไทยและต่างประเทศ โดยใช้แบบวิเคราะห์เนื้อหา

2. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยสัมภาษณ์บุคคล ดังนี้

1) ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนานิสิตนักศึกษา เพื่อกำหนดคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์และแนวทางการพัฒนาความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา จำนวน 9 คน

2) ผู้บริหารระดับสูง ได้แก่ รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการและฝ่ายกิจการนิสิต ได้แก่ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัย

เทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี และมหาวิทยาลัยกรุงเทพ รวมจำนวน 13 คน

3) ผู้บริหารสายสนับสนุนฝ่ายวิชาการระดับกลาง ได้แก่ ผู้อำนวยการศูนย์/หัวหน้างานจัดการศึกษาทั่วไป รวมจำนวน 2 คน และอาจารย์ผู้สอนรายวิชาศึกษาทั่วไป 1 คน และรายวิชาในหลักสูตร จำนวน 1 คน รวมเป็น 4 คน

4) ข้อมูลจากที่ประชุมคณาจารย์และผู้ปฏิบัติงานโครงการความร่วมมือบริการวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี: กรณีศึกษาการดำเนินโครงการสร้างสังเวียนีสถาน วัดปัญญาบันฑิตาราม จำนวน 6 คน

วิธีการนัดหมายเพื่อขอเข้าสัมภาษณ์

1) ผู้วิจัยติดต่อนัดหมายกับผู้ให้สัมภาษณ์เพื่อกำหนดวัน เวลา สถานที่ที่สะดวก
2) ผู้วิจัยติดต่อกับฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเพื่อออกหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลวิจัย

3) ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์พร้อมเอกสารเกี่ยวกับประเด็นสัมภาษณ์ไปยังหน่วยงานของผู้ให้สัมภาษณ์

4) ดำเนินการสัมภาษณ์ตามการนัดหมาย ใช้เวลาสัมภาษณ์ประมาณ 1 ชั่วโมงและขออนุญาตผู้สัมภาษณ์ในการใช้เครื่องบันทึกเสียงประกอบการรวบรวมข้อมูล

3. ข้อมูลจากแบบสำรวจโครงการ/กิจกรรมความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิต

ผู้วิจัยศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับโครงการ/กิจกรรมเพื่อการพัฒนา นิสิต นักศึกษาที่เป็นความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและกิจการนิสิต นักศึกษาของสถาบันต่างๆ และความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิต นักศึกษา

วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากแบบสำรวจ ผู้วิจัยแจกแบบสำรวจโครงการ/กิจกรรมความร่วมมืองานวิชาการและงานกิจการนิสิต นักศึกษา โดยขอความอนุเคราะห์จากประธานคณะกรรมการประสานกิจเครือข่ายบัณฑิตอุดมคติไทย เพื่อแจกแบบสำรวจในที่ประชุมวิชาการประจำปี เครือข่ายพัฒนาบัณฑิตอุดมคติไทย เขตภาคกลาง เมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 2558 ณ อาคารสารนิเทศ 50 ปี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยแจกแบบสำรวจให้ผู้เข้าร่วมประชุมจัดส่งแบบสำรวจพร้อมกับหนังสือขอสัมภาษณ์ ผู้บริหารฝ่ายวิชาการและฝ่ายกิจการนิสิต นักศึกษา จำนวน 135 ชุด รวมจำนวนแบบสำรวจที่จัดเก็บได้ 93 ชุด คิดเป็นร้อยละ 68.89

4. ข้อมูลจากการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้วิจัยจัดประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurship) ด้านวิชาการ ด้านกิจการนิสิต นักศึกษา และด้านการพัฒนารูปแบบ เพื่อพิจารณาตรวจสอบร่างรูปแบบซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้เรียนเชิญ

ดำเนินการจัดการประชุม ดำเนินการบันทึกสาระและรวบรวมประเด็นความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อปรับปรุงแก้ไขร่างรูปแบบด้วยตนเอง จัดเมื่อวันจันทร์ที่ 9 พฤศจิกายน 2558 ณ ห้อง 713 อาคารพระมิ่งขวัญการศึกษาไทย ชั้น 7 คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้วิจัยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 19 คน สามารถเข้าร่วมประชุมได้จำนวน 11 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การดำเนินงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตนักศึกษา วิเคราะห์จากเอกสารประเภทสิ่งพิมพ์ ข้อมูลจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และข้อมูลจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตนักศึกษา ดำเนินการโดยวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ผู้วิจัยเลือกข้อมูลเอกสารบทความ งานวิจัย จากสื่อ สิ่งพิมพ์ เว็บไซต์ต่างๆ ที่เกี่ยวกับ แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ระหว่างปี พ.ศ.2542-2558 จำนวน 5 รายการ ดังนี้ 1) ลักษณะผู้เรียนที่พึงประสงค์ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 2) ประกาศ คณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่อง แนวทางการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2552 3) รายงานวิจัยเรื่อง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย: จากการวิจัยสู่การปฏิบัติ ของไพฑูริย์ สีนลาร์ตัน และคณะ (2552) 4) รายงานการวิจัยเรื่อง โครงการวิธีการเรียนรู้ของคนไทย เรื่องภาพอนาคตและคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ ของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2546) และ 5) มาตรฐานผลการเรียนรู้รายวิชาศึกษาทั่วไป ของ เครือข่ายการศึกษาทั่วไปแห่งประเทศไทย (2558) วิเคราะห์แล้วได้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตนักศึกษา 8 ด้าน จากนั้นสังเคราะห์คุณลักษณะนิสิตนักศึกษาที่พึงประสงค์ที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา โดยใช้แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนานิสิตนักศึกษา ใช้การสังเคราะห์ความคิดเห็นผนวกกับความถี่ของการตอบซ้ำกันของข้อคำถามปลายเปิด

2. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา บทบาทความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา วิเคราะห์จากแบบสัมภาษณ์ผู้บริหารฝ่ายวิชาการและฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา รูปแบบ บทบาทความร่วมมืองานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อการพัฒนา นิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา จัดทำร่างรูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิต ใช้การสังเคราะห์ความคิดเห็นผนวกกับความถี่ของการตอบซ้ำกันของข้อคำถามปลายเปิด

3. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสำรวจโครงการ/กิจกรรม ผู้วิจัยแยกข้อมูลจากแบบสำรวจเป็น 2 รายการ ดังนี้

3.1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันในการดำเนินงานความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย ข้อมูลโครงการ/กิจกรรม ข้อมูลรายวิชาในหลักสูตรและข้อมูลรายวิชาศึกษาทั่วไปที่มีการบูรณาการระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา วิเคราะห์โดยบันทึกความถี่ของข้อมูล และข้อมูลโครงการ/กิจกรรม และข้อมูลรายวิชาที่แต่ละสถาบันจัด

3.2 ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยความสำเร็จในการสร้างความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาในการพัฒนานิสิตในสถาบันอุดมศึกษาไทย จำนวน 93 ชุด วิเคราะห์ข้อมูลสถิติพื้นฐาน คือ ความถี่ และค่าร้อยละ และจัดอันดับค่าร้อยละที่มีระดับความคิดเห็นจากมากไปหาน้อย เพื่อวิเคราะห์รายการที่มีผู้เห็นด้วยมากที่สุด และลำดับรองลงมา

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อพัฒนารูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและกิจการนิสิตนักศึกษา แบ่งเป็น 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาคุณลักษณะของนิสิตนักศึกษาที่พึงประสงค์ ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์สาระจากเอกสารหนังสือ วารสาร บทความและงานวิจัยจากสื่อต่างๆที่เกี่ยวข้อง ใช้กระบวนการค้นคว้าหาข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ (Systematic review) กำหนดประเด็นจัดทำตารางเปรียบเทียบเพื่อแสดงความสอดคล้องของข้อมูล และสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาข้อสรุปเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตนักศึกษา

2. สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเพื่อกำหนดคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์จากความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา และสังเคราะห์ออกมาเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตนักศึกษาที่เกิดจากงานที่เป็นความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา ความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและกิจการนิสิตนักศึกษา ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์ แผน และนโยบาย เกี่ยวกับการสนับสนุนส่งเสริมความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและกิจการนิสิตนักศึกษา ได้แก่ นโยบายและแนวทางการพัฒนานิสิตนักศึกษา จากแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559) กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย พ.ศ.2552 ใช้กระบวนการค้นคว้าหาข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ (Systematic review)

2. ศึกษาวิเคราะห์ ข้อมูลสภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค ของความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและกิจการนิสิตนักศึกษา จาก แนวคิด ทฤษฎี และรายงานการวิจัยเกี่ยวกับความร่วมมือ

ระหว่างงานวิชาการและกิจการนิสิตนักศึกษาจากในประเทศและต่างประเทศ เพื่อกำหนดเป็นแนวทางและรูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา

3. ศึกษาวิเคราะห์สรุปรูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและกิจการนิสิตนักศึกษา สถาบันอุดมศึกษา เพื่อดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์ผู้บริหารงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา และแบบสำรวจโครงการ/กิจกรรมความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและกิจการนิสิตนักศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 เก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล โดยผู้วิจัยมีขั้นตอนดังนี้

1) สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนานิสิต เพื่อวิเคราะห์คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา จำนวน 9 คน

2) สัมภาษณ์ผู้บริหารที่รับผิดชอบงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างได้แก่ รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการและฝ่ายกิจการนิสิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี และมหาวิทยาลัยกรุงเทพ รวมจำนวน 13 คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านจัดการศึกษาทั่วไป และผู้บริหารสายสนับสนุนฝ่ายวิชาการระดับกลาง ได้แก่ ผู้อำนวยการศูนย์/หัวหน้างานจัดการศึกษาทั่วไป รวมจำนวน 3 คน อาจารย์ผู้สอนรายวิชาศึกษาทั่วไปและรายวิชาในหลักสูตร จำนวน 5 คน เพื่อศึกษาข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับรายวิชาศึกษาทั่วไป และรายวิชาในหลักสูตรที่จัดการเรียนการสอนร่วมกับฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา

3) วิเคราะห์โครงการ/กิจกรรมที่เป็นความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาโดยใช้แบบสำรวจ แล้วรวบรวมข้อมูลโครงการ/กิจกรรม รายวิชา ที่เป็นความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา

4) วิเคราะห์ข้อมูลส่วนที่ 3 ของแบบสำรวจข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยความสำเร็จในการสร้างความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาในการพัฒนานิสิตในสถาบันอุดมศึกษาไทย จำนวน 93 ชุด วิเคราะห์ข้อมูลสถิติพื้นฐาน คือ ความถี่ และค่าร้อยละ และจัดอันดับค่าร้อยละที่มีระดับความคิดเห็นจากมากไปหาน้อย เพื่อวิเคราะห์รายการที่มีผู้เห็นด้วยมากที่สุดและลำดับรองลงมา

ขั้นตอนที่ 4 ผู้วิจัยจัดทำร่างรูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา

การสร้างร่างรูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและกิจการนิสิตนักศึกษา ดำเนินการนำผลการวิเคราะห์ในขั้นตอนที่ 1 ขั้นตอนที่ 2 และขั้นตอนที่ 3 มากำหนดเป็นเป้าหมายของรูปแบบและบูรณาการกับแนวคิดในการพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งประกอบด้วย หลักการ

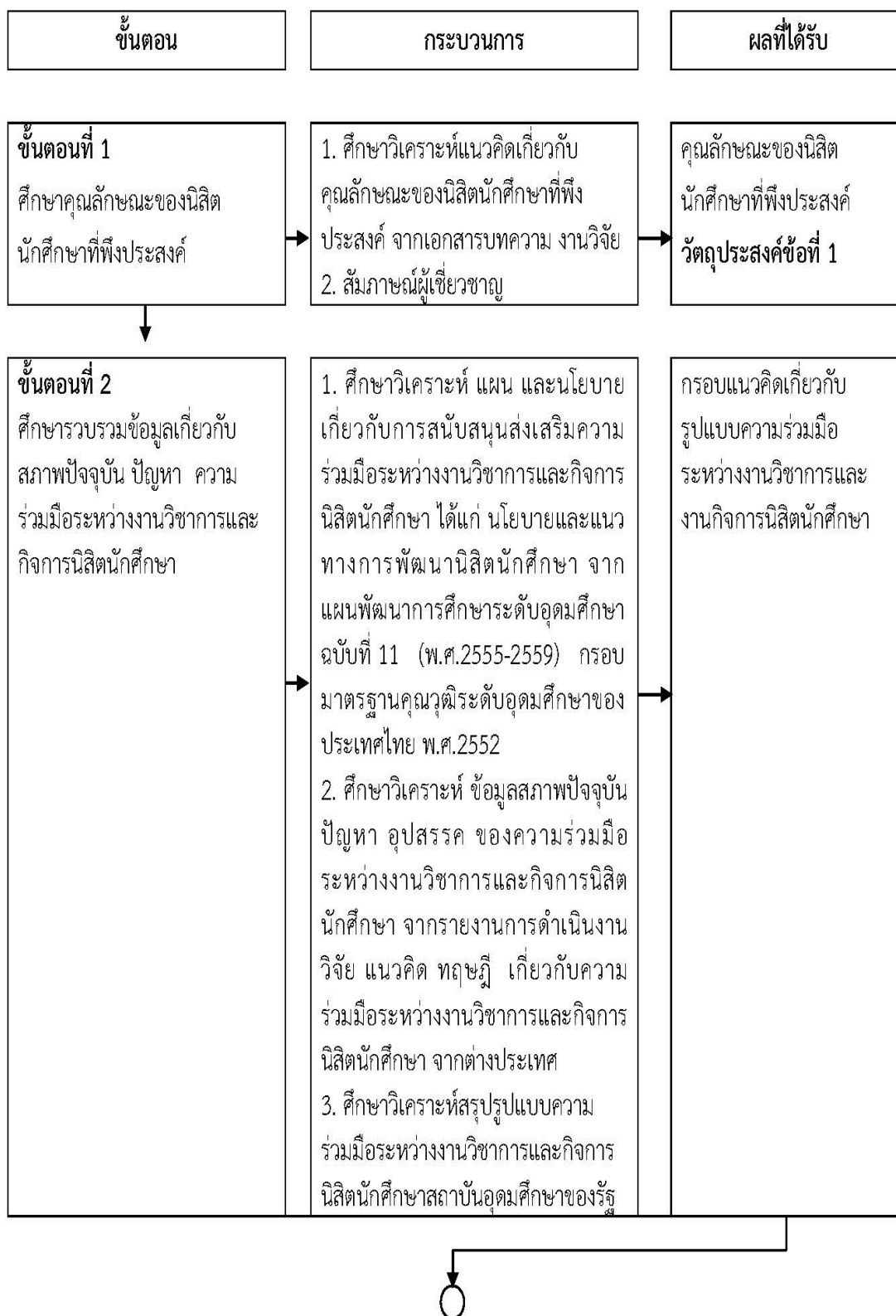
วัตถุประสงค์ กลไกความร่วมมือได้แก่ โครงสร้างและแผนพัฒนา กิจกรรม และการประเมินผล การพัฒนานิสิตนักศึกษา ได้แก่ การพัฒนาผ่านหลักสูตรและรายวิชา การพัฒนาตนเองของนิสิตนักศึกษา การพัฒนาผ่านบริการสังคม และผลลัพธ์ที่คาดหวังจากการนำรูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตนักศึกษา

ขั้นตอนที่ 5 ตรวจสอบความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษา โดยการจัดสัมมนาผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานิสิตนักศึกษา (Connoisseurship) เมื่อวันจันทร์ที่ 9 พฤศจิกายน 2558 เวลา 13.00-16.00 น. ณ อาคารพระมิ่งขวัญการศึกษาไทย ห้อง 713 คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ขั้นตอนที่ 6 จัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย รูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย

สรุปขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การนำเสนอรูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและกิจการนิสิตนักศึกษา เพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อ (1) วิเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย (2) ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา รูปแบบ บทบาทความร่วมมืองานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อการพัฒนา นิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา (3) พัฒนารูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษา (4) จัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย ในการนำรูปแบบไปประยุกต์ใช้สำหรับสถาบันอุดมศึกษาไทย ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอตาม วัตถุประสงค์ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา รูปแบบ บทบาทความร่วมมืองานวิชาการ และงานกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อการพัฒนา นิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา

ตอนที่ 3 รูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อพัฒนา นิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย

การศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย ผู้วิจัย ทบทวนวรรณกรรม โดยสืบค้นเอกสาร บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ จำนวน 7 รายการ แล้วสังเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับคุณลักษณะนิสิตนักศึกษาที่พึงประสงค์ดังตารางที่

4.1

ตารางที่ 4.1 สังเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตนักศึกษาจากเอกสาร บทความ และงานวิจัย

ประเด็นสังเคราะห์	Chickering (1993 อ้างถึงใน วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2543)	ภาพอนาคตคนไทยที่พึงประสงค์ (สกศ, 2546)	คุณลักษณะนิสิตนักศึกษาไทย		ทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21	เครือข่าย การศึกษาทั่วไป ไทย, 2558	สรุปคุณลักษณะ บัณฑิตที่พึงประสงค์
			กรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษา แห่งประเทศไทย (สกอ, 2552)	นโยบายการ พัฒนาบัณฑิตอุดมคติไทย พ.ศ. 2554-2558 (เครือข่ายบัณฑิต อุดมคติไทย, 2554)			
1. ด้านความรู้	1.1 เป็นผู้มีความรู้	1.1 เป็นผู้รู้ลึกใน แก่นของสารวิชา	1.1 มีความรู้และ ทักษะพื้นฐานใน การประกอบอาชีพ	1.1 มีหลักการทาง วิชาการในศาสตร์ ที่ตนศึกษา	1.1 มีความรู้ใน กลุ่มวิชาหลัก (core subjects)		ด้านความรู้
		1.2 สามารถรู้ รอบตัวในเชิงสห วิทยาการ	1.2 สามารถ เชื่อมโยงกับ ศาสตร์อื่นที่ เกี่ยวข้อง	1.1 มีหลักการทาง วิชาการในศาสตร์ ที่ตนศึกษา	1.1 มีความรู้ใน กลุ่มวิชาหลัก (core subjects)		มีความรู้เฉพาะทาง
		1.3 เป็นผู้ ที่ สามารถรู้ได้ไกล โดยสามารถ คาดการณ์เกี่ยวกับ อนาคตที่จะมาถึง ได้	1.3 มี ความสามารถในการ ประยุกต์ ความรู้ให้ เหมาะสมกับ บริบททางสังคม	1.2 สามารถ เชื่อมโยงกับ ศาสตร์อื่นที่ เกี่ยวข้อง	1.2 มีความรู้ใน ลักษณะสห วิทยาการ		มีความรู้สหวิทยาการ
						1.3 มีความรอบ รู้ อย่าง กว้างขวาง มี โลกทัศน์ กว้างไกล	มีความรู้ไกล

ตารางที่ 4.1 สังเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตนักศึกษาจากเอกสาร บทความ และงานวิจัย (ต่อ)

ประเด็นสังเคราะห์	Chickering (1993 อ้างถึงใน วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2543)	ภาพอนาคตคนไทยที่พึงประสงค์ (สกศ, 2546)	คุณลักษณะนิสิตนักศึกษาไทย		ทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21	เครือข่าย การศึกษาทั่วไป แห่งประเทศไทย, 2558	สรุปคุณลักษณะ บัณฑิตที่พึงประสงค์
			กรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษา แห่งประเทศไทย (สกศ, 2552)	นโยบายการ พัฒนาบัณฑิตอุดมคติไทย พ.ศ. 2554-2558 (เครือข่ายบัณฑิต อุดมคติไทย, 2554)			
	1.4 มีความรู้ ทักษะ และ พัฒนาความรู้ได้		1.4 มีความเท่าทัน กับความ เคลื่อนไหวและ ความก้าวหน้าใน ศาสตร์ที่ศึกษา		1.4 มีความรู้ รอบตัวด้าน เศรษฐกิจ การเงิน การประกอบ ธุรกิจ ทนทาน พลเมือง สุขภาพ และสิ่งแวดล้อม		มีความรู้รอบและ ทักษะ
				1.5 มีความรู้ สารสนเทศ	1.5 มีความรู้ สารสนเทศ		มีความรู้ด้าน สารสนเทศ
				1.6 มีความรู้ เกี่ยวกับสื่อ	1.6 มีความรู้ เกี่ยวกับสื่อ		มีความรู้เกี่ยวกับ สื่อ
				1.7 มีความรู้ เกี่ยวกับ เทคโนโลยี สารสนเทศ	1.7 มีความรู้ ความสามารถ ด้านเทคโนโลยี สารสนเทศ		มีความรู้เกี่ยวกับ เทคโนโลยีสารสนเทศ

ตารางที่ 4.1 สังเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตนักศึกษาจากเอกสาร บทความ และงานวิจัย (ต่อ)

ประเด็นสังเคราะห์	Chickering (1993 อ้างถึงใน วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2543)	ภาพอนาคตคนไทยที่พึงประสงค์ (สกศ, 2546)	คุณลักษณะนิสิตนักศึกษาไทย		ทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21	เครือข่าย การศึกษาทั่วไป แห่งประเทศไทย, 2558	สรุปคุณลักษณะ นิสิตที่พึงประสงค์
			กรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษา แห่งประเทศไทย (สกศ, 2552)	นโยบายการพัฒนาบัณฑิตอุดมคติไทย พ.ศ. 2554-2558 (เครือข่ายบัณฑิต อุดมคติไทย, 2554)			
2 ด้านทักษะทางปัญญา			1.8 มีความใฝ่รู้	1.8. มี ความสามารถในการหาความรู้เพิ่มเติม มีนิสัยใฝ่รู้			มีความใฝ่รู้
		เป็นผู้ที่มีทักษะในด้าน การคิด					ด้านทักษะทางปัญญา
	2.1 พัฒนา ความสามารถด้านสติปัญญาได้	2.1 มีพัฒนาการด้านสติปัญญา อย่างสมบูรณ์ตามเกณฑ์ในแต่ละช่วงวัย	2.1 มีความสามารถในการจัดระบบความคิด วิเคราะห์ คิดสังเคราะห์	2.1 เป็นนักคิด มีกระบวนการคิด มีวิจยารณญาณ	2.1 สามารถคิดเชิงวิพากษ์	2.1 สามารถคิดเชิงวิพากษ์	มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์
			2.2 คิดสร้างสรรค์ สิ่งใหม่ได้	2.2 มีมุมมองเชิงบวก และเชิงสร้างสรรค์	2.2 มีความคิดริเริ่มและการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง	2.2 มีความคิดสร้างสรรค์	มีความคิดสร้างสรรค์

ตารางที่ 4.1 สังเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตนักศึกษาจากเอกสาร บทความ และงานวิจัย (ต่อ)

ประเด็นสังเคราะห์	Chickering (1993 อ้างถึงใน วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2543)	ภาพอนาคตคนไทยที่พึงประสงค์ (สกต., 2546)	คุณลักษณะนิสิตนักศึกษาไทย		ทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21		เครื่องมือ/วิธีการที่ใช้	สรุปคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์
			กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย (สกอ., 2552)	พัฒนาบัณฑิตอุดมคติไทย พ.ศ. 2554-2558 (เครือข่ายบัณฑิตอุดมคติไทย, 2554)	คู่มือประกันคุณภาพระดับอุดมศึกษา (สกอ., 2558)	Belanca, and Brandt. Partnership 21 st Century Skills อ้างถึงใน วิจารณ์ พานิช, 2555ก)		
				2.3 มีการคิดแก้ปัญหาได้	2.3 สามารถคิดแก้ปัญหา	2.3 คิดการแก้ปัญหา		มีทักษะในการคิดแก้ปัญหา
				2.4 มีทักษะการเรียนรู้รู้นวัตกรรมใหม่	2.4 มีความสามารถด้านนวัตกรรมและการสร้างสรรค์	2.4 มีทักษะการเรียนรู้และสร้างนวัตกรรมใหม่		มีทักษะและความสามารถด้านนวัตกรรม
							2.5 มีทักษะการคิดแบบองค์รวม	มีทักษะการคิดแบบองค์รวม
3. ด้านร่างกาย	3.1 พัฒนาด้านร่างกาย	3.1 มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง						มีสุขภาพกายดี
4. ด้านคุณธรรมจริยธรรม	4. มีการพัฒนาความมีคุณธรรม		4. มีคุณธรรมจริยธรรมในการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ	4. เป็นผู้มีความรับผิดชอบและคำนึงถึงทีมงานในพื้นที่				มีคุณธรรมจริยธรรม

ตารางที่ 4.1 สังเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตนักศึกษาจากเอกสาร บทความ และงานวิจัย (ต่อ)

ประเด็นสังเคราะห์	Chickering (1993 อ้างถึงใน วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2543)	ภาพอนาคตคนไทยที่พึงประสงค์ (สกศ, 2546)	คุณลักษณะนิสิตนักศึกษาไทย		ทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21	เครื่องมือประเมินคุณภาพระดับอุดมศึกษา ปีการศึกษา 2557 (สกอ, 2558)	เครือข่ายการศึกษาทั่วประเทศ ไทย, 2558	สรุปคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์
			กรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษา แห่งประเทศไทย (สกอ, 2552)	นโยบายการพัฒนานักศึกษายุคใหม่ พ.ศ. 2554-2558 (เครือข่ายบัณฑิต อุดมคติไทย, 2554)				
		4.1 มีจิตสำนึกต่อผู้อื่นและส่วนรวม		4.1 มีจิตอาสา	4.1 รู้จักการให้ ทำดีโดยไม่หวังผลตอบแทน	4.1 มีจิตอาสา และสำนึก สาธารณะ		มีจิตอาสาและสำนึก สาธารณะ
				4.2 มีวินัยในตนเอง				มีวินัยในตนเอง
			4.3 มีความสามารถในการพัฒนาตนเอง พัฒนางาน และพัฒนาสังคม	4.3 มีความรับผิดชอบต่อสังคม	4.3 ทำประโยชน์เพื่อผู้อื่น	4.3 มีความรับผิดชอบต่อสังคม		มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม
			4.4 นำปรีชาญาณมาใช้ในการดำเนินชีวิต	4.4 นำปรีชาญาณมาใช้ในการดำเนินชีวิต				นำปรีชาญาณมาใช้ในการดำเนินชีวิต

ตารางที่ 4.1 สังเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตนักศึกษากจากเอกสาร บทความ และงานวิจัย (ต่อ)

ประเด็นสังเคราะห์	Chickering (1993 อ้างถึงใน วัลลภา เทพพิสัยสิน ณ อยุธยา, 2543)	ภาพอนาคตคนไทยที่พึงประสงค์ (สกศ., 2546)	คุณลักษณะนิสิตนักศึกษไทย		ทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21		เครือข่ายการศึกษาทั่วไป แห่งประเทศ ไทย, 2558	สรุปคุณลักษณะ บัณฑิตที่พึงประสงค์
			กรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษา แห่งประเทศไทย (สกศ., 2552)	นโยบายการ พัฒนาบัณฑิตอุดม คติไทย พ.ศ. 2554-2558 (เครือข่ายบัณฑิต อุดมคติไทย, 2554)	คู่มือประกัน คุณภาพ ระดับอุดมศึกษา ปีการศึกษา 2557 (สกศ., 2558)	Belanca, and Brandt. (Partnership 21 st Century Skills อ้างถึงใน วิจารณ์ พานิช, 2555ก)		
		4.5 มีความ ซื่อสัตย์		4.5 มีความ ซื่อสัตย์				มีความซื่อสัตย์
							4.6 เป็น พลเมืองที่มี คุณค่าของ สังคมไทยและ สังคมโลก	เป็นพลเมืองที่มี คุณค่าของสังคมไทย และสังคมโลก
5. ด้านการจัดการ อารมณ์								ด้านการจัดการ อารมณ์
	5.1 ตระหนักและ รับรู้ใน อารมณ์ทั้งดี และไม่ดีของ ตนเอง					5.1 มี ความสามารถใน การควบคุม อารมณ์		ตระหนักและรับรู้ใน อารมณ์ของตนเอง

ตารางที่ 4.1 สังเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตที่ศึกษาจากเอกสาร บทความ และงานวิจัย (ต่อ)

ประเด็นสังเคราะห์	Chickering (1993 อ้างถึงใน วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2543)	ภาพอนาคตคนไทยที่พึงประสงค์ (สกต, 2546)	คุณลักษณะบัณฑิตที่ศึกษาไทย		ทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21		เครื่องมือประกอบอาชีพ	เครื่องมือประกอบอาชีพ	สรุปคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์
			กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย (สกต, 2552)	นโยบายการพัฒนาบัณฑิตอุดมคติไทย พ.ศ. 2554-2558 (เครือข่ายบัณฑิต อุดมคติไทย, 2554)	คู่มือประกัน คุณภาพ ระดับอุดมศึกษา ปีการศึกษา 2557 (สกอ, 2558)	Belanca, and Brandt. Partnership 21 st Century Skills อ้างถึงใน วิจารณ์ พานิช, 2555ก)			
ประเด็นสังเคราะห์									
6. ด้านทักษะ ความสามารถ									ด้านทักษะ ความสามารถ
			6.1 สามารถคิด วิเคราะห์เชิง ตัวเลข		6.1 การคิด วิเคราะห์				มีความสามารถในการ คิดวิเคราะห์ เชิง ตัวเลข
		6.2 ทักษะในการ สื่อสาร	6.2 มีทักษะในการ สื่อสาร	6.2 มีทักษะด้าน การสื่อสารและ ความร่วมมือกัน	6.2 มีทักษะใน การสื่อสาร	6.2 ใช้ภาษาใน การสื่อสารอย่าง มีประสิทธิภาพ			มีทักษะในการ สื่อสาร
		6.3 มีทักษะในการ ใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ	6.3 มีความสามารถในการ ใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ	6.3 มีทักษะในการ สืบค้นข้อมูล การ ใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ	6.3 มีทักษะด้าน สารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี	6.3 ใช้ เทคโนโลยี สารสนเทศ อย่างรู้เท่าทัน			มีทักษะในการ ใช้ เทคโนโลยี สารสนเทศ และสื่อ ต่างๆ

ตารางที่ 4.1 สังเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตนักศึกษากจากเอกสาร บทความวิจัย (ต่อ)

ประเด็นสังเคราะห์	Chickering (1993 อ้างถึงใน วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2543)	ภาพอนาคตคนไทยที่พึงประสงค์ (สกต, 2546)	คุณลักษณะนิสิตนักศึกษไทย		ทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21		เครื่องมือประเมินคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์
			กรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษา แห่งประเทศไทย (สกต, 2552)	นโยบายการพัฒนาบัณฑิตอุดม คติไทย พ.ศ. 2554-2558 (เครือข่ายบัณฑิต อุดมคติไทย, 2554)	คู่มือประกัน คุณภาพ ระดับอุดมศึกษา ปีการศึกษา 2557 (สกอ, 2558)	Bellanca, and Brandt. Partnership 21 st Century Skills อ้างถึงใน วิจารณ์ พานิช, 2555ก)	
7. ด้านทักษะชีวิต	7.1 มีการพัฒนาสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่นอย่างมีวุฒิภาวะ	7.1 มีทักษะทางสังคม	7.1 มีความสามารถในการบริหารการจัดการ และทำงานเป็นทีมได้	7.1 มีความเป็นผู้ นำ	7.1 ทักษะการ สร้างความสัมพันธ์ระหว่าง บุคคล และการ ทำงานเป็นทีม	7.1 ทักษะการ สร้างความสัมพันธ์ระหว่าง บุคคล และการ ทำงานเป็นทีม	ด้านทักษะชีวิต
	7.3 มีการพัฒนาเป้าหมาย			7.2 มีความเป็นผู้ นำ	7.2 มีความเป็นผู้ นำ	7.2 มีความเป็นผู้ นำ	มีความเป็นผู้ นำ
					7.3 มีความสามารถใน การกำหนด เป้าหมายของ ตนเอง	7.3 มีความรู้ แสวงหาความรู้ ตลอดชีวิตเพื่อ พัฒนาตนเอง อย่างต่อเนื่อง	มีเป้าหมายในชีวิต และพัฒนาตนเอง อย่างต่อเนื่อง
	7.4 ความเป็นตัว ของตัวเอง						มีความเป็นตัว ของ

ตารางที่ 4.1 สังเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตนักศึกษาจากเอกสาร บทความ และงานวิจัย (ต่อ)

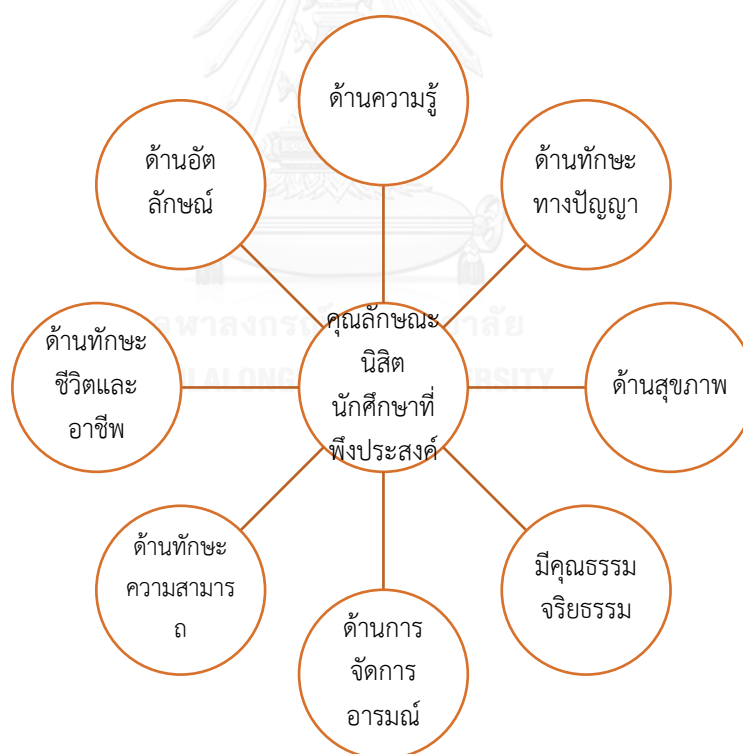
ประเด็นสังเคราะห์	Chickering (1993 อ้างถึงใน วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2543)	ภาพอนาคตคนไทยที่พึงประสงค์ (สกศ., 2546)	คุณลักษณะนิสิตนักศึกษาไทย		ทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21	เครื่องมือประกันคุณภาพ ระดับอุดมศึกษา ปีการศึกษา 2557 (สกอ., 2558)	Bellanca, and Brandt: (Partnership 21 st Century Skills อ้างถึงใน วิจารณ์ พานิช, 2555ก)	เครือข่าย การศึกษาทั่วไป แห่งประเทศไทย, 2558	สรุปคุณลักษณะ บัณฑิตที่พึงประสงค์
			กรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษา แห่งประเทศไทย (สกอ., 2552)	นโยบายการ พัฒนาบัณฑิตอุดม คติไทย พ.ศ. 2554-2558 (เครือข่ายบัณฑิต อุดมคติไทย, 2554)					
		7.9 เห็นคุณค่าใน เอกลักษณ์วัฒนธรรม เป็นไทย						7.9 ตระหนัก และสำนึกใน ความเป็นไทย	เห็นคุณค่าใน เอกลักษณ์วัฒนธรรม เป็นไทย
		7.10 มีจิตสำนึก ประชาธิปไตย							มีจิตสำนึก ประชาธิปไตย
				7.12 สามารถ ทำงานร่วมกับคน อื่นและคนที่ต่าง ความคิดหรือต่าง วัฒนธรรมได้	7.12 มี ปฏิสัมพันธ์ทาง สังคมและข้าม วัฒนธรรม	7.12 มีความ เข้าใจใน วัฒนธรรมที่ ต่าง			มีทักษะทางสังคม ข้ามวัฒนธรรม
								7.13 เห็นคุณค่า ในตนเอง ผู้อื่น	เห็นคุณค่าในตนเอง และผู้อื่น
8. ด้านอัตลักษณ์									ด้านอัตลักษณ์
	มีการสร้างอัต ลักษณ์แห่งตน								มีอัตลักษณ์เฉพาะ ตน

จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังตารางที่ 2.1 แสดงให้เห็นว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยทั่วไปประกอบด้วยคุณลักษณะต่างๆ 8 ด้าน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านความรู้ ประกอบด้วยคุณลักษณะย่อยดังต่อไปนี้
  - 1.1 มีความรู้เฉพาะทาง
  - 1.2 มีความรู้สหวิทยาการ
  - 1.3 มีความรู้กว้าง
  - 1.4 มีความรู้รอบและทันสมัย
  - 1.5 มีความรู้ด้านสารสนเทศ
  - 1.6 มีความรู้เกี่ยวกับสื่อ
  - 1.7 มีความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ
  - 1.8 มีความไม่ไม่รู้
2. ด้านทักษะทางปัญญา
  - 2.1 มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์
  - 2.2 มีทักษะในการคิดแก้ปัญหา
  - 2.3 มีความคิดสร้างสรรค์
  - 2.4 มีทักษะและความสามารถด้านนวัตกรรม
  - 2.5 มีทักษะการคิดแบบองค์รวม
3. ด้านสุขภาพ
  - 3.1 มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง
4. มีคุณธรรมจริยธรรม
  - 4.1 มีจิตอาสาและสำนึกสาธารณะ
  - 4.2 มีวินัยในตนเอง
  - 4.3 มีจิตสำนึก รับผิดชอบต่อตนเองและสังคม
  - 4.4 มีความซื่อสัตย์
  - 4.5 น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต
  - 4.6 เป็นพลเมืองที่มีคุณค่าของสังคมไทยและสังคมโลก
5. ด้านการจัดการอารมณ์
  - 5.1 ตระหนักและรับรู้ในอารมณ์ของตนเอง
6. ด้านทักษะความสามารถ
  - 6.1 มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เชิงตัวเลข
  - 6.2 มีทักษะการสื่อสาร
  - 6.3 มีทักษะในการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ และสื่อต่างๆ
7. ด้านทักษะชีวิตและอาชีพ
  - 7.1 มีทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
  - 7.2 ความเป็นผู้นำ

- 7.3 มีเป้าหมายในชีวิตและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
  - 7.4 มีความเป็นตัวของตัวเอง
  - 7.5 มีทักษะในการให้ความร่วมมือ
  - 7.6 มีความสามารถในการปรับตัว
  - 7.7 มีทักษะในการบริหารจัดการและการเป็นผู้ประกอบการ
  - 7.8 มีทักษะการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ
  - 7.9 มีความตระหนักในคุณค่าของเอกลักษณ์ความเป็นไทย
  - 7.10 มีเห็นคุณค่าในเอกลักษณ์ความเป็นไทย
  - 7.11 มีจิตสำนึกประชาธิปไตย
  - 7.12 มีทักษะทางสังคมข้ามวัฒนธรรม
8. ด้านอัตลักษณ์
- 8.1 มีการสร้างเอกลักษณ์เฉพาะตน

จากการวิเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ดังกล่าว ผู้วิจัยสรุปและนำเสนอคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตนักศึกษา 8 ด้าน ดังแผนภาพที่ 4.1

แผนภาพที่ 4.1 คุณลักษณะของนิสิตนักศึกษาที่พึงประสงค์

จากแผนภาพแสดงให้เห็นว่า คุณลักษณะของนิสิตนักศึกษาที่พึงประสงค์ ประกอบด้วยคุณลักษณะต่างๆ 8 ด้าน มีรายละเอียดดังนี้

9. ด้านความรู้ ประกอบด้วยคุณลักษณะย่อยดังต่อไปนี้

9.1 มีความรู้เฉพาะทาง หมายถึง เป็นผู้รู้ลึกในแก่นของสาระวิชา มีความรู้และทักษะพื้นฐานในการประกอบอาชีพ มีหลักคิดทางวิชาการในศาสตร์ที่ตนศึกษา มีความรู้ในกลุ่มวิชาหลัก (core subjects)

9.2 มีความรู้สหวิทยาการ หมายถึง เป็นผู้ที่สามารถรู้รอบตัวในเชิงสหวิทยาการ สามารถเชื่อมโยงกับศาสตร์อื่นที่เกี่ยวข้อง มีความรู้ในลักษณะสหวิทยาการ (interdisciplinary)

9.3 มีความรู้กว้าง หมายถึง เป็นผู้ที่สามารถรู้ได้ไกลโดยสามารถคาดการณ์เกี่ยวกับอนาคตที่จะมาถึงได้ มีความสามารถในการประยุกต์ความรู้ให้เหมาะสมกับบริบททางสังคม มีความรอบรู้อย่างกว้างขวาง มีโลกทัศน์กว้างไกล

9.4 มีความรู้รอบและทันสมัย หมายถึง เป็นผู้มีความรู้ทันสมัย และพัฒนาความรู้ได้ มีความเท่าทันกับความเคลื่อนไหวและความก้าวหน้าในศาสตร์ที่ศึกษา มีความรู้รอบตัวด้านเศรษฐกิจ การเงิน การประกอบธุรกิจ หน้าที่พลเมือง สุขภาพ และสิ่งแวดล้อม

9.5 มีความรู้ด้านสารสนเทศ หมายถึง ความรู้สารสนเทศ

9.6 มีความรู้เกี่ยวกับสื่อ หมายถึง มีความรู้เกี่ยวกับการใช้สื่อต่างๆ อย่างเหมาะสม

9.7 มีความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง มีความรู้เกี่ยวกับ เทคโนโลยีสารสนเทศ

9.8 มีความใฝ่รู้ หมายถึง มีความสามารถในการหาความรู้เพิ่มเติม มีนิสัยใฝ่รู้

10. ด้านทักษะทางปัญญา ประกอบด้วยคุณลักษณะย่อยดังต่อไปนี้

10.1 มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ หมายถึง เป็นผู้ที่พัฒนาความสามารถด้านสติปัญญาได้ มีพัฒนาการด้านสติปัญญาอย่างสมบูรณ์ตามเกณฑ์ในแต่ละช่วงวัย มีความสามารถในการจัดระบบความคิด คิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ เป็นนักคิด มีกระบวนการคิด มีวิจารณ์ญาณ สามารถคิดเชิงวิพากษ์ได้

10.2 มีความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง เป็นผู้ที่สามารถคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ได้ มีมุมมองเชิงบวก และเชิงสร้างสรรค์ มีความคิดริเริ่มและการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

10.3 มีทักษะในการคิดแก้ปัญหา หมายถึง มีการคิดแก้ปัญหาได้ สามารถคิดแก้ปัญหา คิดการแก้ปัญหา

10.4 มีทักษะและความสามารถด้านนวัตกรรม หมายถึง มีทักษะการเรียนรู้นวัตกรรมใหม่ มีความสามารถด้านนวัตกรรมและการสร้างสรรค์ ทักษะการเรียนรู้และสร้างนวัตกรรมใหม่

10.5 มีทักษะการคิดแบบองค์รวม หมายถึง มีทักษะการคิดแบบองค์รวม

11. ด้านสุขภาพ

11.1 มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง หมายถึง มีพัฒนาการด้านร่างกาย และมีสุขภาพร่างกายแข็งแรง

12. มีคุณธรรมจริยธรรม หมายถึง มีการพัฒนาความมีคุณธรรม มีคุณธรรมจริยธรรมในการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ เป็นผู้ที่มีจริยธรรมและค่านิยมที่ดีงามในพื้นฐานของจิตใจ

12.1 มีจิตอาสาและสำนึกสาธารณะ หมายถึง เป็นผู้ที่มีจิตสำนึกต่อผู้อื่นและส่วนรวม

12.2 มีวินัยในตนเอง

12.3 มีจิตสำนึก รับผิดชอบต่อตนเองและสังคม หมายถึง เป็นผู้ที่มีความสามารถในการพัฒนาตนเอง พัฒนางาน และพัฒนาสังคม มีความรับผิดชอบต่อสังคม และทำประโยชน์เพื่อผู้อื่น

12.4 น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต หมายถึง คุณธรรมจริยธรรมในการดำเนินชีวิตบนพื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

12.5 มีความซื่อสัตย์

12.6 เป็นพลเมืองที่มีคุณค่าของสังคมไทยและสังคมโลก หมายถึงมีความเป็นพลเมืองที่มีคุณค่าของสังคมไทยและสังคมโลก

13. ด้านการจัดการอารมณ์

13.1 ตระหนักและรับรู้ในอารมณ์ของตนเอง หมายถึง มีความตระหนักและรับรู้ในอารมณ์ทั้งดีและไม่ดีของตนเอง มีความสามารถในการควบคุมอารมณ์

14. ด้านทักษะความสามารถ

14.1 มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เชิงตัวเลข หมายถึง เป็นผู้มีความสามารถคิดวิเคราะห์เชิงตัวเลขได้ดี

14.2 มีทักษะการสื่อสาร หมายถึง มีความสามารถในการสื่อสาร มีทักษะในการสื่อสาร และสามารถใช้ภาษาในการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ

14.3 มีทักษะในการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ และสื่อต่างๆ

15. ด้านทักษะชีวิตและอาชีพ

15.1 มีทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล หมายถึง มีการพัฒนาสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่นอย่างมีวุฒิภาวะ มีทักษะทางสังคม มีความสามารถในการบริหารจัดการและทำงานเป็นทีมได้ มีทักษะในการทำงานเป็นทีม สร้างความร่วมมือระหว่างการทำงานได้ ทักษะการสร้างสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และการทำงานเป็นทีม

15.2 มีความเป็นผู้นำ หมายถึง มีภาวะผู้นำและทักษะการเป็นผู้นำ

15.3 มีเป้าหมายในชีวิตและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง หมายถึง มีการพัฒนาเป้าหมาย มีความสามารถในการกำหนดเป้าหมายของตนเอง มีทักษะการแสวงหาความรู้ต่อชีวิตเพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

15.4 ความเป็นตัวของตัวเอง หมายถึง ความเป็นตัวของตัวเอง

15.5 มีทักษะในการให้ความร่วมมือ หมายถึง มีความสามารถยอมรับอาศัยพึ่งพิงซึ่งกันและกัน มีทักษะแห่งความร่วมมือ

15.6 มีความสามารถในการปรับตัว หมายถึง มีความสามารถในการปรับตัวได้ดีในสภาวะการเปลี่ยนแปลง มีความสามารถในการปรับตัวและยืดหยุ่น

15.7 มีทักษะในการบริหารจัดการและการเป็นผู้ประกอบการ หมายถึง มีทักษะการบริหารจัดการและการเป็นผู้ประกอบการ

15.8 มีทักษะการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ หมายถึง มีทักษะการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพ มีทักษะอาชีพ

15.9 มีความตระหนักในคุณค่าของเอกลักษณ์ความเป็นไทย หมายถึง เห็นคุณค่าในเอกลักษณ์ความเป็นไทย ตระหนักและสำนึกในความเป็นไทย

15.10 มีเห็นคุณค่าในเอกลักษณ์ความเป็นไทย หมายถึง เห็นคุณค่าในเอกลักษณ์ความเป็นไทย

15.11 มีจิตสำนึกประชาธิปไตย หมายถึง มีจิตสำนึกประชาธิปไตย

15.12 มีทักษะทางสังคมข้ามวัฒนธรรม หมายถึง สามารถทำงานร่วมกับคนอื่นและคนที่ต่างความคิดหรือต่างวัฒนธรรมได้ มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและข้ามวัฒนธรรม มีความเข้าใจในวัฒนธรรมที่แตกต่าง

16. ด้านอัตลักษณ์

8.1 มีการสร้างอัตลักษณ์เฉพาะตน หมายถึง มีการสร้างอัตลักษณ์แห่งตน

จากการสังเคราะห์คุณลักษณะของนิสิตนักศึกษาที่พึงประสงค์ข้างต้น ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนานิสิตนักศึกษา จำนวน 9 คน แล้วนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาดำเนินการวิเคราะห์เนื้อหา แล้วสังเคราะห์ความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน และสรุปเป็นคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่พัฒนาขึ้นโดยความร่วมมือของงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา

ตารางที่ 4.2 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่พัฒนาขึ้นโดยความร่วมมือของงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา

ประเด็นคำถาม	ความคิดเห็นจากผู้ให้สัมภาษณ์	ความถี่
1. คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ในสถาบันอุดมศึกษา ในปัจจุบันเป็นอย่างไร	<p>ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสรุปได้ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีการกำหนดคุณลักษณะตามผลการเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) ได้แก่ <ol style="list-style-type: none"> 1. มีคุณธรรมจริยธรรม 2. มีความรู้ 3. มีทักษะทางปัญญา 4. มีทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ 5. มีทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยี - กำหนดคุณลักษณะตามปรัชญา ปณิธาน และอัตลักษณ์ของแต่ละสถาบัน - มีการกำหนดตามลักษณะวิชาชีพเฉพาะเช่น ความเป็นครูของนิสิตศึกษาคณะครุศาสตร์ เป็นต้น - มีการกำหนดทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เช่น ทักษะการคิดต่างๆ 	<p>9</p> <p>5</p> <p>4</p> <p>8</p>

ตารางที่ 4.2 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่พัฒนาขึ้นโดยความร่วมมือของงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	ความคิดเห็นจากผู้ให้สัมภาษณ์	ความถี่
<p>2. คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา</p>	<p>คุณลักษณะของนิสิตนักศึกษาของแต่ละสถาบันอุดมศึกษาที่พัฒนาขึ้นจากความร่วมมือของงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา ควรจะเป็นคุณลักษณะในด้านต่อไปนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ด้านความรู้ เป็นผู้มีความใฝ่เรียนรู้ - ด้านทักษะทางปัญญา เป็นผู้คิดเป็น มีความสามารถในการแก้ปัญหา มีความคิดสร้างสรรค์ - ด้านทักษะความสามารถ เป็นผู้ทำเป็น มีทักษะในการทำงานเป็นทีม มีภาวะผู้นำ - ด้านคุณธรรม จริยธรรม เป็นผู้ที่มีจิตสำนึกสาธารณะ มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม มีวินัย - ด้านทักษะชีวิตและอาชีพ มีความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก มีภูมิคุ้มกันในการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน 	9
<p>3. การพัฒนานิสิตนักศึกษาให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในสถาบันอุดมศึกษาโดยใช้แนวทางความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา มีความสำคัญหรือมีความจำเป็นหรือไม่ อย่างไร</p>	<p>ผู้ให้สัมภาษณ์ทุกท่านเห็นว่าความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษามีความจำเป็น และมีความสำคัญ โดยควรยึดหลักปรัชญาว่า ภารกิจของงานทั้งสองฝ่ายมีความสำคัญ และมีความจำเป็นในการพัฒนานิสิตนักศึกษาเป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ จะทำให้นิสิตนักศึกษาได้รับการพัฒนาแบบองค์รวม และกลไกการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมนอกหลักสูตรในปัจจุบันนั้นได้รับความสนใจจากนิสิตศึกษาน้อยลง เนื่องจากต้องใช้เวลาในการศึกษาในห้องเรียนและมุ่งเน้นความสำเร็จเฉพาะด้านวิชาการทำให้ขาดโอกาส ในการพัฒนาตนเอง หากมีการบูรณาการการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างการเรียนรู้ด้านวิชาการในห้องเรียนและการเข้าร่วมดำเนินกิจกรรมจะสามารถพัฒนานิสิตนักศึกษาได้อย่างสมบูรณ์</p>	9

ตารางที่ 4.2 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่พัฒนาขึ้นโดยความร่วมมือของงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	ความคิดเห็นจากผู้ให้สัมภาษณ์	ความถี่
4. สภาพปัจจุบันของความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษา เป็นอย่างไร	<p>ปัจจุบันความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีการดำเนินการร่วมกันเชิงนโยบาย โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายด้านพัฒนานิสิตนักศึกษา - มีการวางแผนงานร่วมกันระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา เพื่อกำหนดปฏิทินการศึกษาและกิจกรรม - มีการแก้ปัญหาและให้ความช่วยเหลือนิสิตนักศึกษาร่วมกัน - มีการจัดอบรมบรรยายให้ความรู้และทักษะการให้คำปรึกษาและการดูแลนิสิตนักศึกษาให้แก่อาจารย์ที่ปรึกษา 	<p>1</p> <p>9</p> <p>4</p> <p>1</p>
5. ปัจจัยใดบ้างที่จะสร้างความสำเร็จในการพัฒนาความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา	<p>ปัจจัยที่จะสร้างความสำเร็จในการพัฒนาความร่วมมือฯ มีดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - นโยบายของมหาวิทยาลัยจะต้องกำหนดให้มีการ บูรณาการงานร่วมกัน โดยกำหนดออกมาโดยสภามหาวิทยาลัยเพื่อความยั่งยืนและต่อเนื่อง - วิสัยทัศน์ของผู้บริหาร ที่จะต้องตระหนักในการพัฒนานิสิตนักศึกษาร่วมกัน และให้การสนับสนุนภารกิจให้ทั้งสองงานคิดวางแผนและปฏิบัติงานร่วมกัน - อาจารย์ จะต้องมีบทบาทและตระหนักในภาระงานด้านการพัฒนานิสิตนักศึกษาร่วมกับฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา อาจารย์ควรปรับรูปแบบหรือแนวทางการสอนแบบยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง - บุคลากรฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา จะต้องมีบทบาทและตระหนักในการดูแลนิสิตนักศึกษาร่วมกับอาจารย์ และร่วมจัดการเรียนการสอนกับอาจารย์ในรายวิชาตามหลักสูตร 	<p>9</p> <p>9</p> <p>9</p> <p>9</p>

3) ความสำคัญและความจำเป็นในการพัฒนานิสิตนักศึกษาให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในสถาบันอุดมศึกษาโดยใช้แนวทางความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา มีความสำคัญ ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า ความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา มีความจำเป็น และมีความสำคัญ โดยควรยึดหลักปรัชญาว่า ภารกิจของงานทั้งสองฝ่ายมีความสำคัญและมีความจำเป็นในการพัฒนานิสิตนักศึกษาเป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ จะทำให้นิสิตนักศึกษาได้รับการพัฒนาแบบองค์รวม และกลไกการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมนอกหลักสูตรในปัจจุบันนั้นได้รับความสนใจจากนิสิตนักศึกษาน้อยลงเนื่องจากต้องใช้เวลาในการศึกษาในห้องเรียนและมุ่งเน้นความสำเร็จเฉพาะด้านวิชาการทำให้ขาดโอกาส ในการพัฒนาตนเอง หากมีการบูรณาการการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างการเรียนรู้ด้านวิชาการในห้องเรียนและการเข้าร่วมดำเนินกิจกรรมจะสามารถพัฒนานิสิตนักศึกษาได้อย่างสมบูรณ์

4) สภาพปัจจุบันของความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษา มีการดำเนินการร่วมกันเชิงนโยบาย โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายด้านพัฒนานิสิตนักศึกษา มีการวางแผนงานร่วมกันระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา เพื่อกำหนดปฏิทินการศึกษาและกิจกรรม มีการแก้ปัญหาและให้ความช่วยเหลือนิสิตนักศึกษาร่วมกัน มีการจัดอบรมบรรยายให้ความรู้และทักษะการให้คำปรึกษา และการดูแลนิสิตนักศึกษาให้แก่อาจารย์ที่ปรึกษา

5) ปัจจัยที่จะสร้างความสำเร็จในการพัฒนาความร่วมมือ ได้แก่ นโยบายของมหาวิทยาลัยจะต้องกำหนดให้มีการบูรณาการงานร่วมกัน โดยกำหนดออกมาโดยสภามหาวิทยาลัยเพื่อความยั่งยืนและต่อเนื่องเนื่องจากลักษณะการทำงานและธรรมชาติของผู้ปฏิบัติงานด้านวิชาการและด้านกิจการนิสิตนักศึกษาแตกต่างกัน นอกจากนี้ ภารกิจของงานทั้งสองฝ่ายมีความสำคัญจึงจำเป็นต้องกำหนดเป็นภารกิจร่วมจึงจะประสบความสำเร็จในการร่วมมือกัน วิสัยทัศน์ของผู้บริหาร ที่จะต้องตระหนักในการพัฒนานิสิตนักศึกษาร่วมกัน และให้การสนับสนุนภารกิจให้ทั้งสองงานคิดวางแผนและปฏิบัติงานร่วมกันอาจารย์ จะต้องมียุทธศาสตร์และตระหนักในภาระงานด้านการพัฒนานิสิตนักศึกษาร่วมกับฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา อาจารย์ควรปรับรูปแบบหรือแนวทางการสอนแบบยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง บุคลากรฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา จะต้องมียุทธศาสตร์และตระหนักในการดูแลนิสิตนักศึกษาร่วมกับอาจารย์ และร่วมจัดการเรียนการสอนกับอาจารย์ในรายวิชาตามหลักสูตร

6) รูปแบบหรือแนวทางใดที่จะสามารถพัฒนานิสิตนักศึกษาให้มีคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ในปัจจุบัน ควรส่งเสริมให้อาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ฝ่ายกิจการนิสิตนิสิตนักศึกษาบูรณาการการเรียนการสอนในห้องเรียนและนอกห้องเรียนโดยใช้รูปแบบและวิธีการเรียนรู้แบบ Project Based Learning; Problem Based Learning; Activity Based Learning; Community Based Learning ผ่านรายวิชาในหลักสูตร และร่วมกันดำเนินการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร และกิจกรรมนอกหลักสูตร ควรร่วมมือกับชุมชน องค์กร หน่วยงานในชุมชน เพื่อสร้างโอกาสให้นิสิตนักศึกษาได้เรียนรู้ชุมชน ภูมิสังคม และสภาพการปฏิบัติงานจริง ซึ่งเป็นการพัฒนาทักษะการทำงาน ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะความเป็นผู้นำและผู้ตาม การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ สร้างจิตสำนึกรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม และเรียนรู้การอยู่ร่วมกันในสังคม

ผลการวิเคราะห์งานความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา กับคุณลักษณะนิสิตนักศึกษาที่พึงประสงค์ ดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 สังเคราะห์งานความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานนิสิตนักศึกษา (Academic-Student Affairs; AcSA)

ลักษณะงาน	งานกิจการนิสิตนักศึกษา						สรุปงานความร่วมมือระหว่างวิชาการและกิจการนิสิตนักศึกษา (AcSA)
	งานทุนการศึกษา	งานวินัยนิสิตนักศึกษา	งานกิจกรรมนิสิตนักศึกษา	งานแนะแนวการศึกษาและอาชีพ	งานหอพักนิสิตนักศึกษา	งานพัฒนาสุขภาพ	
งานวิชาการ							
งานพัฒนาหลักสูตรและกำกับคุณภาพหลักสูตร			งานพัฒนาหลักสูตรและกิจการนิสิตนักศึกษา				
งานพัฒนาศักยภาพผู้เรียน			งานพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ ทักษะชีวิตและอาชีพ				งานพัฒนาการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษา
งานบริการวิชาการ			งานพัฒนาทักษะวิชาชีพผ่านการเรียนรู้เชิงบริการ				
งานพัฒนาคณาจารย์			งานพัฒนาทักษะการให้คำปรึกษา การดูแลนิสิต และกระบวนการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษา แก่คณาจารย์				งานสนับสนุนการเรียนรู้เชิงวิชาการและการปรับตัว
งานพัฒนาสื่อ/อุปกรณ์การเรียนการสอน			งานพัฒนาระบบสารสนเทศของนิสิตนักศึกษา				

จากตารางที่ 4.3 แสดงให้เห็นว่างานที่เกิดขึ้นจากความร่วมมือของฝ่ายวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา (AcSA) แบ่งเป็น 2 งานหลัก 5 งานย่อย ดังนี้

1. งานพัฒนาการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษา ประกอบด้วย

1.1 งานพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมนิสิตนักศึกษา เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับการพัฒนา ควบคุมคุณภาพของหลักสูตรและออกแบบกระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมนิสิตนักศึกษา ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ให้สอดคล้องกับคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่สถาบันกำหนด โดยบูรณาการการเรียนการสอนระหว่างอาจารย์ผู้สอนในรายวิชาผ่านรายวิชาตามหลักสูตรและวิชาศึกษาทั่วไปกับอาจารย์ที่ปรึกษาฝ่ายกิจกรรมนิสิตนักศึกษาที่รับผิดชอบดูแลกิจกรรมนิสิตนักศึกษาในฝ่ายกิจการนิสิตและองค์กรนิสิตนักศึกษาได้แก่ สโมสรนิสิตนักศึกษา สภานิสิตนักศึกษา และชมรมต่างๆ ตลอดจนสนับสนุนสื่อ เครื่องมือและสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษา นอกจากนี้ การบูรณาการงานจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนยังสามารถดำเนินการร่วมกันกับงานแนะแนว การศึกษาและอาชีพที่เกี่ยวกับการให้คำปรึกษาและให้สารสนเทศด้านการศึกษาและอาชีพที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร การจัดกิจกรรมต่างๆ ในหอพักนิสิตนักศึกษาโดยนิสิตศึกษานำความรู้ที่ได้จากการเรียนการสอนมาดำเนินการจัดกิจกรรมเช่น กิจกรรมดูแลรักษาสุขภาพจิตโดยนิสิตนักศึกษาสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ เช่น นิสิตนักศึกษาคณะแพทยศาสตร์ คณะทันตแพทยศาสตร์ คณะสหเวชศาสตร์ คณะเภสัชศาสตร์ เป็นต้น การพัฒนาสุขภาพะนิสิตศึกษาร่วมกับนิสิตนักศึกษาคณะจิตวิทยา คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา และการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ การสื่อสาร ของนิสิตคณะ นิเทศศาสตร์ เป็นต้น

1.2 งานพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ ทักษะชีวิตและอาชีพของนิสิตนักศึกษา เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุน ส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษาได้พัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ผ่านการเรียนการสอนร่วมกับ ทักษะชีวิตและพัฒนาตนเอง โดยจัดสภาพแวดล้อมได้แก่ ศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง สื่อ เครื่องมือ สารสนเทศ สิ่งอำนวยความสะดวก สถานที่สำหรับกิจกรรมและการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถาบัน ให้เหมาะสม และเพียงพอต่อจำนวนนิสิตนักศึกษาในสถาบัน

1.3 งานพัฒนาทักษะวิชาชีพผ่านการเรียนรู้เชิงบริการ เป็นงานจัดการบริการวิชาการ โดยกิจกรรมนิสิตร่วมกับชุมชนเป้าหมายเพื่อฝึกทักษะด้านการสื่อสาร ทักษะการทำงานเป็นทีม งานจัดการเรียนรู้ผ่านการเรียนรู้อิงบริการ มีภารกิจในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงบริการเพื่อส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษาได้เรียนรู้ภูมิสังคม พัฒนาจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคม โดยความร่วมมือกันระหว่างอาจารย์ในหลักสูตรและอาจารย์ที่ปรึกษาฝ่ายกิจกรรมนิสิต

2. งานสนับสนุนการเรียนรู้เชิงวิชาการและการปรับตัว ประกอบด้วย

2.1 งานพัฒนาทักษะการให้คำปรึกษาและดูแลแก่คณาจารย์ เป็นงานอบรมพัฒนา คณาจารย์ให้มีทักษะการให้คำปรึกษาและการดูแลนิสิตด้านวิชาการและการปรับตัว ตลอดจน แนวทางการพัฒนาตนเอง

2.2 งานพัฒนาระบบสารสนเทศของนิสิต เป็นงานเกี่ยวกับการพัฒนาและควบคุมดูแล ระบบสารสนเทศของนิสิตเพื่อเอื้อให้อาจารย์ที่ปรึกษานิสิตนักศึกษา ใช้เป็นข้อมูลในการประเมินผล การเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษา สารสนเทศประกอบด้วย ข้อมูลพื้นฐานทางด้านครอบครัว ด้านผล การศึกษา ด้านผลการเรียนรู้ทั้งด้านวิชาการและการพัฒนาตนเอง และด้านการพัฒนาคุณลักษณะ นิสิตนักศึกษาที่พึงประสงค์ตามที่สถาบันและหลักสูตรกำหนด

จากการวิเคราะห์ลักษณะงานที่เป็นเชิงความสัมพันธ์ของทั้งงานวิชาการและงานกิจการนิสิต นักศึกษาแล้วนำมาวิเคราะห์ความสอดคล้องกับองค์ประกอบของกระบวนการผลิตบัณฑิตสามารถ วิเคราะห์ได้ ดังตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 วิเคราะห์งานความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา กับ องค์ประกอบกระบวนการผลิตบัณฑิต

งานความร่วมมือระหว่างวิชาการและ งานกิจการนิสิตนักศึกษา (AcSA)	องค์ประกอบกระบวนการผลิตบัณฑิต			
	หลักสูตร	การเรียนรู้ การสอน	กิจกรรม นักศึกษา	สิ่งแวดล้อม
1. งานพัฒนาการเรียนรู้ของนิสิต นักศึกษา				
1.1 งานพัฒนาหลักสูตรและ กิจกรรมนิสิตนักศึกษา	✓	✓	✓	✓
1.2 งานพัฒนาศักยภาพการ เรียนรู้ ทักษะชีวิตและ พัฒนาตนเองของนิสิต นักศึกษา	✓	✓	✓	✓
1.3 งานพัฒนาทักษะวิชาชีพ ผ่านการเรียนรู้เชิงบริการ	✓	✓	✓	✓

ตารางที่ 4.4 วิเคราะห์งานความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษากับ
องค์ประกอบกระบวนการผลิตบัณฑิต (ต่อ)

งานความร่วมมือระหว่างวิชาการและ งานกิจการนิสิตนักศึกษา (AcSA)	องค์ประกอบกระบวนการผลิตบัณฑิต			
	หลักสูตร	การเรียน การสอน	กิจกรรม นักศึกษา	สิ่งแวดล้อม
2. งานสนับสนุนการเรียนรู้เชิง วิชาการและการปรับตัว				
2.1 งานพัฒนาทักษะการให้ คำปรึกษาและดูแลแก้ คณาจารย์	✓	✓	✓	✓
2.2 งานพัฒนาระบบสารสนเทศ ของนิสิตนักศึกษา	✓	✓	✓	✓

จากการวิเคราะห์ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่างานความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงาน
กิจการนิสิตนักศึกษามีความสอดคล้องกับองค์ประกอบกระบวนการผลิตบัณฑิต

ตารางที่ 4.5 วิเคราะห์งานความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาในส่วนงานพัฒนาการเรียนรู้นิเทศน์นักศึกษาที่ก่อให้เกิดคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

งานความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา (ACSA)	งานวิชาการ	งานกิจการนิสิตนักศึกษา	คุณลักษณะหลัก	องค์ประกอบย่อย
1. งานพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรรมนิสิตนักศึกษา	งานพัฒนาหลักสูตรและกำกับคุณภาพหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน	งานกิจกรรมนิสิตนักศึกษา โดยองค์การบริหารสโมสรนิสิตนักศึกษาและชมรมในฝ่ายต่างๆ ได้แก่ ชมรมฝ่ายวิชาการ	มีความรู้	<ul style="list-style-type: none"> มีความรู้กว้าง มีความรู้สหวิทยาการ มีความรู้รอบและทันสมัย มีความรู้ด้านสารสนเทศ มีความรู้เกี่ยวกับสื่อ มีความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ มีความไม่ไม่รู้
			มีทักษะทางปัญญา	<ul style="list-style-type: none"> มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีทักษะในการคิดแก้ปัญหา มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะการคิดแบบองค์รวม
			มีทักษะ	<ul style="list-style-type: none"> มีทักษะและความสามารถ

				ความสามารถ	ด้านนวัตกรรม
			งานกิจกรรมนิสิตโดยชมรมฝ่ายกีฬา	ด้านสุขภาพ	ด้านนวัตกรรม
			งานแนะแนวและการศึกษาและอาชีพ	ด้านทักษะชีวิตและอาชีพ	<ul style="list-style-type: none"> มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง มีทักษะในการบริหารจัดการและการเป็นผู้ประกอบการ มีทักษะการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ
2. งานพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ ทักษะชีวิตและพัฒนาตนเองของนิสิตนักศึกษา	งานพัฒนาศักยภาพผู้เรียน	งานวินัยนิสิตนักศึกษา	งานพัฒนาสุขภาพผู้เรียน	ด้านอัตลักษณ์	<ul style="list-style-type: none"> มีการสร้างอัตลักษณ์เฉพาะตน มีจิตสำนึกประชาธิปไตย
			งานพัฒนาสุขภาพ	ด้านการจัดการอารมณ์	<ul style="list-style-type: none"> มีความตระหนักรู้และรู้ตัวเอง มีเป้าหมายในชีวิตและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีความเป็นตัวของตัวเอง มีความสามารถในการปรับตัว
			งานกิจกรรมนิสิตนักศึกษา	ด้านทักษะความสามารถ	<ul style="list-style-type: none"> มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์เชิงตัวเลข มีทักษะการสื่อสาร

				<ul style="list-style-type: none"> ● มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อต่างๆ
		งานกิจกรรมนิสิตนักศึกษา	ด้านทักษะชีวิตและอาชีพ	<ul style="list-style-type: none"> ● มีความเป็นผู้นำ ● มีทักษะในการให้ความร่วมมือ ● มีความระหนักและเห็นคุณค่าของเอกลักษณ์ความเป็นไทย ● มีทักษะทางสังคมข้ามวัฒนธรรม
		งานแนะแนวการศึกษาและอาชีพ	ด้านทักษะชีวิตและอาชีพ	<ul style="list-style-type: none"> ● มีทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
		งานวินัยนิสิตนักศึกษา	ด้านคุณธรรมจริยธรรม	<ul style="list-style-type: none"> ● มีวินัยในตนเอง ● มีความซื่อสัตย์
		งานหอพักนิสิตนักศึกษา	ด้านคุณธรรมจริยธรรม	<ul style="list-style-type: none"> ● นำอำนวยการประยุกต์ใช้ในชีวิตพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต
			ด้านทักษะชีวิตและอาชีพ	<ul style="list-style-type: none"> ● มีทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
3. งานพัฒนาทักษะวิชาชีพผ่านการเรียนรู้เชิงบริการ	งานบริการวิชาการ	กิจกรรมชมรมฝ่ายวิชาการ กิจกรรมชมรมฝ่าย	ด้านคุณธรรมจริยธรรม	<ul style="list-style-type: none"> ● มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ● มีจิตอาสาและสำนึก

			พัฒนาสังคมและบำเพ็ญ ประโยชน์ กิจกรรมชมรมฝ่ายศิลปะ และวัฒนธรรม		<p>สาธารณะ</p> <ul style="list-style-type: none"> • น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต • เป็นพลเมืองที่มีคุณค่าของสังคมไทยและสังคมโลก
--	--	--	--	--	---

จาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
LALANGKORN UNIVERSITY

จากตารางที่ 4.5 แสดงให้เห็นว่างานความร่วมมือของงานวิชาการและงานกิจการนิสิต นักศึกษาสามารถพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ทั้ง 8 คุณลักษณะ ผู้วิจัยสรุปกำหนด คุณลักษณะหลักเป็น 4 ด้านได้แก่ ด้านความรู้ ทักษะทางปัญญาและความสามารถ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความเป็นพลเมือง และด้านทักษะชีวิตและอาชีพ แล้วนำมาสังเคราะห์ร่วมกับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเพื่อกำหนดคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างงาน วิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา รายละเอียดสังเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิต นักศึกษาที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตศึกษาดังตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 แสดงคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา

คุณลักษณะหลัก	คุณลักษณะตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ	คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์จาก ACSA	รายละเอียด
1. ด้านความเป็นพลเมือง	มีความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน	มีความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก	มีความตระหนักและเห็นคุณค่าในคุณค่าของเอกลักษณ์ความเป็นไทย มีจิตสำนึกประชาธิปไตย มีทักษะทางสังคมข้ามวัฒนธรรม สามารถเรียนรู้และอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม เป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมไทยและสังคมโลก
2. ด้านทักษะชีวิตและอาชีพ	ด้านทักษะชีวิตและอาชีพ มีภูมิคุ้มกันในการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ	มีทักษะอาชีพ ความเป็นผู้นำ และทักษะชีวิต	มีทักษะการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ มีทักษะในการบริหารจัดการและการเป็นผู้ประกอบการ มีทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีความเป็นผู้นำ มีเป้าหมายในชีวิตและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีความเป็นตัวของตัวเอง มีทักษะในการให้ความร่วมมือ มีความสามารถในการปรับตัว
3. ด้านคุณธรรมจริยธรรม	ด้านคุณธรรม จริยธรรม เป็นผู้มีจิตสำนึกสาธารณะ มีความรับผิดชอบ ต่อตนเองและสังคม มีวินัย	มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม	มีจิตอาสาและสำนึกสาธารณะ มีวินัยในตนเอง มีความซื่อสัตย์ น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวัน

จากการสังเคราะห์คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา สรุปรายละเอียดได้ดังนี้

(1) **มีความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก** (Global and Thai Citizenship: G) หมายถึง มีความตระหนักและเห็นคุณค่าในคุณค่าของเอกลักษณ์ความเป็นไทย มีจิตสำนึกประชาธิปไตย มีทักษะทางสังคมข้ามวัฒนธรรม สามารถเรียนรู้และอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม เป็นพลเมืองที่มีคุณค่าต่อสังคมไทยและสังคมโลก

(2) **มีทักษะอาชีพ ความเป็นผู้นำ และทักษะชีวิต** (Occupational, Life and Leadership Skills: O) มีทักษะการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ มีทักษะในการบริหารจัดการ และการเป็นผู้ประกอบการ มีทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีความเป็นผู้นำ มีเป้าหมายในชีวิต และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีความเป็นตัวของตัวเอง มีทักษะในการให้ความร่วมมือ มีความสามารถในการปรับตัว

(3) **มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม** (Awareness of Self and Social Responsibility: A) หมายถึง มีจิตอาสาและสำนึกสาธารณะ มีวินัยในตนเอง มีความซื่อสัตย์ น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวัน

(4) **มีศักยภาพในการเรียนรู้และความคิด** (Learning and Thinking Capacity: L) หมายถึง มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีทักษะในการคิดแก้ปัญหา มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะและความสามารถด้านนวัตกรรม มีทักษะการคิดแบบองค์รวม มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์เชิงตัวเลข มีทักษะการสื่อสาร มีทักษะในการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ และสื่อต่างๆ

แผนภาพที่ 4. 2 คุณลักษณะของนิสิตนักศึกษาที่พึงประสงค์ที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา รูปแบบ บทบาทความร่วมมืองานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อการพัฒนา นิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลสภาพปัจจุบัน ปัญหา รูปแบบ บทบาทความร่วมมืองานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาโดยใช้แบบสัมภาษณ์ และแบบสำรวจโครงการความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ผู้บริหารงานวิชาการจำนวน 7 คน และผู้บริหารงานกิจการนิสิตนักศึกษา จำนวน 6 คน รวมเป็น 13 คน ผู้บริหารหน่วยงานด้านศึกษาทั่วไป จำนวน 2 คน และอาจารย์ผู้สอนวิชาศึกษาทั่วไป 1 คน อาจารย์ผู้สอนรายวิชาในหลักสูตร 1 คน เพื่อสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างเกี่ยวกับการดำเนินการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาในหลักสูตรและรายวิชาศึกษาทั่วไป รวมเป็นข้อมูลจากการสัมภาษณ์ จำนวน 17 คน

สำหรับข้อมูลจากแบบสำรวจผู้วิจัยแจกแบบสำรวจโครงการ/กิจกรรมความร่วมมืองานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา โดยขอความอนุเคราะห์จากประธานคณะกรรมการประสานกิจเครือข่ายบัณฑิตอุดมคติไทย เพื่อแจกแบบสำรวจในที่ประชุมวิชาการประจำปี เครือข่ายพัฒนาบัณฑิตอุดมคติไทย เขตภาคกลาง เมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 2558 ณ อาคารสารนิเทศ 50 ปี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยแจกแบบสำรวจให้ผู้เข้าร่วมประชุมจัดส่งแบบสำรวจพร้อมกับหนังสือขอสัมภาษณ์ ผู้บริหารฝ่ายวิชาการและฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา จำนวน 135 ชุด รวมจำนวนแบบสำรวจที่จัดเก็บได้ 93 ชุด คิดเป็นร้อยละ 68.89

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอตามลำดับดังนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา รูปแบบ และบทบาทความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้บริหารที่รับผิดชอบงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างได้แก่ รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการและฝ่ายกิจการนิสิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี และมหาวิทยาลัยกรุงเทพ รวมจำนวน 13 คน และอาจารย์ผู้สอนวิชาศึกษาทั่วไป 1 คน อาจารย์ผู้สอนรายวิชาในหลักสูตร 1 คน สัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างเกี่ยวกับการดำเนินการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาในหลักสูตรและรายวิชาศึกษาทั่วไป รวมเป็นข้อมูลจากการสัมภาษณ์ จำนวน 17 คน

สรุปผลการสัมภาษณ์มีรายละเอียดดังตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา

ประเด็นสัมภาษณ์	คำตอบ	ความถี่
1. สภาพปัจจุบันของความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา	1) มีคณะกรรมการบริหารซึ่งมีอธิการบดีเป็นประธาน	13
	2) มีแผนยุทธศาสตร์และกลยุทธ์การพัฒนานิสิตร่วมกัน	13
	3) จัดโครงการพัฒนาทักษะให้อาจารย์ที่ปรึกษานิสิต	11
	4) มีการจัดทำปฏิทินการศึกษาร่วมกัน	2
	5) ร่วมกันช่วยเหลือนิสิตนักศึกษากรณีนิสิตนักศึกษาที่มีปัญหาด้านการเรียนซึ่งเป็นผลมาจากปัญหาส่วนตัว	2
	6) มีกิจกรรมที่ดำเนินการร่วมกันเช่น ค่ายพัฒนาความคิดสร้างสรรค์	1
	7) ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษาขออนุญาตจากฝ่ายวิชาการเพื่อให้นิสิตนักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรม	2
	8) คณะต่างๆมีการออกแบบรายวิชาที่จะนำกิจกรรมไปปฏิบัติในการเรียนการสอนโดยใช้แนวคิด Activity Based Learning	2
2. กระบวนการหรือการดำเนินงานที่เป็นความร่วมมือกันระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา	1) มหาวิทยาลัยโดยสภามหาวิทยาลัยต้องกำหนดนโยบายให้มีการบูรณาการการทำงานร่วมกัน	13
	2) สร้างความตระหนักให้ผู้ปฏิบัติงานเห็นความสำคัญและความจำเป็นในการบูรณาการงานร่วมกัน	5
	3) ร่วมกันคิดทำงานและรับผิดชอบร่วมกัน	4
	4) กำหนดค่านิยมร่วมกันทั้งสองฝ่ายเพื่อกำหนดเป้าหมายในการพัฒนานิสิตนักศึกษาร่วมกัน	2
	5) กำหนดโครงสร้างงานและผู้รับผิดชอบในรูปแบบของคลัสเตอร์	1

ตารางที่ 4.7 ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา (ต่อ)

ประเด็นสัมภาษณ์	คำตอบ	ความถี่
3. รูปแบบหรือแนวทางการพัฒนานิสิตนักศึกษาให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างฝ่ายวิชาการและฝ่ายกิจการนิสิตในสถาบันอุดมศึกษา	1) จัดบริการวิชาการในชุมชนเพื่อตอบโจทย์ปัญหาของชุมชนหรือช่วยพัฒนาชุมชนตามสภาพจริง โดยให้นิสิตนักศึกษาเรียนรู้จากการลงพื้นที่ในชุมชน	4
	2) จัดการเรียนการสอนในรายวิชาศึกษาทั่วไปเพื่อพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์และอัตลักษณ์ของสถาบันโดยใช้รูปแบบ Active Learning ไม่เน้นการสอนแบบบรรยายแต่เน้นการปฏิบัติ	2
	3) จัดวิชาเรียนในรายวิชาในหลักสูตรที่เน้นการพัฒนาทักษะในการปฏิบัติงานวิชาชีพ โดยร่วมกับองค์กรและชุมชน	1
	4) จัดกิจกรรมพัฒนาทักษะการเรียนรู้ต่างๆ ให้นิสิตนักศึกษาแล้วนำผลการร่วมกิจกรรมไปเทียบโอนหน่วยกิตในรายวิชาที่สอดคล้องกับเนื้อหาในรายวิชา	1
4. ปัจจัยที่จะสร้างความสำเร็จในการพัฒนาความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา	1) นโยบายของมหาวิทยาลัย	13
	2) วิสัยทัศน์ของผู้บริหาร	13
	3) หลักสูตรและการเรียนการสอน	13
	4) อาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ที่ปรึกษา	13
	5) บุคลากรตระหนักในการร่วมมือกัน	13
5. โครงการหรือกิจกรรมอะไรที่เป็นความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาในสถาบัน	1) วิชาความเป็นพลเมือง (มธ.)	2
	2) วิชาการเรียนรู้ผ่านกิจกรรม (จุฬาฯ)	1
	3) วิชาศาสตร์แห่งแผ่นดิน (มก.)	1
	4) กิจกรรม 360 องศา (มกท.)	1
	5) กิจกรรมบริการวิชาการวัดปัญญานันทาราม (มทร.ธัญบุรี)	2
6. ปัญหา/อุปสรรค ในการร่วมมือกันระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษา	1) นโยบายไม่ชัดเจน	11
	2) อัดตาของอาจารย์	7
	3) การผลักดันของผู้บริหาร	5
	4) วัฒนธรรมองค์กรของทั้งสองฝ่ายต่างกัน	3
	5) บุคลากรปฏิบัติงานแบบงานประจำ	2

จากตารางที่ 4.7 พบว่าสภาพปัจจุบัน ปัญหา รูปแบบ และบทบาทความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา เมื่อนำผลการสัมภาษณ์ในแต่ละประเด็นสรุปได้ มีดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา เรียงตามลำดับความถี่ของคำตอบจากมากไปหาน้อย พบว่า 1) ส่วนใหญ่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารซึ่งมีอธิการบดีเป็นประธาน 2) มีแผนยุทธศาสตร์และกลยุทธ์การพัฒนานิสิตร่วมกัน 3) มีจัดโครงการพัฒนาทักษะให้อาจารย์ที่ปรึกษานิสิต 4) มีการจัดทำปฏิทินการศึกษาาร่วมกัน 5) ร่วมกันช่วยเหลือนิสิตนักศึกษากรณีนิสิตนักศึกษามีปัญหาด้านการเรียนซึ่งเป็นผลมาจากปัญหาส่วนตัวมีกิจกรรมที่ดำเนินการร่วมกันเช่น ค่ายพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ 6) ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษาขออนุญาตจากฝ่ายวิชาการเพื่อให้นิสิตนักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรม 7) บางแห่งมีการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาในระดับคณะต่างๆมีการออกแบบรายวิชาที่จะนำกิจกรรมไปปฏิบัติในการเรียนการสอนโดยใช้แนวคิด Activity-Based Learning

2. กระบวนการหรือการดำเนินงานที่เป็นความร่วมมือกันระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา เรียงตามลำดับความถี่ของคำตอบจากมากไปหาน้อย พบว่า 1) มหาวิทยาลัยโดยสภามหาวิทยาลัยต้องกำหนดนโยบายให้มีการบูรณาการการทำงานร่วมกัน 2) สร้างความตระหนักให้ผู้ปฏิบัติงานเห็นความสำคัญและความจำเป็นในการบูรณาการงานร่วมกัน 3) ร่วมกันคิดทำงานและรับผิดชอบร่วมกัน 4) กำหนดค่านิยมร่วมกันทั้งสองฝ่ายเพื่อกำหนดเป้าหมายในการพัฒนานิสิตนักศึกษาาร่วมกัน 5) กำหนดโครงสร้างงานและผู้รับผิดชอบในรูปแบบของคลัสเตอร์

3. รูปแบบหรือแนวทางการพัฒนานิสิตนักศึกษาให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างฝ่ายวิชาการและฝ่ายกิจการนิสิตในสถาบันอุดมศึกษา เรียงตามลำดับความถี่ของคำตอบจากมากไปหาน้อย พบว่า 1) จัดบริการวิชาการในชุมชนเพื่อตอบโจทย์ปัญหาของชุมชนหรือช่วยพัฒนาชุมชนตามสภาพจริงโดยให้นิสิตนักศึกษาเรียนรู้จากการลงพื้นที่ในชุมชน 2) จัดการเรียนการสอนในรายวิชาศึกษาทั่วไปเพื่อพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์และอัตลักษณ์ของสถาบัน โดยใช้รูปแบบ Active Learning ไม่เน้นการสอนแบบบรรยายแต่เน้นการปฏิบัติ 3) จัดวิชาเรียนในรายวิชาในหลักสูตรที่เน้นการพัฒนาทักษะในการปฏิบัติงานวิชาชีพ โดยร่วมกับองค์การและชุมชน 4) จัดกิจกรรมพัฒนาทักษะการเรียนรู้ต่างๆ ให้แก่นิสิตนักศึกษาแล้วนำผลการร่วมกิจกรรมไปเทียบโอนหน่วยกิตในรายวิชาที่สอดคล้องกับเนื้อหาในรายวิชา

4. ปัจจัยที่จะสร้างความสำเร็จในการพัฒนาความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา พบว่า ผู้บริหารทุกคนเห็นตรงกันว่าปัจจัยที่จะสร้างความสำเร็จในการพัฒนาความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาประกอบด้วย 1) นโยบายของมหาวิทยาลัย 2) วิสัยทัศน์ของผู้บริหาร 3) หลักสูตรและการเรียนการสอน 4) อาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ที่ปรึกษา 5) บุคลากรตระหนักในการร่วมมือกัน

5. โครงการหรือกิจกรรมที่เป็นความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิต นักศึกษาในสถาบัน พบว่า ส่วนใหญ่ยังไม่มีการจัดโครงการ/กิจกรรมที่เป็นการบูรณาการความร่วมมือ ทั้งด้านการเรียนการสอนและกิจกรรมนิสิตนักศึกษาที่ชัดเจน มีเพียงบางแห่งที่มีการจัดการสอนใน รายวิชาศึกษาทั่วไปโดยฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา ได้แก่ รายวิชาความเป็นพลเมือง ของ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ซึ่งเป็นการเปิดรายวิชาศึกษาทั่วไปในกลุ่มวิชาบังคับ ส่วนจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัยมีการจัดการสอนรายวิชาศึกษาทั่วไป วิชาการเรียนรู้ผ่านกิจกรรม ซึ่งผู้รับผิดชอบวิชาคือ ศูนย์จัดการศึกษาทั่วไป มีลักษณะของการร่วมมือกับฝ่ายกิจการนิสิตโดยมอบหมายงานให้นิสิตที่ ลงทะเบียนเรียนเข้าร่วมจัดกิจกรรม ในส่วนของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์มีการทดลองเปิดเรียนวิชา ศึกษาทั่วไป ชื่อวิชาศาสตร์แห่งแผ่นดิน จากแนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยคือเป็น มหาวิทยาลัยเพื่อความกินดีอยู่ดีจึงมีแนวคิดที่จะสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตให้มีจิตสำนึก ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและตระหนักในคุณค่าของตนเอง นอกจากนี้พบว่า มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานครมีการจัดกิจกรรมชื่อ กิจกรรม 360 องศา เป็นกิจกรรมนอกห้องเรียนที่มีแนวคิดคนกล้าคิด กล้าทำ ร่วมกับมูลนิธิ คนกล้าคิด กล้าทำ ในระยะแรก ดำเนินการจัดโดยคณะนิเทศศาสตร์ แต่ในระยะที่ 2 จะ ขยายสู่ระดับมหาวิทยาลัยโดยผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา และในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี มีกิจกรรมบริการวิชาการแก้วัดปัญญานันทาราม กรณีการสร้างสังฆเวชนียสถานโดย คณาจารย์ในมหาวิทยาลัยจากคณะศิลปกรรมศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ คณะสื่อสารมวลชน และฝ่าย กิจการนักศึกษาร่วมกันดำเนินโครงการแบบบูรณาการองค์ความรู้โดยให้นิสิตมีส่วนร่วม

6. ปัญหา/อุปสรรค ในการร่วมมือกันระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตเพื่อพัฒนา นิสิตนักศึกษา เรียงตามลำดับความถี่ของคำตอบจากมากไปหาน้อย พบว่า 1) นโยบายไม่ชัดเจน 2) อัตตาของอาจารย์ 3) การผลักดันของผู้บริหาร 4) วัฒนธรรมองค์กรของทั้งสองฝ่ายต่างกัน 5) บุคลากรปฏิบัติงานแบบงานประจำ

2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสำรวจ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตอบแบบสำรวจเก็บจาก ผู้บริหารงานวิชาการ ผู้บริหาร กิจการนิสิต และหัวหน้าหน่วยงานจัดการศึกษาทั่วไปของแต่ละสถาบัน สถาบันละ 3 คน จำนวน 45 แห่ง รวมจำนวนชุดแบบสำรวจที่ต้องการรวม 135 ชุด เก็บคืนได้จำนวน 93 ชุด คิดเป็นร้อยละ 68.89 ของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสำรวจและวิเคราะห์ข้อมูลแจกแจงความถี่ด้วยค่าสถิติ พื้นฐาน ส่วนที่ 1 ค่าร้อยละ ส่วนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ และส่วนที่ 3 วิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยความสำเร็จในการสร้างความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังตารางที่ 4.8 - 4.11 ดังต่อไปนี้

ข้อมูลส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสำรวจ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตารางที่ 4.8
ตารางที่ 4.8 ข้อมูลส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสำรวจ

ลำดับ	รายการ	จำนวน	คิดเป็นร้อยละ
1.	เพศชาย	23	24.73
	เพศหญิง	64	68.82
	ไม่ระบุ	6	6.45
2	ตำแหน่งบริหาร		
	1) รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ	18	19.35
	2) รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา	21	22.58
	3) ผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ	14	15.05
	4) ผู้อำนวยการฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา	15	16.13
	5) ผู้อำนวยการ/หัวหน้างานศึกษาทั่วไป	2	2.15
ไม่ระบุ	23	24.73	
3	ตำแหน่งทางวิชาการ		
	1) อาจารย์	35	37.63
	2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์	17	18.28
	3) รองศาสตราจารย์	6	6.45
	4) ศาสตราจารย์	1	1.08
	5) ไม่ระบุ	34	36.56

ตารางที่ 4.8 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสำรวจ (ต่อ)

ลำดับ	รายการ	จำนวน	คิดเป็นร้อยละ
4	ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้านการพัฒนานิสิตนักศึกษา		
	1) น้อยกว่า 5 ปี	45	48.38
	2) 5-10 ปี	30	32.26
	3) 11-15 ปี	8	8.60
	4) 16-20 ปี	3	3.23
	5) 21-25 ปี	2	2.15
	6) 26 ปีขึ้นไป	5	4.30
	7) ไม่ระบุ	1	1.08
5	ประสบการณ์ทำกิจกรรม/โครงการที่เป็นความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา		
	- ไม่มีประสบการณ์	13	13.98
	- มีประสบการณ์	49	52.69
	- ไม่ระบุ	31	33.33
6	ประเภทกิจกรรม/ลักษณะโครงการ		
	- อบรมให้ความรู้นิสิตนักศึกษาด้วยกัน	2	2.16
	- อบรมอาจารย์ที่ปรึกษานิสิตนักศึกษา	15	16.13
	- รายวิชาความเป็นพลเมือง	1	1.07
	- กิจกรรมค่ายอาสาพัฒนา	10	10.76
	- กิจกรรมค่ายพัฒนาคุณธรรม	3	3.22
	- กิจกรรมพัฒนานักศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามความสามารถรายบุคคล	1	1.07
	- ไม่ระบุ	61	65.59

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสำรวจ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง 23 จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 68.82 เพศชาย คิดเป็นร้อยละ 24.73 ของผู้ตอบ ไม่ระบุ 6 คน คิดเป็นร้อยละ 6.45 ตามลำดับ

ผู้ตอบมีตำแหน่งบริหาร ส่วนใหญ่เป็นรองอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 22.58 รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 19.35 ผู้อำนวยการฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 16.13 ผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 15.05 ผู้อำนวยการ/หัวหน้างานศึกษาทั่วไป จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.15 ตามลำดับ ส่วนผู้ไม่ระบุ มีจำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 24.73

ผู้ตอบตำแหน่งทางวิชาการ ส่วนใหญ่มีตำแหน่งเป็นอาจารย์ จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 34.41 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 16.13 รองศาสตราจารย์ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 6.45 ศาสตราจารย์ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.08 ส่วนผู้ที่ไม่ระบุมีจำนวน จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 41.94 คาดว่าเป็นผู้ที่ดำรงตำแหน่งทางบริหาร ผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการและฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษาซึ่งไม่มีตำแหน่งทางวิชาการ

สำหรับผู้ตอบที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้านการพัฒนานิสิตนักศึกษา ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ปฏิบัติงาน น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 48.39 รองลงมา มีประสบการณ์ระหว่าง 5-10 ปี จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 32.26 ระหว่าง 11-15 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 8.60 ระหว่าง 16-20 ปี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 3.23 ระหว่าง 21-25 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.15 มากกว่า 25 ปีขึ้นไป จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 4.30 ตามลำดับไม่ระบุ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.08

ผู้ตอบเลือกคำตอบมีประสบการณ์ทำกิจกรรม/โครงการที่เป็นความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา ส่วนใหญ่ ผู้ตอบมีประสบการณ์ในการทำกิจกรรม/โครงการที่เป็นความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา โดยมีจำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 52.69 ไม่มีประสบการณ์จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 13.98 ไม่ระบุ 31 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33

สำหรับประเภทกิจกรรม/ลักษณะโครงการ ส่วนใหญ่ไม่ตอบ จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 65.59 ส่วนผู้ที่ตอบ ระบุว่ากิจกรรม/โครงการที่เป็นความร่วมมือฯ มีดังนี้ 1) อบรมอาจารย์ที่ปรึกษา นิสิตนักศึกษา มีผู้ตอบจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 16.13 2) กิจกรรมค่ายอาสาพัฒนา จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 10.76 3) กิจกรรมค่ายพัฒนาคุณธรรม จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 3.22 4) อบรมให้ความรู้แก่นิสิตศึกษาร่วมกัน จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.16 5) รายวิชาความเป็นพลเมือง จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.07 และ 6) กิจกรรมพัฒนานักศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามความสามารถรายบุคคล จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.07

**ข้อมูลส่วนที่ 2 สภาพปัจจุบันในการดำเนินงานความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงาน
กิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย**

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบันในการดำเนินงานความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทยดังตารางที่ 4.9 – 4.11

ตารางที่ 4.9 สภาพปัจจุบันของความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา

ลำดับ	รายการ	ความถี่
1	ในสถาบันมีการแต่งตั้งคณะกรรมการที่ประกอบด้วยฝ่ายวิชาการ ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษาและอาจารย์ที่รับผิดชอบเป็นกรรมการเพื่อกำหนดนโยบายและกำกับดำเนินงานเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษา	93
2	มีการกำหนดนโยบายและแผนงานในการดำเนินการร่วมกันระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสถาบันท่านที่ดำเนินการในปัจจุบัน	93
3	มีการกำหนดแนวทางปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างอาจารย์ฝ่ายวิชาการและอาจารย์ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษาในงานด้านพัฒนานิสิตนักศึกษา	93

จากตารางที่ 4.9 พบว่าทุกสถาบันมีการแต่งตั้งคณะกรรมการที่ประกอบด้วยฝ่ายวิชาการ ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษาและอาจารย์ที่รับผิดชอบเป็นกรรมการเพื่อกำหนดนโยบายและกำกับดำเนินงานเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษา และทุกสถาบันมีการกำหนดนโยบายและแผนงานในการดำเนินการร่วมกันระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสถาบันท่านที่ดำเนินการในปัจจุบันซึ่งจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารพบว่าในการกำหนดนโยบายและแผนงาน เป็นลักษณะของแผนยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ในการพัฒนานิสิตนักศึกษาของสถาบัน และในส่วนของกำหนัดแนวทางปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างอาจารย์ฝ่ายวิชาการและอาจารย์ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษาในงานด้านพัฒนานิสิตศึกษามีผู้ตอบ จำนวนทั้ง 93 คน

ตารางที่ 4.10 สภาพปัจจุบันของความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา:
การสอนและกิจกรรมนอกห้องเรียนในวิชาตามหลักสูตร (ต่อ)

ลำดับ	รายการ	วิชา/กิจกรรม	สถาบัน/ผู้ตอบ
2	รายวิชาศึกษาทั่วไป (ต่อ)	1.กลุ่มร่วมกับฝ่ายกิจการจัด กิจกรรมพหุวัฒนธรรม 2.กลุ่มร่วมกับฝ่ายกิจการในการ ดูแลนักศึกษาชั้นปีที่ 1 3.นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนเข้า ร่วมกิจกรรมที่ฝ่ายจัดให้ 4.กลุ่มเชิญอาจารย์ฝ่ายกิจการร่วม เป็นผู้สอนและจัดทำโครงการ ร่วมกัน 5.กลุ่มร่วมกับฝ่ายกิจการจัด กิจกรรมในรายวิชาที่เกี่ยวข้อง 1.บูรณาการในวิชาต่างๆ 2.ประยุกต์ใช้กับรายวิชา คณิตศาสตร์ วิชา ศาสตร์แห่งแผ่นดิน ETH101 การพัฒนาและส่งเสริม คุณธรรม จริยธรรม RSU101 ธรรมาธิปไตย ESS xxx วิชาด้านพลศึกษา ประมาณ 15 วิชา	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต -รองผู้อำนวยการสำนัก วิชาการศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยเซนจอร์น - เจ้าหน้าที่ งานวิจัย นักศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่าย กิจการนิสิต มหาวิทยาลัยรังสิต - ผู้อำนวยการ

ตารางที่ 4.10 สภาพปัจจุบันของความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา:
การสอนและกิจกรรมนอกห้องเรียนในวิชาตามหลักสูตร (ต่อ)

ลำดับ	รายการ	วิชา/กิจกรรม	สถาบัน/ผู้ตอบ
2	รายวิชาศึกษาทั่วไป (ต่อ)	1.English for communication 2.มนุษย์กับสังคม 3.ยุทธศาสตร์แห่งความสำเร็จ 4.เคมีในชีวิตประจำวัน 5.สัมมนา โครงการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพ 6.มนุษย์สัมพันธ์ มนุษย์กับการบริหาร ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม 7.เทคโนโลยีสารสนเทศบูรณาการ 8.การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการ สืบค้น	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ - อาจารย์
3	กิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต	กิจกรรม active learning และ project based learning ในวิชา พลเมืองกับความรับผิดชอบต่อสังคม โครงการพัฒนาบุคลิกภาพสู่ความเป็น เลิศ โครงการก้าวแรกสู่บัณฑิตยุคใหม่	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ รองอธิการบดีฝ่ายการ นักศึกษาและการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ผู้ช่วยอธิการบดี
4	กิจกรรมเพื่อพัฒนา ศักยภาพการเรียนรู้และ สร้างสรรค์ของนิสิต นักศึกษา	กิจกรรม service learning ในรายวิชา คณะต่างๆ	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ รองอธิการบดีฝ่ายการ นักศึกษาและการเรียนรู้
5	กิจกรรมพัฒนาความเป็น ผู้นำของนิสิตนักศึกษา	-	-
6	กิจกรรมเพื่อพัฒนาด้าน จิตสำนึกสาธารณะ	กิจกรรม service learning โครงการปันรักสู่น้อง	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ รองอธิการบดีฝ่ายการ นักศึกษาและการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ผู้ช่วยอธิการบดี

**ตารางที่ 4.10 สภาพปัจจุบันของความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา:
การสอนและกิจกรรมนอกห้องเรียนในวิชาตามหลักสูตร (ต่อ)**

ลำดับ	รายการ	วิชา/กิจกรรม	สถาบัน/ผู้ตอบ
7	กิจกรรมเพื่อพัฒนาด้านสุข ภาวะของนิสิตนักศึกษา	-	-
8	กิจกรรมเพื่อพัฒนาด้าน ความเป็นพลเมือง	กิจกรรม active learning และ project based learning ใน วิชาพลเมืองกับความรับผิดชอบต่อสังคม	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ รองอธิการบดีฝ่ายการ นักศึกษาและการเรียนรู้
9	กิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะ ชีวิตผ่านการเรียนรู้เชิง บริการ	กิจกรรม service learning	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ รองอธิการบดีฝ่ายการ นักศึกษาและการเรียนรู้

จากตารางที่ 4.10 พบว่า พอมิรายวิชาในหลักสูตรอยู่บ้าง ส่วนรายวิชาศึกษาทั่วไปจะมี
รายวิชาพัฒนานิสิตนักศึกษาที่เป็นความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา ทั้ง
กลุ่มวิชา ภาษาต่างประเทศ วิทยาศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ ส่วนกิจกรรม/โครงการที่
จัดร่วมกันระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา มีดังนี้ (1) กิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต (2)
กิจกรรมเพื่อพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้และสร้างสรรค์ของนิสิตนักศึกษา (3) กิจกรรมเพื่อพัฒนาด้าน
จิตสำนึกสาธารณะ (4) กิจกรรมเพื่อพัฒนาด้านความเป็นพลเมือง (5) กิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต
ผ่านการเรียนรู้เชิงบริการ

**ตารางที่ 4.11 สภาพปัจจุบันของความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา:
งานสนับสนุนการเรียนรู้เชิงวิชาการและการปรับตัวของนิสิตนักศึกษา**

ลำดับ	รายการ	ความถี่
1	มีการจัดอบรมพัฒนาคณาจารย์ให้มีทักษะการให้คำปรึกษาและการ ดูแลนิสิตด้านวิชาการและการปรับตัว	43
2	มีการพัฒนาโปรแกรมฐานข้อมูลเกี่ยวกับนิสิตนักศึกษา	43

จากตารางที่ 4.11 พบว่า มีการดำเนินการจัดอบรมพัฒนาคณาจารย์ให้มีทักษะการให้
คำปรึกษาและการดูแลนิสิตด้านวิชาการและการปรับตัว ในสถาบันอุดมศึกษา และมีการพัฒนา
โปรแกรมฐานข้อมูลเกี่ยวกับนิสิตนักศึกษา

ข้อมูลส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยความสำเร็จในการสร้างความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาในการพัฒนานิสิตนักศึกษาไทย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยความสำเร็จในการสร้างความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาในการพัฒนานิสิตนักศึกษาไทย ดังตารางที่ 4.12 – 4.14

ตารางที่ 4.12 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการสร้างความร่วมมือในการพัฒนานิสิตในมหาวิทยาลัย : ด้านโครงสร้างการบริหารงานระดับมหาวิทยาลัย

รายการ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
แต่งตั้งผู้บริหารระดับสูงฝ่ายพัฒนานิสิตนักศึกษาที่มีความรู้ความสามารถ มีวิสัยทัศน์ มีทัศนคติต่อการร่วมมือกันพัฒนานิสิตนักศึกษา และมีประสบการณ์ในการพัฒนานิสิตนักศึกษาที่เป็นที่ยอมรับของอาจารย์และบุคลากร	3.98	0.89	มาก
จัดองค์กรแบบร่วมปฏิบัติงานระหว่างฝ่ายวิชาการและฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา	4.48	0.83	มากที่สุด
มอบหมายผู้รับผิดชอบประสานงานและควบคุมดูแลรายวิชาในหลักสูตรและการสอนร่วมระหว่างอาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา	4.61	0.79	มากที่สุด
จัดสรรทรัพยากรให้เพียงพอ ได้แก่ งบประมาณ สถานที่ อุปกรณ์ เครื่องมือ และบุคลากร ที่จะปฏิบัติงานร่วมกัน	4.64	0.78	มากที่สุด
ปรับโครงสร้างการบริหารงานให้เอื้อต่อการทำงานร่วมกัน	4.36	0.77	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.12 พบว่า ปัจจัยความสำเร็จในการสร้างความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา ด้านโครงสร้างการบริหารงานระดับมหาวิทยาลัย ที่มีความสำคัญมากที่สุดคือ จัดสรรทรัพยากรให้เพียงพอ ได้แก่ งบประมาณ สถานที่ อุปกรณ์ เครื่องมือ และบุคลากร ที่จะปฏิบัติงานร่วมกัน ($\bar{X}$ =4.64) รองลงมาคือ มอบหมายผู้รับผิดชอบประสานงานและควบคุมดูแลรายวิชาในหลักสูตรและการสอนร่วมระหว่างอาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา ($\bar{X}$

=4.61) จัดองค์กรแบบร่วมปฏิบัติงานระหว่างฝ่ายวิชาการและฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา ($\bar{X}$ =4.48) ปรับโครงสร้างการบริหารงานให้เอื้อต่อการทำงานร่วมกัน ($\bar{X}$ =4.36) และ การแต่งตั้งผู้บริหารระดับสูงฝ่ายพัฒนานิสิตนักศึกษาที่มีความรู้ความสามารถ มีวิสัยทัศน์ มีทัศนคติต่อการร่วมมือกันพัฒนานิสิตนักศึกษา และมีประสบการณ์ในการพัฒนานิสิตนักศึกษาที่เป็นที่ยอมรับของอาจารย์และบุคลากร ($\bar{X}$ =3.98) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.13 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการสร้างความร่วมมือในการพัฒนานิสิตในมหาวิทยาลัย : ด้านกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจ

รายการ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
วิสัยทัศน์ในการพัฒนานิสิตนักศึกษาร่วมกันของสถาบัน	4.66	0.79	มากที่สุด
กำหนดพันธกิจในการพัฒนานิสิตนักศึกษาแบบร่วมคิดร่วมทำ	4.46	0.60	มากที่สุด
กำหนดค่านิยมหลัก (Core Value) และความตระหนักในการพัฒนานิสิตนักศึกษาร่วมกันระหว่างอาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา	4.50	0.82	มากที่สุด
กำหนดเป้าหมายในการพัฒนานิสิตนักศึกษาให้สอดคล้องกับคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของแต่ละสถาบัน	4.62	0.81	มากที่สุด
จัดทำแผนงานบูรณาการรายวิชาและกิจกรรมนิสิตนักศึกษา	4.50	0.83	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.13 พบว่า ปัจจัยความสำเร็จในการสร้างความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา ด้านกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจ ที่มีความสำคัญมากที่สุดคือ วิสัยทัศน์ในการพัฒนานิสิตนักศึกษาร่วมกันของสถาบัน ($\bar{X}$ =4.66) รองลงมาคือ กำหนดเป้าหมายในการพัฒนานิสิตนักศึกษาให้สอดคล้องกับคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของแต่ละสถาบัน ($\bar{X}$ =4.62) จัดทำแผนงานบูรณาการรายวิชาและกิจกรรมนิสิตนักศึกษา ($\bar{X}$ =4.50) กำหนดพันธกิจในการพัฒนานิสิตนักศึกษาแบบร่วมคิดร่วมทำ ($\bar{X}$ =4.46) กำหนดค่านิยมหลัก (Core Value) และความตระหนักในการพัฒนานิสิตนักศึกษาร่วมกันระหว่างอาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา ($\bar{X}$ =4.50) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.14 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการสร้างความร่วมมือในการพัฒนานิสิตในมหาวิทยาลัย : ด้านบุคลากร

รายการ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
จัดสัมมนาให้ผู้บริหารฝ่ายวิชาการและฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้ตระหนักในการบูรณาการงานร่วมกัน	4.52	0.77	มากที่สุด
กำหนดภาระงานให้แก่อาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ฝ่ายกิจการนิสิตในการพัฒนานิสิตนักศึกษา	4.41	0.89	มากที่สุด
จัดอบรมหรือพัฒนาทักษะการดูแลนิสิตนักศึกษาให้แก่อาจารย์	4.50	0.81	มากที่สุด
จัดอบรมหรือพัฒนาทักษะการให้การปรึกษาแก่อาจารย์ผู้สอนฝ่ายวิชาการและอาจารย์ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา	4.48	0.61	มากที่สุด
การปรับทัศนคติในการทำงานร่วมกันระหว่างบุคลากรฝ่ายวิชาการและฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา	4.57	0.87	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.14 ปัจจัยความสำเร็จในการสร้างความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา ด้านการพัฒนาบุคลากร ที่สำคัญที่สุดคือ การปรับทัศนคติในการทำงานร่วมกันระหว่างบุคลากรฝ่ายวิชาการและฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา ($\bar{X}$ =4.57) รองลงมาคือ การจัดสัมมนาให้ผู้บริหารฝ่ายวิชาการและฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้ตระหนักในการบูรณาการงานร่วมกัน ($\bar{X}$ =4.52) การจัดอบรมหรือพัฒนาทักษะการดูแลนิสิตนักศึกษาให้แก่อาจารย์ ($\bar{X}$ =4.50) และการจัดอบรมหรือพัฒนาทักษะการให้การปรึกษาแก่บุคลากรฝ่ายวิชาการและฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา ($\bar{X}$ =4.48) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 รูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย

ผลจากการศึกษาในตอนต้นที่ 1 ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่เกิดจากพัฒนาโดยความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา และตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค ของความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและกิจการนิสิตนักศึกษา โดยการสังเคราะห์ เอกสาร งานวิจัย บทความต่างๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ประกอบกับผลการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องและผลการตอบแบบสอบถามจากผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเป็นรูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนดังนี้

1. นำผลการสังเคราะห์ข้อมูลในตอนต้นที่ 1 ผลการสังเคราะห์คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ และตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบัน ปัญหา บทบาทความร่วมมืองานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา มาเป็นแนวทางในการกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทยได้อย่างเหมาะสม

2. สร้าง (ร่าง) รูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย ซึ่งประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ องค์ประกอบความร่วมมือ ผลลัพธ์ที่คาดหวัง ที่มาของรูปแบบแสดงในตารางที่ 4.14

3. จัดประชุมสัมมนาผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบ (ร่าง) รูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย และนำข้อเสนอแนะที่ได้จากการประชุมมาปรับร่างรูปแบบฯ

4. นำเสนอรูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย

ตารางที่ 4.15 การสร้างรูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา เพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย

หัวข้อ	วิธีการศึกษา	รายละเอียด
<p>1. หลักการ</p>	<p>ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องด้านการพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา</p> <p>แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนานิสิตนักศึกษาจำนวน 9 คน</p> <p>แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา จำนวน 13 คน</p>	<p>1. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนานิสิตนักศึกษา</p> <p>2. คุณลักษณะของนิสิตนักศึกษาที่พึงประสงค์</p> <p>3. บทบาทของฝ่ายวิชาการและฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา</p> <p>4. ขอบข่ายความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา</p> <p>1. คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่พัฒนาจากความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา</p> <p>2. รูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา</p> <p>1. สภาพปัจจุบัน ปัญหา บทบาทความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา แนวปฏิบัติในการพัฒนานิสิตนักศึกษา</p> <p>2. ขอบข่ายงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา</p> <p>3. ตัวอย่างรายวิชา โครงการ/กิจกรรมความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา</p> <p>4. ปัจจัยความสำเร็จของความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา</p>

ตารางที่ 4.15 การสร้างรูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา เพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย (ต่อ)

หัวข้อ	วิธีการศึกษา	รายละเอียด
	แบบสอบถาม ผู้บริหารระดับสูง ผู้บริหาร ระดับกลาง และอาจารย์ ผู้สอน	1. โครงการ/กิจกรรมความร่วมมือระหว่าง งานวิชาการและงานกิจการนิสิต 2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยความสำเร็จ ของความร่วมมือ
2. วัตถุประสงค์	ทบทวนวรรณกรรม สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จาก แบบสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญ ด้านการพัฒนานิสิตนักศึกษา ทบทวนวรรณกรรม สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จาก แบบสัมภาษณ์ สัมภาษณ์ - ผู้บริหารงานวิชาการ 7 คน - ผู้บริหารงานกิจการนิสิต นักศึกษา 6 คน แบบสอบถาม - ผู้บริหารระดับสูง ผู้บริหารระดับกลาง และ อาจารย์ผู้สอน 45 คน	วัตถุประสงค์สำคัญของความร่วมมือ ระหว่างวิชาการและงานกิจการนิสิต นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย วัตถุประสงค์ในการนำรูปแบบไป ประยุกต์ใช้ในสถาบันอุดมศึกษา

ตารางที่ 4.15 การสร้างรูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา เพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย (ต่อ)

หัวข้อ	วิธีการศึกษา	รายละเอียด
<p>3. องค์ประกอบความร่วมมือ</p>	<p>ทบทวนวรรณกรรม สังเคราะห์องค์ประกอบของ การพัฒนาความร่วมมือ ระหว่างงานวิชาการและงาน กิจการนิสิตนักศึกษา จากแนวคิดของ Kuh Model และ รูปแบบความยึดมั่น ผูกพันผ่านความร่วมมือ (Model engagement students through Collaboration สัมภาษณ์ - ผู้เชี่ยวชาญด้านการ พัฒนานิสิตนักศึกษา 9 คน - ผู้บริหารงานวิชาการ 7 คน - ผู้บริหารงานกิจการนิสิต นักศึกษา 6 คน</p>	<p>ความสำคัญของการพัฒนาความร่วมมือ ระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิต นักศึกษา กลไกความร่วมมือประกอบด้วย 1) การเตรียมการ (Arrangement: A) หมายถึง สถาบันอุดมศึกษาจะต้อง ดำเนินการต่างๆ เพื่อให้การพัฒนานิสิต นักศึกษาของสถาบันฯ ให้มีคุณลักษณะที่พึง ประสงค์ ผ่านความร่วมมือระหว่างงาน วิชาการและงานกิจการนิสิต (1) สถาบันอุดมศึกษาโดยสภา มหาวิทยาลัยจะต้องแต่งตั้งคณะกรรมการ พัฒนาคุณลักษณะนิสิตนักศึกษา ประกอบด้วย ผู้แทนสภามหาวิทยาลัย เป็น ประธาน กรรมการประกอบด้วยอธิการบดี รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ รองอธิการบดี ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้แทนนิสิตนักศึกษาปัจจุบัน กรรมการสภา มหาวิทยาลัย และผู้อำนวยการหน่วยงาน ฝ่ายวิชาการและฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา เป็นกรรมการและเลขานุการ</p>

ตารางที่ 4.15 การสร้างรูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา เพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย (ต่อ)

หัวข้อ	วิธีการศึกษา	รายละเอียด
		<p>โดยมีอำนาจหน้าที่ 1) เสนอนโยบายและแผน ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนานิสิตนักศึกษาต่อสภามหาวิทยาลัย 2) พิจารณาและให้ความเห็นชอบ หลักการของแผนงาน/โครงการต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานิสิตนักศึกษา 3) กำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานด้านการพัฒนานิสิตนักศึกษา 4) รายงานผลการดำเนินงานพัฒนานิสิตนักศึกษาต่อสภามหาวิทยาลัย และ 4) งานอื่นๆ ที่สภามหาวิทยาลัยมอบหมายให้ดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานิสิตนักศึกษา</p> <p>(2) สถาบันอุดมศึกษาจะต้องกำหนดนโยบายและกำกับการดำเนินงานเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษา กำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจในการพัฒนานิสิตนักศึกษาแบบร่วมคิดร่วมทำ กำหนดค่านิยมหลัก (Core Value) และความตระหนักในการพัฒนานิสิตศึกษาร่วมกันระหว่างอาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา กำหนดเป้าหมายในการพัฒนานิสิตนักศึกษาให้สอดคล้องกับคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของแต่ละสถาบัน จัดทำแผนงานบูรณาการรายวิชาและกิจกรรมนิสิตนักศึกษา</p>

ตารางที่ 4.15 การสร้างรูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา เพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย (ต่อ)

หัวข้อ	วิธีการศึกษา	รายละเอียด
4. องค์ประกอบความร่วมมือ (ต่อ)		<p>(3) สถาบันอุดมศึกษาจะต้องกำหนดผู้รับผิดชอบการปฏิบัติงานในขอบข่ายความร่วมมือกันๆ โดยกำหนดค่านิยมหลักและความตระหนักในการพัฒนานิสิตนักศึกษาร่วมกัน กำหนดแนวทางปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างอาจารย์ฝ่ายวิชาการและอาจารย์ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษาในงานด้านพัฒนานิสิตนักศึกษา และกำหนดภารกิจในสถาบันอุดมศึกษาในการพัฒนานิสิตนักศึกษาโดยปฏิบัติงานหรือดำเนินงานร่วมกันระหว่างฝ่ายวิชาการและฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษาในขอบข่ายความร่วมมือๆ</p> <p>2) การวางแผนอย่างมีโครงสร้าง (Construct Planning: C) หมายถึง การวางแผนการดำเนินการพัฒนานิสิตนักศึกษาร่วมกันในด้าน การพัฒนานิสิตนักศึกษาผ่านรายวิชา โดยกำหนดลักษณะรายวิชาและออกแบบการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะทางปัญญา ทักษะความสามารถให้แก่ นิสิตนักศึกษาในหลักสูตรและรายวิชาศึกษาทั่วไป ให้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อกำหนดเนื้อหาการเรียนการสอนและกิจกรรมที่มีอาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษาเป็นกรรมการ การวางแผนการดำเนินการพัฒนานิสิตนักศึกษาร่วมกันด้านการพัฒนานิสิตนักศึกษาผ่านการพัฒนาตนเองของนิสิตนักศึกษาโดยจัดสภาพแวดล้อมเชิงวิชาการและการให้เสรีภาพในการเลือกเข้าร่วมและจัด</p>

ตารางที่ 4.15 การสร้างรูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา เพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย (ต่อ)

หัวข้อ	วิธีการศึกษา	รายละเอียด
4. องค์ประกอบความร่วมมือ (ต่อ)		กิจกรรมต่างๆ ตามความสนใจของนิสิตนักศึกษา และมีการส่งเสริมและกระตุ้นให้นิสิตนักศึกษาเรียนรู้การใช้ชีวิตนิสิตนักศึกษาจากการรับบริการและการมีส่วนร่วมร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆของสถาบัน และการวางแผนการดำเนินการพัฒนานิสิตนักศึกษาร่วมกัน ด้านพัฒนานิสิตนักศึกษาผ่านการเรียนรู้เชิงบริการ โดย

กำหนดพื้นที่ เป้าหมาย และรูปแบบของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงบริการ เพื่อให้นิสิตนักศึกษาเข้าร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงบริการและมีส่วนร่วมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงบริการของอาจารย์ผู้สอน คณะ แลละมหาวิทยาลัย

3) การนำไปปฏิบัติเชิงกลยุทธ์ (Strategic Implement) หมายถึง การดำเนินการตามแผนงานที่วางไว้ โดยจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้แนวคิดรูปแบบการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน (Activity Based Learning) การเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน (Community Based Learning) การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning) จัดการเรียนการสอนและกิจกรรมเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาร่วมกันระหว่างงานวิชาการ โดยอาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ บุคลากรฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา แล้วนำผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับนิสิตนักศึกษาเทียบโอนกับรายวิชาที่มีเนื้อหาที่สอดคล้องกันโดยไม่ต้องเข้าเรียนซ้ำในรายวิชาเพื่อจูงใจให้นิสิตนักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อการพัฒนาตนเอง จัดอบรมหรือพัฒนาอาจารย์

ตารางที่ 4.15 การสร้างรูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา เพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย (ต่อ)

หัวข้อ	วิธีการศึกษา	รายละเอียด
4. องค์ประกอบความร่วมมือ (ต่อ)		<p>ผู้สอนฝ่ายวิชาการและอาจารย์ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา ให้มีทักษะการดูแลนิสิตนักศึกษา ทักษะการให้การปรึกษา ปรับทัศนคติในการทำงานร่วมกัน ระหว่างอาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษาโดยจัดสัมมนาและกำหนดเป็นภาระงาน</p> <p>อาจารย์ด้านการพัฒนานิสิตนักศึกษาให้เป็นภารกิจหลัก</p> <p>4) การประเมินผล (Assessment and Evaluation)</p> <p>(6) ประเมินผลการดำเนินงานความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา</p> <p>(7) ประเมินผลการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษา ก่อนและหลังการเข้าเรียน หรือการเข้าร่วมกิจกรรม โดยใช้แบบทดสอบ Pretest และ Posttest</p> <p>(8) ประเมินผลการเรียนรู้จากการบันทึกข้อมูลการเข้าร่วมกิจกรรม (Activity Transcripts)</p> <p>(9) ประเมินจากโครงการ/กิจกรรมบูรณาการในชั้นเรียนตามเกณฑ์ที่อาจารย์ผู้สอนและอาจารย์กิจการนิสิตศึกษากำหนดตามมาตรฐานผลการเรียนรู้</p> <p>(10) ประเมินแบบ 360 องศา จากอาจารย์ผู้สอน อาจารย์ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา และจากเพื่อนร่วมชั้นหรือเพื่อนร่วมจัดกิจกรรม</p>

จากการศึกษาข้อมูลต่างๆที่เกี่ยวข้องดังตารางที่ 4.15 ผู้วิจัยวิเคราะห์รูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาจากบทความวิจัยจากแนวคิดของ Kuh Model และ รูปแบบความยึดมั่นผูกพันผ่านความร่วมมือ (Model engagement students through Collaboration) สรุปได้ดังตารางที่ 4.16

ตารางที่ 4.16 วิเคราะห์รูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา (ACSA Model)

ประเด็น	Kuh Model (Kuh, 1996 cited in Kazar, 2003b)	Imbra Model (Imbra C.M., 2012)	รูปแบบ
การเตรียมการ	1) มอบหมายผู้แทนที่เป็นที่ยอมรับ 2) สร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน 3) กำหนดบทบาทหน้าที่และงานข้ามสายงาน	1) กำหนดกิจกรรมที่เป็นความร่วมมือ 2) จัดทำข้อตกลงร่วมกัน	การเตรียมการ (Arrangement)
การวางแผน	-	วางแผนและพัฒนา	การวางแผนอย่างมีโครงสร้าง (Constructional Planning)
การนำไปใช้	-	ปฏิบัติงานและดูแลร่วมกัน	ปฏิบัติงานอย่างมีกลยุทธ์ (Strategic Implement)
การประเมินผล	-	ประเมินผลโดยนักศึกษา ประเมินผลโดยอาจารย์	ประเมินผล (Assessment and Evaluation) งานความร่วมมือ ประเมินผลการเรียนรู้ ของนิสิตนักศึกษา

ตารางที่ 4.17 ข้อเสนอแนะผู้ทรงคุณวุฒิต่อ (ร่าง) รูปแบบความร่วมมือฯ

รายการประเมิน	ข้อเสนอแนะ	สิ่งที่ได้ดำเนินการ
1. หลักการ	<p>1) เสนอให้ใช้หลักการเติมเต็มซึ่งกันและกัน ครอบคลุมความร่วมมือด้านการเรียนการสอนในรายวิชาศึกษาทั่วไป รายวิชาในหลักสูตร กิจกรรมนิสิตนิสิตนักศึกษา และระบบอาจารย์ที่ปรึกษา</p> <p>(1) วิชาการเสริมกิจการนิสิต</p> <p>(2) กิจการนิสิตเสริมวิชาการ</p> <p>(3) วิชาการและกิจการนิสิตร่วมกัน</p> <p>2) ควรเพิ่มลักษณะโครงการพิเศษ</p> <p>3) วิชาการและกิจการนิสิตใช้ระบบเกื้อกูลกัน เช่น ระบบอาจารย์ที่ปรึกษา</p>	ปรับแก้ไขหลักการให้สอดคล้องกับแนวคิดที่ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอ
2. วัตถุประสงค์	<p>ข้อที่ 1 เห็นด้วย</p> <p>ข้อที่ 2-3 ควรปรับรวมกันเป็น เพื่อนำเสนอกลไกในการนำไปประยุกต์ใช้ในสถาบันอุดมศึกษา</p> <p>เพิ่มวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษา</p>	ปรับแก้ไขวัตถุประสงค์ โดยแก้ไขวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 และเพิ่มวัตถุประสงค์ข้อที่ 3
3. รูปแบบ (Model)	<p>1) ควรปรับรูปแบบ</p> <p>(1) วงนอกเป็นวงงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาที่อยู่ในวงเดียวกัน</p> <p>(2) วงที่ 2 เป็น โครงสร้าง ผู้รับผิดชอบ กระบวนการ/กิจกรรม และการประเมินผล</p> <p>(3) วงที่ 3 เป็น การจัดการเรียนรู้</p> <p>(4) วงที่ 4 เป็น คุณลักษณะที่พึงประสงค์</p>	- ปรับแก้ไขรูปแบบโดยย้ายวงงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา ออกมาอยู่รอบนอก เพื่อแสดงให้เห็นว่าภารกิจเฉพาะงานงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษายังคงมีอยู่ ส่วนงานที่เป็นความร่วมมือทั้งเรื่องโครงสร้างและผู้รับผิดชอบ กระบวนการ/กิจกรรม และการประเมินผล ซึ่งเป็นงานที่ร่วมมือกันเป็นส่วนที่สำคัญของรูปแบบ

ตารางที่ 4.17 ข้อเสนอแนะผู้ทรงคุณวุฒิต่อ (ร่าง) รูปแบบความร่วมมือฯ (ต่อ)

รายการประเมิน	ข้อเสนอแนะ	สิ่งที่ได้ดำเนินการ
	2) เพิ่มองค์ประกอบเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมหรือบรรยากาศการเรียนรู้ให้บัณฑิตศึกษา 3) เสนอให้นำเรื่องการประเมินผลไปเพิ่มไว้ในวัตถุประสงค์	<ul style="list-style-type: none"> - องค์ประกอบที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมนำไปอธิบายในรายละเอียดของวิธีการจัดการเรียนรู้ - เพิ่มวัตถุประสงค์ข้อที่ 3
4. คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้ปรับคำเรียกชื่อภาษาอังกฤษโดยให้พิจารณานำหนักความสำคัญของคำ ทั้งนี้เสนอให้พิจารณาคำที่ใช้โดยพิจารณาจากน้ำหนักของคำที่สื่อความหมาย	ปรับคำเรียกชื่อภาษาอังกฤษให้สอดคล้องกับคำสำคัญของคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่เป็นภาษาไทยปรับคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์โดยใช้คำว่า GOAL เดิม แต่ เปลี่ยนคำภาษาอังกฤษ <ul style="list-style-type: none"> - Global Citizenship: G - Occupational, Life and Leadership Skills: O - Awareness of Self and Social Responsibility: A - Learning and Creativity Capacity: L
5. ขอบข่ายความร่วมมือ	เป็นลักษณะเนื้องาน ควรนำเสนอเป็นกระบวนการหรือแนวทางการดำเนินการร่วมกัน	ปรับแก้ไขโดยตัดขอบข่ายความร่วมมือออก แล้วนำเสนอกระบวนการดำเนินการร่วมกันดังนี้ <ul style="list-style-type: none"> - กลไกความร่วมมือประกอบด้วย 1) การเตรียมการ 2) การวางแผนอย่างมีโครงสร้าง 3) การนำไปปฏิบัติเชิงกลยุทธ์ และ 4) การประเมินผล

ตารางที่ 4.17 ข้อเสนอแนะผู้ทรงคุณวุฒิต่อ (ร่าง) รูปแบบความร่วมมือฯ (ต่อ)

รายการประเมิน	ข้อเสนอแนะ	สิ่งที่ได้ดำเนินการ
6. งานจัดการเรียนรู้	เหมาะสม แต่เขียนให้เห็นว่าเป็นลักษณะงาน - จัดการเรียนรู้ผ่านรายวิชา - จัดการเรียนรู้ผ่านการพัฒนาตนเอง - จัดการเรียนรู้ผ่านการเรียนรู้เชิงบริการ	ปรับแก้ไขโดยเปลี่ยนเป็นการพัฒนานิสิตนักศึกษา มี 3 แนวทาง ได้แก่ 1) การพัฒนานิสิตผ่านรายวิชา การพัฒนานิสิตผ่านการพัฒนาตนเองของนิสิตนักศึกษา และการพัฒนานิสิตผ่านการเรียนรู้เชิงบริการ
7. กลยุทธ์การพัฒนาความร่วมมือ	ไม่เหมาะสม เสนอให้ปรับเป็นอย่างอื่น เช่น การสร้างเครือข่าย	ปรับออก

รูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาใน สถาบันอุดมศึกษาไทย

1. หลักการ

รูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย ถูกพัฒนาขึ้นเพื่อเป็นกรอบการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาในด้านการพัฒนานิสิตนักศึกษาให้มีคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของแต่ละสถาบัน รูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาเป็นผลจากการวิจัยที่เกิดจากการค้นคว้าและทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ สังเคราะห์คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ และแนวทางการดำเนินการเพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา เพื่อระบุเป็นองค์ประกอบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา ได้แก่ กลไกความร่วมมือ และการพัฒนานิสิตนักศึกษา

รายละเอียดของรูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทยประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ กลไกความร่วมมือ ประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่ 1) การเตรียมการ 2) การวางแผนอย่างมีโครงสร้าง 3) การนำไปปฏิบัติเชิงกลยุทธ์ และ 4) การประเมินผล การพัฒนานิสิตนักศึกษา ประกอบด้วย 3 แนวทาง ได้แก่ 1) พัฒนาผ่านรายวิชา 2) พัฒนาตนเอง และ 3) พัฒนาผ่านการเรียนรู้เชิงบริการ 1) และผลลัพธ์ที่คาดหวังซึ่งสถาบันอุดมศึกษาสามารถนำรูปแบบไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนานิสิตนักศึกษาให้มีคุณลักษณะ 4 ด้าน ได้แก่ 1) มีความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก (Global and Thai Citizenship: G) 2) มีทักษะอาชีพ ความเป็นผู้นำ และทักษะชีวิต (Occupational, Life Leadership Skill: O) 3) มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม (Awareness of Self and Social Responsibility: A) และ 4) มีศักยภาพในการเรียนรู้และการคิด (Learning and Thinking Capability: L)

การพัฒนาารูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา ประกอบด้วย 1) การเตรียมการ 2) การวางแผนอย่างมีโครงสร้าง 3) การนำไปปฏิบัติเชิงกลยุทธ์ และ 4) การประเมินผล เพื่อให้ นิสิตนักศึกษาได้รับการพัฒนาให้เป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์จากความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตใน 3 แนวทาง ดังนี้

1) การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการร่วมกันในรายวิชาทั้งรายวิชาศึกษาทั่วไปและรายวิชาบังคับในหลักสูตรตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรเพื่อพัฒนาให้นิสิตนักศึกษาได้มีความรู้เชิงลึกและกว้าง นอกจากนั้นยังได้ความรู้ที่หลากหลายสาขาวิชา

2) การส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษาพัฒนาตนเองเพื่อพัฒนาศักยภาพในการเรียนรู้ ทักษะชีวิต และสังคม และพัฒนาทักษะทางวิชาชีพภายใต้การดูแลร่วมกันระหว่างอาจารย์ผู้สอน อาจารย์ที่ปรึกษา บุคลากรฝ่ายแนะแนวการศึกษาและอาชีพ บุคลากรฝ่ายวินยนิสิตนักศึกษา อาจารย์ฝ่ายหอพักนิสิตนักศึกษา อาจารย์ฝ่ายกิจกรรมนิสิต ซึ่งจะสร้างให้นิสิตเป็นผู้มีความใฝ่รู้ มีทักษะการจัดการตนเอง มีทักษะชีวิตและสังคม

3) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงการเรียนรู้เชิงบริการเพื่อส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษาได้เรียนรู้ ภูมิสังคม พัฒนาจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคม โดยความร่วมมือกันระหว่างอาจารย์ในหลักสูตร และอาจารย์ที่ปรึกษาฝ่ายกิจกรรมนิสิต

2. วัตถุประสงค์

การนำเสนอรูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย มีวัตถุประสงค์ดังนี้

- 1) เพื่อแสดงองค์ประกอบของรูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา
- 2) เพื่อนำเสนอกลไกในการสร้างความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา ในการพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย
- 3) เพื่อนำเสนอแนวทางในการประเมินผลคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตนักศึกษาที่สถาบันกำหนด

3. รูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา

รูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา ประกอบด้วย (1) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตนักศึกษา (2) การพัฒนานิสิตนักศึกษา ได้แก่ การพัฒนาผ่านรายวิชา การพัฒนาผ่านการพัฒนาตนเอง และการพัฒนาผ่านการเรียนรู้เชิงบริการ (3) กลไกความร่วมมือ ประกอบด้วย 1) การเตรียมการ 2) การวางแผนอย่างมีโครงสร้าง 3) การนำไปปฏิบัติเชิงกลยุทธ์ และ 4) การประเมินผล (4) ผลลัพธ์ที่คาดหวัง สรุปได้ดังภาพ

แผนภาพที่ 4.3 รูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อพัฒนา
นิสิตนักศึกษา (ACSA Model)

จากแผนภาพที่ 4.3 แสดงรูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิต
ศึกษานำเสนอองค์ประกอบของรูปแบบความร่วมมือฯ มีดังนี้

4. คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์

จากการสังเคราะห์เอกสาร บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ พบว่า
การพัฒนาบัณฑิตให้มีคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นจากความร่วมมือระหว่างงาน
วิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาประกอบด้วย 4 คุณลักษณะ ดังนี้

แผนภาพที่ 4.4 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตนักศึกษาที่พัฒนาโดยความร่วมมือระหว่างงาน
วิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา

จากแผนภาพที่ 4.4 เป็นการสังเคราะห์จากการวิเคราะห์เอกสาร บทความ งานวิจัยจากสื่อ
สิ่งพิมพ์ต่างๆ และความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาบัณฑิตศึกษา เพื่อกำหนดคุณลักษณะ
ที่พึงประสงค์ของนิสิตนักศึกษาเป้าหมายที่ผ่านการพัฒนาโดยความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและ
งานกิจการนิสิตนักศึกษา มีดังนี้

(1) **มีความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก** (Global and Thai Citizenship: G) หมายถึง ความตระหนักในคุณค่าของเอกลักษณ์ความเป็นไทย มีเห็นคุณค่าในเอกลักษณ์ความเป็นไทย มีจิตสำนึกประชาธิปไตย มีทักษะทางสังคมข้ามวัฒนธรรม สามารถเรียนรู้และอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม เป็นพลเมืองที่มีคุณค่าต่อสังคมไทยและสังคมโลก

(2) **มีทักษะอาชีพ ความเป็นผู้นำ และทักษะชีวิต** (Occupational, Life and Leadership Skills: O) มีทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีความเป็นผู้นำ มีเป้าหมายในชีวิตและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีความเป็นตัวของตัวเอง มีทักษะในการให้ความร่วมมือ มีความสามารถในการปรับตัว มีทักษะในการบริหารจัดการและการเป็นผู้ประกอบการ มีทักษะการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ

(3) **มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม** (Awareness of Self and Social Responsibility: A) หมายถึง มีจิตอาสาและสำนึกสาธารณะ มีวินัยในตนเอง มีความซื่อสัตย์ น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวัน

(4) **มีศักยภาพในการเรียนรู้และความคิด** (Learning and Thinking Capacity: L) หมายถึง มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีทักษะในการคิดแก้ปัญหา มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะและความสามารถด้านนวัตกรรม มีทักษะการคิดแบบองค์รวม มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เชิงตัวเลข มีทักษะการสื่อสารมีทักษะในการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ และสื่อต่างๆ

5. งานพัฒนานิสิตนักศึกษา

เป็นการดำเนินการกิจกรรมความร่วมมือของงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา ภายใต้ข้อบ่งชี้ความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา มี 3 ลักษณะ ดังแผนภาพที่ 4.5

แผนภาพที่ 4.5 งานพัฒนานิสิตนักศึกษาจากงานความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา

จากแผนภาพที่ 4.5 งานพัฒนานิสิตนักศึกษาจากงานความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา ดำเนินการใน 3 แนวทางดังนี้

(1) พัฒนานิสิตนักศึกษาผ่านรายวิชา (development by subject) หมายถึง จัดการเรียนการสอนร่วมกันระหว่างอาจารย์ผู้สอนในรายวิชาและอาจารย์ฝ่ายกิจการนิสิตซึ่งมีเนื้อหาสาระความรู้ และผลการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ แบบ Active-Learning, Problem Based Learning, Project Based Learning หรือ Activity Based Learning มี 2 ลักษณะย่อยดังนี้

1.1 จัดการเรียนการสอนในรายวิชาตามหลักสูตร

1.2 จัดการเรียนการสอนในรายวิชาศึกษาทั่วไป

(2) พัฒนาผ่านการพัฒนาตนเองของนิสิตนักศึกษา (development by self-development) หมายถึง จัดกิจกรรมและให้บริการนิสิตนักศึกษาเพื่อพัฒนาความสามารถและทักษะต่างๆของตนเองด้านวิชาการ ด้านอาชีพและด้านชีวิตโดยอาจารย์และบุคลากรหน่วยให้คำปรึกษา หน่วยแนะแนวการศึกษาและอาชีพ หน่วยวินยนิสิตนักศึกษา หน่วยส่งเสริมสุขภาพะนิสิตนักศึกษา หน่วยหอพักนิสิตนักศึกษา ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษาร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษาของนิสิตนักศึกษา

(3) พัฒนาผ่านการเรียนรู้เชิงบริการ (development by service learning) หมายถึง จัดให้นิสิตนักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมบริการวิชาการและจัดกิจกรรมให้นิสิตนักศึกษา ดำเนินการบริการวิชาการร่วมกับอาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา โดยอาศัยความรู้ ทักษะวิชาชีพแต่ละวิชาชีพโดยหลักสูตรแต่ละหลักสูตรร่วมกับฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษาผ่านองค์การ มูลนิธิหน่วยงานของรัฐและเอกชน

6. กลไกความร่วมมือ

ในการดำเนินการงานความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตศึกษานั้น องค์ประกอบที่สำคัญมี 4 ส่วนดังแผนภาพที่ 4.6

แผนภาพที่ 4.6 กลไกความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา

จากแผนภาพที่ 4.6 แสดงองค์ประกอบของกลไกความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อพัฒนาความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

1) การเตรียมการ (Arrangement; A) หมายถึง สถาบันอุดมศึกษาจะต้องดำเนินการต่างๆ เพื่อให้การพัฒนานิสิตนักศึกษาของสถาบันฯ ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ผ่านความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิต โดยดำเนินการดังนี้

(1) สถาบันอุดมศึกษาโดยสภามหาวิทยาลัยจะต้องแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาคุณลักษณะนิสิตนักศึกษา ประกอบด้วย ผู้แทนสภามหาวิทยาลัย เป็นประธาน กรรมการประกอบด้วยอธิการบดี รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้แทนนิสิตนักศึกษาปัจจุบัน กรรมการสภามหาวิทยาลัย และผู้อำนวยการหน่วยงานฝ่ายวิชาการและฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา เป็นกรรมการและเลขานุการ โดยมีอำนาจหน้าที่ 1) เสนอนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนานิสิตนักศึกษาต่อสภามหาวิทยาลัย 2) พิจารณาและให้ความเห็นชอบหลักการของแผนงาน/โครงการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานิสิตนักศึกษา 3) กำกับติดตามและประเมินผลการดำเนินงานด้านการพัฒนานิสิตนักศึกษา 4) รายงานผลการดำเนินงานพัฒนานิสิตนักศึกษาต่อสภามหาวิทยาลัย และ 4) งานอื่นๆ ที่สภามหาวิทยาลัยมอบหมายให้ดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานิสิตนักศึกษา

(2) สถาบันอุดมศึกษาจะต้องกำหนดนโยบายและกำกับการดำเนินงานเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษา กำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจในการพัฒนานิสิตนักศึกษาแบบร่วมคิดร่วมทำ กำหนดค่านิยมหลัก (Core Value) และความตระหนักในการพัฒนานิสิตศึกษาร่วมกันระหว่างอาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา กำหนดเป้าหมายในการพัฒนานิสิตนักศึกษาให้สอดคล้องกับคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของแต่ละสถาบัน จัดทำแผนงานบูรณาการรายวิชาและกิจกรรมนิสิตนักศึกษา

(3) สถาบันอุดมศึกษาจะต้องกำหนดผู้รับผิดชอบการปฏิบัติงานในขอบข่ายความร่วมมือกันฯ โดยกำหนดค่านิยมหลักและความตระหนักในการพัฒนานิสิตศึกษาร่วมกัน กำหนดแนวทางปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างอาจารย์ฝ่ายวิชาการและอาจารย์ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษาในงานด้านพัฒนานิสิตนักศึกษา และกำหนดภารกิจในสถาบันอุดมศึกษาในการพัฒนานิสิตนักศึกษาโดยปฏิบัติงานหรือดำเนินงานร่วมกันระหว่างฝ่ายวิชาการและฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษาในขอบข่ายความร่วมมือฯ

2) การวางแผนอย่างมีโครงสร้าง (Construct Planning) หมายถึง การวางแผนการดำเนินการพัฒนานิสิตศึกษาร่วมกันในด้านการพัฒนานิสิตนักศึกษาผ่านรายวิชา โดยกำหนดลักษณะรายวิชาและออกแบบการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะทางปัญญา ทักษะความสามารถให้แก่ นิสิต

นักศึกษาในหลักสูตรและรายวิชาศึกษาทั่วไปให้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง โดยมีการแต่งตั้ง คณะอนุกรรมการเพื่อกำหนดเนื้อหาด้านการเรียนการสอนและกิจกรรมที่มีอาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ ฝายกิจการนิสิตนักศึกษาเป็นกรรมการ การวางแผนการดำเนินการพัฒนานิสิตนักศึกษาร่วมกันด้าน การพัฒนานิสิตนักศึกษาผ่านการพัฒนาตนเองของนิสิตนักศึกษาโดยจัดสภาพแวดล้อมเชิงวิชาการ และการให้เสรีภาพในการเลือกเข้าร่วมและจัดกิจกรรมต่างๆ ตามความสนใจของนิสิตนักศึกษา และมีการ ส่งเสริมและกระตุ้นให้นิสิตนักศึกษาเรียนรู้การใช้ชีวิตนิสิตนักศึกษาจากการรับบริการและการมี ส่วนร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆของสถาบัน และการวางแผนการดำเนินการพัฒนานิสิตนักศึกษา ร่วมกันด้านพัฒนานิสิตนักศึกษาผ่านการเรียนรู้เชิงบริการ โดยกำหนดพื้นที่ เป้าหมาย และรูปแบบ ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงบริการ เพื่อให้นิสิตนักศึกษาร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงบริการ และมีส่วนร่วมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงบริการของอาจารย์ผู้สอน คณะ และมหาวิทยาลัย

3) การนำไปปฏิบัติเชิงกลยุทธ์ (Strategic Implement) หมายถึง การดำเนินการตาม แผนงานที่วางไว้ โดยจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้แนวคิดรูปแบบการ เรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน (Activity Based Learning) การเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน (Community Based Learning) การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning) จัดการเรียนการสอนและกิจกรรมเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาร่วมกันระหว่างงานวิชาการโดยอาจารย์ ผู้สอนและอาจารย์ บุคลากรฝายกิจการนิสิตนักศึกษา แล้วนำผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับนิสิตนักศึกษา เทียบโอนกับรายวิชาที่มีเนื้อหาที่สอดคล้องกันโดยไม่ต้องเข้าเรียนซ้ำในรายวิชาเพื่อจูงใจให้นิสิต นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อการพัฒนาตนเอง จัดอบรมหรือพัฒนาอาจารย์ผู้สอนฝายวิชาการและ อาจารย์ฝายกิจการนิสิตนักศึกษา ให้มีทักษะการดูแลนิสิตนักศึกษา ทักษะการให้การปรึกษา ปรับ ทัศนคติในการทำงานร่วมกันระหว่างอาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ฝายกิจการนิสิตนักศึกษาโดยจัด สัมมนาและกำหนดเป็นภาระงานอาจารย์ด้านการพัฒนานิสิตนักศึกษาให้เป็นภารกิจหลัก

4) การประเมินผล

สถาบันอุดมศึกษา จะต้องดำเนินการประเมินผลการดำเนินงาน ดังนี้

(1) ประเมินผลการดำเนินงานความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิต นักศึกษา

(2) ประเมินผลการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษา ก่อนและหลังการเข้าเรียน หรือการเข้าร่วม กิจกรรมโดยใช้แบบทดสอบ Pretest และ Posttest

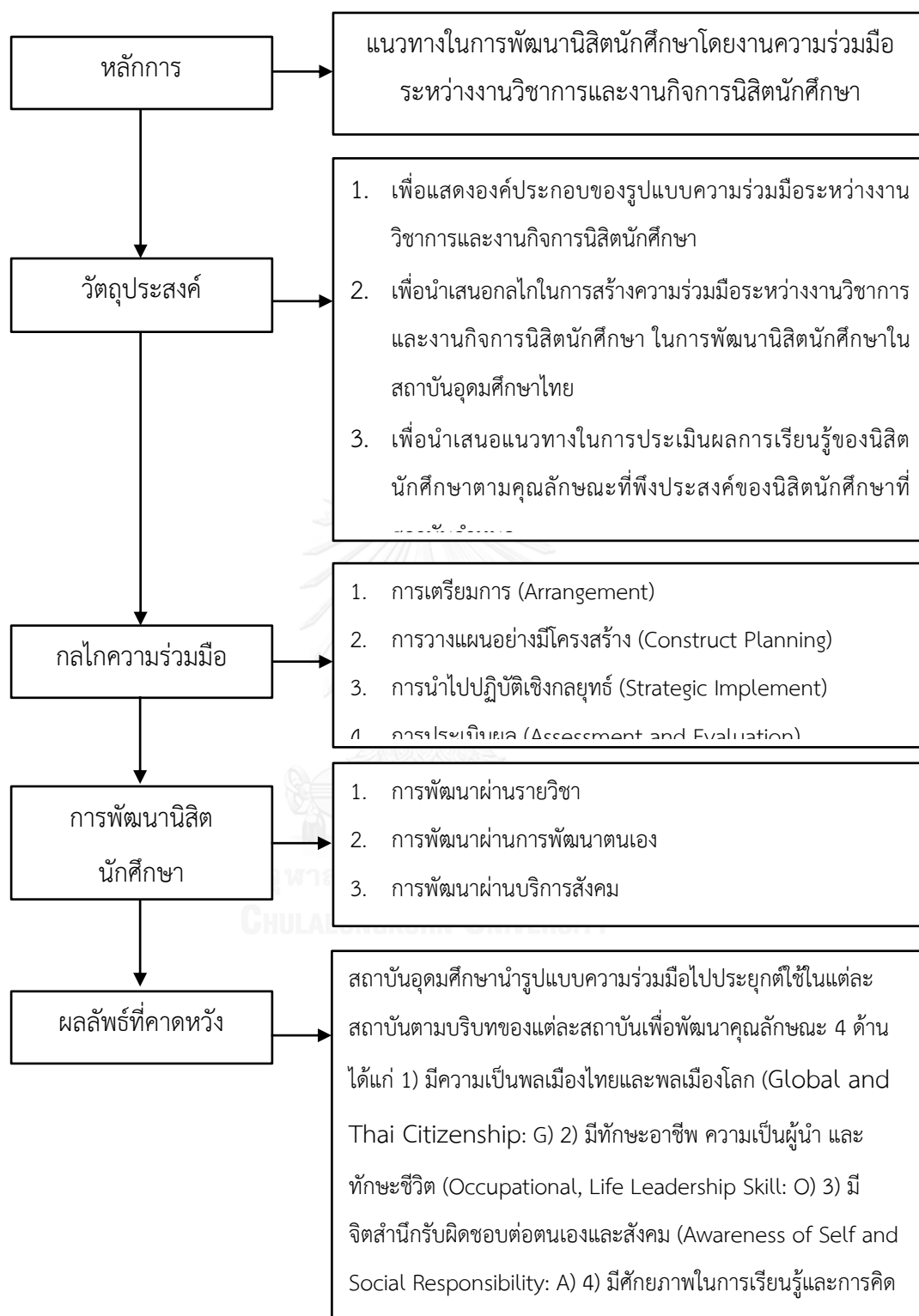
(3) ประเมินผลการเรียนรู้จากการบันทึกข้อมูลการเข้าร่วมกิจกรรม (Activity Transcripts)

(4) ประเมินจากโครงการ/กิจกรรมบูรณาการในชั้นเรียนตามเกณฑ์ที่อาจารย์ผู้สอนและ อาจารย์ฝายกิจการนิสิตนักศึกษากำหนดตามมาตรฐานผลการเรียนรู้

(5) ประเมินแบบ 360 องศา จากอาจารย์ผู้สอน อาจารย์ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา และจากเพื่อนร่วมชั้นหรือเพื่อนร่วมจัดกิจกรรม

ผลลัพธ์ที่คาดหวัง

การศึกษาเรื่อง การนำเสนอรูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา มีเป้าประสงค์หลักนำเสนอความร่วมมือในการพัฒนานิสิตนักศึกษาร่วมกันของงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาซึ่งภารกิจสำคัญของทั้งสองงานในสถาบันอุดมศึกษาคือ การผลิตบัณฑิตให้มีคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามพันธกิจ เอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของแต่ละสถาบัน ดังนั้นผลลัพธ์ที่คาดหวังจากงานวิจัยนี้ คือ สถาบันอุดมศึกษานำรูปแบบความร่วมมือไปประยุกต์ใช้ในแต่ละสถาบันตามบริบทของแต่ละสถาบันเพื่อพัฒนาคุณลักษณะ 4 ด้าน ได้แก่ 1) ความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก (Global and Thai Citizenship: G) 2) มีทักษะอาชีพ ความเป็นผู้นำ และทักษะชีวิต (Occupational, Life Leadership Skill: O) 3) มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม (Awareness of Self and Social Responsibility: A) 4) มีศักยภาพในการเรียนรู้และการคิด (Learning and Thinking Capability: L)

แผนภาพที่ 4.7 รูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การนำเสนอรูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิต นักศึกษาเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อ วิเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา รูปแบบ บทบาทความร่วมมืองานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย เพื่อนำเสนอรูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิต นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษา เพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายในการนำ รูปแบบไปประยุกต์ใช้สำหรับสถาบันอุดมศึกษาไทย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างของประชากรที่ใช้ในการศึกษา มีดังนี้

1. ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนานิสิตนักศึกษา ใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน 9 คน
2. ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาที่มีหน้าที่กำกับดูแลงานด้านวิชาการ และผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาที่มีหน้าที่กำกับดูแลงานด้านกิจการนิสิตนักศึกษา จากสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา คือ มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ มหาวิทยาลัยของรัฐ มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล มหาวิทยาลัยเอกชน ไม่รวมสถาบันเฉพาะทาง ประกอบด้วย 1) รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ 2) รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา 3) ผู้อำนวยการ/หัวหน้างานจัดการศึกษาทั่วไป ใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน 15 คน จาก มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี และมหาวิทยาลัยกรุงเทพ จำนวน 15 คน
3. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานกิจการนิสิตนักศึกษา และด้านการพัฒนารูปแบบ ใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน 18 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูลมี 2 ชุด คือ

1. แบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) มี 2 ชุด ชุดที่ 1 สำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนานิสิตนักศึกษา ใช้เพื่อรวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะนิสิตนักศึกษาที่พึงประสงค์ที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา ชุดที่ 2 สำหรับผู้บริหารในสถาบันอุดมศึกษา ใช้เพื่อรวบรวมสภาพปัจจุบัน ปัญหา รูปแบบ บทบาทความร่วมมืองานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อการพัฒนา นิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา
2. แบบสำรวจโครงการ/กิจกรรมความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการ/กิจกรรม รายวิชาที่เป็นความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาที่จัดขึ้นในสถาบันอุดมศึกษาไทย

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้ มีขั้นตอนดำเนินงาน ดังนี้

1. วิเคราะห์สาระจาก เอกสาร บทความ งานวิจัย จากสื่อ สิ่งพิมพ์ เว็บไซต์ต่างๆ เพื่อสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
2. วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา รูปแบบ บทบาทความร่วมมืองานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อการพัฒนา นิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย
3. สร้าง (ร่าง) รูปแบบความร่วมมืองานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อการพัฒนา นิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย
4. ประชุมสัมมนาผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurship) เพื่อตรวจสอบ (ร่าง) รูปแบบความร่วมมืองานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อการพัฒนา นิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย
5. ปรับปรุงและนำเสนอรูปแบบความร่วมมืองานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อการพัฒนา นิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การนำเสนอรูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิต นักศึกษาเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย สรุปได้ดังนี้

ส่วนที่ 1 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตนักศึกษา

การศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตนักศึกษา โดยวิเคราะห์สาระสาระจาก เอกสาร บทความ งานวิจัย จากสื่อ สิ่งพิมพ์ เว็บไซต์ต่างๆ และรวบรวมความคิดเห็นจากการ สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 คน ในประเด็น (1) คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ใน สถาบันอุดมศึกษาในปัจจุบัน (2) คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างงาน วิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา (3) ความสำคัญและความจำเป็นการพัฒนานิสิตนักศึกษา ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในสถาบันอุดมศึกษาโดยใช้แนวทางความร่วมมือระหว่างงานวิชาการ และงานกิจการนิสิตนักศึกษา สรุปผลได้ดังนี้

1) ผลการวิเคราะห์สาระจากเอกสาร บทความ งานวิจัย จากสื่อ สิ่งพิมพ์ เว็บไซต์ ต่างๆ เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตนักศึกษา โดยผู้วิจัยวิเคราะห์ พบว่าคุณลักษณะที่พึง ประสงค์ของนิสิตนักศึกษา มี 8 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านความรู้ (2) ด้านทักษะทางปัญญา (3) ด้าน สุขภาพ (4) มีคุณธรรมจริยธรรม (5) ด้านการจัดการอารมณ์ (6) ด้านทักษะความสามารถ (7) ด้าน ทักษะชีวิตและอาชีพ และ (8) ด้านอัตลักษณ์

2) ผลการรวบรวมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนานิสิตนักศึกษาเกี่ยวกับ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตนักศึกษา รายละเอียดสรุปได้ดังนี้

(1) คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ในสถาบันอุดมศึกษาในปัจจุบัน ผู้เชี่ยวชาญมี ความเห็นว่า คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ในสถาบันอุดมศึกษา ในปัจจุบัน มีการกำหนด คุณลักษณะตามผลการเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) 5 ด้าน ได้แก่ 1) มีคุณธรรม จริยธรรม 2) มีความรู้ 3) มีทักษะทางปัญญา 4) มีทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและ ความรับผิดชอบ 5) มีทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และเทคโนโลยี กำหนด คุณลักษณะตามปรัชญา ปณิธาน และอัตลักษณ์ของแต่ละสถาบัน มีการกำหนดตามลักษณะวิชาชีพ เฉพาะเช่น ความเป็นครูของนิสิตนักศึกษาคณะครุศาสตร์ เป็นต้น และมีการกำหนดทักษะที่จำเป็น ในศตวรรษที่ 21 เช่น ทักษะการคิดต่างๆ เป็นต้น

(2) คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและ งานกิจการนิสิตนักศึกษา ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า คุณลักษณะของนิสิตนักศึกษาของแต่ละ สถาบันอุดมศึกษาที่พัฒนาขึ้นจากความร่วมมือของงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา ควรจะมี คุณลักษณะได้แก่ (1) ด้านความรู้ เป็นผู้มีควมไม่ใ้เรียนรู้ (2) ด้านทักษะทางปัญญา เป็นผู้คิดเป็น มี

ความสามารถในการแก้ปัญหา มีความคิดสร้างสรรค์ 3) ด้านทักษะความสามารถ เป็นผู้ทำเป็น มีทักษะในการทำงานเป็นทีม มีภาวะผู้นำ (4) ด้านคุณธรรม จริยธรรม เป็นผู้ที่มีจิตสำนึกสาธารณะ มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม มีวินัย (5) ด้านทักษะชีวิตและอาชีพ ความเป็นพลเมืองไทย และพลเมืองโลก มีภูมิคุ้มกันในการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน

(3) ความสำคัญและความจำเป็นในการพัฒนานิสิตนักศึกษาให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในสถาบันอุดมศึกษาโดยใช้แนวทางความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา มีความสำคัญ ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า ความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา มีความจำเป็น และมีความสำคัญ โดยควรยึดหลักปรัชญาว่า ภารกิจของงานทั้งสองฝ่าย มีความสำคัญและมีความจำเป็นในการพัฒนานิสิตนักศึกษาเป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ จะทำให้นิสิตนักศึกษาได้รับการพัฒนาแบบองค์รวม และกลไกการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมนอกหลักสูตรในปัจจุบันนั้นได้รับความสนใจจากนิสิตศึกษาน้อยลงเนื่องจากต้องใช้เวลาในการศึกษาในห้องเรียนและมุ่งเน้นความสำเร็จเฉพาะด้านวิชาการทำให้ขาดโอกาส ในการพัฒนาตนเอง หากมีการบูรณาการการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างการเรียนรู้ด้านวิชาการในห้องเรียนและการเข้าร่วมดำเนินกิจกรรมจะสามารถพัฒนานิสิตนักศึกษาได้อย่างสมบูรณ์

ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตนักศึกษาผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนานิสิตศึกษามาสังเคราะห์เป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตนักศึกษาที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา มี 4 ประการ สรุปได้ดังนี้

(1) **มีความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก** (Global and Thai Citizenship: G) หมายถึง นิสิตนักศึกษาต้องความตระหนักและเห็นคุณค่าในคุณค่าของเอกลักษณ์ความเป็นไทย มีจิตสำนึกประชาธิปไตย มีทักษะทางสังคมข้ามวัฒนธรรม สามารถเรียนรู้และอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม เป็นพลเมืองที่มีคุณค่าต่อสังคมไทยและสังคมโลก

(2) **มีทักษะอาชีพ ความเป็นผู้นำ และทักษะชีวิต** (Occupational, Life and Leadership Skills: O) มีทักษะการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ มีทักษะในการบริหารจัดการ และการเป็นผู้ประกอบการ มีทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ความเป็นผู้นำ มีเป้าหมายในชีวิต และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ความเป็นตัวของตัวเอง มีทักษะในการให้ความร่วมมือ มีความสามารถในการปรับตัว

(3) **มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม** (Awareness of Self and Social Responsibility: A) หมายถึง มีจิตอาสาและสำนึกสาธารณะ มีวินัยในตนเอง มีความซื่อสัตย์ น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวัน

(4) มีศักยภาพในการเรียนรู้และความคิด (Learning and Thinking Capacity: L)

หมายถึง มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีทักษะในการคิดแก้ปัญหา มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะและความสามารถด้านนวัตกรรม มีทักษะการคิดแบบองค์รวม มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์เชิงตัวเลข มีทักษะการสื่อสาร มีทักษะในการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ และสื่อต่างๆ

จากการสังเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตนักศึกษา ผู้วิจัยได้นำมากำหนดเป็นเป้าประสงค์ในการพัฒนานิสิตนักศึกษา

ส่วนที่ 2 สภาพปัจจุบัน ปัญหา รูปแบบ บทบาทความร่วมมืองานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา

การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา รูปแบบ บทบาทความร่วมมืองานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ผู้วิจัยรวบรวมจากผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนานิสิตนักศึกษา ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาที่กำกับดูแลงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา และผู้บริหารงานด้านการจัดการศึกษาทั่วไป ในประเด็น (1) สภาพปัจจุบันของความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษา (2) กระบวนการหรือการดำเนินงานที่เป็นความร่วมมือกันระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา (3) รูปแบบหรือแนวทางการพัฒนานิสิตนักศึกษาให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างฝ่ายวิชาการและฝ่ายกิจการนิสิตในสถาบันอุดมศึกษา (4) ปัจจัยที่จะสร้างความสำเร็จในการพัฒนาความร่วมมือ (5) โครงการหรือกิจกรรมอะไรที่เป็นความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาในสถาบัน (6) ปัญหา/อุปสรรค ในการร่วมมือกันระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษา สรุปได้ดังนี้

2.1 สภาพปัจจุบันของความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษา

ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนานิสิตนักศึกษามีความคิดเห็นว่า ปัจจุบันสภาพของความร่วมมือฯ มีดังนี้ (1) มีการดำเนินการร่วมกันเชิงนโยบาย โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายด้านพัฒนานิสิตนักศึกษา (2) มีการวางแผนงานร่วมกันระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา

เพื่อกำหนดปฏิทินการศึกษาและกิจกรรม (3) มีการแก้ปัญหาและให้ความช่วยเหลือนิสิตนักศึกษา ร่วมกัน (4) มีการจัดอบรมบรรยายให้ความรู้และทักษะการให้คำปรึกษาและการดูแลนิสิตนักศึกษา ให้แก่อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาที่กำกับดูแลงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา และผู้บริหารงานด้านการจัดการศึกษาทั่วไป มีความคิดเห็นดังนี้ (1) ส่วนใหญ่มีการแต่งตั้ง คณะกรรมการบริหารซึ่งมีอธิการบดีเป็นประธาน (2) มีแผนยุทธศาสตร์และกลยุทธ์พัฒนานิสิต ร่วมกัน (3) มีจัดโครงการพัฒนาทักษะให้อาจารย์ที่ปรึกษานิสิต (4) มีการจัดทำปฏิทินการศึกษา ร่วมกัน (5) ร่วมกันช่วยเหลือนิสิตนักศึกษากรณินิสิตนักศึกษามีปัญหาด้านการเรียนซึ่งเป็นผลมาจาก ปัญหาส่วนตัวมีกิจกรรมที่ดำเนินการร่วมกันเช่น ค่ายพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ (6) ฝ่ายกิจการนิสิต นักศึกษาขออนุญาตจากฝ่ายวิชาการเพื่อให้นิสิตนักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรม (7) บางแห่งมีการจัดการ เรียนการสอนในรายวิชาในระดับคณะต่างๆมีการออกแบบรายวิชาที่จะนำกิจกรรมไปปฏิบัติในการ เรียนการสอนโดยใช้แนวคิด Activity-Based Learning

กระบวนการหรือการดำเนินงานที่เป็นความร่วมมือกันระหว่างงานวิชาการและงาน กิจการนิสิตนักศึกษา ผู้บริหารฯ มีความคิดเห็นดังนี้ (1) มหาวิทยาลัยโดยสภามหาวิทยาลัยต้อง กำหนดนโยบายให้มีการบูรณาการการทำงานร่วมกัน (2) สร้างความตระหนักให้ผู้ปฏิบัติงานเห็น ความสำคัญและความจำเป็นในการบูรณาการงานร่วมกัน (3) ร่วมกันคิดทำงานและรับผิดชอบร่วมกัน (4) กำหนดค่านิยมร่วมกันทั้งสองฝ่ายเพื่อกำหนดเป้าหมายในการพัฒนานิสิตนักศึกษาร่วมกัน (5) กำหนดโครงสร้างงานและผู้รับผิดชอบในรูปแบบของคลัสเตอร์

2.2 รูปแบบหรือแนวทางการพัฒนานิสิตนักศึกษาให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่เกิด จากความร่วมมือระหว่างฝ่ายวิชาการและฝ่ายกิจการนิสิตในสถาบันอุดมศึกษา

ผู้เชี่ยวชาญฯ มีความคิดเห็นว่า รูปแบบหรือแนวทางที่จะสามารถพัฒนานิสิต นักศึกษาให้มีคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ในปัจจุบัน (1) ควรส่งเสริมให้อาจารย์ผู้สอนและ อาจารย์ฝ่ายกิจการนิสิตนิสิตนักศึกษามุ่งเน้นการเรียนการสอนในห้องเรียนและนอกห้องเรียนโดย ใช้รูปแบบและวิธีการเรียนรู้แบบ Project Based Learning; Problem Based Learning; Activity Based Learning; Community Based Learning ผ่านรายวิชาในหลักสูตร และร่วมกันดำเนินการ จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร และกิจกรรมนอกหลักสูตร (2) ควรร่วมมือกับชุมชน องค์กร หน่วยงานใน ชุมชน เพื่อสร้างโอกาสให้นิสิตนักศึกษาได้เรียนรู้ชุมชน ภูมิสังคม และสภาพการปฏิบัติงานจริง ซึ่ง เป็นการพัฒนาทักษะการทำงาน ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะความเป็นผู้นำและผู้ตาม การพัฒนา ความคิดสร้างสรรค์ สร้างจิตสำนึกรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม และเรียนรู้การอยู่ร่วมกันในสังคม

ส่วนผู้บริหารฯ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบหรือแนวทางการพัฒนานิสิตนักศึกษา ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างฝ่ายวิชาการและฝ่ายกิจการนิสิตใน

สถาบันอุดมศึกษา ดังนี้ (1) จัดบริการวิชาการในชุมชนเพื่อตอบโจทย์ปัญหาของชุมชนหรือช่วยพัฒนาชุมชนตามสภาพจริงโดยให้นิสิตนักศึกษาเรียนรู้จากการลงพื้นที่ในชุมชน (2) จัดการเรียนการสอนในรายวิชาศึกษาทั่วไปเพื่อพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์และอัตลักษณ์ของสถาบันโดยใช้รูปแบบ Active Learning ไม่เน้นการสอนแบบบรรยายแต่เน้นการปฏิบัติ (3) จัดวิชาเรียนในรายวิชาในหลักสูตรที่เน้นการพัฒนาทักษะในการปฏิบัติงานวิชาชีพ โดยร่วมกับองค์การและชุมชน (4) จัดกิจกรรมพัฒนาทักษะการเรียนรู้ต่างๆ ให้แก่นิสิตนักศึกษาแล้วนำผลการร่วมกิจกรรมไปเทียบโอนหน่วยกิตในรายวิชาที่สอดคล้องกับเนื้อหาในรายวิชา

2.3 ปัจจัยที่จะสร้างความสำเร็จในการพัฒนาความร่วมมือ ผลการเก็บรวบรวมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ปัจจัยความสำเร็จในการพัฒนาความร่วมมือ ได้แก่ (1) นโยบายของมหาวิทยาลัยจะต้องกำหนดให้มีการบูรณาการงานร่วมกันโดยกำหนดออกมาโดยสภามหาวิทยาลัยเพื่อความยั่งยืนและต่อเนื่องเนื่องจากลักษณะการทำงานและธรรมชาติของผู้ปฏิบัติงานด้านวิชาการและด้านกิจการนิสิตนักศึกษาแตกต่างกัน (2) ต้องสร้างความตระหนักให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้แก่ ผู้บริหาร อาจารย์ทั้งอาจารย์ผู้สอน อาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการของนิสิตนักศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษากิจการนิสิตนักศึกษา และผู้ปฏิบัติงานด้านวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา เห็นความสำคัญและความจำเป็นในการบูรณาการงานร่วมกัน โดยต้องกำหนดภารกิจให้บูรณาการงานของทั้งสองฝ่าย จึงจะประสบความสำเร็จในการร่วมมือกัน (3) ทัศนคติของผู้บริหาร ที่จะต้องตระหนักในการพัฒนานิสิตนักศึกษาร่วมกันและให้การสนับสนุนภารกิจให้ทั้งสองงานคิดวางแผนและปฏิบัติงานร่วมกัน (3) อาจารย์จะต้องมีบทบาทและตระหนักในภาระงานด้านการพัฒนานิสิตนักศึกษาร่วมกับฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา และอาจารย์ควรปรับรูปแบบหรือแนวทางการสอนแบบยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

ส่วนความคิดเห็นจากผู้บริหารฯ พบว่า ปัจจัยที่จะสร้างความสำเร็จในการสร้างความร่วมมือ ประกอบด้วย (1) นโยบายของมหาวิทยาลัย (2) ทัศนคติของผู้บริหาร (3) หลักสูตรและการเรียนการสอน (4) อาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ที่ปรึกษา (5) บุคลากรตระหนักในการร่วมมือกัน

2.4 โครงการหรือกิจกรรมที่เป็นความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาในสถาบัน ผู้บริหารฯ มีความคิดเห็นและอธิบายตัวอย่างโครงการ/กิจกรรมและรายวิชาที่เป็นความร่วมมือว่า ส่วนใหญ่ยังไม่มี การจัดโครงการ/กิจกรรมที่เป็นการบูรณาการความร่วมมือทั้งด้านการเรียนการสอนและกิจการนิสิตนักศึกษาที่ชัดเจน มีเพียงบางแห่งที่มีการจัดการสอนในรายวิชาศึกษาทั่วไปโดยฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา ได้แก่ รายวิชาความเป็นพลเมืองของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ซึ่งเป็นการเปิดรายวิชาศึกษาทั่วไปในกลุ่มวิชาบังคับ ส่วนจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีการจัดการสอนรายวิชาศึกษาทั่วไป รายวิชาการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมนิสิตนักศึกษา ซึ่งผู้รับผิดชอบวิชาคือ ศูนย์จัดการศึกษาทั่วไป มีลักษณะของการร่วมมือกับฝ่ายกิจการนิสิตโดย

มอบหมายงานให้นิสิตที่ลงทะเบียนเรียนเข้าร่วมจัดกิจกรรม ในส่วนของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์มีการทดลองเปิดเรียนวิชาศึกษาทั่วไป ชื่อวิชาศาสตร์แห่งแผ่นดิน จากแนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยคือเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อความกินดีอยู่ดีจึงมีแนวคิดที่จะสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตให้มีจิตสำนึกด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและตระหนักในคุณค่าของตนเอง นอกจากนี้พบว่า มหาวิทยาลัยกรุงเทพมีการจัดกิจกรรมชื่อ กิจกรรม 360 องศา เป็นกิจกรรมนอกห้องเรียนที่มีแนวคิดคนกล้าคิดค้นร่วมกับมูลนิธิ คนกล้าคิดค้น ในระยะแรก ดำเนินการจัดโดยคณะนิเทศศาสตร์ แต่ในระยะที่ 2 จะขยายสู่ระดับมหาวิทยาลัยโดยผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา และในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี มีกิจกรรมบริการวิชาการแก้วัดปัญญานันทาราม กรณีการสร้างสังเวชนียสถานโดยคณาจารย์ในมหาวิทยาลัยจากคณะศิลปกรรมศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ คณะสื่อสารมวลชน และฝ่ายกิจการนักศึกษาร่วมกันดำเนินโครงการแบบบูรณาการองค์ความรู้โดยให้นิสิตมีส่วนร่วม

2.6 ปัญหา/อุปสรรค ในการร่วมมือกันระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษา ผู้บริหาร พบว่า 1) นโยบายไม่ชัดเจน 2) อดตาของอาจารย์ 3) การผลักดันของผู้บริหาร 4) วัฒนธรรมองค์กรของทั้งสองฝ่ายต่างกัน 5) บุคลากรปฏิบัติงานแบบงานประจำ

สรุปสภาพปัจจุบันจากการศึกษาวิจัย มีดังตารางที่ 5.1

ตารางที่ 5.1 สรุปสภาพปัจจุบัน ปัญหา และรูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา

ประเด็นวิเคราะห์	สภาพปัจจุบัน	รูปแบบความร่วมมือ
ด้านนโยบาย	<ol style="list-style-type: none"> 1. นโยบายเกี่ยวกับการบูรณาการความร่วมมือไม่ชัดเจน 2. มีการแต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายด้านการพัฒนานิสิตนักศึกษาเพื่อกำหนดนโยบาย และแผนงานเพื่อการพัฒนา นิสิตนักศึกษา 3. มีการแต่งตั้งผู้บริหารทั้งสองฝ่าย ต่างฝ่ายต่างทำหน้าที่ตามภารกิจของตนเอง 	<p>แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาคุณลักษณะนิสิตนักศึกษา โดยสภามหาวิทยาลัยเพื่อความต่อเนื่องและเกิดความยั่งยืนในการดำเนินการ</p>

ตารางที่ 5.1 สรุปสภาพปัจจุบัน ปัญหา และรูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงาน
กิจการนิสิตนักศึกษา (ต่อ)

ประเด็นวิเคราะห์	สภาพปัจจุบัน	รูปแบบความร่วมมือ
<p>ด้านการบริหารงาน วิชาการและงานกิจการ นิสิตนักศึกษา</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ขาดระบบบริหารจัดการในเชิงระบบงานที่ดี ที่ เอื้ออำนวยต่อการพัฒนานิสิต นักศึกษาในเชิง ขององค์กรรวม 2. ขาดการประสานแผนการดำเนินงานด้านพัฒนา นิสิตนักศึกษาระหว่างหน่วยงานต่างๆใน มหาวิทยาลัย 3. การผลักดันนโยบายสู่การขยายผลในระดับ คณะ/หน่วยงาน 4. ความเชื่อมโยงแผนงานระหว่างฝ่ายวิชาการและ ฝ่ายกิจการนักศึกษาและระดับคณะยังขาดความ ชัดเจน 	<p>กำหนดแนวทางการ ดำเนินงานที่ชัดเจน มีความ เชื่อมโยงกับงานวิชาการและ งานกิจการนิสิตนักศึกษาในทุก ส่วนงานที่เกี่ยวข้อง</p>
<p>ด้านหลักสูตร การเรียน การสอนและกิจกรรม</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่ขาดการจัดทำ แผนพัฒนานิสิตแบบองค์รวม การดำเนินงานที่ ปฏิบัติอยู่ไม่ได้ใช้ปณิธานและคุณลักษณะบัณฑิต ที่พึงประสงค์ของสถาบันเป็นตัวตั้ง 2. โครงการเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่อยู่ บนรากฐานความคิดของผู้ดำเนินโครงการที่ พิจารณาเห็นว่าควรได้มีการดำเนินงานในเรื่อง ดังกล่าว แต่ไม่ได้อยู่บนรากฐานข้อมูล นิสิต นักศึกษาในสถาบัน 3. การเรียนของนิสิตนักศึกษาไม่สัมพันธ์กับโอกาส การเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อพัฒนานิสิต นักศึกษา 4. กิจกรรมเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาเฉพาะกลุ่ม มากกว่าจะส่งผลในวงกว้าง 5. การดำเนินกิจกรรมไม่น้อยเป็นการจัดทำขึ้นเพื่อ ใช้งบประมาณมากกว่าหวังผลให้เกิดการ ดำเนินงานที่ต่อเนื่องและยั่งยืน 6. ขาดการขยายผล 7. นิสิตนักศึกษายังไม่มีบทบาทในการเข้ามามีส่วน ร่วมในการเสนอแนะกิจกรรมเพื่อพัฒนานิสิต นักศึกษา 	<p>กำหนดรูปแบบแนวทางการ จัดการเรียนรู้แบบองค์รวม</p>

จากผลการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา รูปแบบ บทบาทความร่วมมือองงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาข้างต้น ผู้วิจัยนำมากำหนดองค์ประกอบของรูปแบบความร่วมมือ ดังนี้

1) การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตนักศึกษา มี 3 แนวทาง ดังนี้

1.1 การพัฒนาผ่านรายวิชา หมายถึง จัดการเรียนการสอนร่วมกันระหว่างอาจารย์ผู้สอนในรายวิชาและอาจารย์ฝ่ายกิจการนิสิตซึ่งมีเนื้อหาสาระความรู้ และผลการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ แบบ Active-Learning, Problem Based Learning, Project Based learning หรือ Activity Based Learning

1.2 การพัฒนาผ่านการพัฒนาตนเองของนิสิตนักศึกษา หมายถึง จัดกิจกรรมและให้บริการนิสิตนักศึกษาเพื่อพัฒนาความสามารถและทักษะต่างๆของตนเองด้านวิชาการ ด้านอาชีพ และด้านชีวิต

1.3 การพัฒนาผ่านการเรียนรู้เชิงบริการ หมายถึง จัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงบริการโดยอาศัยความรู้ ทักษะวิชาชีพแต่ละวิชาชีพ

2) กลไกความร่วมมือ มี 4 ส่วน ได้แก่

(1) การเตรียมการ (Arrangement; A) หมายถึง สถาบันอุดมศึกษาจะต้องดำเนินการต่างๆ เพื่อให้การพัฒนานิสิตนักศึกษาของสถาบันฯ ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ผ่านความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิต โดยดำเนินการดังนี้

(2) สถาบันอุดมศึกษาโดยสภามหาวิทยาลัยจะต้องแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาคุณลักษณะนิสิตนักศึกษา ประกอบด้วย ผู้แทนสภามหาวิทยาลัย เป็นประธาน กรรมการประกอบด้วยอธิการบดี รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้แทนนิสิตนักศึกษาปัจจุบัน กรรมการสภามหาวิทยาลัย และผู้อำนวยการหน่วยงานฝ่ายวิชาการและฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา เป็นกรรมการและเลขานุการ โดยมีอำนาจหน้าที่ 1) เสนอนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนานิสิตนักศึกษาต่อสภามหาวิทยาลัย 2) พิจารณาและให้ความเห็นชอบหลักการของแผนงาน/โครงการต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานิสิตนักศึกษา 3) กำกับติดตามและประเมินผลการดำเนินงานด้านการพัฒนานิสิตนักศึกษา 4) รายงานผลการดำเนินงานพัฒนานิสิตนักศึกษาต่อสภามหาวิทยาลัย และ 4) งานอื่นๆ ที่สภามหาวิทยาลัยมอบหมายให้ดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานิสิตนักศึกษา

(3) สถาบันอุดมศึกษาจะต้องกำหนดนโยบายและกำกับการดำเนินงานเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษา กำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจในการพัฒนานิสิตนักศึกษาแบบร่วมคิดร่วมทำ กำหนดค่านิยมหลัก (Core Value) และความตระหนักในการพัฒนานิสิตศึกษาร่วมกันระหว่างอาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา กำหนดเป้าหมายในการพัฒนานิสิตนักศึกษาให้

สอดคล้องกับคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของแต่ละสถาบัน จัดทำแผนงานบูรณาการรายวิชาและ กิจกรรมนิสิตนักศึกษา

(4) สถาบันอุดมศึกษาจะต้องกำหนดผู้รับผิดชอบการปฏิบัติงานในขอบข่ายความร่วมมือกันฯ โดยกำหนดค่านิยมหลักและความตระหนักในการพัฒนานิสิตนักศึกษาร่วมกัน กำหนดแนวทางปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างอาจารย์ฝ่ายวิชาการและอาจารย์ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษาในงาน พัฒนานิสิตนักศึกษา และกำหนดภารกิจในสถาบันอุดมศึกษาในการพัฒนานิสิตนักศึกษาโดย ปฏิบัติงานหรือดำเนินงานร่วมกันระหว่างฝ่ายวิชาการและฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษาในขอบข่ายความร่วมมือฯ

3) การวางแผนอย่างมีโครงสร้าง (Construct Planning) หมายถึง การวางแผนการ ดำเนินการพัฒนานิสิตนักศึกษาร่วมกันในด้านการพัฒนานิสิตนักศึกษาผ่านรายวิชา โดยกำหนด ลักษณะรายวิชาและออกแบบการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะทางปัญญา ทักษะความสามารถให้แก่ นิสิต นักศึกษาในหลักสูตรและรายวิชาศึกษาทั่วไปให้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง โดยมีการแต่งตั้ง คณะอนุกรรมการเพื่อกำหนดเนื้อหาด้านการเรียนการสอนและกิจกรรมที่มีอาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษาเป็นกรรมการ การวางแผนการดำเนินการพัฒนานิสิตนักศึกษาร่วมกันด้าน การพัฒนานิสิตนักศึกษาผ่านการพัฒนาตนเองของนิสิตนักศึกษาโดยจัดสภาพแวดล้อมเชิงวิชาการ และการให้เสรีภาพในการเลือกเข้าร่วมและจัดกิจกรรมต่างๆ ตามความสนใจของนิสิตนักศึกษา และมีการ ส่งเสริมและกระตุ้นให้นิสิตนักศึกษาเรียนรู้การใช้ชีวิตนิสิตนักศึกษาจากการรับบริการและการมี ส่วนร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆของสถาบัน และการวางแผนการดำเนินการพัฒนานิสิตนักศึกษา ร่วมกันด้านพัฒนานิสิตนักศึกษาผ่านการเรียนรู้เชิงบริการ โดยกำหนดพื้นที่ เป้าหมาย และรูปแบบ ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงบริการ เพื่อให้นิสิตนักศึกษาร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงบริการ และมีส่วนร่วมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงบริการของอาจารย์ผู้สอน คณะ และมหาวิทยาลัย

4) การนำไปปฏิบัติเชิงกลยุทธ์ (Strategic Implement) หมายถึง การดำเนินการตาม แผนงานที่วางไว้ โดยจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้แนวคิดรูปแบบการ เรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน (Activity Based Learning) การเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน (Community Based Learning) การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning) จัดการเรียนการสอนและกิจกรรมเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาร่วมกันระหว่างงานวิชาการโดยอาจารย์ ผู้สอนและอาจารย์ บุคลากรฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา แล้วนำผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับนิสิตนักศึกษา เทียบโอนกับรายวิชาที่มีเนื้อหาที่สอดคล้องกันโดยไม่ต้องเข้าเรียนซ้ำในรายวิชาเพื่อจูงใจให้นิสิต นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อการพัฒนาตนเอง จัดอบรมหรือพัฒนาอาจารย์ผู้สอนฝ่ายวิชาการและ อาจารย์ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา ให้มีทักษะการดูแลนิสิตนักศึกษา ทักษะการให้การปรึกษา ปรับ

ทัศนคติในการทำงานร่วมกันระหว่างอาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษาโดยจัดสัมมนาและกำหนดเป็นภาระงานอาจารย์ด้านการพัฒนานิสิตนักศึกษาให้เป็นภารกิจหลัก

5) การประเมินผล (Assessment and Evaluation)

สถาบันอุดมศึกษา จะต้องดำเนินการประเมินผลการดำเนินงาน ดังนี้

ประเมินผลการดำเนินงานความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิต

(1) ประเมินผลการดำเนินงานความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา

(2) ประเมินผลการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษา ก่อนและหลังการเข้าเรียน หรือการเข้าร่วมกิจกรรมโดยใช้แบบทดสอบ Pretest และ Posttest

(3) ประเมินผลการเรียนรู้จากการบันทึกข้อมูลการเข้าร่วมกิจกรรม (Activity Transcripts)

(4) ประเมินจากโครงการ/กิจกรรมบูรณาการในชั้นเรียนตามเกณฑ์ที่อาจารย์ผู้สอนและอาจารย์กิจการนิสิตนักศึกษากำหนดตามมาตรฐานผลการเรียนรู้

(5) ประเมินแบบ 360 องศา จากอาจารย์ผู้สอน อาจารย์ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา และจากเพื่อนร่วมชั้นหรือเพื่อนร่วมจัดกิจกรรม

ส่วนที่ 3 รูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย

ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้สร้างรูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา ดังภาพที่ 5.1 ซึ่งอธิบายรายละเอียดของรูปแบบได้ ดังนี้

แผนภาพที่ 5.1 รูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย (ACSA Model)

จากแผนภาพที่ 5.1 แสดงถึง รูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิต นักศึกษาเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย ซึ่งประกอบด้วย (1) คุณลักษณะที่พึง ประสงค์ของนิสิตนักศึกษา (2) การพัฒนานิสิตนักศึกษา ได้แก่ การพัฒนาผ่านรายวิชา การพัฒนา ผ่านการพัฒนาตนเอง และการพัฒนาผ่านการการเรียนรู้เชิงบริการ (3) กลไกความร่วมมือ ประกอบด้วย 1) การเตรียมการ 2) การวางแผนอย่างมีโครงสร้าง 3) การนำไปปฏิบัติเชิงกลยุทธ์ และ 4) การประเมินผล (4) ผลลัพธ์ที่คาดหวัง

จากแผนภาพแสดงรูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา นำเสนอองค์ประกอบของรูปแบบความร่วมมือฯ มีดังนี้

1. คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์

จากการสังเคราะห์เอกสาร บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ พบว่าการพัฒนานิสิตนักศึกษาให้มีคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นจากความร่วมมือระหว่าง งานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาประกอบด้วย 4 คุณลักษณะ ดังนี้

แผนภาพที่ 5.2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตนักศึกษาที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างงาน วิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา

จากแผนภาพที่ 5.2 แสดงให้เห็นถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่เกิดจากความร่วมมือระหว่าง งานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาซึ่งสังเคราะห์จากเอกสาร บทความ งานวิจัย และความ คิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนานิสิตนักศึกษา สรุปได้ดังนี้

(1) ความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก (Global and Thai Citizenship: G)

G หมายถึง ความตระหนักในคุณค่าของเอกลักษณ์ความเป็นไทย มีเห็นคุณค่าในเอกลักษณ์ความเป็น ไทย มีจิตสำนึกประชาธิปไตย มีทักษะทางสังคมข้ามวัฒนธรรม สามารถเรียนรู้และอยู่ร่วมกันในสังคม พหุวัฒนธรรม เป็นพลเมืองที่มีคุณค่าต่อสังคมไทยและสังคมโลก

(2) มีทักษะอาชีพ ความเป็นผู้นำ และทักษะชีวิต (Occupational, Life and Leadership Skills: O)

O มีทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีความเป็นผู้นำ มีเป้าหมายในชีวิตและ พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีความเป็นตัวของตัวเอง มีทักษะในการให้ความร่วมมือ มีความสามารถ

ในการปรับตัว มีทักษะในการบริหารจัดการและการเป็นผู้ประกอบการ มีทักษะการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ

(3) **มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม** (Awareness of Self and Social Responsibility: A) หมายถึง มีจิตอาสาและสำนึกสาธารณะ มีวินัยในตนเอง มีความซื่อสัตย์ น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวัน

(4) **มีศักยภาพในการเรียนรู้และความคิด** (Learning and Thinking Capacity: L) หมายถึง มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีทักษะในการคิดแก้ปัญหา มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะและความสามารถด้านนวัตกรรม มีทักษะการคิดแบบองค์รวม มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เชิงตัวเลข มีทักษะการสื่อสารมีทักษะในการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ และสื่อต่างๆ

2. การพัฒนานิสิตนักศึกษา

เป็นการดำเนินการกิจกรรมความร่วมมือของงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา ภายใต้ขอบข่ายความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา มี 3 ลักษณะ ดังนี้

แผนภาพที่ 5.3 แนวทางการพัฒนานิสิตนักศึกษา

จากแผนภาพที่ 5.2 แสดงให้เห็นแนวทางการพัฒนานิสิตนักศึกษาจากงานความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา ซึ่งผู้วิจัยสังเคราะห์แนวทางการพัฒนานิสิตนักศึกษาจากเอกสาร บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และความคิดเห็นจากผู้บริหารงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา สรุปได้ว่ามี 3 แนวทาง ดังนี้

(1) พัฒนานิสิตนักศึกษาผ่านรายวิชา (development by subject) หมายถึง จัดการเรียนการสอนร่วมกันระหว่างอาจารย์ผู้สอนในรายวิชาและอาจารย์ฝ่ายกิจการนิสิตซึ่งมีเนื้อหา

สาระความรู้ และผลการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ แบบ Active-Learning, Problem Based Learning, Project Based Learning หรือ Activity Based Learning มี 2 ลักษณะย่อยดังนี้

1.1 จัดการเรียนการสอนในรายวิชาตามหลักสูตร

1.2 จัดการเรียนการสอนในรายวิชาศึกษาทั่วไป

(2) พัฒนาการพัฒนาด้านตนเองของนิสิตนักศึกษา (development by self-development) หมายถึง จัดกิจกรรมและให้บริการนิสิตนักศึกษาเพื่อพัฒนาความสามารถและทักษะต่างๆของตนเองด้านวิชาการ ด้านอาชีพและด้านชีวิตโดยอาจารย์และบุคลากรหน่วยให้คำปรึกษา หน่วยแนะแนวการศึกษาและอาชีพ หน่วยวินยนิสิตนักศึกษา หน่วยส่งเสริมสุขภาพนิสิตนักศึกษา หน่วยหอพักนิสิตนักศึกษา ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษาร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษาของนิสิตนักศึกษา

(3) พัฒนาการเรียนรู้เชิงบริการ (development by service learning) หมายถึง จัดให้นิสิตนักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมบริการวิชาการและจัดกิจกรรมให้นิสิตนักศึกษาดำเนินการบริการวิชาการร่วมกับอาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา โดยอาศัยความรู้ ทักษะวิชาชีพแต่ละวิชาชีพโดยหลักสูตรแต่ละหลักสูตรร่วมกับฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษาผ่านองค์การ มูลนิธิหน่วยงานของรัฐและเอกชน

3. กลไกความร่วมมือ

ในการดำเนินงานความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษานั้นองค์ประกอบที่สำคัญมี 4 ส่วนดังนี้

แผนภาพที่ 5.4 แสดงกลไกความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา

จากแผนภาพที่ 5.4 แสดงองค์ประกอบของกลไกความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อพัฒนาความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

1) การเตรียมการ (Arrangement; A) หมายถึง สถาบันอุดมศึกษาจะต้องดำเนินการต่างๆ เพื่อให้การพัฒนานิสิตนักศึกษาของสถาบันฯ ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ผ่านความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิต โดยดำเนินการดังนี้

(1) สถาบันอุดมศึกษาโดยสภามหาวิทยาลัยจะต้องแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาคุณลักษณะนิสิตนักศึกษา ประกอบด้วย ผู้แทนสภามหาวิทยาลัย เป็นประธาน กรรมการประกอบด้วยอธิการบดี รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้แทนนิสิตนักศึกษาปัจจุบัน กรรมการสภามหาวิทยาลัย และผู้อำนวยการหน่วยงานฝ่ายวิชาการและฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา เป็นกรรมการและเลขานุการ โดยมีอำนาจหน้าที่ 1) เสนอนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนานิสิตนักศึกษาต่อสภามหาวิทยาลัย 2) พิจารณาและให้ความเห็นชอบหลักการของแผนงาน/โครงการต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานิสิตนักศึกษา 3) กำกับติดตามและประเมินผลการดำเนินงานด้านการพัฒนานิสิตนักศึกษา 4) รายงานผลการดำเนินงานพัฒนานิสิตนักศึกษาต่อสภามหาวิทยาลัย และ 4) งานอื่นๆ ที่สภามหาวิทยาลัยมอบหมายให้ดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานิสิตนักศึกษา

(2) สถาบันอุดมศึกษาจะต้องกำหนดนโยบายและกำกับการดำเนินงานเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษา กำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจในการพัฒนานิสิตนักศึกษาแบบร่วมคิดร่วมทำ กำหนดค่านิยมหลัก (Core Value) และความตระหนักในการพัฒนานิสิตศึกษาร่วมกันระหว่างอาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา กำหนดเป้าหมายในการพัฒนานิสิตนักศึกษาให้สอดคล้องกับคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของแต่ละสถาบัน จัดทำแผนงานบูรณาการรายวิชาและกิจกรรมนิสิตนักศึกษา

(3) สถาบันอุดมศึกษาจะต้องกำหนดผู้รับผิดชอบการปฏิบัติงานในขอบข่ายความร่วมมือกันฯ โดยกำหนดค่านิยมหลักและความตระหนักในการพัฒนานิสิตศึกษาร่วมกัน กำหนดแนวทางปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างอาจารย์ฝ่ายวิชาการและอาจารย์ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา ในงานด้านพัฒนานิสิตนักศึกษา และกำหนดภารกิจในสถาบันอุดมศึกษาในการพัฒนานิสิตนักศึกษา โดยปฏิบัติงานหรือดำเนินงานร่วมกันระหว่างฝ่ายวิชาการและฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษาในขอบข่ายความร่วมมือฯ

2) การวางแผนอย่างมีโครงสร้าง (Construct Planning) หมายถึง การวางแผนการดำเนินการพัฒนานิสิตศึกษาร่วมกันในด้านการพัฒนานิสิตนักศึกษาผ่านรายวิชา โดยกำหนดลักษณะรายวิชาและออกแบบการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะทางปัญญา ทักษะความสามารถให้แก่ นิสิต

นักศึกษาในหลักสูตรและรายวิชาศึกษาทั่วไปให้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง โดยมีการแต่งตั้ง คณะอนุกรรมการเพื่อกำหนดเนื้อหาด้านการเรียนการสอนและกิจกรรมที่มีอาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ ฝายกิจการนิสิตนักศึกษาเป็นกรรมการ การวางแผนการดำเนินการพัฒนานิสิตนักศึกษาร่วมกันด้าน การพัฒนานิสิตนักศึกษาผ่านการพัฒนาตนเองของนิสิตนักศึกษาโดยจัดสภาพแวดล้อมเชิงวิชาการ และการให้เสรีภาพในการเลือกเข้าร่วมและจัดกิจกรรมต่างๆ ตามความสนใจของนิสิตนักศึกษา และมีการ ส่งเสริมและกระตุ้นให้นิสิตนักศึกษาเรียนรู้การใช้ชีวิตนิสิตนักศึกษาจากการรับบริการและการมี ส่วนร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆของสถาบัน และการวางแผนการดำเนินการพัฒนานิสิตนักศึกษา ร่วมกันด้านพัฒนานิสิตนักศึกษาผ่านการเรียนรู้เชิงบริการ โดยกำหนดพื้นที่ เป้าหมาย และรูปแบบ ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงบริการ เพื่อให้ นิสิตนักศึกษาร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงบริการ และมีส่วนร่วมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงบริการของอาจารย์ผู้สอน คณะ และมหาวิทยาลัย

3) การนำไปปฏิบัติเชิงกลยุทธ์ (Strategic Implement) หมายถึง การดำเนินการตาม แผนงานที่วางไว้ โดยจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้แนวคิดรูปแบบการ เรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน (Activity Based Learning) การเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน (Community Based Learning) การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning) จัดการเรียนการสอนและกิจกรรมเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาร่วมกันระหว่างงานวิชาการโดยอาจารย์ ผู้สอนและอาจารย์ บุคลากรฝายกิจการนิสิตนักศึกษา แล้วนำผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับนิสิตนักศึกษา เทียบโอนกับรายวิชาที่มีเนื้อหาที่สอดคล้องกันโดยไม่ต้องเข้าเรียนซ้ำในรายวิชาเพื่อมุ่งใจให้นิสิต นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อการพัฒนาตนเอง จัดอบรมหรือพัฒนาอาจารย์ผู้สอนฝายวิชาการและ อาจารย์ฝายกิจการนิสิตนักศึกษา ให้มีทักษะการดูแลนิสิตนักศึกษา ทักษะการให้การปรึกษา ปรับ ทัศนคติในการทำงานร่วมกันระหว่างอาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ฝายกิจการนิสิตนักศึกษาโดยจัด สัมมนาและกำหนดเป็นภาระงานอาจารย์ด้านการพัฒนานิสิตนักศึกษาให้เป็นภารกิจหลัก

4) การประเมินผล

สถาบันอุดมศึกษา จะต้องดำเนินการประเมินผลการดำเนินงาน ดังนี้

(1) ประเมินผลการดำเนินงานความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิต นักศึกษา

(2) ประเมินผลการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษา ก่อนและหลังการเข้าเรียน หรือการเข้าร่วม กิจกรรมโดยใช้แบบทดสอบ Pretest และ Posttest

(3) ประเมินผลการเรียนรู้จากการบันทึกข้อมูลการเข้าร่วมกิจกรรม (Activity Transcripts)

(4) ประเมินจากโครงการ/กิจกรรมบูรณาการในชั้นเรียนตามเกณฑ์ที่อาจารย์ผู้สอนและ อาจารย์ฝายกิจการนิสิตนักศึกษากำหนดตามมาตรฐานผลการเรียนรู้

(5) ประเมินแบบ 360 องศา จากอาจารย์ผู้สอน อาจารย์ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา และจากเพื่อนร่วมชั้นหรือเพื่อนร่วมจัดกิจกรรม

ผลลัพธ์ที่คาดหวัง

การศึกษาเรื่อง การนำเสนอรูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา มีเป้าประสงค์หลักนำเสนอความร่วมมือในการพัฒนานิสิตนักศึกษาร่วมกันของงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาซึ่งภารกิจสำคัญของทั้งสองงานในสถาบันอุดมศึกษาคือ การผลิตบัณฑิตให้มีคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามพันธกิจ เอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของแต่ละสถาบัน ดังนั้นผลลัพธ์ที่คาดหวังจากงานวิจัยนี้ คือ สถาบันอุดมศึกษานำรูปแบบความร่วมมือไปประยุกต์ใช้ในแต่ละสถาบันตามบริบทของแต่ละสถาบันเพื่อพัฒนาคุณลักษณะ 4 ด้าน ได้แก่ 1) ความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก (Global and Thai Citizenship: G) 2) มีทักษะอาชีพ ความเป็นผู้นำ และทักษะชีวิต (Occupational, Life Leadership Skill: O) 3) มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม (Awareness of Self and Social Responsibility: A) 4) มีศักยภาพในการเรียนรู้และการคิด (Learning and Thinking Capability: L)

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การนำเสนอรูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย ได้จากการศึกษาสภาพปัจจุบันของการพัฒนานิสิตนักศึกษาโดยหน่วยงานภายในสถาบันอุดมศึกษาที่มีภารกิจในการผลิตบัณฑิต 2 หน่วยงานสำคัญคือ งานด้านวิชาการและงานด้านกิจการนิสิตนักศึกษา และสังเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตนักศึกษาที่เหมาะสมกับสภาพปัจจุบันและอนาคต และนำเสนอรูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย ซึ่งสามารถสรุปประเด็นการอภิปรายผลจากข้อค้นพบของงานวิจัยและการสร้างรูปแบบความร่วมมือฯ สรุปได้ดังนี้

จากการศึกษาสภาพปัจจุบันของความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาพบว่า สถาบันอุดมศึกษาบางแห่งมีแนวทางการดำเนินงานพัฒนานิสิตนักศึกษาที่เป็นความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา โดยมีการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาในระดับคณะต่างๆมีการออกแบบรายวิชาที่จะนำกิจกรรมไปปฏิบัติในการเรียนการสอนโดยใช้แนวคิด Activity-Based Learning ได้แก่ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ส่วนกระบวนการหรือการดำเนินงานที่เป็นความร่วมมือกันระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา มีกำหนดโครงสร้างงานและผู้รับผิดชอบในรูปแบบของคลัสเตอร์ ได้แก่

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ส่วนรูปแบบหรือแนวทางการพัฒนานิสิตนักศึกษาให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างฝ่ายวิชาการและฝ่ายกิจการนิสิตในสถาบันอุดมศึกษา มีการจัดวิชาเรียนในรายวิชาในหลักสูตรที่เน้นการพัฒนาทักษะในการปฏิบัติงานวิชาชีพ โดยร่วมกับองค์การและชุมชน และจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะการเรียนรู้ต่างๆ ให้แก่นิสิตนักศึกษาแล้วนำผลการร่วมกิจกรรมไปเทียบโอนหน่วยกิตในรายวิชาที่สอดคล้องกับเนื้อหาในรายวิชา ปัจจัยที่จะสร้างความสำเร็จในการพัฒนาความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา พบว่าผู้บริหารทุกคนเห็นตรงกันว่าปัจจัยที่จะสร้างความสำเร็จในการพัฒนาความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาประกอบด้วย 1) นโยบายของมหาวิทยาลัย 2) วิสัยทัศน์ของผู้บริหาร 3) หลักสูตรและการเรียนการสอน 4) อาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ที่ปรึกษา 5) บุคลากรตระหนักในการร่วมมือกัน โครงการหรือกิจกรรมที่เป็นความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาในสถาบัน พบว่า ส่วนใหญ่ยังไม่มี การจัดโครงการ/กิจกรรมที่เป็นการบูรณาการความร่วมมือทั้งด้านการเรียนการสอนและกิจกรรมนิสิตนักศึกษาที่ชัดเจน มีเพียงบางแห่งที่มีการจัดการสอนในรายวิชาศึกษาทั่วไปโดยฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา ได้แก่ รายวิชาความเป็นพลเมือง ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ซึ่งเป็นการเปิดรายวิชาศึกษาทั่วไปในกลุ่มวิชาบังคับ ส่วนจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีการจัดการสอนรายวิชาศึกษาทั่วไป วิชาการเรียนรู้ผ่านกิจกรรม ซึ่งผู้รับผิดชอบวิชาคือศูนย์จัดการศึกษาทั่วไป มีลักษณะของการร่วมมือกับฝ่ายกิจการนิสิตโดยมอบหมายงานให้นิสิตที่ลงทะเบียนเรียนเข้าร่วมจัดกิจกรรม ในส่วนของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์มีการทดลองเปิดเรียนวิชาศึกษาทั่วไป ชื่อวิชาศาสตร์แห่งแผ่นดิน จากแนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยคือเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อความกินดีอยู่ดีจึงมีแนวคิดที่จะสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตให้มีจิตสำนึกด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและตระหนักในคุณค่าของตนเอง นอกจากนี้พบว่า มหาวิทยาลัยกรุงเทพมีการจัดกิจกรรมชื่อ กิจกรรม 360 องศา เป็นกิจกรรมนอกห้องเรียนที่มีแนวคิดคนกล้าคืนถิ่น ร่วมกับมูลนิธิ คนกล้าคืนถิ่น ในระยะแรก ดำเนินการจัดโดยคณะนิเทศศาสตร์ แต่ในระยะที่ 2 จะขยายสู่ระดับมหาวิทยาลัยโดยผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา และในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี มีกิจกรรมบริการวิชาการแก้วัดปัญญานันทาราม กรณีการสร้างสังเวชนียสถานโดยคณาจารย์ในมหาวิทยาลัยจากคณะศิลปกรรมศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ คณะสื่อสารมวลชน และฝ่ายกิจการนักศึกษาร่วมกันดำเนินโครงการแบบบูรณาการองค์ความรู้โดยให้นิสิตมีส่วนร่วม ส่วนปัญหา/อุปสรรค ในการร่วมมือกันระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษา พบว่าการกำหนดนโยบายเป็นสิ่งจำเป็นที่สุดในการพัฒนาความร่วมมือหากนโยบายไม่ชัดเจนจะทำให้ไม่สามารถสร้างความร่วมมือได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ส่วนที่สำคัญในลำดับถัดมาคือ อัตตาของอาจารย์ที่ยังคงยึดถือแนวทางการจัดการเรียนการสอนแบบเดิมๆ ที่มีความเหมาะสมกับบริบทของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป นอกจากนี้ในส่วนการผลักดันของผู้บริหาร การปรับเปลี่ยน วัฒนธรรม

องค์กรของทั้งสองฝ่ายต่างกันให้มีลักษณะการทำงานที่ผสมผสาน โดยปรับงานวิชาการให้มีการบูรณาการกิจกรรมหรืองานกิจกรรมนิสิตนักศึกษาที่ควรพัฒนาโดยนำหลักการความรู้ทางวิชาการมาพัฒนา รูปแบบการเรียนรู้จากการพัฒนาตนเองของนิสิตและการดำเนินการกิจกรรมของนิสิตให้มากขึ้น และส่วนที่สำคัญที่สุดคือ ปรับเปลี่ยนทัศนคติและกรอบแนวทางการทำงานของบุคลากรที่ปฏิบัติงานในเชิงงานประจำให้เป็นงานพัฒนาและสร้างสรรค์ให้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากการอภิปรายผลการวิจัย เรื่อง การนำเสนอรูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาไทย ครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อนำผลงานวิจัยไปประยุกต์ใช้ เพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลงานวิจัยไปประยุกต์ใช้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ระดับสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาควรดำเนินการดังนี้

(1) ควรกำหนดนโยบายการพัฒนานิสิตนักศึกษาแบบองค์รวม โดยเน้นการบริหารจัดการแบบเชื่อมโยงระหว่างฝ่ายวิชาการและกิจการนิสิตนักศึกษา

(2) ควรกำหนดนโยบายให้สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งจัดทำคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของสถาบันที่ชัดเจน สามารถวัดได้ ประเมินได้มีการกำหนดดัชนีตัวชี้วัด ทั้งนี้คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ดังกล่าวต้องสอดคล้องต่อทิศทางการพัฒนานิสิตนักศึกษาในแต่ละชั้นปีที่ชัดเจน

(3) ควรจัดสัมมนาผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา และหน่วยงานด้านการพัฒนานิสิตนักศึกษา เกี่ยวกับทิศทางและการจัดกิจกรรมพัฒนานิสิตนักศึกษา เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนในการดำเนินงานในทิศทางที่สอดคล้องกัน

(4) ควรสนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษาจัดทำฐานข้อมูลนิสิตนักศึกษา เพื่อนำมาใช้ในการกำหนดนโยบายและแนวทางการพัฒนานิสิตนักศึกษา

(5) ควรส่งเสริมให้สถาบันการศึกษาได้ร่วมคิดกิจกรรมทั้งในหลักสูตรและนอกหลักสูตรเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย และเผยแพร่กิจกรรมที่มีการดำเนินงานที่มีผลสัมฤทธิ์สูง เพื่อเป็นรูปแบบให้แก่สถาบันการศึกษาต่างๆ

(6) สร้างเครือข่ายผู้บริหารงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อเป็นแนวทางให้การกำหนดนโยบายการบูรณาการและเพื่อพัฒนาแนวคิดและสร้างนวัตกรรมในการพัฒนานิสิตนักศึกษา เพื่อให้ถึงจุดหมายของการเป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์อย่างยั่งยืน

(7) สร้างเครือข่ายด้านการพัฒนานิสิตนักศึกษา โดยเชื่อมโยงเครือข่ายระหว่างสถาบันอุดมศึกษา หน่วยงานที่จัดการศึกษา และหน่วยงานที่ไม่ได้อยู่ในสายงานการศึกษาเพื่อร่วมกันสร้างโอกาสให้นิสิตนักศึกษาได้เรียนรู้และเข้าใจตนเอง สังคมและชุมชน

(8) สนับสนุนให้มีการสร้างเครือข่ายนิสิตนักศึกษา และสร้างโอกาสมีส่วนร่วมของนิสิตนักศึกษา ได้จัดกิจกรรมสัมมนาเพื่อแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่างๆ เพื่อการพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา

(9) สนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมร่วมระหว่างสถาบันการศึกษาเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และขยายผลสู่ระดับนานาชาติ

2) ระดับสถาบันอุดมศึกษา

(1) สถาบันอุดมศึกษาควรให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตของสถาบันเพิ่มขึ้น และควรกำหนดให้เรื่องการพัฒนา นิสิตนักศึกษา เป็น ระเบียบวาระแห่งสถาบัน (University Agenda) เพื่อเป็นการสร้างกระแสการให้ความสำคัญต่อการพัฒนานิสิตนักศึกษา

(2) สถาบันอุดมศึกษาควรศึกษาผลกระทบจากปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อการพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบัน เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของสถาบันในรายปี เนื่องจากผลกระทบอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงมีอยู่ตลอดเวลา

(3) สถาบันอุดมศึกษาพึงยึดมั่นในปณิธานและคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่สถาบันกำหนด และเผยแพร่ประเด็นดังกล่าวให้ประชาคมภายในมหาวิทยาลัยทราบ ทั้งในส่วนของคณาจารย์ บุคลากร และนิสิตนักศึกษาเพื่อที่ทุกฝ่ายจักได้เข้าใจและตระหนักถึงเป้าหมายที่จะต้องดำเนินการให้เกิดผลสัมฤทธิ์ผล

(4) สถาบันอุดมศึกษาควรให้ความสำคัญต่อการพัฒนานิสิตนักศึกษาเป็นรายบุคคล และกำหนดแนวทางให้นิสิตศึกษารายบุคคลได้รับประโยชน์จากการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยโดยถ้วนหน้า เนื่องจากปัจจุบันพบว่า นิสิตนักศึกษาเพียงบางส่วนเท่านั้นที่ได้รับประโยชน์จากการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาเกี่ยวกับความการพัฒนาให้เป็นผู้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ผ่านความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา

2) ควรมีการศึกษาแนวทางการร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาในระดับคณะ และระหว่างคณะกับระดับมหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กรรข อุตตวิริยชนภาพ. (2540). **ความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษาที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมนิตินักศึกษากับการพัฒนาตนเอง ของนิตินักศึกษาในกรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2546). **ภาพอนาคตและคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์.** เอกสารชุดโครงการวิธีการเรียนรู้ของคนไทย ลำดับที่ 2. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด วี.ที.ซี.คอมมิวนิเคชั่น.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2550). **คลื่นลูกที่ 5 ประชาณัฐสังคม: สังคมไทยที่พึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21.** พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ ชัคเชส มีเดีย จำกัด.
- เกียรติศักดิ์ แสงอรุณ. (2551). **แนวทางการพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะสำหรับเยาวชนไทย: กรณีศึกษากลุ่มและเครือข่ายเยาวชนที่ทำงานด้านจิตสำนึกสาธารณะ.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาพัฒนศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2546). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- คณะกรรมการการอุดมศึกษา, สำนักงาน. **สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา.** (2547). รายงานการวิจัย เรื่อง การศึกษาวิเคราะห์รูปแบบที่เหมาะสมในการพัฒนาบัณฑิตอุดมคติไทย. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www.mua.go.th/users/bhes/catalog_h/Research_sReport.pdf [20 มิถุนายน 2556]
- คณะกรรมการการอุดมศึกษา, สำนักงาน. **สำนักส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนิตินักศึกษา.** (2551). **กิจกรรมนิตินักศึกษากับพัฒนาคุณภาพบัณฑิต.** [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.km.thaicyperu.go.th/linkfile/PMOA/File/KM51/scan/02/student.pdf> [31 สิงหาคม 2555]
- คณะกรรมการการอุดมศึกษา, สำนักงาน. (2551) **กรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 พ.ศ.2551-2565.** [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.mua.go.th/users/bpp/developplan/index.htm> [31 พฤษภาคม 2555]

- คณะกรรมการการอุดมศึกษา, สำนักงาน. (2554ก). **ยุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทยในการเตรียมความพร้อมสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ.2558**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดบางกอกบลิ๊อค.
- คณะกรรมการการอุดมศึกษา, สำนักงาน. (2554ข). **แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559)** [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.mua.go.th/users/bpp/developplan/index.htm> [31 พฤษภาคม 2555]
- คณะกรรมการการอุดมศึกษา, สำนักงาน. (2555). **ประเด็นปฏิรูปอุดมศึกษารอบสอง เล่มสาม**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.mua.go.th/users/bpp/developplan/index.htm> [21 พฤษภาคม 2556]
- คณะกรรมการการอุดมศึกษา, สำนักงาน. **สำนักนโยบายและแผนการอุดมศึกษา. (2556). แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559)**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คณะกรรมการการอุดมศึกษา, สำนักงาน. (2558). **คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา.[ออนไลน์]. แหล่งที่มา:** http://www.mua.go.th/users/bhes/OAMUA58/qa%20manual58/OA_MANUAL30032558.pdf [31 มีนาคม 2558]
- คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. (2554). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 พ.ศ.2555-2559**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.nesdb.go.th/Portals/0/news/plan/p11/plan11.pdf> [31 พฤษภาคม 2555]
- คณะกรรมการเครือข่ายการศึกษาทั่วไปแห่งประเทศไทย, สำนักงาน. (2558) **รายงานเรื่อง กรอบแนวคิดหมวดวิชาศึกษาทั่วไปที่สอดคล้องตามกรอบ มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2552 (TQF : HEd)** [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://mult.chandra.ac.th/cw/ge/images/pdffiles/genbook3.pdf> [30 มิถุนายน 2558]
- จิรวัดน์ วีรังกร. (2553). “สรุปประเด็นการประชุมสัมมนาทิศทางการพัฒนานิสิตนักศึกษาภายใต้ภาวะวิกฤต” เอกสารในการสัมมนาเพื่อพัฒนาบุคลากรด้านกิจการนิสิตนักศึกษาเรื่อง **การวิเคราะห์ผลลัพธ์การเรียนรู้ Learning Outcome**. เมื่อวันที่ 10-11 กันยายน 2553 ณ โรงแรมอุทองอินน์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. (เอกสารไม่ตีพิมพ์เผยแพร่)
- ดร.ณิ ชูประยูร. (2547). **การน้อมนำสาระสำคัญของหลักธรรมในพระไตรปิฎกเพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนานิสิตนักศึกษา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชา สาขาอุดมศึกษา ภาควิชา

นโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ดาวระดา ธรรม. (2547). **การพัฒนาคุณภาพการบริหารงานวิชาการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยของรัฐ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาอุดมศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทพวงมหาวิทยาลัย, กองบริการการศึกษา (2541). **มาตรฐานงานกิจการนักศึกษา**. กรุงเทพฯ:บริษัท ที.พี.พี. จำกัด.

ทิตินา แคมมณี. (2551). **รูปแบบการเรียนการสอน ทางเลือกที่หลากหลาย**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธิดารัตน์ บุญนุช. (2543). **การพัฒนากิจกรรมนิสิตนักศึกษา**. กรุงเทพฯ: ส่วนวิจัยและพัฒนา สำนัก มาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย.

นพลักษณ์ หนักแน่น. (2555). **การพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำของนิสิตนักศึกษาครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ระดับปริญญาบัณฑิต ระหว่าง พ.ศ.2555-2564**. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎี บัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา ภาควิชา นโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นิพัทธา เอี่ยมใบพฤษ. (2549). **การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของการเข้าร่วมกิจกรรมนอกหลักสูตร ของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตในมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร: การ วิเคราะห์กลุ่มพหุ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บุญชม ศรีสะอาด. (2533). **รายงานการวิจัยเรื่องรูปแบบการควบคุมวิทยานิพนธ์**. มหาสารคาม: อภิชาติการพิมพ์.

เบลล์นดา, เจมส์; และ แบรินต์, รอน. (2554). **ทักษะแห่งอนาคตใหม่ การศึกษาเพื่อศตวรรษที่ 21**. แปลโดย วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และ อธิป จิตตฤกษ์. พิมพ์ครั้งแรก. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ โอเพ่นเวิร์ลด์.

ประดินันท์ อุปรมย์. (2540). หน่วยที่ 4 มุ่งสู่กับการเรียนรู้. ใน **เอกสารการสอนชุดวิชาพื้นฐาน การศึกษา**, หน้า 117-155. พิมพ์ครั้งที่ 15. นนทบุรี: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

ประเสริฐ ภูเงิน. (2546). **การพัฒนากลยุทธ์การจัดการกิจการนักศึกษาของสถาบันราชภัฏเพื่อส่งเสริม ทักษะการจัดการของนักศึกษา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต ภาควิชาอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- พสุ เดชะรินทร์. (2549). **Strategy Map: แผนที่ยุทธศาสตร์.** [ออนไลน์] แหล่งที่มา: http://sci.hcu.ac.th/attach/news_1316658612_Strategic.pdf [31 พฤษภาคม 2555]
- พิชัยยุทธ์ สยามพันธกิจ. (2553). **พลเมืองไทยแห่งอนาคตที่พึงปรารถนา.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ สยามมิส พับลิชชิง เฮ้าส์.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2546). **หลักการและพื้นฐานอุดมศึกษา.** กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์, ศิริเดช สุชีวะ, วรวรรณ เหมชะญาติ, และสร้อยสน สกลรักษ์ (2550). **คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนในสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้. ใน การเปลี่ยนผ่าน การศึกษาเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจฐานความรู้: รวบรวมความวิจัย สัตตศิลาสำหรับการเปลี่ยน ผ่านการจัดการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. หน้า 22-41. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.**
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ สมสุข อีระพิจิตร และวัชรีย์ เขาวนดำรงค์ (2552). **กรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย: จากการวิจัยสู่การปฏิบัติ.** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2554). **CCPR กรอบคิดใหม่ทางการศึกษา.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์, ศรเนตร อารีโสภณพิเชฐ และสิริพัทตร์ ศิริโท. (2555). **กรอบคุณวุฒิของประเทศไทย.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2553). **กลยุทธ์การสอนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มาร์แชล โกลด์สมิธ. (2551). **ผู้นำแห่งอนาคต, แปลโดย อิศราวดี ชำนาญกิจ [ออนไลน์].**
แหล่งที่มา:
<http://www.aircadetwing.com/index.php?lay=show&ac=article&id=538675091&Ntype=4> [31 พฤษภาคม 2557]
- เยาวดี วิบูลย์ศรี. (2536). **การประเมินโครงการ แนวคิด และแนวปฏิบัติ.** กรุงเทพฯ: ภาควิชาวิจัย การศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รุจิราภรณ์ รามศิริ. (2555). **พหุวัฒนธรรม.** [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:
<http://www.gotoknow.org/blogs/posts/373642> [31 สิงหาคม 2555]
- ลูกซ์, ริชาร์ด; และ คอลลิส, เจ. เดวิด. (2552). **กลยุทธ์: การสร้างและการนำไปปฏิบัติ Creating and Implement Strategy** แปลโดย จักร ดิงศภัทรีย์. คู่มือ-ตำราชุด HARVARD

- BUSINESS ESSENTIALS หัวใจในการบริหารธุรกิจจากมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- วรากรณ์ สามโกเศศ. (3 มีนาคม 2554). **การศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง**. มติชน [ออนไลน์] แหล่งที่มา: http://www.moe.go.th/moe/th/news/details.php?NewsID=22721&key=news_research [31 พฤษภาคม 2555]
- วรมธ ยอดบูน ศุภสิทธิ์ วนชยางค์กุล และอาทิตย์ วงศ์อติติกุล. (2550). **รายงานการวิจัย: พหุลักษณะในสังคมไทย**. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- วัฒนา วงศ์เกียรติรัตน์. (2553). **การวางแผนและประเมินผลโครงการแบบมุ่งเน้นผลงานในภาครัฐ**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัฒนา วงศ์เกียรติรัตน์. (2554). **หลักการและแนวทางปฏิบัติในการวางแผนยุทธศาสตร์ของหน่วยงานภาครัฐ**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. (2528). **งานบุคลากรนิสิตนักศึกษา**. ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครูศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. (2543). **การพัฒนานิสิตนักศึกษา**. ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครูศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจารณ์ พานิช. (2555ก). **วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ ในศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ บริษัท ตถาตา พับลิเคชั่น จำกัด.
- วิจารณ์ พานิช. (2555ข) **สรุปการบรรยายหัวข้อ ทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 [ออนไลน์]**. แหล่งที่มา: <http://www.siamintelligence.com/education-reform-21-century> [31 กรกฎาคม 2556]
- วิชัย ภูโยธิน, บรรณาธิการ. (มปป.) **หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม ม.4-ม.6**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์ [ออนไลน์]: แหล่งที่มา http://www.trueplookpanya.com/true/knowledge_detail.php?mul_content_id=2125 [25 กรกฎาคม 2555]
- เวสาลี ซาติสุทธิพันธุ์. (2550). **การพัฒนาระบบการเรียนรู้เชิงบริการเพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบสาธารณะของนักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจระดับปริญญาบัณฑิต**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์บัณฑิต ภาควิชาอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ศรเนตร อารีโสภณพิเชฐ. (2550). **การพัฒนากลยุทธ์ความร่วมมือด้านการวิจัยทางสังคมศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2551). **รายงานการสังเคราะห์สภาวะการณ์และปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาไทย**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www.onec.go.th/onec_backoffice/uploads/Book/165-file.pdf [31 กรกฎาคม 2556]
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). **ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (2552-2561)** [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www.onec.go.th/onec_backoffice/uploads/Book/695-file.pdf [31 สิงหาคม 2555]
- สำเนาวิ ขจรศิลป์. (2538). **มติใหม่ของกิจการนักศึกษา 1: พื้นฐานและบริการนักศึกษา**. มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.
- สำเนาวิ ขจรศิลป์. (2538). **มติใหม่ของกิจการนักศึกษา 2: พื้นฐานและบริการนักศึกษา**. มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.
- สุดาพรรณ บินนอก. (2551). **โมเดลเชิงสาเหตุของจิตอาสาของนิสิตระดับปริญญาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุบรรณ พันธุ์วิเศษ และชัยวัฒน์ ปัญญาพงษ์. (2522). **ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สุธิดา พลขำนิ. (2555). **การสร้างเสริมความสามารถในการเผชิญอุปสรรคของนิสิตนักศึกษาไทย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุพิตรา เศลวัตนะกุล. (2550). **การพัฒนากลยุทธ์การบริหารงานกิจการนิสิตนักศึกษาตามแนวทศพิธราชธรรม**. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภัทรา ภูจิตรัตนวลี. (2547). **ปัจจัยและกระบวนการที่เอื้อต่อการพัฒนาจิตสำนึกต่อสังคมของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุมิตตา สว่างทุกข์. (2553). **รูปแบบการพัฒนาศักยภาพตามแนวคิดจิตทั้ง 5 ของการ์ดเนอร์สำหรับนักศึกษายาบาล**. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- หฤทัย อัจจุรงค์. (2549). **ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ภาวะผู้นำ รูปแบบการดำเนินชีวิต และความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง กับการมีจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษาพยาบาล เขตกรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาล ศึกษาศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
- อภิภา ปรัชญพฤทธิ. (2554). **หลังสมัยใหม่นิยมและการอุดมศึกษา.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อินทภาษ.
- อัจฉรา โฉมแจ่ม. (2544). **จิตสำนึกของนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ต่อการรวมกลุ่ม กิจกรรมเพื่อสังคม.** กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการบริหารและ นโยบายสวัสดิการสังคม คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อัจฉรา ไชยอุปถัมภ์. (2550). **การพัฒนา รูปแบบการพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับนิสิตนักศึกษา.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย
- อัมเรศ เนตาสี. (2553). **การพัฒนา รูปแบบการบริหารงานวิชาการ สำหรับมหาวิทยาลัยใน กำกับของรัฐ.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

- Astin, A.W. (1991). **Four Critical Years: Effects of College on Beliefs, Attitudes, and Knowledge.** San Francisco: Jossey Bass Publishers.
- Bourassa, D. M.; Kruger, K. (2001). The National Dialogue on Academic and Student Affairs Collaboration. **New Directions for Higher Education** 116 (Winter): 9-38.
- Brill, P.L., & Worth, R. (1997). **The four levers of corporate change.** New York: American Management Association.
- Carnall, C.A. (1995). **Managing change in organizations.** (2nd edition). London, England: Prentice Hall.
- Carr, C. (1996). **Choice, chance, & organizational change: Practical insights from evolution for business leaders & thinkers.** New York, NY: Amacom.
- Chandler, A.D. (1998). **Strategy and Structure.** Cambridge, MA: MIT Press.
- Chickering, A. W. and Reisser, L. (1993). **Education and Identity.** 2nd Edition. San Francisco: Jossey Bass Publishers,

- Christine, M. I. (2012). **International Higher Education: A Model for Student Engagement through Collaboration**. Campus Activities Programming, October 2012.
- Dale, P. A. and Drake, T. M. (2005). Connecting Academic and Student Affairs to Enhance Student Learning and Success. **New Directions for Community Colleges** 131 (Fall): 51-64.
- Frost, R. A., Strom, S. L., Downey, J., Schultz, D. D., Holland, T. A. (2010). Enhancing student learning with academic and student affairs collaboration. **Community College Enterprise** 16 (Spring): 37-51.
- Good, C. V. (1973). **Dictionary of education**. New York: McGraw-Hill Book.
- Gordon, J. R. (1996). **Organizational behavior: A diagnostic approach**. New Jersey: Prentice-Hall.
- Hausser, D. L. (1980). **Comparison of different models for organizational analysis**. In organizational assessment perspective on the measurement of organizational behavior and the quality of work life. New York: John Wiley & Son.
- Hunter, M.S., and Murray, K. A. (2007). New frontiers for student affairs professionals: Teaching and the first-year experience. **New Directions for Student Services** 117: 25-34.
- Imbra C.M. (2012). **International Higher Education: A Model for Student Engagement through Collaboration**. Incited Campus Activities Programming, p.14-18. St. Cloud State University (MN) (October, 2012)
- James, A. B., and Cherry A. M. B. (2003). **Multicultural Education: Issues and Perspectives**. United States of America [Online]. Available from: <http://www.pochanukul.com/?p=126> [2013, June 30]
- Keeves, P. J. (1988). **Model and Model Building, Educational Research, Methodology and Measurement: An International Handbook**. Oxford: Pergamun Press.
- Kezar, A. (2001). **Organizational Models and Facilitators of Change: Providing a Framework for Student and Academic Affairs Collaboration**. New Directions for Higher Education, no.116, winter 2001.

- Kezar, A. (2003a). Enhancing Innovation Partnerships: Creating a Change Model for Academic and Student Affairs Collaboration. **Innovation Higher Education** 28 (2): 137-156.
- Kezar, A. (2003b). Achieving Student Success: Strategies for Creating Partnerships between Academic and Student Affairs. **NASPA Journal**, Vol.41, no. 1, Fall 2003
- Mescon, M. A., and Khedouri, F. (1985). **Management, individual and organizational effectiveness**. 2nd ed. New York: Harper & Row.
- Middlesex Community College. (2009). **Annual Report Fiscal Year 2009** [Online]. Available from: <http://www.mxcc.commnet.edu/images/customer-files/college-annual-report0809.pdf> [2012, June 15]
- Nadler, D. A. (1980). Role of models in organizational assessment. In E. E. Lawler and S. E. Seashore (ed.), **Organizational assessment perspective on the measurement of organizational behavior and the quality of work life**, pp. 72-90. New York: John Wiley & Son.
- Partnership for 21st Century Skills. (2008). **21st Century Skills, Education & Competitiveness: A RESOURCE AND POLICY GUIDE** [Online]. Available from: http://www.p21.org/storage/documents/21st_century_skills_education_and_competitiveness_guide.pdf [<http://www.mxcc.commnet.edu/images/customer-files/college-annual-report0809.pdf>] [2012, June 15]
- Robbins, H. and Finley, M. (1998). **Why Team Don't Work**. (2nd ed.). London: Orient Business.
- Rovinelli, R.J. and Hambleton, R.K. (1976). **On the Use of Content Specialists in the Assessment of Criterion-Referenced Test Item Validity**. San Francisco: The University of Massachusetts.
- Stoner, J. A. F., and Wankle, C. (1986). **Management**. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Tosi, H.L., and Carroll, S. J. (1982). **Management**. 2nd ed. New York: John Wiley and Sons.
- Willer, D. (1976). **Scientific sociology theory and method**. New Jersey: Prentice-Hall.

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ตารางที่ 1 ก รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสัมภาษณ์และแบบสำรวจ

ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง/สังกัด/หน่วยงาน
1	ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.วัลลภา เทพหัสติน ณ อยุธยา	กรรมการสภามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
2	ดร.จิรวัดน์ วีรังกร	ประธานคณะกรรมการด้านพัฒนานักศึกษานอก ห้องเรียน เครือข่ายบัณฑิตอุดมคติไทย สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา รองผู้อำนวยการกองกิจการนิสิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
3	ดร.ธนีนาฏ ณ สุนทร	ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา และคณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น
4	ดร.นลินี สุดเศวต	อดีตผู้อำนวยการสำนักงานกิจการนักศึกษา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต และมหาวิทยาลัยสยาม อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์
5	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรุณรุ่ง ปภาพลิษฐ์	รองคณบดีฝ่ายวิชาการ และอาจารย์ประจำสาขาวัฒน และประเมิณผล วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัย ราชภัฏพระนคร

ตารางที่ 2 ก รายนามผู้เชี่ยวชาญให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์และแนวทางการพัฒนาความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา

ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง/สังกัด/หน่วยงาน
1	ศาสตราจารย์ ดร.สำเนาวั ขจรศิลป์	ที่ปรึกษาอธิการบดี ฝ่ายกิจการนักศึกษา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต และมหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น
2	ดร.จิรวัดน์ วีรังกร	ประธานคณะอนุกรรมการด้านพัฒนานักศึกษานอก ห้องเรียน เครือข่ายบัณฑิตอุดมคติไทย สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา รองผู้อำนวยการกองกิจการนิสิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
3	ดร.ธนีนาฎ ฅ สุนทร	ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา และคณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น
4	ดร.นลินี สุตเศวต	อดีตผู้อำนวยการสำนักงานกิจการนักศึกษา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต และมหาวิทยาลัยสยาม อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์
5	รองศาสตราจารย์เพชรวรรณ จันทร์รางศุ	อดีตหัวหน้ากิจกรรมนิสิตฝ่ายศิลปวัฒนธรรม สโมสรนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
6	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระพันธ์ รังสีวิจิตรประภา	ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาทั่วไป จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
7	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มนัสนันท์ หัตถศักดิ์	ผู้ช่วยคณบดีฝ่ายวิชาการ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
8	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัจฉราพร โชติพิทักษ์	ผู้อำนวยการกลุ่มงานมาตรฐานและบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีปทุม
9	ดร.สุมิตรา วิริยะ	หัวหน้าฝ่ายทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม กองพัฒนา นักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ธัญบุรี

ตารางที่ 3 ก รายนามผู้บริหารให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา รูปแบบ บทบาทความร่วมมืองานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อการพัฒนา นิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา

ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง/สังกัด/หน่วยงาน
1	ศาสตราจารย์ ดร.ปานสิริ พันธุ์สุวรรณ	รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2	รองศาสตราจารย์ ดร.พิภพ อุดร	รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
3	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมหมาย ผิวสะอาด	รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
4	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อภรณ์ บางเจริญพรพงศ์	รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
5	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสนาะ กลิ่นงาม	รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
6	ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรรยา สิงห์สงบ	รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
7	รองศาสตราจารย์ ดร.ลัดดาวัลย์ ผิวทองงาม	รองอธิการบดีฝ่ายพัฒนาศักยภาพนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
8	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปริญญา เทวานฤมิตรกุล	รองอธิการบดีฝ่ายการนักศึกษาและการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
9	นายวิรัช ไทตระไวทยะ	รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
10	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิญ ดิษสมาน	รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
11	รองศาสตราจารย์ยศ ธีระเดชพงศ์	รองอธิการบดีฝ่ายพัฒนานักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
12	ดร.พีรยา หาญพงศ์พันธ์	ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
13	รองศาสตราจารย์กรกฏา นักรัก	ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 3 ก รายนามผู้บริหารให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา รูปแบบ บทบาทความร่วมมืองานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อการพัฒนา นิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง/สังกัด/หน่วยงาน
14	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระพันธ์ รังสีวิจิตรประภา	ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาทั่วไป จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
15	อาจารย์วนิดา คูชัยสิทธิ์	หัวหน้างานศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
16	รองศาสตราจารย์เพชรวรรณ จันทร์รางศู	อาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชาศึกษาทั่วไป จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4 ก รายนามคณาจารย์และผู้ปฏิบัติงานโครงการความร่วมมือบริการวิชาการแก่สังคม
ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี: กรณีศึกษาการดำเนินโครงการสร้างสังเวชนียสถาน
วัดปัญญานันทาราม

ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง/สังกัด/หน่วยงาน
1	ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุมานีการ์ จันทร์บรรเจิด	ที่ปรึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
2	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยพจน์ หวลมานพ	อาจารย์ประจำคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
3	ดร.พิมพ์ิกา ทองรัมย์	อาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
4	อาจารย์กัญญาณัฐ เปลวเพ็อง	อาจารย์ประจำคณะสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
5	ดร.สุมิตรา วิริยะ	หัวหน้าฝ่ายทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม กองพัฒนานักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
6	นายสุรัชย์ รุ่งเรืองกุลวนิช	บุคลากรกองพัฒนานักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

ตารางที่ 5 ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบรูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงาน
กิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย

ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง/สังกัด/หน่วยงาน
1	รองศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา โขวีไลกุล	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ สภามหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
2	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มรว.กัลยา ติงศภัทิย์	รองอธิการบดี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3	รองศาสตราจารย์ ดร.ธนิต ธงทอง	รองอธิการบดี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
4	รองศาสตราจารย์ ดร.พิภพ อุดร	รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
5	รองศาสตราจารย์เพ็ญพรรณ ยังกง	อนุสาสทอพักนิสิตหญิง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
6	รองศาสตราจารย์แจ่มใส สุวรรณศักดิ์ศรี	อดีตอาจารย์ที่ปรึกษาชมรมศิลปวัฒนธรรม อีสาน ฝ่ายศิลปะและวัฒนธรรม สโมสรมนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
7	รองศาสตราจารย์ นพ.สมชาย ธนะวัฒนาเจริญ	รองคณบดีฝ่ายกิจการนิสิต คณะแพทยศาสตร์ กรรมการสภาจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย ประเภทคณาจารย์
8	รองศาสตราจารย์ ดร.เนาวนิตย์ สงคราม	รองคณบดีฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
9	รองศาสตราจารย์ ดร.ศรีเพ็ญ ศุภพิทยากุล	ผู้เชี่ยวชาญประจำศูนย์การศึกษาทั่วไป จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
10	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระพันธ์ รังสีวิจิตรประภา	ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาทั่วไป จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
11	ดร.ธรรมา ฤ สุนทร	ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา และ คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น
12	ดร.นลินี สุตเสวต	อดีตผู้อำนวยการสำนักงานกิจการนักศึกษา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต และมหาวิทยาลัยสยาม อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

ตารางที่ 5 ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบรูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงาน
กิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง/สังกัด/หน่วยงาน
13	ดร.จิรวัดน์ วีรังกร	ประธานคณะกรรมการดำเนินกิจกรรม เพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษานอกชั้นเรียน เครือข่ายสถาบันอุดมศึกษาเขตภาคกลางเพื่อ พัฒนาบัณฑิตอุดมคติไทย สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา รองผู้อำนวยการกองกิจการนิสิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
14	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนัสนันท์ หัตถศักดิ์	ผู้ช่วยคณบดีฝ่ายวิชาการ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
15	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พันธ์ศักดิ์ พลสารมัย	อาจารย์ประจำสาขาอุดมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
16	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิภา ปรัชญพฤทธิ์	อาจารย์ประจำสาขาอุดมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
17	อาจารย์ ดร.อัจฉรา ไชยปลัมภ์	อาจารย์ประจำสาขาอุดมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
18	อาจารย์ ดร.ศรเนตร อารีโสภณพิเชษฐ	อาจารย์ประจำสาขาอุดมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข
(ร่าง) รูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อพัฒนานิสิต
นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

เอกสาร ข

(ร่าง) รูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา เพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย

1. หลักการ

รูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย ถูกพัฒนาขึ้นเพื่อเป็นกรอบการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาในด้านการพัฒนานิสิตนักศึกษาให้มีคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของแต่ละสถาบัน รูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาเป็นผลจากการวิจัยที่เกิดจากการค้นคว้าและทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ สังเคราะห์คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ และแนวทางดำเนินการเพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา เพื่อระบุเป็นองค์ประกอบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา 3 องค์ประกอบ ได้แก่ โครงสร้างและผู้รับผิดชอบ กระบวนการ/กิจกรรม และการประเมินผล

รายละเอียดของรูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทยประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ องค์ประกอบ รูปแบบความร่วมมือ ผลลัพธ์ที่คาดหวัง และตัวอย่างโครงการที่สถาบันอุดมศึกษาสามารถนำไปใช้ในการพัฒนานิสิตนักศึกษาให้มีคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามที่แต่ละสถาบันกำหนดไว้ได้

การพัฒนาในรูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาประกอบด้วย โครงสร้างและผู้รับผิดชอบ กระบวนการและกิจกรรม ประเมินผล นิสิตนักศึกษาได้รับการพัฒนาให้เป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์จากความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตใน 3 แนวทาง ดังนี้

(1) การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการร่วมกันในรายวิชาทั้งรายวิชาศึกษาทั่วไปและรายวิชาบังคับในหลักสูตรตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรเพื่อพัฒนาให้นิสิตนักศึกษาได้มีความรู้เชิงลึกและกว้าง นอกจากนั้นยังได้ความรู้ที่หลากหลายสาขาวิชา

(2) การส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษาพัฒนาตนเองเพื่อพัฒนาศักยภาพในการเรียนรู้ทักษะชีวิตและสังคม และพัฒนาทักษะทางวิชาชีพภายใต้การดูแลร่วมกันระหว่างอาจารย์ผู้สอน อาจารย์ที่ปรึกษา บุคลากรฝ่ายแนะแนวการศึกษาและอาชีพ บุคลากรฝ่ายวินยนิสิตนักศึกษา อาจารย์ฝ่ายหอพักนิสิตนักศึกษา อาจารย์ฝ่ายกิจกรรมนิสิต ซึ่งจะสร้างให้นิสิตเป็นผู้มีความใฝ่รู้ มีทักษะการจัดการตนเอง มีทักษะชีวิตและสังคม

(3) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงบริการสังคมเพื่อส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษาได้เรียนรู้ ภูมิสังคม พัฒนาจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคม โดยความร่วมมือกันระหว่างอาจารย์ในหลักสูตร และอาจารย์ที่ปรึกษาฝ่ายกิจกรรมนิสิต

2. วัตถุประสงค์

การนำเสนอรูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อ พัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย มีวัตถุประสงค์ดังนี้

- 2.1 เพื่อแสดงองค์ประกอบของรูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิต นักศึกษา
- 2.2 ส่งเสริมการนำรูปแบบฯ ไปใช้ในการพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย
- 2.3 สร้างบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษาให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์สอดคล้องกับอัตลักษณ์ เอกลักษณ์ และมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่แต่ละสถาบันกำหนด

3. รูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา

รูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา ประกอบด้วย (1) คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ (2) ขอบข่ายความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิต นักศึกษา (3) การจัดการเรียนรู้ ได้แก่ การเรียนรู้ผ่านรายวิชาทั้งรายวิชาศึกษาทั่วไปและรายวิชาใน หลักสูตร การเรียนรู้การพัฒนาตนเอง และการเรียนรู้ผ่านการบริการสังคม (4) กลยุทธ์การพัฒนา ความร่วมมือ ได้แก่ โครงสร้างและผู้รับผิดชอบ กระบวนการ/กิจกรรม และการประเมินผล สรุปได้ดัง ภาพ

แผนภาพแสดงรูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษา (AcSA Model)

จากแผนภาพแสดงรูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษานำเสนอองค์ประกอบของรูปแบบความร่วมมือฯ มีดังนี้

1. คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์

จากการสังเคราะห์เอกสาร บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญพบว่า การพัฒนานิสิตนักศึกษาให้มีคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นจากความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาประกอบด้วย 4 คุณลักษณะ (GOAL Model) ดังนี้

(1) **มีความเป็นไทยในพหุวัฒนธรรม และมีความเป็นพลเมืองโลก** (Gorgeous of Thainess and World Citizenship: G) หมายถึง ความตระหนักในคุณค่าของเอกลักษณ์ความเป็นไทย มีเห็นคุณค่าในเอกลักษณ์ความเป็นไทย มีจิตสำนึกประชาธิปไตย มีทักษะทางสังคมข้ามวัฒนธรรม สามารถเรียนรู้และอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม เป็นพลเมืองที่มีคุณค่าต่อสังคมไทย และสังคมโลก

(2) **มีความเป็นผู้นำ มีทักษะชีวิตและอาชีพ** (Opportunity to Challenge Leadership and Occupational Skills: O) มีทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีความเป็นผู้นำ มีเป้าหมายในชีวิตและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีความเป็นตัวของตัวเอง มีทักษะในการให้ความร่วมมือ มีความสามารถในการปรับตัว มีทักษะในการบริหารจัดการและการเป็นผู้ประกอบการ มีทักษะการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ

(3) **มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม** (Awareness through Social and Life Fulfilled: A) หมายถึง มีจิตอาสาและสำนึกสาธารณะ มีวินัยในตนเอง มีความซื่อสัตย์ น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวัน

(4) **มีศักยภาพในการเรียนรู้และสร้างสรรค์** (Learning and Creativity Capacity: L) หมายถึง มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีทักษะในการคิดแก้ปัญหา มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะและความสามารถด้านนวัตกรรม มีทักษะการคิดแบบองค์รวม มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เชิงตัวเลข มีทักษะการสื่อสาร มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และสื่อต่างๆ

2. ขอบข่ายงานความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา
งานความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาเป็นการบูรณาการงานบริหารวิชาการและงานพัฒนานิสิตนักศึกษาเข้าด้วยกันเพื่อกำหนดขอบข่ายงานความร่วมมือได้ 2 งานหลัก 7 งานย่อยดังนี้

(1) งานกิจกรรมในและนอกห้องเรียน

1.1 งานกิจกรรมนอกหลักสูตรเพื่อพัฒนาผลการเรียนรู้ตามหลักสูตร
ดำเนินการจัดการเรียนการสอนร่วมกันระหว่างอาจารย์ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษาและอาจารย์ผู้สอนในรายวิชาผ่านรายวิชาตามหลักสูตร

1.2 งานพัฒนาการเรียนรู้ผ่านรายวิชาการศึกษาทั่วไป ดำเนินการจัดการเรียนการสอนร่วมกันระหว่างอาจารย์หมวดการศึกษาทั่วไปและอาจารย์ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษาผ่านรายวิชาหมวดศึกษาทั่วไปโดยพัฒนานิสิตนักศึกษาตามมาตรฐานผลการเรียนรู้

1.3 งานพัฒนาทักษะชีวิตในการจัดการตนเอง ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียนและนอกห้องเรียนในรายวิชาในหลักสูตรเพื่อการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการจัดการตนเอง

1.4 งานพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียนและนอกห้องเรียนในรายวิชาในหลักสูตรเพื่อพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง

1.5 งานกิจกรรมพัฒนาทักษะวิชาชีพผ่านการเรียนรู้เชิงบริการ ดำเนินการจัดบริการวิชาการโดยกิจกรรมนิสิตร่วมกับชุมชนเป้าหมายเพื่อฝึกทักษะด้านการสื่อสารทักษะการทำงานเป็นทีม

(2) งานสนับสนุนการเรียนรู้เชิงวิชาการและการปรับตัว

2.1 งานพัฒนาทักษะการให้คำปรึกษาและดูแลนิสิตแก่คณาจารย์ ดำเนินการจัดอบรมพัฒนาอาจารย์ให้มีทักษะการให้คำปรึกษาและการดูแลนิสิตด้านวิชาการและการปรับตัว ตลอดจนแนวทางการพัฒนาตนเอง

2.2 งานสารสนเทศนิสิต ดำเนินการพัฒนาสื่อ เครื่องมือสื่อสาร อุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศ สัญญาณอินเทอร์เน็ต ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาสื่อต่างๆ และสถานที่ในการจัดกิจกรรมภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย และในหอพักนิสิตนักศึกษา

เนื่องจากงานบริหารวิชาการและงานบริหารงานกิจการนิสิตที่เป็นการดำเนินการที่ไม่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้เรียนโดยตรงเช่น งานบริหารวิชาการ ได้แก่ การบริหารและกำกับคุณภาพของหลักสูตรตามเกณฑ์มาตรฐาน การพัฒนาสื่อ เครื่องมือ เป็นต้น ส่วนงานกิจการนิสิตนักศึกษา ได้แก่ งานระดมทุนการศึกษา งานบริการและสวัสดิการ งานบริหารจัดการหอพักนิสิตนักศึกษา เป็นต้น ยังคงต้องดำเนินการนอกขอบข่ายความร่วมมือ

3. งานจัดการเรียนรู้

เป็นการดำเนินการกิจกรรมความร่วมมือของงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา (AcSA) ภายใต้ขอบข่ายความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา มี 3 ลักษณะ ดังนี้

1) จัดการเรียนรู้ผ่านรายวิชา หมายถึง จัดการเรียนการสอนร่วมกันระหว่างอาจารย์ผู้สอนในรายวิชาและอาจารย์ฝ่ายกิจการนิสิตซึ่งมีเนื้อหาสาระความรู้ และผลการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ (GOAL) โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ แบบ Active-Learning, Problem Based Learning, Project Based Learning หรือ Activity Based Learning มี 2 ลักษณะย่อยดังนี้

1.1 จัดการเรียนการสอนในรายวิชาตามหลักสูตรวิชาชีพ

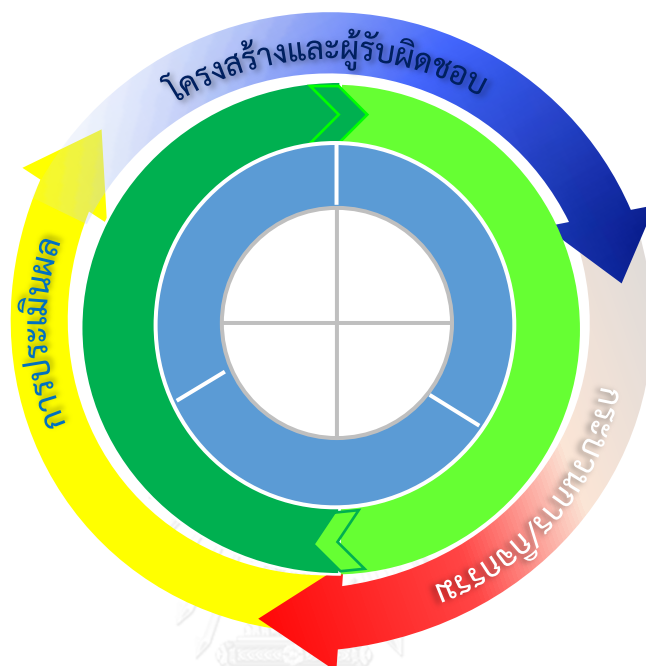
1.2 จัดการเรียนการสอนในรายวิชาศึกษาทั่วไป

2) จัดการเรียนรู้การพัฒนาดตนเองของนิสิตนักศึกษา หมายถึง จัดกิจกรรมและให้บริการนิสิตนักศึกษาเพื่อพัฒนาความสามารถและทักษะต่างๆของตนเองด้านวิชาการ ด้านอาชีพ และด้านชีวิตโดยอาจารย์และบุคลากรหน่วยให้คำปรึกษา หน่วยแนะแนวการศึกษาและอาชีพ หน่วยวินัยนิสิตนักศึกษา หน่วยส่งเสริมสุขภาวะนิสิตนักศึกษา หน่วยหอพักนิสิตนักศึกษา ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษาร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษาของนิสิตนักศึกษา

3) จัดการเรียนรู้ผ่านบริการสังคม หมายถึง จัดกิจกรรมบริการสังคมโดยอาศัยความรู้ ทักษะวิชาชีพแต่ละวิชาชีพโดยหลักสูตรแต่ละหลักสูตรร่วมกับฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษาผ่านองค์การ มูลนิธิหน่วยงานของรัฐและเอกชน

4) กลยุทธ์การพัฒนาความร่วมมือ

ในการดำเนินการงานความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา
นี้องค์ประกอบที่สำคัญมี 3 ส่วนดังนี้

(1) โครงสร้างและผู้รับผิดชอบ

1.1 สถาบันอุดมศึกษาต้องแต่งตั้งคณะกรรมการที่ประกอบด้วยอธิการบดี เป็นประธาน ผู้บริหารฝ่ายวิชาการ ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา อาจารย์ที่รับผิดชอบ ตัวแทนนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีเป็นกรรมการ และผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการและฝ่ายกิจการนิสิตเป็นกรรมการและเลขานุการ เพื่อกำหนดนโยบายและกำกับกำกับการดำเนินงานเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษา กำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจในการพัฒนานิสิตนักศึกษาแบบร่วมคิดร่วมทำ กำหนดค่านิยมหลัก (Core Value) และความตระหนักในการพัฒนานิสิตนักศึกษาร่วมกันระหว่างอาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา กำหนดเป้าหมายในการพัฒนานิสิตนักศึกษาให้สอดคล้องกับคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของแต่ละสถาบัน จัดทำแผนงานบูรณาการรายวิชาและกิจกรรมนิสิตนักศึกษา

1.2 สถาบันอุดมศึกษาจะต้องกำหนดผู้รับผิดชอบการปฏิบัติงานในขอบข่ายความร่วมมือกันๆ โดยกำหนดค่านิยมหลักและความตระหนักในการพัฒนานิสิต นักศึกษาร่วมกัน กำหนดแนวทางปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างอาจารย์ฝ่ายวิชาการและอาจารย์ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษาในงานด้านพัฒนานิสิตนักศึกษา และกำหนดภารกิจในสถาบันอุดมศึกษาในการพัฒนานิสิต

นักศึกษาโดยปฏิบัติงานหรือดำเนินงานร่วมกันระหว่างฝ่ายวิชาการและฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษาใน ขอบข่ายความร่วมมือฯ

1.3 สถาบันอุดมศึกษาจะต้องจัดการจัดอบรมหรือพัฒนาอาจารย์ ผู้สอนฝ่ายวิชาการและอาจารย์ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา ให้มีทักษะการดูแลนิสิตนักศึกษา ทักษะการ ให้การปรึกษา ปรับทัศนคติในการทำงานร่วมกันระหว่างอาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ฝ่ายกิจการนิสิต นักศึกษาโดยจัดสัมมนาและกำหนดเป็นภาระงานอาจารย์ด้านการพัฒนานิสิตนักศึกษาให้เป็นภารกิจ หลัก

(2) กระบวนการ/กิจกรรม

2.1 กำหนดลักษณะรายวิชาและออกแบบการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะทางปัญญา ทักษะความสามารถให้แก่นิสิตนักศึกษาในหลักสูตรและรายวิชาศึกษาทั่วไปให้สอดคล้องกับผลการ เรียนรู้ที่คาดหวัง โดยแต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดเนื้อหาด้านการเรียนการสอนและกิจกรรมที่มี อาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษาเป็นกรรมการ

2.2 จัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้แนวคิดรูปแบบ การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน (Activity Based Learning) การเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน (Community Based Learning) การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning)

2.3 จัดกิจกรรมนอกหลักสูตรเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาร่วมกันระหว่างอาจารย์ และบุคลากรกิจการนิสิตนักศึกษาแล้วนำผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับนิสิตนักศึกษาเทียบโอนกับรายวิชา ที่มีเนื้อหาที่สอดคล้องกันโดยไม่ต้องเข้าเรียนซ้ำในรายวิชาเพื่อจูงใจให้นิสิตนักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรม เพื่อการพัฒนาตนเอง

(3) การประเมินผล

3.1 ประเมินผลการเรียนรู้ก่อนและหลังการเข้าเรียน หรือการเข้าร่วมกิจกรรม โดยใช้แบบทดสอบ Pretest และ Posttest

3.2 ประเมินผลการเรียนรู้จากการบันทึกข้อมูลการเข้าร่วมกิจกรรม (Activity Transcripts)

3.3 ประเมินจากโครงการ/กิจกรรมบูรณาการในชั้นเรียนตามเกณฑ์ที่อาจารย์ ผู้สอนและอาจารย์กิจการนิสิตนักศึกษากำหนดตามมาตรฐานผลการเรียนรู้

3.3 ประเมินแบบ 360 องศา จากอาจารย์ผู้สอน อาจารย์ฝ่ายกิจการนิสิต นักศึกษา และจากเพื่อนร่วมชั้นหรือเพื่อนร่วมจัดกิจกรรม

แบบตรวจสอบความเหมาะสมของ (ร่าง) รูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการ
นิสิตนักศึกษาเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย

เรียน ผู้ทรงคุณวุฒิ

(ร่าง) รูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อพัฒนานิสิต
นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย จัดทำขึ้นจากการสังเคราะห์คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์
วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน กระบวนการและแนวทางในการดำเนินงานความร่วมมือ ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
รูปแบบความร่วมมือ และปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานพัฒนานิสิตนักศึกษาใน
สถาบันอุดมศึกษาไทย ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการนำเสนอรูปแบบความร่วมมือดังกล่าวต่อ
สถาบันอุดมศึกษา ในกระบวนการพัฒนานิสิตนักศึกษาในเป็นผู้มีคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์
ขั้นตอนการจัดทำ (ร่าง) รูปแบบความร่วมมือ ทำโดยการสังเคราะห์ผลการวิเคราะห์เอกสาร บทความ
งานวิจัย และจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนานิสิตนักศึกษาและผู้บริหาร
สถาบันอุดมศึกษา เพื่อระบอบุญประกอบความร่วมมือ และข้อคิดเห็นรวมทั้งการศึกษาเอกสาร
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำเสนอแนวปฏิบัติที่ดีเพื่อการดำเนินการความร่วมมือระหว่างงานวิชาการ
และงานกิจการนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา

ในการนี้ ขอความกรุณาท่านตรวจสอบความเหมาะสม และให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง
แก้ไข (ร่าง) รูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อพัฒนานิสิต
นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย รายละเอียดตามชุดเอกสารที่แนบมาด้วยนี้ เพื่อให้การนำเสนอ
รูปแบบไปใช้พัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษามีความเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของ
สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

นางสาวอัจฉราวรรณ จันทร์เพ็ญศรี

นิสิตดุขฎิบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา

ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทาง

การศึกษา

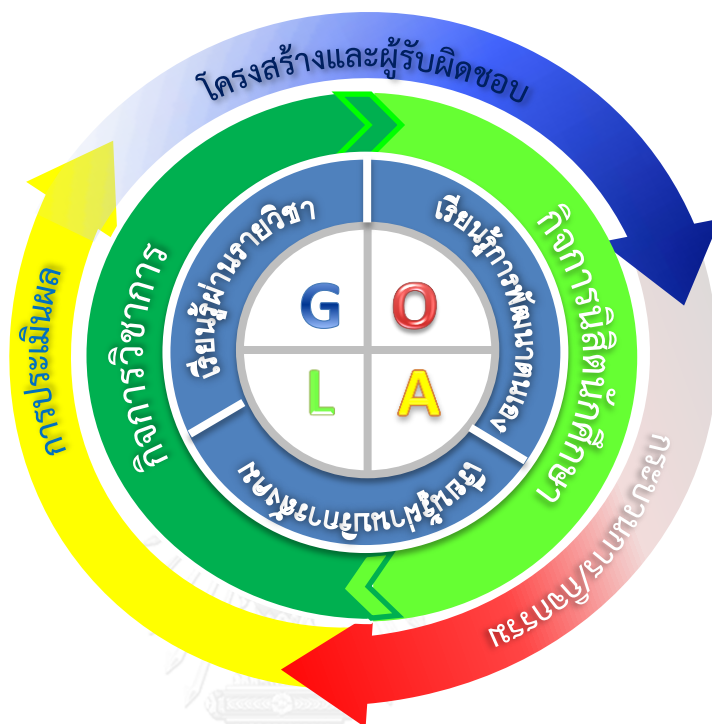
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. รูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา (AcSA Model)

ผลการตรวจสอบ

- เหมาะสม
- มีส่วนที่ควรปรับปรุง โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์

คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นจากความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิต นักศึกษาประกอบด้วย 4 คุณลักษณะ (GOAL)

1. ความเป็นไทยในพหุวัฒนธรรม และความเป็นพลเมืองโลก (Gorgeous of Thainess and World Citizenship: G)
2. ความเป็นผู้นำ มีทักษะชีวิตและอาชีพ (Opportunity to Challenge Leadership and Occupational Skills: O)
3. มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม (Awareness through Social and Life Fulfilled: A)
4. มีศักยภาพในการเรียนรู้และสร้างสรรค์ (Learning and Creativity Capacity: L)

ผลการตรวจสอบ

เหมาะสม

มีส่วนที่ควรปรับปรุง โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้

.....

.....

.....

.....

.....

6. งานจัดการเรียนรู้

เป็นการดำเนินการกิจกรรมความร่วมมือของงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา (AcSA) ภายใต้ขอบข่ายความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา มี 3 ลักษณะ ดังนี้

- (1) จัดการเรียนรู้ผ่านรายวิชา
- (2) จัดการเรียนรู้การพัฒนาตนเองของนิสิตนักศึกษา
- (3) จัดการเรียนรู้ผ่านบริการสังคม

ผลการตรวจสอบ

เหมาะสม

มีส่วนที่ควรปรับปรุง โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้

.....

.....

.....

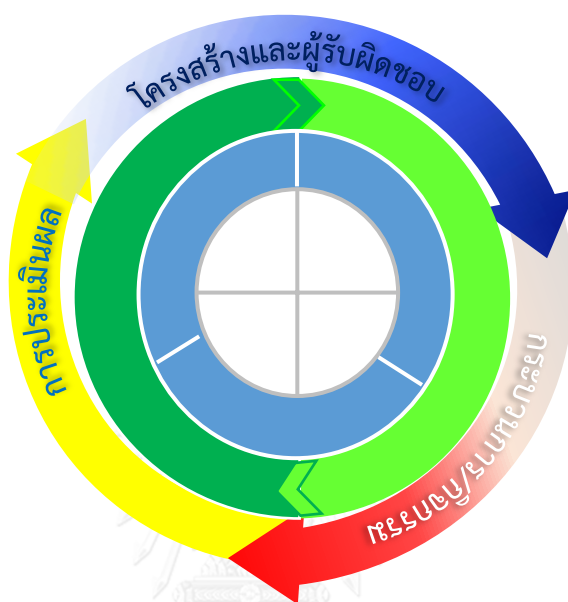
.....

.....

.....

กลยุทธ์การพัฒนาความร่วมมือ

ในการดำเนินการงานความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาชั้น
องค์ประกอบที่สำคัญมี 3 ส่วนดังนี้

ผลการตรวจสอบ

เหมาะสม

มีส่วนที่ควรปรับปรุง โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

กำหนดการจัดประชุมสัมมนาผู้ทรงคุณวุฒิ
เพื่อตรวจสอบ (ร่าง) รูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อ
พัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย
ณ ห้องประชุม 713 อาคารพระมิ่งขวัญการศึกษาไทย
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันจันทร์ที่ 9 พฤศจิกายน 2558 เวลา 13.00-16.00 น.

13.00 - 13.30 น.	ลงทะเบียน และรับประทานอาหารว่าง
13.30 - 13.45 น.	ผู้ดำเนินการประชุมกล่าวต้อนรับ
13.45 - 14.30 น.	<ul style="list-style-type: none"> ●ชี้แจงวัตถุประสงค์ในการจัดประชุมสัมมนาผู้ทรงคุณวุฒิ ●นำเสนอข้อมูลโครงการวิจัยโดยสรุป เกี่ยวกับ ●ความเป็นมา วัตถุประสงค์ ขอบเขต กรอบแนวคิด และขั้นตอนดำเนินการวิจัย ●ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ●ร่างรูปแบบความรูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทยรูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย <p>โดย นางสาวอัจฉราวรรณ จันทร์เพ็ญศรี</p>
14.30 -15.45 น.	ผู้ทรงคุณวุฒิร่วมตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ร่างรูปแบบฯ อภิปราย และให้ข้อเสนอแนะในการปรับร่างรูปแบบฯ
15.45-16.00 น.	ผู้ดำเนินการประชุมกล่าวสรุป และปิดประชุม
หมายเหตุ	ขอความกรุณาท่านผู้ทรงคุณวุฒิทำแบบตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย (เอกสารหมายเลข 5) และส่งกลับคืนผู้วิจัยในวันประชุม

เอกสาร 1 ค
แบบวิเคราะห์เนื้อหา

ชื่อผู้แต่ง/หน่วยงาน .....

ชื่อเอกสาร .....

รหัสเอกสาร .....

ประเด็น .....

เนื้อความ .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

เอกสาร 2 ค
แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ
เรื่อง คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่เกิดจากความร่วมมือ
ระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา
และรูปแบบความร่วมมือความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา

ชื่อ-นามสกุล ผู้ให้สัมภาษณ์ .....

หน่วยงาน.....

วันที่ให้สัมภาษณ์.....เวลา.....

สถานที่ให้สัมภาษณ์.....

ประเด็นในการสัมภาษณ์

1. ท่านคิดว่า คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ในสถาบันอุดมศึกษาเป็นอย่างไรบ้าง
 .....
2. ท่านคิดว่า คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา เป็นอย่างไร
 .....
3. ท่านคิดว่า การพัฒนานิสิตนักศึกษาให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในสถาบันอุดมศึกษาโดยใช้แนวทางความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา มีความสำคัญหรือมีความจำเป็นหรือไม่ อย่างไร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 CHULALONGKORN UNIVERSITY
 .....
4. ท่านคิดว่า สภาพปัจจุบันของความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษา เป็นอย่างไร
 .....
5. ท่านคิดว่า ปัจจัยใดบ้างที่จะสร้างความสำเร็จในการพัฒนาความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา
 .....
6. ท่านคิดว่า รูปแบบหรือแนวทางใดที่จะสามารถพัฒนานิสิตนักศึกษาให้มีคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ในปัจจุบัน
 .....

เอกสาร 3 ค

แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา

ชื่อ-นามสกุล ผู้ให้สัมภาษณ์ .....

ตำแหน่งรองอธิการบดีฝ่าย วิชาการ กิจการนิสิตนักศึกษา

หน่วยงาน.....

วันที่ให้สัมภาษณ์.....เวลา.....

สถานที่ให้สัมภาษณ์.....

ประเด็นในการสัมภาษณ์

1. ท่านคิดว่า สภาพปัจจุบันของความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา เป็นอย่างไร
.....
2. ท่านคิดว่ากระบวนการหรือการดำเนินงานที่เป็นความร่วมมือกันระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาเป็นอย่างไร
.....
3. ท่านคิดว่ารูปแบบหรือแนวทางการพัฒนานิสิตนักศึกษาให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างฝ่ายวิชาการและฝ่ายกิจการนิสิตในสถาบันอุดมศึกษา ควรเป็นอย่างไร
.....
4. ท่านคิดว่า ปัจจัยใดบ้างที่จะสร้างความสำเร็จในการพัฒนาความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา
.....
5. ปัจจุบันในมหาวิทยาลัยของท่าน มีโครงการหรือกิจกรรมอะไรที่เป็นความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา
.....
6. ท่านคิดว่าอะไรคือปัญหา/อุปสรรค ในการร่วมมือกันระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษา
.....

เอกสาร 4 ค

แบบสำรวจโครงการ

การวิจัยเรื่อง “การนำเสนอรูปแบบความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา
เพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย”

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ลักษณะความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทยจากงานวิจัยและลักษณะงานของฝ่ายวิชาการและฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา และสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนานิสิตนักศึกษา เพื่อสังเคราะห์รูปแบบและแนวทางความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษาที่เหมาะสมกับสถาบันอุดมศึกษาไทย เพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21

ในการนี้ ขอความร่วมมือจากท่านในการตอบแบบสอบถามตามลักษณะงานที่ท่านดำเนินการอยู่ในหน่วยงาน/องค์กรของท่าน ทั้งนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณในความร่วมมือตอบแบบสอบถามเพื่อเป็นประโยชน์ทางวิชาการ ไว้ ณ โอกาสนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

มหาวิทยาลัย/วิทยาลัย.....

1. เพศ ( ) 1. ชาย ( ) 2. หญิง

2 ตำแหน่งบริหาร

1. ( ) รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ ( ) รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา

ตำแหน่งทางวิชาการ รองอธิการบดีมหาวิทยาลัย

( ) อาจารย์ ( ) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ( ) รองศาสตราจารย์ ( ) ศาสตราจารย์

2. ( ) ผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ( ) ผู้อำนวยการฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา

3. อื่นๆ โปรดระบุ.....

3 ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้านการพัฒนานิสิตนักศึกษา

( ) 1. น้อยกว่า 5 ปี

( ) 2. 5-10 ปี

( ) 3. 11-15 ปี

( ) 4. 16-20 ปี

( ) 5. 21-25 ปี

( ) 6. 26 ปีขึ้นไป

4 ท่านมีประสบการณ์ทำกิจกรรม/โครงการที่เป็นความร่วมมือระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา

( ) ไม่มีประสบการณ์

( ) มีประสบการณ์ โปรดระบุประเภทกิจกรรม/ลักษณะโครงการ.....

- (2) การจัดการเรียนการสอนร่วมกันระหว่างหมวดวิชาศึกษาทั่วไปตามหลักสูตรและฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา โดยร่วมคิดและดำเนินการร่วมกันเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาตามมาตรฐานผลการเรียนรู้
ที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาระบุไว้

ไม่มีการดำเนินการร่วมกันเลย

มี ได้แก่ วิชา.....

วิชา.....

วิชา.....

- (3) การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตเกี่ยวกับการจัดการตนเอง ความมีวินัยในตนเอง ความเป็นประชาธิปไตย ความมีคุณธรรมจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาโดยร่วมคิดและดำเนินการร่วมทำระหว่างอาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา

ไม่มีการดำเนินการร่วมกันเลย

มี ได้แก่ กิจกรรม

.....

กิจกรรม

.....

- (4) การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้และสร้างสรรค์ของนิสิตนักศึกษาโดยร่วมคิดและดำเนินการร่วมกันระหว่างอาจารย์ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษาและอาจารย์ผู้สอนตามรายวิชาในหลักสูตร

ไม่มีการดำเนินการร่วมกันเลย

มี ได้แก่ กิจกรรม

.....

กิจกรรม

.....

- (5) การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความเป็นผู้นำของนิสิตนักศึกษาโดยร่วมคิดและดำเนินการร่วมกันระหว่างอาจารย์ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษาและอาจารย์ผู้สอนตามรายวิชาในหลักสูตร

ไม่มีการดำเนินการร่วมกันเลย

มี ได้แก่ กิจกรรม

.....

กิจกรรม

.....

- (6) การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาด้านจิตสำนึกสาธารณะของนิสิตนักศึกษาโดยร่วมคิดและดำเนินการร่วมกันระหว่างอาจารย์ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษาและอาจารย์ผู้สอนตามรายวิชาในหลักสูตร

ไม่มีการดำเนินการร่วมกันเลย

มี ได้แก่ กิจกรรม

.....

กิจกรรม

.....

- (7) การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาด้านสุขภาพของนิสิตนักศึกษาโดยร่วมคิดและดำเนินการร่วมกันระหว่างอาจารย์ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษาและอาจารย์ผู้สอนตามรายวิชาในหลักสูตร

ไม่มีการดำเนินการร่วมกันเลย

มี ได้แก่ กิจกรรม

.....

กิจกรรม

.....

- (8) การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาด้านความเป็นพลเมืองโดยร่วมคิดและดำเนินการร่วมกันระหว่างอาจารย์ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษาและอาจารย์ผู้สอนตามรายวิชาในหลักสูตร

ไม่มีการดำเนินการร่วมกันเลย

มี ได้แก่ กิจกรรม

.....

กิจกรรม

.....

(9) การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะวิชาชีพผ่านการเรียนรู้เชิงบริการโดยร่วมคิดและดำเนินการร่วมกันระหว่างอาจารย์ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษาและอาจารย์ผู้สอนตามรายวิชาในหลักสูตร

- ไม่มีการดำเนินการร่วมกันเลย
- มี ได้แก่ กิจกรรม

.....

กิจกรรม

.....

2) งานสนับสนุนการเรียนรู้เชิงวิชาการและการปรับตัวของนิสิตนักศึกษา

(1) จัดอบรมพัฒนาคณาจารย์ให้มีทักษะการให้คำปรึกษาและการดูแลนิสิตด้านวิชาการและการปรับตัว ตลอดจนแนวทางการพัฒนาตนเอง

- ไม่มีการดำเนินการร่วมกันเลย
- มี ได้แก่ กิจกรรม

.....

กิจกรรม

.....

(2) พัฒนาโปรแกรมฐานข้อมูลเกี่ยวกับนิสิตนักศึกษาเพื่อใช้งานร่วมกันระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา

- ไม่มีการดำเนินการร่วมกันเลย
- มี ได้แก่ โปรแกรม

.....

โปรแกรม

.....

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยความสำเร็จในการสร้างความร่วมมือระหว่างงานวิชาการ
และงานกิจการนิสิตนักศึกษาในการพัฒนานิสิตในสถาบันอุดมศึกษาไทย

คำชี้แจง โปรดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาปัจจัยความสำเร็จในการสร้างความร่วมมือ
ระหว่างงานวิชาการและงานกิจการนิสิตนักศึกษา ทำเครื่องหมาย ✓ ในตารางดังนี้

- 5 หมายถึง ท่านเห็นด้วยอย่างยิ่ง
4 หมายถึง ท่านเห็นด้วยมาก
3 หมายถึง ท่านเห็นด้วยปานกลาง
2 หมายถึง ท่านไม่ค่อยเห็นด้วย
1 หมายถึง ท่านไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ปัจจัยความสำเร็จ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1) ด้านโครงสร้างการบริหารงานระดับมหาวิทยาลัย					
(1) แต่งตั้งผู้บริหารระดับสูงฝ่ายพัฒนานิสิตนักศึกษาที่มีความรู้ ความสามารถ มีวิสัยทัศน์ มีทัศนคติต่อการร่วมมือกันพัฒนานิสิต นักศึกษา และมีประสบการณ์ในการพัฒนานิสิตนักศึกษาที่เป็นที่ ยอมรับของอาจารย์และบุคลากร					
(2) จัดองค์กรแบบร่วมปฏิบัติงานระหว่างฝ่ายวิชาการและฝ่ายกิจการนิสิต นักศึกษา					
(3) มอบหมายผู้รับผิดชอบประสานงานและควบคุมดูแลรายวิชาใน หลักสูตรและการสอนร่วมระหว่างอาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ฝ่าย กิจการนิสิตนักศึกษา					
(4) จัดสรรทรัพยากรให้เพียงพอ ได้แก่ งบประมาณ สถานที่ อุปกรณ์ เครื่องมือ และบุคลากร ที่จะปฏิบัติงานร่วมกัน					
(5) ปรับโครงสร้างการบริหารงานให้เอื้อต่อการทำงานร่วมกัน					
2) ด้านวิสัยทัศน์และพันธกิจของสถาบัน					
(1) วิสัยทัศน์ในการพัฒนานิสิตนักศึกษาร่วมกันของสถาบัน					
(2) กำหนดพันธกิจในการพัฒนานิสิตนักศึกษาแบบร่วมคิดร่วมทำ					
(3) กำหนดค่านิยมหลัก (Core Value) และความตระหนักในการพัฒนา นิสิตนักศึกษาร่วมกันระหว่างอาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ฝ่ายกิจการ นิสิตนักศึกษา					
(4) กำหนดเป้าหมายในการพัฒนานิสิตนักศึกษาให้สอดคล้องกับ คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของแต่ละสถาบัน					
(5) จัดทำแผนงานบูรณาการรายวิชาและกิจกรรมนิสิตนักศึกษา					

ปัจจัยความสำเร็จ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
3) ด้านบุคลากร					
(1) จัดสัมมนาให้ผู้บริหารฝ่ายวิชาการและฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษาเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้ตระหนักในการบูรณาการงานร่วมกัน					
(2) กำหนดภาระงานให้แก่อาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ฝ่ายกิจการนิสิตในการพัฒนานิสิตนักศึกษา					
(3) จัดอบรมหรือพัฒนาทักษะการดูแลนิสิตนักศึกษาให้แก่อาจารย์					
(4) จัดอบรมหรือพัฒนาทักษะการให้การปรึกษาแก่อาจารย์ผู้สอนฝ่ายวิชาการและอาจารย์ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา					
(5) การปรับทัศนคติในการทำงานร่วมกันระหว่างอาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา					

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะต่อสถาบันอุดมศึกษาในการดำเนินงานเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษา

.....

.....

.....

.....

.....

.....

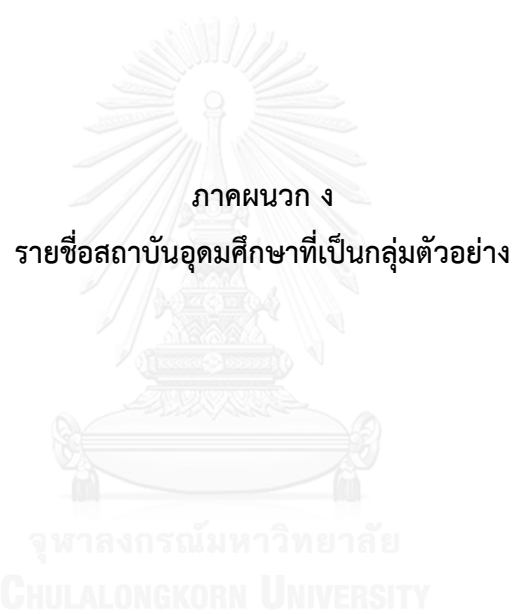
.....

.....

ขอขอบพระคุณในความร่วมมือนำในการตอบแบบสอบถามนี้

นางสาวอัจฉราวรรณ จันทร์เพ็ญศรี

ผู้วิจัย

เอกสาร ง
รายชื่อสถาบันอุดมศึกษากลุ่มตัวอย่าง

1. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
3. มหาวิทยาลัยขอนแก่น
4. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
5. มหาวิทยาลัยทักษิณ
6. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
7. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
8. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
9. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
10. มหาวิทยาลัยบูรพา
11. มหาวิทยาลัยมหิดล
12. มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
13. มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
14. มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
15. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
16. มหาวิทยาลัยนเรศวร
17. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
18. มหาวิทยาลัยแม่โจ้
19. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
20. มหาวิทยาลัยศิลปากร
21. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
22. มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
23. มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์
24. มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
25. มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
26. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
27. มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
28. มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

29. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
30. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
31. มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
32. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
33. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
34. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก
35. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
36. มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
37. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
38. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร
39. มหาวิทยาลัยปทุมธานี
40. มหาวิทยาลัยรังสิต
41. มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
42. มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น
43. มหาวิทยาลัยสยาม
44. มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
45. มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวอัจฉราวรรณ จันทร์เพ็ญศรี เกิดวันที่ 3 มีนาคม พ.ศ.2513 ที่จังหวัดนครสวรรค์ จบการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษาจากโรงเรียนอนุชนวัฒนา จังหวัดนครสวรรค์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายจากโรงเรียนสตรีนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ในปีการศึกษา 2530 ในปี พ.ศ.2531 เข้าศึกษาในคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี สำเร็จการศึกษาปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต (จิตวิทยาและแนะแนว) เกียรตินิยมอันดับ 2 ในปีการศึกษา 2534 ต่อมาเข้าศึกษาระดับมหาบัณฑิตในหลักสูตร จิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน สำเร็จการศึกษาปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (จิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว) ในปีการศึกษา 2539 และเข้าศึกษาในหลักสูตรปริญญาดุษฎีบัณฑิต (ภาคนอกเวลาราชการ) สาขาอุดมศึกษา ภาควิชา นโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2552

ปี พ.ศ. 2540 - 2557 เข้ารับราชการที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตำแหน่ง นักวิชาการศึกษา เคยดำรงตำแหน่ง หัวหน้างานหอพักนิสิต หัวหน้างานกิจกรรมนิสิต และผู้อำนวยการฝ่ายประสานงานและเครือข่ายกิจการนิสิต ตามลำดับ ที่สำนักบริหารงานกิจการนิสิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปี พ.ศ.2541 – 2552 เป็นอาจารย์พิเศษ สอนนอกเวลาราชการ ที่มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

ปี พ.ศ.2557 – ปัจจุบัน เป็นอาจารย์ประจำสาขาจิตวิทยา วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร